gemeente
Hardinxveld-Giessendam

JAARSTUKKEN 2020

Raadsvergadering 1 juli 2021

INHOUD

DEEL 1 JAARVERSLAG 1

BESTUURSVERSLAG 3

1.1 Leeswijzer 4
1.2 Het financiële resultaat over 2020 5
1.3 Politiek-bestuurlijke hoofdlijnen 8

PROGRAMMAVERANTWOORDING 13

1.4 Toelichting per programma 14
Programma 1 Bestuur 15
Programma 2 Leven, Reizen en Documenten 18
Programma 3 Openbare Orde en Veiligheid 19
Programma 4 Verkeer en Vervoer 22
Programma 5 Ondernemen en Bedrijvigheid 26
Programma 6 Scholing 31
Programma 7 Samenleven 32
Programma 8 Werk en inkomen 35
Programma 9 Zorg en Welzijn 38
Programma 10 Gezondheid en Milieu 42
Programma 11 Bouwen, Wonen en Gebruiken 44
Programma 12 Woonomgeving 47
Financiering en Algemene Dekkingsmiddelen 49
1.5 Algemene Dekkingsmiddelen 51
1.6 Overhead 52
1.7 Vennootschapsbelasting 53
1.8 Onvoorzien 54

PARAGRAFEN 55

1.9 Paragraaf Bedrijfsvoering 56
1.9.1 Informatiebeveiliging en privacy (ENSIA) 58
1.10 Paragraaf Lokale Heffingen 59
1.11 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 67
1.12 Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen 75
1.13 Paragraaf Financiering en Treasury 82
1.14 Paragraaf Verbonden Partijen 89
1.15 Paragraaf Grondbeleid 95

BESTUURSOVEREENKOMST 106

1.16 Verantwoording interbestuurlijk toezicht provincie Zuid-Holland en de gemeente Hardinxveld-Giessendam 108

DEEL 2 JAARREKENING 115

2.1 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING 116
2.2 BALANS 120
2.3 HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 122
2.4 TOELICHTING OP DE BALANS 123
2.4.1 OVERZICHT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN 134
2.4.2. TOELICHTING OP DE RESERVES EN VOORZIENINGEN 138
2.5 TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 142
2.5.1 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 2020 142
2.5.2 TOELICHTING PER PROGRAMMA 144
Programma 1 Bestuur 144
Programma 2 Leven, Reizen en Documenten 145
Programma 3 Openbare Orde en Veiligheid 146
Programma 4 Verkeer en Vervoer 147
Programma 5 Ondernemen en Bedrijvigheid 149
Programma 6 Scholing 150
Programma 7 Samenleven 151
Programma 8 Werk en Inkomen 152
Programma 9 Zorg en Welzijn 153
Programma 10 Gezondheid en Milieu 154
Programma 11 Bouwen, Wonen en Gebruiken 155

Programma 12 Woonomgeving 157
Financiering en Algemene Dekkingsmiddelen 158
Bedrijfsvoering 160
2.5.3 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN 161
2.5.4 EMU SALDO 167
2.5.5 WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN PUBLIEKE EN SEMIPUBLIEKE SECTOR (WNT) 168
2.5.6 ANALYSE BEGROTINGSRECHTMATIGHEID 170
2.6 BIJLAGE SINGLE INFORMATION SINGLE AUDIT (SISA) 175

DEEL 3 OVERIGE GEGEVENS 179
3.1 Controleverklaring van de onafhankelijk accountant 180

DEEL 4 BIJLAGEN 181
4.1 Kredietenstaat 183
4.2 Overzicht arbeidskosten en inhuur 2020 189
4.3 Overzicht van baten en lasten per taakveld 190
4.4 Vaststellingsbesluit jaarrekening 2020 193

DEEL 1

JAARVERSLAG

Bestuursverslag

1.1 Leeswijzer

De jaarstukken 2020 bevat de beleidsmatige en financiële verantwoording over 2020. Bij alle onderwerpen en speerpunten die in de programmabegroting 2020 zijn benoemd, wordt ingegaan op de vraag 'Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?'. Indien van toepassing wordt op basis van de laatste ontwikkelingen in het kort een doorkijk naar 2021 gegeven.

Daarnaast zijn de verplichte paragrafen opgenomen. Doel van de paragrafen is dat de thema's die op verschillende programma's van toepassing zijn op één plaats in de jaarrekening gebundeld worden weergegeven. In de paragrafen worden beheersmatige aspecten behandeld die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente.

Verder bevat de jaarrekening de financiële verantwoording over 2020. Deze is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- Balans met de toelichting op de balans
- Overzicht van baten en lasten met de toelichting
- Bijlage met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen
- Overige gegevens met de controleverklaring van de onafhankelijk accountant
- Bijlagen met onder andere de kredietenstaat en het vaststellingsbesluit.

1.2 Het financiële resultaat over 2020

Geachte leden van de raad, geachte lezer,

Hierbij bieden wij u de jaarstukken van 2020 aan. Zij vormen het sluitstuk van de planning- en controlcyclus 2020. Het college legt in de jaarstukken verantwoording af aan de raad in hoeverre zij erin is geslaagd de in de begroting 2020 voorgenomen beleidsdoelen te realiseren en in hoeverre dit tijdig en binnen de beschikbaar gestelde budgetten is gebeurd. Dit alles is per programma weergegeven.

EEN POSITIEF FINANCIEEL RESULTAAT (REKENINGRESULTAAT) VAN € 515.000
Tabel 1 geeft op totaalniveau een vergelijking van de begrote en gerealiseerde cijfers over 2020. Het financiële resultaat (rekeningresultaat) over 2020 voor bestemming bedraagt € 515.000 en valt daarmee € 515.000 voordeliger uit dan begroot. In het geraamde resultaat zijn de bij de begroting 2020 en via tussentijdse begrotingswijzigingen door de raad gevoteerde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves verwerkt.

Op 7 november 2019 heeft de gemeenteraad de begroting 2020 vastgesteld. Het begrote resultaat voor 2020 daarin was € 525.000 voordelig. Met het vaststellen van de perspectiefnota 2021-2024 (inclusief voorjaarsnota), de najaarsnota 2020 en de slotwijziging 2020 is dit begrote resultaat bijgesteld tot € 0 nadelig. Het resultaat voor bestemming in voorliggende jaarrekening 2020 komt nu uit op € 515.000 voordelig.

Tabel 1 Een vergelijking op totaalniveau van de begrote en gerealiseerde cijfers over 2020.

Bedragen x € 1.000

Programma	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Totaal producten	-40.826	50.579	9.753	-49.291	65.924	16.633	-44.986	61.999	17.013	4.305	-3.925	380
Saldo van baten en lasten	**-40.826**	**50.579**	**9.753**	**-49.291**	**65.924**	**16.633**	**-44.986**	**61.999**	**17.013**	**4.305**	**-3.925**	**380**
Mutaties reserves	-11.221	1.993	-9.228	-21.324	4.691	-16.633	-22.568	6.070	-16.498	-1.244	1.379	135
Resultaat	**-52.047**	**52.572**	**525**	**-70.615**	**70.615**	**0**	**-67.554**	**68.069**	**515**	**3.061**	**-2.546**	**515**

De afwijking van € 515.000 op het voordelig resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door:

Integrale veiligheid **€ 71.000 voordelig**
De kosten van bijdrage aan Drechtsteden zijn lager uitgevallen dan begroot (€ 50.000). Daarnaast is de bijdrage aan de veiligheidsregio lager uitgevallen doordat er nog een creditnota is ontvangen betreffende bevolkingzorg 2020 van bijna € 14.000. Ook is de inwonersbijdrage 2020 betreffende het Regionaal Veiligheidshuis ZHZ bijna € 10.000 lager als dat was begroot.

Sociaal domein (participatie) **€ 102.000 voordelig**
De definitieve beschikking van de specifieke uitkering voor de uitvoering van de Participatiewet (de zogenaamde BUIG-gelden) is door het Rijk hoger vastgesteld. Hier staat tegenover dat de lasten ook stijgen voor de uitvoering van de regelingen. Per saldo is er sprake van een voordeel.
Een tweede specifieke uitkering: De Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers (TOZO) is één van de maatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De regeling is voor zelfstandig ondernemers, waaronder zzp'ers. Het voorziet in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud als het inkomen door de coronacrisis tot onder het sociaal minimum daalt. Net zoals de participatiewet ligt de uitvoering van de TOZO bij de Sociale Dienst Drechtsteden. Over de TOZO regeling zal volgend jaar een financiële verantwoording worden afgelegd door de Sociale Dienst Drechtsteden.

Sociaal domein (Wmo) **€ 309.000 voordelig**

Zowel de uitgaven als de inkomsten laten ten opzichte van de begroting een positief resultaat zien.

<u>Uitgaven</u>
De uitgaven zijn € 78.000 lager dan bij de begroting was voorzien. De lagere uitgaven worden grotendeels verklaard door:

1. De WMO, participatiewet en het armoedebeleid worden met ingang van 2018 uitgevoerd door de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD). De werkelijke uitgaven zijn volgens de geactualiseerde liquiditeitsplanningen door de dienst in rekening gebracht bij de deelnemende gemeenten. Onze begrotingscijfers zijn gebaseerd op de 1e bestuursrapportage. De begrotingscijfers uit de tweede bestuursrapportage betreffende het laatste kwartaal 2020, konden niet meer in onze begroting aangepast worden. De positieve effecten van € 83.000 zien we onder andere bij begeleiding en kortdurend verblijf voor de uitvoering van de WMO en de uitvoeringskosten. Daarnaast zagen we een toename van de kosten voor hulpmiddelen.

2. In de meicirculaire van 2017 is geld beschikbaar gesteld voor kinderen in armoede; de zogenaamde "Klijnsma-gelden". Door de gemeenteraad is besloten deze gelden voor dit doel te "labelen" en beschikbaar te houden te verdelen over de komende jaren. Eventuele restanten van een lopend jaar kunnen worden meegenomen naar het volgende jaar. In 2020 bedraagt het overschot € 31.500. Via de resultaatbestemming wordt voorgesteld dit over te hevelen naar 2021.

3. Een deel van de taken die onder de Maatschappelijke Agenda (MAG) vallen worden door de gemeente uitgevoerd. In 2020 liggen de lasten lager dan voorzien.

4. Een verlate factuur van Het Leger des Heils voor welzijns- en gezondheidszorg uit 2019 ten bedrage van € 75.000 is evenals de factuur van 2020 ten laste van 2020 gebracht.

5. In de begroting is voor kwijtscheldingen een bedrag geraamd van € 80.000. Dit is bedoeld voor het gedeelte dat voor de gemeentelijke belastingen, via SVHW, wordt kwijtgescholden. Voor 2020 is sprake van een bedrag van € 100.000 aan kwijtscheldingen. Deze omvang ligt in lijn met voorgaande jaren, waarbij de effecten van Covid-19 geen invloed hebben.

Inkomsten

De inkomsten nemen met € 231.000 toe. Deze stijging is grotendeels toe te schrijven aan het voorlopig positieve rekeningresultaat op de Maatschappelijke agenda van 2020 en het gevolg van de voorlopige afrekening 2020 van beschermd wonen en opvang van de gemeente Dordrecht. De gemeente Dordrecht is als centrumgemeente aangesteld voor de uitvoering van beschermd wonen en opvang. Eventuele overschoten of tekorten worden met de deelnemende gemeenten verrekend. De voorlopige afrekening 2020 valt positief uit.

Milieu **€ 116.000 voordelig**

Onder dit product is naast de milieu ook duurzaamheid opgenomen. Op dit laatste product is sprake van lagere kosten dan voorzien.

Reiniging **€ 75.000 voordelig**

Voor dit product is sprake van een zogenaamde gesloten systeem.De mutaties op de kosten en opbrengsten worden verwerkt via de voorziening. Doordat de bepaling van de dotatie van de voorziening extracomptabel gedaan wordt en daarbij o.a. BTW meegenomen wordt blijkt dat er per saldo sprake is van een positief effect. Daarbij zijn de extra kosten in verband met Corona buiten beschouwing gelaten.

Riolering **€ 171.000 nadelig**

Voor dit product is sprake van een zogenaamde gesloten systeem.De mutaties op de kosten en opbrengsten worden verwerkt via de voorziening. Doordat de bepaling van de dotatie van de voorziening extracomptabel gedaan wordt en daarbij o.a. BTW meegenomen wordt blijkt dat er per saldo sprake is van een negatief effect. Dit nadeel wordt onder meer veroorzaakt doordat abusievelijk in de begroting rekening was gehouden met BTW over de rentecomponent. Voor de berekening voor de dotatie bij het jaarresultaat is dat gecorrigeerd.

Omgevingszaken **€ 730.000 voordelig**

Eind 2020 zijn voor verschillende (grotere) projecten vergunningen aangevraagd die in de prognoses voor de komende jaren waren voorzien. Dit betreft onder meer de Rokerij waarvoor in het laatste kwartaal de aanvragen voor legesvergunningen zijn gedaan. Door deze onvoorziene aanvragen worden de begrote legesinkomsten ruimschoots (positief) overschreden (€ 597.000). Daarnaast vallen de kosten omgevingszaken lager uit dan begroot (ca € 133.000). Dit betreft onder meer lagere doorbelasting van kosten uit bedrijfsvoering.

Ruimtelijke ontwikkeling **€ 379.000 nadelig**

Op dit product worden voornamelijk de lasten en de baten van de anterieure overeenkomsten verantwoord. In financiële zin wordt ervan uitgegaan dat de anterieure overeenkomsten kostendekkend zijn. Over dit als over voorgaand jaar blijkt dat voor een aantal anterieure overeenkomsten niet haalbaar te zijn geweest.

Het nadeel wordt grotendeels verklaard door niet-verhaalbare kosten op anterieure projecten, waarbij meer dan voorzien sprake is van extra inzet op burgerparticipatie. In de paragraaf grondbeleid wordt hier een toelichting op gegeven.

Algemene baten en lasten **€ 417.000 nadelig**

Onder de buitengewone baten en lasten worden onder meer de doorbelaste uren aan projecten geraamd. Evenals in voorgaande jaren blijken deze lager uit te vallen dan was voorzien. De oorzaak is niet precies te duiden, maar is voor een deel toe te schrijven aan de effecten van de corona-maatregelen. Ten opzichte van voorgaande jaren heeft tussentijds geen bijstelling op de doorbelaste uren plaatsgevonden. In de meerjarenraming vanaf 2021 is reeds rekening gehouden met het effect dat in voorgaande jaren zichtbaar is geworden op de lagere urentoerekening.

Algemene uitkering **€ 127.000 voordelig**

In de decembercirculaire 2020 zijn aan gemeenten extra middelen beschikbaar gesteld als corona compensatie(€ 37.000). Doordat de middelen pas in december 2020 beschikbaar zijn gesteld konden ze niet meer meegenomen worden in het begrotingsresultaat 2020 waardoor ze onderdeel uit maken van het jaarrekeningresultaat 2020.
Buiten deze meevaller viel de decembercirculaire 2020 licht negatief uit. Daarnaast is er sprake van positieve afrekeningen over voorgaande jaren (€ 27.000) en bijstellingen in de maatstaven 2020 (€ 10.000). Tot slot is een bedrag van € 53.000 vrijgevallen van een in 2016 vrijgevallen voorschot. Dit ontvangen voorschot wordt in de periode 2018 t/m 2025 in mindering gebracht op de algemene uitkering en bedraagt ca € 17.500 per jaar. In de jaarrekening 2018 en 2019 is de vrijval abusievelijk niet meegenomen, waardoor in 2020 een groter bedrag (3 x € 17.500) ten gunste van de exploitatie komt.

Saldo van kleinere mee- en tegenvallers **€ 8.000 voordelig**

VOORSTEL VOOR BESTEMMING VAN HET RESULTAAT

Voorgesteld wordt het positieve resultaat van € 515.000 als volgt te bestemmen:

▪ Klijnsma gelden	€	31.500
▪ Pilot crisiswoning	€	12.250
▪ Energiecontactfunctionaris	€	18.250
▪ Toevoeging aan algemene reserve	€	453.000

Klijnsma gelden
In de meicirculaire van 2017 is geld beschikbaar gesteld voor kinderen in armoede; de zogenaamde 'Klijnsma-gelden". Door de gemeenteraad is besloten deze gelden voor dit doel te "labelen" en beschikbaar te houden te verdelen over de komende jaren. Eventuele restanten van een lopend jaar kunnen worden meegenomen naar het volgende jaar. In 2020 bedraagt het overschot € 31.500.

Pilot crisiswoning
De pilot crisiswoning heeft een doorlooptijd van 2 jaren. In 2020 is niet het volledige budget voor de pilot benut. Het restant budget bedraagt € 12.250,-.

Energiecontactfunctionaris
Op het gebied van communicatie en participatie is in 2020 een energiecontactfunctionaris aangesteld. De rol van de energiefunctionaris is in 2020 nog niet volledig vormgegeven en zal in 2021 verder vorm krijgen.

Algemene reserve
Voor het restant van het jaarrekeningresultaat ad € 453.000 wordt voorgesteld dit bedrag toe te voegen aan de algemene reserve.

1.3 Politiek-bestuurlijke hoofdlijnen

In deze paragraaf zijn de politiek bestuurlijke hoofdlijnen over het jaar 2020 weergegeven.

Corona en de impact voor de gemeente

In maart 2020 kreeg ook onze regio en daarmee onze gemeente te maken met de gevolgen van het Coronavirus. Een van de eerste maatregelen die werd ingesteld was het thuiswerken. De bereikbaarheid in het kader van de dienstverlening en de aandacht voor de medewerkers zijn twee belangrijke aandachtspunten (geweest). In de Veiligheidsregio Zuid-Holland zuid werd al snel daarna opgeschaald naar een GRIP4 situatie. Dit hield in dat de bevoegdheden die werden ingezet in het bestrijden van de crisis niet meer lokaal waren belegd maar tijdelijk zijn overgaan naar de voorzitter van de Veiligheidsregio, de heer Kolff. De heer Kolff gaf de noodverordeningen uit waarin de geldende maatregelen ter bestrijding van het virus werden opgenomen. Deze situatie heeft tot december geduurd. De noodverordening heeft toen plaatsgemaakt voor de Tijdelijke Wet Maatregelen covid-19 waarmee ook de bevoegdheden weer op lokaal niveau zijn belegd. Vanaf het begin van de crisis is er op gemeentelijk niveau een GBT actief. Hierin wordt de huidige stand van zaken in relatie tot het virus besproken en vindt besluitvorming plaats. De crisis vergt veel van ons personeel en als gevolg daarvan zijn sommige teams onder druk komen te staan.

Ook heeft het virus een grote impact (gehad) op de samenleving in de gemeente. Gesloten scholen, zwembad en sportverenigingen. Kerkdiensten die digitaal plaatsvonden. Iedereen heeft de gevolgen van de lockdown(s) gemerkt. Ook qua aantal besmettingen heeft Hardinxveld-Giessendam er niet goed voor gestaan en zijn er helaas ook inwoners van onze gemeente overleden als gevolg van het virus. Door middel van filmpjes, berichten in het Kompas en via de social media kanalen hebben we de inwonenden van Hardinxveld-Giessendam regelmatig gewezen op het naleven van de (standaard) maatregelen. De overige maatregelen (zoals groepsvorming, het dragen van een mondkapje etc.) worden in onze gemeente over het algemeen goed nageleefd. Qua handhaving hebben er dan ook geen excessen plaatsgevonden.

Organisatieontwikkelingen n.a.v. Focus en het Deloitte onderzoek

Het jaar 2020 kenmerkt zich op organisatorisch vlak door een aantal ijkmomenten. Allereerst betrof dat het raadsvoorstel Focus 2020 (raad van 18 juni 2020). Voorafgaand aan en ook daarna liep het proces van de biedingen: een proces waarin de teams aangeven hoe zij zich inzetten voor de opgaven van onze gemeente en wat zij daarvoor nodig hebben. Na Focus 2020 werd een extern onderzoek gedaan, een besluit dat de gemeenteraad nam bij het raadsbesluit over Focus. Het bureau onderzocht waardoor de kwaliteit van de dienstverlening van onze gemeente onder druk is komen te staan en hoe dat tot staan gebracht en verbeterd kan worden. Processen die van zodanige impact zijn geweest dat hieronder per onderdeel de hoofdlijnen worden geschetst.

Biedingen
2020 was het eerste jaar dat met biedingen per team is gewerkt. Deze biedingen vertaalden zich in het inzichtelijk maken van zowel opgaven als daarvoor benodigde middelen en capaciteit. Het proces van de biedingen bracht knelpunten in de organisatie naar voren. Hieruit bleek dat er structureel behoefte was aan versterking, namelijk 7 fte (afgerond). Dit om de reguliere taken te kunnen uitvoeren en de zaken die eerder waren afgesproken in het college- en raadsprogramma. Helder was dat dit om de huidige werkzaamheden ging en niet om een plus aan werk. Daarnaast was het nodig om tijdelijke inzet te plegen om een inhaalslag te maken. In de begroting 2021 is een financiële basis gecreëerd om de organisatie in personele capaciteit op orde te brengen. Dit door een deel van het begrotingssaldo 2021 t/m 2024 te reserveren voor versterking van personele capaciteit.

Focus 2020
Met Focus 2020 werden de knelpunten uit de biedingen ook bevestigd. Er bleek ook dat er inzet nodig was op de rol van spelverdeling: het krijgen en houden van overzicht en het prioriteren van werkzaamheden. Om de knelpunten op korte termijn op te lossen is aan de raad een voorstel voorgelegd. Er zijn 2 voorstellen gedaan, te weten incidentele maatregelen in 2020 en het laten uitvoeren van een extern onderzoek. Met het raadsbesluit van 18 juni 2020 werd daarin voorzien en daarmee kon de bestaande personele capaciteit in 2020 worden gecontinueerd.

Extern onderzoek
Door de omvang van de uitkomsten en de resultaten van Focus 2020 is besloten om voor de structurele versterking van de personele formatie eerst het externe onderzoek af te wachten. Het externe onderzoek resulteerde in de conclusie dat er sprake is van een complex vraagstuk dat enkel goed kan worden begrepen wanneer de onderdelen in een onderlinge samenhang en dynamiek worden beschouwd. De maatregelen die zijn voorgesteld zijn omvangrijk en dienen in samenhang te worden opgepakt. Met het raadsbesluit van 17 december 2020 is een eerste aanzet gegeven voor het stutten en verstevigen van de organisatie. Dit stutten en verstevigen betrof onder meer de structurele uitbreiding van de personele capaciteit met 7 fte (afgerond). In het eerste kwartaal van 2021 is in de raad van 18 februari 2021 een vervolgbesluit genomen en zijn onder meer middelen ter beschikking gesteld voor tijdelijke formatie-uitbreiding in de vorm van een manager bedrijfsvoering en een cultuurcoach.

Alle uitkomsten moeten resulteren in het op orde krijgen en houden van de basis en het creëren van een stabiele organisatie om de doelen van het college en de raad te kunnen realiseren.

Regionale samenwerking binnen Drechtsteden

In 2020 is de toekomst van de regionale samenwerking onder de loep genomen. Dit heeft geleid tot drie collegeconferenties eind 2019 en in 2020. Tijdens de laatste collegeconferentie in oktober 2020 is een principebesluit genomen over de toekomstige samenwerking tussen de Drechtstedengemeenten in het sociaal domein in een klassieke GR Sociaal én de organisatie van de bedrijfsvoeringstaken via de servicegemeente Dordrecht. En beide vanaf 1 januari 2022 in te richten.

De huidige samenwerking in de GRD op het sociaal domein heeft voordelen van effectiviteit en efficiency. In de loop der jaren is er druk ontstaan op de financiële en beleidsinhoudelijke solidariteit. En is de behoefte gegroeid naar meer ruimte voor lokale regie, eigen lokale beleidskeuzes en maatwerk in ambities en uitvoering. Op het gebied van de bedrijfsvoering is gekozen voor een constructie waarbij de gemeente Dordrecht als servicegemeente de brede bedrijfsvoeringstaken voor de overige gemeenten gaat verzorgen. Dit zijn grotendeels de bedrijfsvoeringstaken die nu zijn belegd bij het Servicecentrum Drechtsteden.

De gemeenteraad heeft in december 2020 een principe-besluit genomen dat in 2021 verder wordt uitgewerkt over de koers en verdere uitwerking. Dit besluit moet leiden tot besluitvorming over beide trajecten in de vorm van een gewijzigde GR-tekst en aanvullende besluiten waarbij alle consequenties in beeld worden gebracht.

Sociaal domein: integrale visies en uitwerking in de praktijk

Eén van de punten uit het collegeprogramma was het vaststellen van een "integrale lokale visie sociaal domein als richtinggevend kader voor de komende periode". Het sociaal domein blijft voortdurend in beweging. Een visie helpt om al deze *Lokale visie sociaal domein*
ontwikkelingen te duiden en onze positie hierin te bepalen. In december 2020 stelde de gemeenteraad de Lokale Visie Sociaal Domein vast. Het Platform Sociaal Domein en verschillende maatschappelijke partners waren nauw betrokken bij de totstandkoming van dit document. De visie geeft weer hoe de gemeente naar haar inwoners kijkt en welke kansen en mogelijkheden zij ziet om de inwoner te ondersteunen bij datgene wat de inwoner nodig heeft. Eigen kracht, normaliseren, preventie en ondersteuning dichtbij zijn belangrijke uitgangspunten. De visie brengt verbinding aan tussen de diverse beleidsterreinen en functioneert als een paraplu voor het beleid in het sociaal domein. Met de visie slaan we geen nieuwe koers in, het is juist een bestendiging van de koers van de afgelopen jaren.

Lokale visie beschermd wonen en opvang
De eerste verdieping van de lokale visie sociaal domein was de lokale visie beschermd wonen en opvang. Ook deze visie stelde de gemeenteraad in december 2020 vast. Beschermd wonen is sinds 2015 onderhevig aan transformatie. Mensen met psychische, psychosociale of maatschappelijke problemen blijven zo veel mogelijk met ondersteuning thuis wonen in plaats van in een instelling. Per 1 januari 2022 start de doordecentralisatie van beschermd wonen (en op termijn van de opvang). Deze ontwikkelingen zijn van invloed op ons lokale beleid en uitvoering. De afgelopen jaren hebben we ons actief voorbereid op de veranderingen die eraan komen, onder meer door pilots als Beschermd Thuis, Waakvlam en de aanpak personen met verward gedrag. Het was van belang om onze standpunten nu ook vast te leggen. Met de lokale visie markeren we waar we staan en hoe we onze rol in de toekomst zien op het gebied van

Beschermd wonen en opvang. In Hardinxveld-Giessendam zetten we stevig in op preventie en organiseren we de ondersteuning aan onze inwoners zo veel mogelijk lokaal, dichtbij de inwoner.

Realisatie *crisiswoning*
In het kader van beschermd wonen en opvang realiseerden we in juni 2020 samen met woningcorporatie Fien Wonen een crisiswoning in onze gemeente. Soms loopt de spanning in een gezin of huishouden hoog op. In zo'n situatie is het dan nodig dat iemand tijdelijk elders verblijft en op een veilige plek kan werken aan stabilisatie en herstel. Hiermee voorkomen we dat iemand uit huis geplaatst wordt, dakloos wordt of terechtkomt in een instelling voor beschermd wonen of opvang. Er was behoefte aan zo'n plek dichtbij. Het Sociaal Team beslist over de toewijzing tot de crisiswoning, voert regie en biedt de benodigde ondersteuning. De crisiswoning betreft een pilot voor de duur van twee jaar.

Woningmakers en woningbouwontwikkeling
Versnelling van de woningbouw is hoognodig om aan de woonbehoefte in ons dorp te voldoen. Het is een hele opgave om rekening houdend met alle belangen en regelgeving mooie plannen te ontwikkelen. Een initiatief om versnelling aan te brengen is Woningmakers Hardinxveld-Giessendam. Samen met lokale marktpartijen, Bouwend Nederland, woningcorporatie Fien en de gemeente wordt besproken hoe we tot een versnelling van het bouwprogramma kunnen komen. Door planinformatie en kennis te delen gaan we na hoe belemmeringen door samenwerking weggenomen kunnen worden. Alle partijen ervaren de meerwaarde van dit overleg.

Start zwembad
Door het OnderzoeksCentrum Dordrecht is in relatie tot een buitenbad een onderzoek uitgevoerd onder de inwoners van de gemeente. De onderzoeksresultaten zijn verwerkt door OCD en inmiddels aan college en gemeenteraad gepresenteerd. Er loopt tezamen met de initiatiefnemers een ruimtelijke vervolgtraject in samenhang met een Programma van Eisen op hoofdlijnen en een concept inrichtingsplan. De resultaten worden binnenkort aan het college en gemeenteraad gepresenteerd, waarna bij instemming een uitwerking plaatsvindt in combinatie met de financieel-economische aspecten van de ontwikkeling.

Renovatie Peulenpark

Sinds mei 2018 wordt, als onderdeel van het groenbeleidsplan, gewerkt aan de renovatie van het Peulenpark. In juni 2019 is een plan gepresenteerd waarin de omwonenden en andere betrokkenen zich kunnen vinden.

Vanaf het voorjaar van 2020 is een deskundig bedrijf bezig geweest om alle bomen in het park te snoeien. In de maand juli zijn de bomen gekapt die in de categorie vallen met onvoldoende kwaliteit, onvoldoende conditie of toekomstverwachting.

Na presentatie van het ontwerp in juni 2019 is een aanbesteding gehouden om een aannemer te selecteren die het werk kan uitvoeren. De aannemer is in eind augustus 2020 met de uitvoering begonnen door paden aan te leggen, grondwerk uit te voeren waaronder het uitgraven van de poel. In het najaar heeft de aannemer de bollen, bomen en struiken aangeplant.

De bedoeling was om twee meewerkdagen te organiseren. De meewerkdag voor het aanplanten van de bomen en struiken kon helaas niet doorgaan door de beperkende maatregelen rondom het corona-virus. De meewerkdag die op zaterdagmorgen 3 oktober 2020 is gehouden werd bezocht door enkele bewoners van de Apollostraat. We hebben samen met de aannemer een deel van de takkenrillen gerealiseerd. Eind december is de aanleg van het park afgerond; de eerste fase. Er volgt nog een tweede fase waarin de oeverzone langs de Buiten Giessen ter hoogte van de Apollostraat nog wordt aangepast. In deze strook zal een natuurvriendelijke oever worden aangelegd en de afschermende bosschages langs de Giessen worden weggehaald. Deze tweede fase wordt naar verwachting in de winter van 2022 uitgevoerd. Hiervoor moet de aangebrachte beplanting voldoende zijn gegroeid om het zicht vanuit het park op de achtertuinen van de Apollostraat te ontnemen.

Het park wordt na de aanleg van de eerste fase veel gebruikt door wandelaars al dan niet met hond. Het park voorziet in de behoefte om in deze tijden te kunnen wandelen en te genieten van groen, water en ruimte.

Uitvoering diverse projecten speelplaatsenplan

Jaarlijks wordt voor de uitvoering van het speelruimteplan een uitvoeringsplan opgesteld. Hierbij wordt aandacht gegeven aan de opdracht uit het raadsbesluit om bij de uitvoering en de kosten te spreiden over de onderdelen: reguliere vervanging en onderhoud, achterstand en aanpassing/vernieuwing.

In het uitvoeringsplan wordt aandacht besteed aan de planning die in het speelruimteplan staat genoemd waarbij eventuele afwijkingen hierop worden gemotiveerd en wordt gemonitord of de planningen worden gehaald.

In 2020 zijn volgens het uitvoeringsplan van 2019 de volgende speelplek gerenoveerd of nieuw aangelegd:

- de speelplek Tureluur is geheel gerenoveerd;
- bij de Merwedestraat is het trapveld opgeknapt en is een nieuwe speelplek voor de jongste kinderen aangelegd;
- op het Peulenplein is een nieuwe voetbalkooi aangelegd.
- bij de Jupiterstraat is in maart 2020 op initiatief van de recreatiecommissie van de Jupiterflat, via de MAG, een jeu de boulesbaan geopend.

Het uitvoeringsplan van 2020 is voor een deel uitgevoerd zo is bij 't Weitje het houtwerk opgeknapt en het hekwerk bij 't Dok aangepast. Bij de bij de Lange Griendsweer / Tielensweer wordt volgens het speelruimteplan een nieuwe speelplek aangelegd. In de voorbereiding is een tussenstap gemaakt waarbij wordt gekeken of de aanleg van de speelplek niet ten koste gaat van het groen. In de Tielensweer is relatief veel bestrating aanwezig in de vorm van wegen, parkeren en stoepen. Het oppervlak verharding is mogelijk te verkleinen en om te vormen naar ruimte voor een speelplek en extra groen. We verwachten in het voorjaar van 2020 varianten te presenteren aan de omwonenden en de speelplek zo mogelijk eind 2021 of begin 2022 aan te leggen.

We krijgen regelmatig berichten van bewoners die aangeven blij te zijn met de speellocaties. Ook nieuwe initiatieven zoals de calisthenicsbaan bij de Schapedrift voorziet in deze tijden in een behoefte om buiten te sporten.

Opening van de 2e vrachtwagenparkeerplaats op terrein Hakgriend
Per 1 januari 2020 is het vrachtwagenparkeerterrein geopend op bedrijventerrein Nieuweweg. Op dit terrein in Beneden-Hardinxveld is plaats voor 10 vrachtwagens. Het is, naast het vrachtwagenparkeerterrein in de gemeentehaven te Boven-Hardinxveld met 20 parkeerplaatsen, het tweede door de gemeente geëxploiteerde terrein in Hardinxveld-Giessendam waar vrachtwagenchauffeurs tegen een vergoeding hun vrachtwagen kunnen parkeren. Hierdoor worden bedrijventerrein en woonwijken ontlast van vrachtwagens die daar willen parkeren omdat daar een parkeerverbod voor vrachtwagens is ingesteld. De parkeerterreinen hebben een beperkte instandhoudingstermijn (tot 1 januari 2028), zodat ondernemers ruim de tijd hebben om voor die datum zelf in hun parkeerbehoefte te gaan voorzien op de particuliere markt.

Duurzaamheid
Een belangrijk moment in 2020 was de vaststelling van de Concept Regionale Energie Strategie (RES). Deze werd in het najaar van 2020 vastgesteld als resultaat van regionale en lokale inspanningen en vormt de ruggengraat voor de in 2021 vast te stellen RES 1.0. Daarnaast is het programma Regeling Reductie Energieverbruik zeer succesvol uitgerold: bijna 1500 particuliere woningeigenaren maakten van het programma gebruik om energiebesparende maatregelen in hun woning te nemen. In het kader van dat programma is ook de samenwerking met bedrijvencollectief Energie Collectief Zuid-Holland Zuid (ECzhzh) verder uitgewerkt. Ook de samenwerking met BIZ Nieuwe Weg is rondom Duurzaamheid verder opgetuigd met als belangrijkste resultaten een routekaart Verduurzaming (i.s.m. OZHZ) en een ondersteuningsprogramma voor realisatie van zonnepanelen op grote bedrijfsdaken (focus op ondersteuning SDE+ aanvragen). Er is een raadswerkgroep Duurzaamheid ingericht en op basis van de inventarisatie van opgaven een start gemaakt met het opstellen van de Lokale Duurzaamheidsagenda als aanvulling op de Lokale Energie Agenda. Tot slot is intensief gewerkt aan het opstellen van de lokale Transitie Visie Warmte. Deze is beoogd in 2021 verder te worden afgerond en vastgesteld. Genoemd RRE programma is geheel bekostigd uit door het Rijk ter beschikking gestelde gelden (subsidieprogramma RRE).

Vastgestelde economische visie
In 2020 is de Economische visie 2020-2024 vastgesteld. Deze visie is tot stand gekomen in samenspraak met een brede vertegenwoordiging vanuit het bedrijfsleven, verenigd in een stuurgroep. De visie bestaat uit zes pijlers die allemaal bijdragen aan behoud en versterking van de lokale economie. Daarnaast is er een actieprogramma toegevoegd. Samen met de leden van de stuurgroep zorgen we ervoor dat deze acties de komende jaren tot uitvoering komen. We vinden het belangrijk dat hierbij nog meer ondernemers betrokken raken. Samen staan we voor grote uitdagingen, onder andere op het gebied van duurzaamheid. Hardinxveld-Giessendam heeft veel innovatieve en betrokken ondernemers. Hun kennis willen we graag benutten. Daarom onderzoeken we de mogelijkheden voor een ondernemersfonds binnen onze gemeente. Dit fonds draagt niet alleen bij aan een hoge organisatiegraad van het bedrijfsleven, maar biedt vooral ook ruimte voor initiatieven vanuit het bedrijfsleven. Zo zorgen we er samen voor dat de doelstelling van de Economische visie 2020-2024 bereikt wordt: behoud van kwaliteit en ruimte voor ondernemers.

Sportakkoord

In maart 2020 stelde het college van B&W het lokaal Sportakkoord "Beweeg mee(r)!" vast. Maar liefst 25 lokale partners maakten met ondertekening van het akkoord hun steun kenbaar. In het Sportakkoord zijn zes thema's opgenomen waar t/m 2022 met elkaar aan wordt gewerkt, te weten: inclusief sporten; jeugd en jongeren; niet-sporters; inzet vrijwilligers; benutting sportaccommodaties en buitenruimte; samenwerking sportaanbieders. Gemeente Hardinxveld-Giessendam heeft voor de uitvoering van het Sportakkoord vanuit de MAG een budget van €10.000 per jaar beschikbaar gesteld. Via de MAG kunnen initiatiefnemers financiële middelen aanvragen voor activiteiten die aansluiten op de doelen van het Sportakkoord. Hoewel 2020 gedomineerd werd door beperkende coronamaatregelen, vonden een aantal activiteiten toch doorgang, zoals een lessenserie 'bewegen op muziek' op de basisscholen en sportactiviteiten voor jong en oud tijdens de Nationale Sportweek. In 2021 en 2022 zetten we de uitvoering van het Sportakkoord voort

Zegen en dank aan God
Wij weten ons bevoorrecht om te mogen leven in een land waar het leven voor velen goed is en hebben daarbij een gevoel van dankbaarheid. Een deel van de inwoners in onze gemeente geeft die dankbaarheid ook een religieuze verdieping en vraagt zegen en brengt dank aan God. Dat gevoelen, zo weten wij, wordt ook door een groot deel van uw raad en ons college gedeeld.

Burgemeester en wethouders van Hardinxveld-Giessendam, 25 mei 2021

de loco-secretaris, de burgemeester,

S.M. van der Stel D.A. Heijkoop

Programmaverantwoording

1.4 Toelichting per programma

In deze paragraaf wordt per programma een toelichting gegeven op de drie W-vragen:

- Wat willen we bereiken?
- Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

Voor een tekstuele toelichting op de verschillen tussen begroting en realisatie bij het onderdeel ‘wat heeft het gekost’ wordt verwezen naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten verderop in dit document.

Programma 1 Bestuur

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Inventariseren wijze van burgerparticipatie, ontwikkelen instrumenten en afwegen via de participatieladder I Dit onderwerp maakt onderdeel uit van het raadsprogramma. We starten met een inventarisatie welke instrumenten nu al worden ingezet als het gaat om burgerparticipatie en inspraak. De verwachting is dat dit eind 2019 gereed is. Ook beschrijven we hierin tevens de verschillende rollen van de gemeente (gemeenteraad, college, organisatie). Zoals in de gesprekken over het raadsprogramma is afgesproken, gaan we hierbij de participatieladder gebruiken om bewust te kunnen afwegen hoe we initiatieven en maatschappelijke belangen van inwoners, partners en ondernemers kunnen afwegen. De mate van participatie is per onderwerp verschillend.	**Inventariseren wijze van burgerparticipatie, ontwikkelen instrumenten en afwegen via de participatieladder** In 2020 is de inventarisatie afgerond van de diverse wijzen van burgerparticipatie binnen de gemeente, inclusief voorbeelden van buiten. Ook is in 2020 een rapport van de rekenkamer verschenen over inwoner- en overheidsparticipatie. Hierin worden aan de hand van de 2 casussen, Peulenpark en IJzergieterij, aanbevelingen en conclusies gedaan voor de toekomst. Het rapport verscheen een maand voordat in de gemeenteraad een breed startgesprek gepland stond over participatie en de participatieladder. Dit startgesprek is in overleg met het presidium verplaatst naar april 2021.
Bijdragen aan doorontwikkeling Drechtsteden en bestuurlijke omgeving Wij dragen actief bij aan de doorontwikkeling van de Drechtsteden zowel op inhoud als bedrijfsvoering. De besluitvorming uit 2019 over de adviezen van de commissie Deetman is de basis voor de uitvoering van de Groeiagenda 2030 en is in 2020 (meervoudig) lokaal belegd bij de colleges van burgemeester en wethouders van de zeven gemeenten. Wat Hardinxveld-Giessendam betreft, is de cultuur van de samenwerking doorslaggevend voor het succes van de regionale samenwerking. Dit hebben we aangegeven bij de besluitvorming over de adviezen van de commissie Deetman in 2019. Wij hechten waarde aan een open cultuur van samenwerking en een duidelijke vertaling daarvan in een regionale werkwijze. Daarnaast focussen we op eigenaarschap en heldere rolneming. We hebben nadrukkelijk aandacht voor de lokale schaal. In 2020 moet de vertaling van een financiële taakstelling terug te zien zijn in de begroting van de Drechtsteden. Bij de vaststelling van de begroting 2020 van de gemeenschappelijke regeling is een amendement aangenomen. Het Drechtraadvoorstel omvat een verlaging van de begroting van de gemeenschappelijke regeling en van de gemeentelijke bijdragen. Inhoudelijke voorstellen voor de invulling van de taakstelling komen voort uit inventarisaties van de taskforces sociaal en bedrijfsvoering. De uitwerking moet meer zijn dan een opsomming van bezuinigingsmaatregelen. Er moet een stevige basis komen voor een houdbare financiële strategie voor de komende jaren voor ambities, investeringen en innovaties in het gehele sociale domein. Het traject van de bestuurlijke visie wordt in 2020 gestart en vormgegeven. We pakken dit op in samenspraak met de gemeenteraad en maakt onderdeel uit van het raadsprogramma. Daarnaast heeft Hardinxveld in 2020 meer ervaring opgedaan met de samenwerking in de Drechtsteden. Die ervaring is waardevolle input voor onze bestuurlijke visie. Ook in 2020 investeren we in onderlinge relaties met omliggende gemeenten via bestuurlijke overleggen. Naast verbinding op de relatie zoeken we ook naar aanknopingspunten in de inhoudelijke agenda's.	**Bijdragen aan doorontwikkeling Drechtsteden en bestuurlijke omgeving** In oktober 2020 werd besloten om de gemeenschappelijke regeling Drechtsteden om te vormen naar een klassieke GR sociaal domein. Hierdoor kunnen gemeenten beter verantwoordelijkheid nemen voor en sturing geven aan de sociale zaken die aandacht vragen in de eigen gemeente. En het betekent helderheid over de taken die de Sociale Dienst Drechtsteden voor de gemeenten uitvoert. Een andere uitkomst van de collegeconferentie is om de bedrijfsvoeringstaken die nu belegd zijn bij het Servicecentrum Drechtsteden onder te brengen bij de servicegemeente Dordrecht. Eind 2020 stuurde Dordrecht alle gemeenten het verzoek om een principebesluit te nemen. De gemeenteraad van Hardinxveld-Giessendam nam dit besluit op 17 december met het verzoek om verdere uitwerking. In het voorstel werd voorzien om 2021 als overgangsjaar te gebruiken. Het traject over de bestuurlijke visie wordt meegenomen in het plan van aanpak over de aanbevelingen van Deloitte. Het proces rondom Focus 2020 en stutten en verstevigen heeft extra inzichten gegeven die worden meegenomen in het traject van de bestuurlijke visie. .

Bestuurlijke coördinatie Bestuurlijke coördinatie draait om het verbinden van samenleving en bestuur, en daarmee ook de organisatie, aan elkaar. Dit is een continue inzet door de bestuursperiode heen. We zorgen ervoor dat we als gemeente goed op de hoogte zijn van wat er in de samenleving speelt. Dit gebeurt via allerlei contacten (college, gemeenteraad, organisatie). We waarderen maatschappelijke initiatieven en wegen belangen af bij de agendering en uitvoering ervan. Daarnaast dragen Ontmoetingen op locatie (gemeenteraad) en bedrijfsbezoeken (college) bij aan verbindingen in de samenleving.	**Bestuurlijke coördinatie** Door het coronajaar 2020 zag de verbinding tussen samenleving en bestuur er anders uit dan anders. Veel geplande bijeenkomsten en activiteiten konden niet doorgaan, werden aanvankelijk doorgeschoven en later in het jaar opnieuw uitgesteld of er werd gekozen voor een digitale en veelal aangepaste vorm.

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Op dit programma zijn geen beleidsindicatoren van toepassing.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden
Risico's
De risico's zijn onder te verdelen in financiële en organisatorische risico's. De financiële risico's omvatten het risico dat de begrote bijdrage aan de GRD niet toereikend is. Om dit risico te mitigeren wordt de dienstenafname van de GRD nauwlettend gevolgd, zowel op de bedrijfsvoering als op de inhoud (zie ook de risicoclassificatie bij de nota verbonden partijen). Hoewel de begroting uitgaat van continuïteit zullen 2020 en 2021 in meerdere opzichten een keerpunt vormen ten opzichte van de voorgaande jaren. Meer nog dan voorgaande jaren zijn er ontwikkelingen die zorgen voor toenemende onzekerheid en risico's: - Nieuwe wettelijke taken waarvan de wetstrajecten nog lopen en waarvan in een aantal gevallen nu al duidelijk is dat de beschikbare middelen ontoereikend zijn of dat forse investeringen nodig zijn; - Onzekerheid over financiering door het Rijk; - Het feit dat besluiten over de invulling van de taakstelling en keuzes over Drechtstedelijke samenwerking nog gemaakt moeten worden. Daarbij komt dat dat de effecten van de coronacrisis nog lang voelbaar zullen blijven. Al met al is er sprake van een optelsom van ontwikkelingen en risico's waarvan we de financiële impact moeilijk kunnen overzien. In de begroting 2021 was na besluitvorming in de Drechtraad van 7 juli 2020 nog een taakstelling voor de SDD over van van € 0,9 miljoen. Eind 2020 is het besluit genomen om de resterende taakstelling niet met een bezuiniging in te vullen, maar vanuit de onderbesteding 2020 op het minimabeleid. Van € 1,2 miljoen aan onderbesteding is € 0,9 miljoen als structureel aangemerkt. Daarmee komt de begroting 2021 van de GRD exact uit op de groene lijn van de scenario's uit de begroting 2021. In 2020 is via drie collegeconferenties toegewerkt naar een toekomstbestendige samenwerking. De discussie over het sociaal domein moet daarbij worden afgerond. Voor 2021 worden tekorten voorzien op de BUIG-gelden en de WMO. Onzekerheid over financiering door het Rijk en nieuwe wettelijke taken maken dat er zorgen zijn voor de toekomst. Ook als de kanteling naar maatwerkvoorzieningen niet tot stand komt, kan dat leiden tot hogere risico's.

Ontwikkelingen

De gemeente Hardinxveld-Giessendam is per 1 januari 2018 toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling Drechtsteden (GRD) en is daarmee de zevende Drechtstedengemeente.
De uitvoering van de adviezen van de commissie Deetman vragen een andere manier van werken waarbij meer verantwoordelijkheid ligt bij de lokale colleges en gemeenteraden met name in het ruimtelijk-economische domein. Met de uitvoering van de aanbevelingen van de commissie Deetman uit het voorjaar van 2019 wordt een wijziging van de GR tekst voorzien in 2021. Voorstel is dat de GRD via de Drechtraad de volgende belangen behartigt:

a) Sociaal domein
b) Bedrijfsvoering
c) Externe betrekkingen & lobby

Eind 2020 heeft de raad ingestemd met de koers en uitwerkingsrichting voor de toekomstige samenwerking Drechtsteden. Beoogd wordt om de huidige Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden te transformeren, waarbij het sociaal domein wordt ondergebracht in een klassieke gemeenschappelijke regeling en de gemeente Dordrecht servicegemeente wordt voor de bedrijfsvoeringstaken (PIOFACH, nu belegd bij het Service Centrum Drechtsteden, de uitvoeringstaken van het Ingenieursbureau Drechtsteden, het Onderzoekscentrum Drechtsteden en Bureau Drechtsteden. Definitieve besluitvorming over de transformatie moet in 2021 zijn beslag krijgen, zodat de aangepaste vorm van samenwerking met ingang van 1 januari 2022 in kan gaan.

In 2020 is de samenwerkingsovereenkomst voor de Groeiagenda tot stand gekomen waarin de gezamenlijke doelen op ruimtelijk en economische gebied zijn vastgelegd. De opgavebladen worden jaarlijks geactualiseerd en vastgesteld door de gemeenteraden. Dat geldt ook voor de monitor Groeiagenda.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma 1 Bestuur	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
000 College en bestuurlijke onderst	-1.850	0	-1.850	-1.957	0	-1.957	-1.941	1	-1.940	16	1	16
005 Raad en Raadsondersteuning	-519	0	-519	-530	0	-530	-525	2	-523	4	2	7
Saldo van baten en lasten	**-2.370**	**0**	**-2.370**	**-2.486**	**0**	**-2.486**	**-2.466**	**3**	**-2.463**	**20**	**3**	**23**
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**-2.370**	**0**	**-2.370**	**-2.486**	**0**	**-2.486**	**-2.466**	**3**	**-2.463**	**20**	**3**	**23**

- = Nadelig / + = Voordelig

Programma 2 Leven, Reizen en Documenten

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Professionaliseren van de dienstverlening door een nieuwe website en adequate openingstijden Hiervoor hebben we heldere termijnen en afspraken die terug te vinden zijn voor de inwoners. Op die manier houden we onze dienstverlening continu tegen het licht. Met de komst van de nieuwe website maken we ook een doorontwikkeling in onze (digitale) informatievoorziening. We onderzoeken of er binnen de gemeente behoefte is om producten tegen betaling thuis te bezorgen. Op basis van de uitkomsten wordt het vervolg bepaald, kostendekkendheid is hierbij het uitgangspunt. Verder zullen we blijvend monitoren of de openingstijden passend zijn.	**Professionaliseren van de dienstverlening door een nieuwe website en adequate openingstijden** We hebben de afspraken rondom onze servicenormen in 2020 herzien en deze staan vermeld op onze website. Daarnaast hebben we in 2020 onderzoek gedaan naar de behoefte van het thuisbezorgen van producten bij onze inwoners. Het onderzoek is afgerond en de resultaten worden verwerkt en binnenkort gepresenteerd aan het college. De openingstijden zijn vanwege corona op dit moment aangepast. Daarnaast bedienen we de klanten nu op afspraak. Na de coronaperiode zullen we de openingstijden opnieuw evalueren en waar nodig herzien.

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Op dit programma zijn geen beleidsindicatoren van toepassing.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Dit programma bevat geen verbonden partijen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma 2 Leven, reizen en documenten	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
010 Burgerzaken	-436	238	-197	-361	198	-163	-324	172	-152	37	-26	12
Saldo van baten en lasten	**-436**	**238**	**-197**	**-361**	**198**	**-163**	**-324**	**172**	**-152**	**37**	**-26**	**12**
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**-436**	**238**	**-197**	**-361**	**198**	**-163**	**-324**	**172**	**-152**	**37**	**-26**	**12**

- = Nadelig / + = Voordelig

Programma 3 Openbare Orde en Veiligheid

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Opstellen en uitvoeren integraal lokaal veiligheidsplan In september 2019 is het ILVP geagendeerd in het Debat & Besluit. Daarna is het ILVP vertaald in een jaarlijks uitvoeringsprogramma, zo ook voor 2020. Naast de drie kernthema's uit het ILVP komen in het uitvoeringsplan ook andere thema's aan de orde: thema's die op dat moment actueel zijn of eerder geplande thema's of (preventie)activiteiten die bijdragen aan het vergroten van het veiligheidsgevoel. Zo werken we er met elkaar aan om het relatieve hoge veiligheidsgevoel in Hardinxveld-Giessendam te kunnen vasthouden en waar mogelijk te verbeteren. Dit doen we door preventie, projectmatige acties of reguliere acties. Daarnaast volgen we actuele wet- en regelgeving en nemen we deel aan projecten in de Veiligheidsregio of Veiligheidshuis.	**Opstellen en uitvoeren integraal lokaal veiligheidsplan** Voor 2020/2021 is een uitvoeringsprogramma opgesteld. Activiteiten die hierin zijn opgenomen zijn (deels) in 2020 uitgevoerd of worden in de loop van 2021 nog uitgevoerd. Daarnaast is een deel van de activiteiten vanwege de Corona crisis en daarbij geldende maatregelen 'on hold' gezet. Dit zijn voornamelijk activiteiten waarbij vanuit het ILVP de verbinding met de inwoners van de gemeente zou worden opgezocht (veelal vanuit preventie). Met de tijdelijke versoepelingen van de maatregelen zijn in de zomer van 2020 enkele activiteiten wel uitgevoerd. Door het Raadsbesluit in december 2020 (Stutten en verstevigen) is o.a. extra tijdelijke formatie vrijgemaakt voor het onderwerp "ondermijning".
Opstellen en uitvoering integraal handhavingsbeleid Het beleidsplan Vergunning Toezicht en Handhaving is op 18 juni 2019 vastgesteld door het college. Het beleidsplan is integraal opgesteld voor de Wet Algemene Bepalingen Omgevingswet, Algemene Plaatselijke Verordening en Openbare Orde en Veiligheid. Het VTH-beleidsplan wordt verder uitgewerkt in een jaarlijks op te stellen VTH-uitvoeringsprogramma. Hierin wordt bepaald hoe en waar de capaciteit en middelen ingezet worden om de in het VTH-beleidsplan opgenomen doelen te behalen. In 2020 gaan we het uitvoeringsprogramma voor de eerste keer integraal vaststellen.	**Opstellen en uitvoering integraal handhavingsbeleid** In mei 2020 is het integraal uitvoeringsprogramma opgesteld. In dit programma is beschreven welke toezicht- en handhavingsactiviteiten in dat jaar zijn opgepakt in relatie tot de beschikbare capaciteit bij de verschillende team(onderdelen). Het houden van toezicht op de coronamaatregelen heeft een zware wissel getrokken op de BOA handhaving(scapaciteit). Het programma 2020 wordt in de eerste helft van 2021 geëvalueerd, zodat leerpunten kunnen worden meegenomen in het op te stellen uitvoeringsprogramma voor 2021.
Stimuleren van evenementen in wijken en buurten Door de veranderende regelgeving met betrekking tot veiligheid bij evenementen is het gewenst om organisatoren van evenementen in een vooroverleg mee te nemen in de gehele procedure. Door aan de voorkant organisaties te informeren, kunnen belemmeringen weg worden genomen. Er is regionaal gewerkt aan een nieuw aanvraagformulier waardoor het eenvoudiger wordt voor organisatoren om een aanvraag in te dienen waarbij de veiligheid en wet- en regelgeving niet uit het oog wordt verloren. Een aantal gemeenten binnen de regio hebben afgelopen jaar een pilot gedraaid met het nieuwe aanvraagformulier. De ervaringen worden in het najaar van 2019 geëvalueerd. Na de evaluatie willen we in 2020 het formulier ook voor Hardinxveld-Giessendam gaan gebruiken. Ondertussen wordt door de Regiegroep evenementen gewerkt aan een regionaal schouwformulier en evaluatieformulier. In 2020 zullen deze formulieren bij een aantal gemeenten worden uitgeprobeerd en geëvalueerd. Wij zullen deze formulieren na de evaluatie gaan invoeren.	**Stimuleren van evenementen in wijken en buurten** Als gevolg van de maatregelen ter verspreiding van Covid-19 zijn evenementen verboden. Op dit moment is de Tijdelijke wet maatregelen van kracht en is een regionaal toetsingskader door de VRZHZ vastgesteld. Hierin ook aandacht voor evenementen en een mogelijke opstart hiervan. Het opstarten van evenementen wordt bepaald door het aantal besmettingen, de varianten op COVID-19, het vaccinatieprogramma en het gedrag van de -burger. Een stimulans voor het organiseren van evenementen is in het kader van de volksgezondheid, openbare orde en veiligheid dan ook niet wenselijk. Zodra de mogelijkheden voor evenementen worden verruimd zullen organisatoren worden geïnformeerd.

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Nr.	Indicator	Hardinxveld - Giessendam				Gemeenten < 25.000 inw.		Bron
		Begroting		Rekening		Rekening		
		per.	waarde	per.	waarde	per.	waarde	
1	Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	2018	0,3	2018	0,3	2018	0,6	CBS - Diefstallen
2	Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	2018	1,7	2020	1,6	2020	4,6	CBS - Criminaliteit
3	Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	2018	0,8	2018	0,8	2018	2,1	CBS - Diefstallen
4	Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	2018	3,6	2020	2,7	2020	6,3	CBS - Criminaliteit

Beschrijving

1. Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
2. Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
3. Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
4. Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Risico's

Door de vorming en het vertrek uit de VRZHZ van gemeente Vijfheerenlanden is er een structureel tekort ontstaan. De zogenaamde frictie-opgave Vijfheerenlanden. In 2020 is bekend geworden dat de VRZHZ zelf hiervoor middelen kan genereren. Zij hebben tot 2024 de ruimte om 1,5 miljoen te bezuinigingen. Dit proces wordt nauwlettend gemonitord in de P&C cyclus van de VRZHZ.

Ontwikkelingen

De Coronacrisis heeft vanaf maart 2020 grote impact op de VRZHZ. De VRZHZ speelt hier sinds de start zowel met de koude als warme organisatie op in. Een aantal beleidsspeerpunten zijn in 2020 niet gehaald. Dit levert geen (financiële) risico's op. De extra kosten die de VRZHZ in 2020 heeft gemaakt voor de coronacrisis zijn gemonitord en bij het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport gedeclareerd volgens vooraf afgesproken uitgangspunten. Dit levert geen extra kosten voor de gemeenten op.

In 2020 is duidelijk geworden dat niet de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren, maar de deeltijdrichtlijn grote gevolgen heeft voor de rechtspositie van de vrijwilligers. Daarom is het afgelopen jaar landelijk focus gelegd op hoe de Veiligheidsregio's omgaan met deeltijdrichtlijn en de wens voor instandhouding van het stelsel van vrijwilligheid. Om dit te kunnen bewerkstelligen is een werkgeversorganisatie opgericht. Doel is om uiterlijk 1 januari 2022 tot een arbeidsvoorwaardenregeling veiligheidsregio's te komen.

De grootste onderhoudsopgave van Rijkswaterstaat (vernieuwen, verjongen, verduurzamen) wordt de komende jaren verder uitgerold. Daarbij horen omvangrijke infrastructurele werkzaamheden. Deze werkzaamheden hebben grote consequenties op de verkeersstromen in de regio. De Veiligheidsregio treft operationele maatregelen om gemaakte bestuurlijke afspraken na te komen en monitoren de gevolgen ervan voor de planvorming- en repressieve inzet. Dit valt buiten de reguliere beleidstaak en kan extra kosten met zich meebrengen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma 3 Openbare orde en veiligheid	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
015 Brandweer	-1	0	-1	-1	0	-1	-1	0	-1	-1	0	-1
020 Integrale veiligheid	-1.695	10	-1.685	-2.087	10	-2.077	-2.019	13	-2.005	68	4	72
Saldo van baten en lasten	**-1.696**	**10**	**-1.686**	**-2.087**	**10**	**-2.078**	**-2.020**	**13**	**-2.006**	**68**	**4**	**71**
Mutaties reserves	0	81	81	0	81	81	0	81	81	0	0	0
Resultaat	**-1.696**	**91**	**-1.605**	**-2.087**	**91**	**-1.996**	**-2.020**	**95**	**-1.925**	**68**	**4**	**71**

- = Nadelig / + = Voordelig

Programma 4 Verkeer en Vervoer

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Verbeteren van de verkeersveiligheid We gaan door met het duurzaam veilig inrichten van onze wegen, waarbij we omwonenden blijven betrekken.	**Verbeteren van de verkeersveiligheid** In Gieser Wildeman hebben we 2 snelheidsremmende maatregelen getroffen. Eind 2020 hebben we een rijkssubsidie gekregen om kleine maatregelen te treffen om de verkeersveiligheid te verbeteren. Deze zullen in 2021 worden uitgevoerd. Het betreft de volgende projecten: aanleg van een uitritconstructie in de Jonathan, snelheidsremmende maatregel in de Bellefleur, aanpassen van de fietsoversteken bij de rotonde Buitendams-Peulenlaan de op- en afritten A15 bij de Nieuweweg. Ook hebben we subsidie gekregen voor de aanleg van een uitritconstructie in de Stationsstraat i.v.m. het realiseren van afbuigende voorrang, maar dit project wordt pas in 2022 gerealiseerd. Daarnaast zijn we gestart met de voorbereidingen voor het aanleggen van een vrij liggend fietspad langs de Spoorweg. Voor de aanleg van dit fietspad heeft de provincie subsidie toegekend.
Bereikbaarheid: verminderen sluipverkeer, lobby, OV, snelfietsroute Hiertoe gaan we in overleg met Rijkswaterstaat en politie om maatregelen te onderzoeken om sluipverkeer te ontmoedigen. Wij voeren de lobby A15 waarbij wij insteken op de bereikbaarheid van Hardinxveld-Giessendam. We zetten in op een halte van de waterbus in Hardinxveld-Giessendam. Keuzemogelijkheden in het openbaar vervoer zorgen voor een beter bereikbare gemeente. Op initiatief van de provincie wordt onderzocht of de fietsroute tussen Sliedrecht en Gorinchem, aansluitend op de bestaande snelfietsroute die vanaf Papendrecht komend stopt bij Sliedrecht, zodanig verbeterd en aangevuld kan worden dat sprake is van een snelfietsroute. Het doel is om fietsers een comfortabele en snelle route te bieden als alternatief voor woon-werkverkeer met de auto. De hoogte van de gemeentelijke bijdrage in de kosten is nog niet bekend. De bestaande veerdienst wordt verduurzaamd door de inzet van twee elektrisch aangedreven schepen. De oeververbinding met Werkendam (gemeente Altena) is daardoor verzekerd. Hiervoor moet wel de steiger worden aangepast dan wel vernieuwd.	**Bereikbaarheid: verminderen sluipverkeer, lobby, OV, snelfietsroute** **Sluipverkeer** In 2020 hebben we in regionaal verband onderzoek gedaan naar het sluipverkeer in de regio. Ook de gemeenten Molenwaard en Gorinchem waren hierbij betrokken. De belangrijkste conclusie is dat het sluipverkeer een heel lastig probleem is, dat alleen in gezamenlijkheid kan worden opgelost. Een maatregel op de ene plaats heeft namelijk altijd gevolgen voor het verkeer op een andere weg. Dit onderzoek is uitgevoerd parallel aan de MIRT-verkenning A15. Nu de MIRT-verkenning lijkt uit te gaan van verbreding, willen we onderzoeken of met deze verbreding ook het sluipverkeer oplost. **Lobby A15** We zijn als gemeente vertegenwoordigd in ambtelijke werkgroepen. Bestuurlijk zijn we vertegenwoordigd in de Bestuurlijke Advies Groep. We hebben actief deelgenomen aan door Rijkswaterstaat en provincie georganiseerde werkateliers. Hierin hebben we de belangen van de gemeente ingebracht. We hebben bijvoorbeeld geijverd voor het mee-ontwerpen van de snelfietsroute, op plaatsen waar beide projecten elkaar raken. **Snelfietsroute** Een snelle en comfortabele fietsroute zal bijdragen aan een betere bereikbaarheid van de gemeente. In het programma fiets van de provincie staat de snelfietsroute Papendrecht-Gorinchem opgenomen als kansrijke snelfietsverbinding. Doordat het tracé van de snelfietsroute grotendeels samenvalt met de MIRT-verkenning A15, is de snelfietsroute ingebracht als meekoppelkans. Eind februari 2021 is hiervoor, door de provincie als opdrachtgever, een plan van aanpak ingediend bij Rijkswaterstaat. **Riveer** In 2020 is de veerdienst voor de tweede keer aanbesteed. De aanbesteding loopt nog, waardoor er in het openbaar geen inhoudelijke mededelingen worden gedaan over de uitkomst van de aanbesteding Over de voortgang van de aanbesteding is de raad separaat geïnformeerd.

	Watertaxi Het verkeer over de weg loopt steeds meer vast. In Drechtstedenverband wordt gezocht naar nieuwe vormen van vervoer over water, in aanvulling op de Waterbus. In 2020 hebben de Drechtstedengemeenten besloten om ieder een bijdrage te leveren aan een pilot voor een watertaxi. Dit is een innovatieve manier om personen over water te vervoeren. De pilot start in 2021 en heeft een looptijd van 3 jaar. .
Baggerplan Door het uitvoeren van het baggerplan brengen we de diepte van de watergangen weer op orde wat onder andere zorgt voor een goede afstroming van het regenwater**.**	**Baggerplan** In 2020 is de baggerdikte en de kwaliteit van de bagger vastgesteld bij de watergangen die vallen onder gemeentelijk beheer aangevuld met de B-watergangen van particulieren. Er zijn geen belemmeringen om volgens de planning zoals deze is opgenomen in het baggerplan in 2021 over te gaan tot het baggeren van het peilgebied Neder Hardinxveld / De Peulen.
Verhogen kwaliteit straatbeeld Ingezet wordt op verhoging van de kwaliteit van het straatbeeld. De onderhoudskwaliteit zal voor de buitenruimte vastgesteld worden. Beheerplannen worden regelmatig geactualiseerd. Bij de uitwerking van plannen wordt nagegaan hoe de kwaliteit van het straatbeeld verhoogd kan worden.	**Verhogen kwaliteit straatbeeld** In 2020 is het regionale beheerpakket Gisib voor alle disciplines in de openbare ruimte beschikbaar gekomen. Alle data zijn ingevoerd en 2021 wordt gebruikt voor de verdere inrichting van het pakket. Gisib vormt de basis voor actualisatie van de beheerplannen. In deze plannen krijgt verhoging van de kwaliteit van het straatbeeld een plaats. De extra middelen die hiervoor vanaf 2021 beschikbaar komen worden besteed aan het aantrekken van personele capaciteit en aan het uitvoeren van werkzaamheden in de openbare ruimte.
Dijkverbetering in combinatie met de Rokerij Bij de ontwikkeling van het plan de Rokerij willen wij ruimte vrijhouden voor de aanleg van voet- en fietspaden. Zodra er weer sprake is van een dijkversterkingsproject, zal de wens voor een breder profiel ingebracht worden om werk met werk te kunnen maken. Er is nog geen onderbouwd inzicht en planning bekend van dijkversterking. Vooruitlopend hierop zal onderzocht worden of gelijktijdig met de realisatie van het plan De Rokerij een voetpad aangelegd kan worden over dit gedeelte. Het is nog niet duidelijk of daarvoor extra grondverzet nodig is. Hiervoor zijn nog geen middelen opgenomen.	**Dijkverbetering in combinatie met de Rokerij** In het plan De Rokerij is in 2020 ruimte vrij gehouden voor een verbreding van het wegprofiel op de Rivierdijk. Dit biedt de mogelijkheid om bij een toekomstige dijkversterking de dijk te verbreden ten behoeve van de aanleg van een fiets- en voetpad. Er is nog geen planning bekend van de versterking van de dijk. Bij de verdere uitwerking van de plannen voor het bouw- en woonrijpmaken van de Rokerij zal onderzocht worden of het mogelijk is voor een deel (ter hoogte van De Rokerij) de aanleg van een voetpad mee te nemen. Het is nog niet duidelijke of daarvoor extra grondverzet nodig is. Hiervoor zijn geen middelen opgenomen in de begroting.
Verbreding en herinrichting Spoorweg De Spoorweg is buiten de bebouwde kom in eigendom en beheer van het Waterschap. Met het Waterschap wordt gesproken over de overdracht van dit deel van de Spoorweg. Parallel aan de planontwikkeling van ‘t het Oog wordt de ombouw van de Spoorweg meegenomen. De kosten van de verbreding en de herinrichting van de Spoorweg, van de Zwijnskade tot aan de bebouwde komgrens van de wijk Over 't Spoor worden geschat op € 3 miljoen. Voor het deel ter hoogte van het bedrijventerrein is € 250.000 opgenomen in de grondexploitatie. Voorstel is om de weg gefaseerd aan te leggen. De 1e fase in 2022 na gereed komen bedrijventerrein, 2e fase in 2023 na gereed komen woonwijk en de laatste fase indien ‘t Oog nog verder ontwikkeld wordt. Dit is in ieder geval niet voor 2025. Indien 't Oog verder ontwikkeld wordt, zal rekening gehouden dienen te worden met de investering gepland na 2025. In deze begroting is rekening gehouden met een investeringsbedrag van € 390.000 (€ 640.000 -/- € 250.000 bijdrage vanuit grondexploitatie) in 2022 en voor 2023 is een investeringsbedrag opgenomen van € 800.000.	**Verbreding en herinrichting Spoorweg** In het landschapsplan voor het Oog is een visie voor de toekomstige vormgeving en inrichting van de Spoorweg meegenomen. Voor het gedeelte ter hoogte van het bedrijventerrein is een ontwerp uitgewerkt. In het ontwerp is een vrijliggend fiets- en voetpad opgenomen. Hiervoor is een toezegging van subsidie ontvangen. In het ontwerp is ter hoogte van het bedrijventerrein een wegverbreding opgenomen, maar het fietspad wordt doorgetrokken tot halte De Blauwe Zoom. De planning is om voor dit deel in 2021 te starten met voorbelasten. De verkeerscommissie heeft positief geadviseerd over het ontwerp. Met het Waterschap zijn gesprekken gevoerd over het overnemen van de Spoorweg, vooruitlopend op de overdracht van alle waterschapswegen. Er ligt een voorstel hiervoor

Beheerplan kunstwerken Om een goed inzicht te krijgen in de onderhoudsbehoefte voor de civiele kunstwerken op de korte- en lange termijn wordt een beheerplan opgesteld, waarin rekening wordt gehouden met ambities op het gebied van kwaliteit en duurzaamheid. Met het beheerplan wordt een uitvoerings- en vervangingsprogramma opgesteld. Besluitvorming hierover is gepland voor eind 2019.	**Beheerplan kunstwerken** Het opstellen van een beheerplan civiele kunstwerken had in 2020 in verband met onvoldoende capaciteit geen prioriteit. Het beheerplan gaan we in 2021 voorbereiden en kan in het jaar 2022 vastgesteld worden.

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Op dit programma zijn geen beleidsindicatoren van toepassing.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

MerwedeLingelijn (M.L.L.) Beheer B.V.
Risico's
De BV is opgericht ten behoeve van de aanleg en aanpassing van haltes langs de MerwedeLingeLijn. Alleen in Gorinchem moet nog een halte gebouwd worden. Alle overige werkzaamheden zijn afgerond. De kosten van de aanleg van de haltes in onze gemeente zijn binnen het beschikbare krediet gebleven. De kosten die de BV nog maakt zijn voor rekening van de gemeente Gorinchem. Voor onze gemeente zijn er geen risico's.
Ontwikkelingen
Na afronding van de laatste aan te leggen halte in Gorinchem wordt de BV opgeheven, omdat het project, waarvoor de BV is opgericht, dan is afgerond.

Gemeenschappelijke Regeling Bureau Openbare Verlichting
Risico's
Er wordt gewerkt aan een wisseling in het management van Bureau OVL. Dit heeft mogelijk gevolgen voor (de kwaliteit van) de dienstverlening in 2021.
Ontwikkelingen
De gemeente Krimpenerwaard is in 2020 uit de GR getreden.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma 4 Verkeer en vervoer	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
025 Waterkering en afwatering	-148	0	-148	-142	0	-142	-174	0	-173	-31	0	-31
030 Wegen, straten en pleinen	-2.114	73	-2.040	-1.904	77	-1.827	-1.829	167	-1.662	75	90	165
035 Haven	-38	57	19	-39	74	36	-40	49	10	-1	-25	-26
040 Veerdienst	-81	2	-78	-121	2	-118	-120	0	-120	1	-2	-2
Saldo van baten en lasten	**-2.380**	**133**	**-2.247**	**-2.206**	**154**	**-2.052**	**-2.163**	**217**	**-1.946**	**43**	**63**	**106**
Mutaties reserves	-615	773	158	-737	662	-75	-810	620	-190	-73	-42	-115
Resultaat	**-2.996**	**906**	**-2.089**	**-2.944**	**816**	**-2.128**	**-2.973**	**836**	**-2.136**	**-29**	**21**	**-8**

- = Nadelig / + = Voordelig

Programma 5 Ondernemen en Bedrijvigheid

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Het versterken van de lokale economie waaronder ZZP'ers Hiervoor zetten we in op bewustwording onder en communicatie met lokale ondernemers. We onderzoeken tevens of de lijst met gemeentelijke opdrachten (naast de infrawerken) kan worden uitgebreid en gepubliceerd zodat het lokale bedrijfsleven kan meedingen in aanbestedingstrajecten. Bij ZZP'ers zetten we in op lokale best practices om de groep te organiseren en de goede voorbeelden toe te lichten. We maken lokaal ook gebruik van de mogelijkheden die de regio biedt. Zo stimuleert het MKB-katalysatorfonds innovatiekracht en geeft startende ondernemers een duwtje in de rug.	**Het versterken van de lokale economie waaronder ZZP'ers** Een goede organisatiegraad van het bedrijfsleven draagt bij aan de versterking van de lokale economie. Om de organisatiegraad te verhogen is er in 2020 besloten om een haalbaarheidsonderzoek voor een gemeentebreed ondernemersfonds te starten. Een dergelijk fonds biedt ook kansen voor een goede uitvoering van de in het afgelopen jaar vastgestelde Economische visie 2020-2024. Vanwege Corona konden geplande bijeenkomsten met ondernemers over de economische visie en de daaruit volgende acties in 2020 niet doorgaan. Gezamenlijk met de gemeente Sliedrecht zijn er twee bijeenkomsten voor zzp-ers georganiseerd welke door de aanwezigen positief werden ervaren. Er is daarnaast ingezet op bewustwording en communicatie met lokale ondernemers, onder meer door het versturen van nieuwsbrieven en acties op sociale media. Hierbij is nadrukkelijk gewezen op de steunmaatregelen die door het Rijk beschikbaar zijn gesteld. Verder is er in de contacten met lokale ondernemers gewezen op de mogelijkheid om mee te doen aan aanbestedingstrajecten.
Verlevendiging van het centrum Op dit moment onderzoekt Parktrust de mogelijkheden voor het oprichten van een BIZ. De stemming hierover zal medio november 2019 plaatsvinden. Mocht de uitslag positief zijn dan zullen begin 2020 financiële middelen beschikbaar komen voor het tot uitvoer brengen van hun begrotingsplan welke ten gunste kan komen aan het verlevendigen van het centrum.	**Verlevendiging van het centrum** Het onderzoek naar de BIZ en eventueel oprichten hiervan is afgerond. De uitslag van de stemming was negatief en hiermee is de BIZ van de baan. Het afgelopen jaar is daarom gekeken naar alternatieven voor een BIZ. De mogelijke invoering van een gemeentebreed ondernemersfonds is een van deze alternatieven.
Behoud van jongeren in de gemeente door aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt We werken samen met onderwijs aan een concreet opleidingstraject op (V)MBO-niveau in de maritieme sector. Deze opleiding zal hoogstwaarschijnlijk van start gaan in september 2020. Ook organiseren we met onderwijs en bedrijfsleven de techniekroute en participeren wij jaarlijks in Alblasserwaard On Stage.	**Behoud van jongeren in de gemeente door aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt** Eerder tekenden we de intentieovereenkomst tussen gemeente, scholen en maritieme bedrijven om een maritieme opleiding te starten. In september 2020 zijn de mbo-opleidingen daadwerkelijk gestart. Het betreft de opleiding Scheepsmetaalbewerker BOL/BBL en Scheepsbouwer (BBL) verzorgd door het Da Vinci College en Gilde Vakcollege Daarnaast participeerden we dit jaar ook weer in Alblasserwaard On Stage. Er werd ook een digitale variant uitgewerkt, namelijk 'vmbo online'. De Techniekroute kon door Corona helaas niet doorgaan.
MKB-katalysatorfonds In 2019 hebben we € 5.000 in het fonds gestort. Voor de periode 2020-2023 wordt voorgesteld om eenmalig € 30.000 beschikbaar te stellen. Deze storting hebben we ten laste van 2019 gebracht.	**MKB-katalysatorfonds** Het MKB-katalysatorfonds stimuleert innovatiekracht in de regio en geeft startende ondernemers een duwtje in de rug. Zo is er in het afgelopen jaar een subsidie toegekend aan een lokale ondernemer om een innovatief idee verder te ontwikkelen. De bijdrage voor de periode 2020-2023 is afgedragen en komt ten laste van 2020.

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Nr.	Indicator	Hardinxveld - Giessendam				Gemeenten		Bron
		Begroting		Rekening		< 25.000 inw. Rekening		
		per.	waarde	per.	waarde	per.	waarde	
5	Functiemenging	2018	53,1	2019	53,8	2019	53,2	CBS BAG / LISA - bewerking ABF Research
6	Vestigingen	2018	121	2019	124,1	2019	152	LISA
7	Banen	2018	736,6	2019	758,7	2019	794,1	CBS Bevolkingsst. / LISA - bew. ABF Research
8	Netto arbeidsparticipatie	2018	71,3	2018	71,3	2018	68,7	CBS - Arbeidsdeelname

Beschrijving

5. De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er even veel woningen als banen.
6. Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
7. Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.
8. Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

OASEN N.V
Risico's
Het risico voor de gemeente beperkt zich tot het verworven aandelenkapitaal (€ 8.190).
Ontwikkelingen
Door sterk in te zetten op verbetering en innovatie, wil Oasen een sprong op kwalitatief gebied maken. Nog beter drinkwater, een nog beter transportsysteem en nog betere klantinteractie. Vanuit de overtuiging dat dit goed haalbaar is: Beter is Mogelijk. Dat doet Oasen door de verantwoordelijkheid en het vakmanschap van haar mensen centraal te stellen, te benutten en te stimuleren. Met zijn allen vormen ze een autoriteit op het gebied van drinkwater. Samen met anderen ontwikkelen zij die kennis verder en bouwen zij collectief aan een betere maatschappij. Het meerjarenplan 2016-2020 (Beter is Mogelijk) is opgebouwd uit zeven zaken die klanten, medewerkers en andere belanghebbenden van Oasen kunnen verwachten. Men kan van Oasen verwachten dat zij: • altijd onberispelijk drinkwater leveren; • drinkwater verrassingsvrij leveren; • goede service leveren; • bewust en kritisch omgaan met onze kosten; • duurzaam drinkwater leveren; • betrokken en vakkundig zijn; • een betrouwbare partner zijn voor onze omgeving.

Stedin Groep NV
Risico's
De voorgenomen verduurzaming van de gebouwde omgeving heeft mogelijk forse investeringen tot gevolg. Voor deze investeringen heeft Stedin kapitaal nodig, waarbij in 2020/2021 een traject loopt om te bezien hoe en op welke wijze het kapitaal kan worden versterkt. In totaal gaat het om € 750 miljoen tot € 1 miljard. Er bestaat tevens een risico dat de dividenduitkering lager uitvalt dan verwacht.
Ontwikkelingen
Stedin groep bestaat formeel sinds 1 februari 2017, de datum waarop Eneco Groep gesplitst is. Vanaf die datum staan er twee gezonde bedrijven; Eneco groep met bedrijfsonderdelen die zich richten op productie, handel en levering van energie. en Stedin Groep, een netwerkbedrijf dat erop gericht is om te zorgen dat de energievoorziening betrouwbaar en betaalbaar blijft en het nieuwe energiesysteem gerealiseerd en gefaciliteerd wordt. De aandelen in Eneco zijn in 2020 verkocht, waarmee alleen Stedin als belang resteert. Het aandeel van hernieuwbare energie in de elektriciteitsopwekking neemt gestaag toe. Steeds meer huishoudens en bedrijven installeren zonnepanelen op het dak van hun pand. Daarnaast is de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in windenergie, zon energie uit biomassa en andere duurzame energiebronnen. Stedin voorziet als netwerkbeheerder dat vanwege deze ontwikkelingen de komende jaren fors zal moeten worden geïnvesteerd. In samenspraak met de aandeelhouders worden mogelijkheden verkend voor de financiering van deze investering.

Gemeente Hardinxveld-Giessendam Exploitatie BV
Risico's
De in Gemeente Hardinxveld-Giessendam Exploitatie B.V. opgenomen projecten zijn inmiddels afgerond. In 2020 heeft met de overdracht van de grond onder de reclamemast aan de gemeente Hardinxveld-Giessendam de laatste activiteit plaatsgevonden. Daarmee zijn de risico's in de venootschap tot nihil gereduceerd.
Ontwikkelingen
Met het afsluiten van de projecten en de overdracht van de grond onder de reclamemast resteren er geen activiteiten meer in de vennootschap. Uit de jaarrekening 2020 blijkt een positief resultaat, waarvoor in 2021 nog een vennootschapsbelastingaangifte resteert. Aansluitend zal bezien worden of de venootschap zal worden geliquideerd.

ROM-S Beheer B.V.
Risico's
Het maximale risico is het deelnamekapitaal.
Ontwikkelingen
Geen.

ROM-S C.V
Risico's
Het maximale risico is het deelnamekapitaal in ROM-S Beheer B.V. en het commanditair kapitaal in ROM-S C.V.
Ontwikkelingen
De onderhandelingen met betrekking tot de uitgifte van gronden op bedrijventerrein Schelluinen-West liepen door. Hierbij is zo mogelijk ook de verwerving van vertreklocaties bij de onderhandelingen meegenomen. Inmiddels heeft ROM-S een begin gemaakt met de voorbereiding van fase 2 van Schelluinen-West. In overleg met gemeenten is het beheer en exploitatie van vrachtwagenparkeerlocaties afgestoten.

Gemeenschappelijke exploitatie maatschappij De Blauwe Zoom beheer B.V
Risico's
N.v.t. Besloten vennootschap is beherend vennoot voor GEM De Blauwe Zoom C.V.
Ontwikkelingen
Op 25 februari 2014 is de B.V. opgericht. De BV is houdster van een deel van de aandelen (2%) van GEM De Blauwe Zoom C.V. Voor een toelichting wordt verwezen naar GEM De Blauwe Zoom C.V..

Gemeente Hardinxveld-Giessendam Deelneming BV
Risico's
Niet van toepassing, Besloten vennootschap is beherend vennoot voor GEM De Blauwe Zoom C.V. en ROM-S C.V..
Ontwikkelingen
Niet van toepassing.

GEM De Blauwe Zoom C.V.
Risico's
De GEM draagt alle risico's voor de ontwikkeling in De Blauwe Zoom. Risico's omvatten variaties in de prijs van het bouw- en woonrijpmaken, een verminderde exploitatiebijdrage door particulieren in de zuidstrook als zij niet tot ontwikkeling over gaan, een vertraging van het uitgiftetempo en het niet beheersen van de plankosten. Daar staat tegenover dat er ook grote kansen in de ontwikkeling zijn. Door toepassing van de btw-handelswijze op resterende deelgebieden wordt het opbrengend vermogen van die deelgebieden flink verhoogd, door optimalisatie van het programma kan er een hogere opbrengst worden gerealiseerd. In beginsel is het positieve saldo in de grondexploitatie voor GEM de Blauwe Zoom dekkend voor alle risico's.
Ontwikkelingen
Het totale gebied bestaat uit circa 534 te ontwikkelen woningen. Voor de eerste fase (deelgebieden 1b, 2, 3, 7, 8 en 10) is in 2015 een bestemmingsplan onherroepelijk geworden. Voor de tweede fase is momenteel een bestemmingsplan in voorbereiding.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma 5 Ondernemen en bedrijvigheid	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
045 Economie	-245	81	-164	-297	81	-216	-265	75	-190	32	-6	26
050 Weekmarkt	-38	38	0	-37	34	-3	-30	29	-2	7	-5	2
055 Beleggingen	-7	360	353	-5	18.960	18.955	-5	18.957	18.953	0	-3	-3
Saldo van baten en lasten	**-290**	**479**	**189**	**-339**	**19.075**	**18.736**	**-300**	**19.060**	**18.760**	**39**	**-14**	**25**
Mutaties reserves	0	0	0	-18.418	25	-18.393	-18.419	25	-18.394	-1	0	-1
Resultaat	**-290**	**479**	**189**	**-18.757**	**19.100**	**343**	**-18.719**	**19.085**	**366**	**38**	**-14**	**24**

- = Nadelig / + = Voordelig

Programma 6 Scholing

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Tijdelijke huisvesting Regenboog Als oplossing voor het ruimtegebrek bij de Regenboogschool stellen we middelen beschikbaar voor een noodlokaal. Grenzend aan de Regenboogschool is ruimte gevonden om een dergelijke unit te plaatsen.	**Tijdelijke huisvesting Regenboog** De tijdelijke huisvesting voor de Regenboog is omgezet naar een permanente uitbreiding, aangezien deze van langduriger aard was. Deze is momenteel in aanbouw en wordt voorjaar 2021 opgeleverd.

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Nr.	Indicator	Hardinxveld - Giessendam				Gemeenten < 25.000 inw.		Bron
		Begroting		Rekening		Rekening		
		per.	waarde	per.	waarde	per.	waarde	
9	Absoluut verzuim	2018	0	2019	0	2019	2,4	DUO/Ingrado
10	Relatief verzuim	2018	6,85	2019	9	2019	26	DUO/Ingrado
11	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	2018	1	2019	1	2019	2	DUO/Ingrado

**1 in de begroting was de indicator gebaseerd per 1.000 inwoners in de categorie 5-18 jaar.*

Beschrijving

9. Het aantal leerplichtigen en/of kwalificatieplichtige jongeren dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.
10. Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend.
11. Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Dit programma bevat geen verbonden partijen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma 6 Scholing	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
060 Onderwijs	-69	0	-69	-69	0	-69	-71	0	-71	-2	0	-2
065 Onderwijs algemeen	-397	135	-263	-430	159	-271	-421	132	-289	9	-27	-18
070 Huisvesting onderwijs	-702	41	-661	-656	41	-615	-693	52	-641	-36	11	-25
Saldo van baten en lasten	**-1.168**	**176**	**-992**	**-1.155**	**200**	**-955**	**-1.185**	**184**	**-1.000**	**-29**	**-16**	**-45**
Mutaties reserves	-30	52	21	-30	64	34	-30	69	38	0	5	5
Resultaat	**-1.199**	**227**	**-971**	**-1.186**	**264**	**-921**	**-1.215**	**253**	**-962**	**-29**	**-11**	**-40**

- = Nadelig / + = Voordelig

Programma 7 Samenleven

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Sport en bewegen via MAG en Sportagenda Samen met de betrokken partners zetten wij sport in Hardinxveld-Giessendam op de kaart. Wij doen dit door uitvoering te geven aan de Maatschappelijke Agenda en de Sportagenda, die samen het totale Sportbeleid vormen. Ook zijn we voornemens een sportakkoord te sluiten tussen de sportverenigingen, scholen, welzijnsorganisatie, andere maatschappelijke partners en de gemeente. Met dit Sportakkoord willen we bereiken dat iedereen plezier in sport kan hebben. Hiervoor wordt een sportformateur aangesteld.	**Sport en bewegen via MAG en Sportagenda** In 2020 zetten we de uitvoering van het totale sportbeleid voort. In maart 2020 stelde het college het lokaal Sportakkoord 'Beweeg mee(r)!' af. Maar liefst 25 partners maakten met ondertekening van het akkoord hun steun kenbaar. Na het sluiten van het Sportakkoord was de opdracht voor de sportformateur ten einde. De werkgroep Sportakkoord werd voortgezet en zag toe op de uitvoering. In het Sportakkoord zijn zes thema's opgenomen waar t/m 2022 met elkaar aan wordt gewerkt. De zes thema's van het Sportakkoord zijn: 1. Inclusief sporten en bewegen, sporten voor mensen met een beperking 2. Jeugd en jongeren 3. Niet-sporters in beweging krijgen 4. Inzet van vrijwilligers 5. Benutting sportaccommodaties en buitenruimte 6. Samenwerking sportaanbieders Voor de uitvoering van het Sportakkoord stellen we vanuit de MAG een budget beschikbaar van €10.000 per jaar, bekostigd vanuit het Rijk. Vanwege de coronamaatregelen lag het sociale- en verenigingsleven in Hardinxveld-Giessendam helaas maanden stil. Toch kwamen meerdere initiatieven in het kader van het Sportakkoord tot uitvoering, zoals diverse sportclinics op de basisscholen en de inzet van het Nijntje beweegdiploma voor kleuters. In de uitvoering spelen de buurtsportcoaches van Servanda een belangrijke verbindende rol.
Verbeteren zwemvaardigheid jeugd tot 12 jaar Met een inventarisatie brengen wij de huidige zwemvaardigheid onder de jeugd in beeld. Op basis hiervan zetten wij samen met de betrokken partners in op initiatieven om belemmeringen voor het behalen van een zwemdiploma van onze jeugd tot 12 jaar zoveel als mogelijk op te heffen.	**Verbeteren zwemvaardigheid jeugd tot 12 jaar** Uit een inventarisatie onder de groepen 5 t/m 8 van de basisscholen bleek dat circa 15 kinderen nog niet in het bezit waren van een zwemdiploma vanwege uiteenlopende redenen. Via diverse mediakanalen deelden we in het najaar van 2020 een bericht over de mogelijkheden voor zwemles. Hieruit zijn meerdere gezinnen samen met zwembad De Duikelaar tot een passend aanbod gekomen.
Keuze in beheersvorm sporthallen Appelgaard en Wielewaal De komende periode wordt een keuze gemaakt in het al dan niet overdragen naar de verenigingen. Hierbij wordt ook gekeken naar de (financiële) risico's, het draagvlak bij verenigingen, gebruikers en omwonenden van de sporthallen. Een keuze voor een andere beheersvorm van de sporthallen kan leiden tot ruimtelijke vraagstukken.	**Keuze in beheersvorm sporthallen Appelgaard en Wielewaal** In 2020 is er een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden van het aanleggen van korfbalvelden nabij sporthal de Appelgaard. Een combinatie van sporthal en velden was en is één van de voorwaarden voor korfbalvereniging Vriendenschaar om in gesprek te gaan over privatisering/overdracht van de sporthal. Plaatsing van korfbalvelden nabij de Appelgaard bleek ruimtelijk niet haalbaar. Hierop heeft het college besloten niet over te gaan tot het realiseren van de korfbalvelden op deze locatie. Het ruimtelijk haalbaarheidsonderzoek was de eerste stap in de verkenning om mogelijk te komen tot privatisering van de gemeentelijke sporthallen. Het onderzoek naar de gewenste beheersvorm van de sporthallen wordt in 2021 opnieuw gestart.

Beoordeling particulier initiatief buitenzwembad Eerder is een intentieovereenkomst gesloten voor een indoorspeeltuin, in combinatie met een horecavoorziening en de inrichting/exploitatie van het buitenzwembad, op het terrein van zwembad “De Duikelaar. Na diverse verkenningen – zowel door gemeente als marktpartijen - hebben initiatiefnemers en de potentiele ontwikkelaar/bouwer zich teruggetrokken. Inmiddels heeft zich een nieuwe initiatiefnemer gemeld waarmee een intentieovereenkomst wordt gesloten. In het kader van deze overeenkomst vindt opnieuw een oriëntatie plaats vanuit de markt voor een invulling van het zwembadterrein. Mogelijke combinaties van functies worden daarbij onderzocht, waarvan een buitenbad onderdeel uitmaakt.	**Beoordeling particulier initiatief buitenzwembad** Door het OnderzoeksCentrum Dordrecht is in relatie tot een buitenbad een onderzoek uitgevoerd onder de inwoners van de gemeente. De gemeenteraad is in dit traject betrokken. De onderzoeksresultaten zijn verwerkt door OCD en vervolgens aan college en gemeenteraad gepresenteerd. Inmiddels is tezamen met de initiatiefnemers een start gemaakt met het ruimtelijke vervolgtraject. Het gaat dan om een Programma van Eisen en een inrichtingsplan. Bij consensus over privaatrechtelijke en publiekrechtelijke uitgangspunten start naar verwachting medio 2021 de planprocedure
Samenhangend aanbod dagrecreatie Er komt een startnotitie voor het college om richting te bepalen voor dit onderwerp. We zullen partijen uit de samenleving hierover bevragen. We bekijken o.a. de reeds bestaande (lokale en regionale) wandel- en (snel)fietsroutes. De mogelijkheden van het natuur- en recreatiegebied 'Giessenzoom' zullen hierin worden meegenomen. Bij de ontwikkeling van nieuwe gebieden zoals 't Oog worden de mogelijkheden om te verblijven, wandelen, fietsen en recreëren onderzocht.	**Samenhangend aanbod dagrecreatie** Op dit moment is dit thema nog niet integraal opgepakt. Onderdelen lopen wel. De reden hiervoor is een combinatie van twee factoren. - Op dit moment is er te weinig ambtelijke capaciteit om de startnotitie voor dit samenhangend aanbod van dagrecreatie goed uit te voeren. De prioriteiten zijn anders gesteld. Wanneer het invullen van de door het team gevraagde vacatures in 2021 zijn beslag krijgt, zal dit onderwerp worden opgepakt. - Corona blijkt een beperkende factor te zijn in dit thema. Bij dit thema past verbinding met de samenleving. Niet iedereen is digitaal even vaardig en een fysieke bijeenkomst zit er nu niet in.
Vergroten toegankelijkheid cultuurhistorie en – erfgoed Voor activiteiten kan door diverse partijen een beroep op de MAG worden gedaan. We brengen de gemeentelijke kunstwerken in kaart, zowel in de openbare ruimte als binnen het gemeentehuis. Ook onderzoeken we hoe we meer aandacht kunnen krijgen voor zowel de immateriële als materiele cultuurhistorie.	**Vergroten toegankelijkheid cultuurhistorie en – erfgoed** Door de diverse partijen wordt met succes een beroep gedaan op de MAG- gelden. Op dit moment is er te weinig ambtelijke capaciteit om de gemeentelijke kunstwerken in kaart te (laten) brengen. Vanuit de gemeente is er ook nog geen onderzoek gestart om aandacht te vragen voor de (im)materiele kunsthistorie. Wel is dit onderwerp bij bijvoorbeeld de SIMAV ter sprake gekomen. Wanneer het invullen van de door het team gevraagde vacatures in 2021 zijn beslag krijgt, zal dit onderwerp worden opgepakt.
Verbeteren en aanleggen speel- en ontmoetingsplekken Speelplekken moedigen aan om te bewegen en stimuleren sociale ontmoetingen. Om dit te bereiken zullen de ambities en middelen van het speelruimteplan beter op elkaar afgestemd worden. We gaan door met de uitvoering van het speelruimteplan, waarmee we de leefomgeving verrijken met speelprikkels, nieuwe speelplekken en speelvelden realiseren, en ontmoetingsplekken voor de oudere jeugd aanleggen en verbeteren.	**Verbeteren en aanleggen speel- en ontmoetingsplekken** In het door het college van burgemeester en wethouders vastgestelde uitvoeringsplan voor 2012 en volgende jaren is invulling gegeven aan de opdracht uit het raadsbesluit om de uitvoering en de kosten te spreiden over de onderdelen: reguliere vervanging en onderhoud, achterstand en aanpassing/vernieuwing. Jaarlijks wordt een uitvoeringsplan opgesteld waarin de planning wordt gevolgd en eventuele afwijkingen hierop worden gemotiveerd en wordt gemonitord of de planningen worden gehaald. In 2020 zijn volgens het uitvoeringsplan van 2019 de volgende speelplekken gerenoveerd of nieuw aangelegd: speel plek Tureluur is geheel gerenoveerd. Bij de Merwedestraat is het trapveld opgeknapt en is een nieuwe speelplek voor de jongste kinderen aangelegd. Op het Peulenplein is een nieuwe voetbalkooi aangelegd. Bij de Jupiterstraat in maart 2020 op initiatief van de recreatiecommissie van de Jupiterflat, via de MAG, een jeu de boulesbaan geopend. Het uitvoeringsplan van 2020 is deels uitgevoerd. Zo is bij 't Weitje het houtwerk opgeknapt en het hekwerk bij 't Dok aangepast. De nieuwe speelplek bij de Lange Griendsweer / Tielensweer wordt in 2021 voorbereid door de ruimte van wegen, parkeren en groen opnieuw te bekijken en het oppervlak verharding zo mogelijk te verkleinen en om te vormen naar ruimte voor een speelplek en extra groen.

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Nr.	Indicator	Hardinxveld - Giessendam				Gemeenten < 25.000 inw.		Bron
		Begroting		Rekening		Rekening		
		per.	waarde	per.	waarde	per.	waarde	
12	Niet-sporters	2016	57,6	2016	57,6	2016	48,7	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM

Beschrijving

12. Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Dit programma bevat geen verbonden partijen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma 7 Samenleven	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
075 Bibliotheek	-44	67	23	-53	67	14	-36	69	33	17	2	18
080 Kunst en cultuur	-52	0	-52	-53	0	-53	-22	0	-22	31	0	31
085 Sport	-1.585	647	-938	-1.759	669	-1.089	-1.712	669	-1.043	47	-1	46
095 Openbaar groen	-153	10	-143	-133	10	-124	-124	13	-111	9	3	12
Saldo van baten en lasten	**-1.834**	**724**	**-1.110**	**-1.998**	**746**	**-1.252**	**-1.895**	**750**	**-1.144**	**103**	**4**	**108**
Mutaties reserves	-181	201	19	-229	231	2	-229	257	28	0	26	26
Resultaat	**-2.015**	**925**	**-1.091**	**-2.227**	**977**	**-1.250**	**-2.124**	**1.007**	**-1.116**	**103**	**30**	**134**

- = Nadelig / + = Voordelig

Programma 8 Werk en inkomen

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Arbeidsparticipatie: verbinding SDD, lokaal en sociaal team We leggen verbinding tussen de SDD (Baanbrekend Drechtsteden), de lokale werkgevers en het sociaal team. We benutten de kracht van lokale netwerken en ondernemers. Daarnaast creëren we participatieplekken (voor inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt), zodat iedereen in HG naar vermogen kan participeren. In het openbaar groen leiden we mensen op naar regulier werk. Bij inwoners waar de grens aan mogelijkheden blijvend bereikt is, is investeren op participeren niet zinvol. Hiervoor is echter wel eerst een scherpe analyse van het bijstandsbestand noodzakelijk.	**Arbeidsparticipatie: verbinding SDD, lokaal en sociaal team** De verbinding tussen SDD, lokale werkgevers en sociaal team blijft een punt van aandacht. Ervaring is dat men elkaar steeds beter weet te vinden. Eerder creëerden we in Hardinxveld-Giessendam verschillende participatieplekken. Door gesprekken te voeren met inwoners die in aanmerking komen voor deze plekken, ontstaan matches. Door corona hebben de participatieplekken tijdelijk stilgelegen. Inmiddels wordt maatwerk toegepast om participanten zoveel mogelijk naar hun plek te laten gaan. Het aantal participanten is gedaald. Ook dit is het gevolg van de beperkte mogelijkheden bij de plekken door corona. De achtergrond van inwoners in het bijstandsbestand is beter in beeld door nauwer contact met de SDD en een gezamenlijke dashboard. Hierdoor kunnen we gerichter middelen inzetten. In 2020 heeft bijvoorbeeld de pilot Participatieprikkel plaatsgevonden. Hierbij heeft een groep statushouders extra taallessen gekregen in combinatie met een stage en/of vrijwilligerswerk in een taalrijke omgeving. In maart 2020 telde het bestand uit 135 inwoners. In bijna een jaar tijd is dit bestand met 8% gestegen naar 146 inwoners in februari 2021. We blijven de effecten van corona op het bijstandsbestand nauwlettend volgen.
Integratie en naar vermogen participeren We zorgen ervoor dat afstemming plaatsvindt tussen de SDD (Baanbrekend Drechtsteden), Vluchtelingenwerk en andere maatschappelijke partners. De inzet richt zich onder meer op cultuurintegratie, participatie en taal. Hierbij wordt maatwerk geboden, waar dat nodig is. Hierdoor kunnen inwoners sneller aan het werk. Daarbij betrekken we de lokale werkgevers en netwerken. Ook bereiden we ons voor op de aangekondigde wetswijziging Veranderopgave Inburgering (VOI). Deze wet treedt naar verwachting in 2021 in werking. In de beoogde wet worden verschillende taken op het gebied van inburgering bij lokale gemeenten belegd. Hierdoor ontstaan er meer sturingsmogelijkheden op inburgering.	**Integratie en naar vermogen participeren** De afstemming tussen SDD, Baanbrekend en Vluchtelingenwerk vond dit jaar o.a. plaats rondom de jobcoaching voor statushouders. Indien passend werd ook doorverwezen naar het aanbod van Servanda en de Bibliotheek AanZet. Daarnaast wisselen maatschappelijke partners informatie, casuïstiek en ideeën uit in bij de werkgroep Kerk en Vluchteling. Sinds de zomer is er een regiehouder vanuit het Sociaal Team voor statushouders. De regiehouder sluit ook aan bij bovengenoemd overleggen. Op deze manier bereiden we ons voor op de nieuwe Wet inburgering en komt er een sterke verbinding tussen het Sociaal Team, de SDD/Baanbrekend en alle maatschappelijke partners. Tot slot zorgt de regiehouder ervoor dat statushouders beter in beeld zijn bij het Sociaal Team en er meer gestuurd kan worden op lokale integratie. De inwerkingtreding van de nieuwe Wet inburgering is uitgesteld naar 2022. In regionaal verband treffen we voorbereidingen. Zo wordt gezamenlijke naar de inkoop van taalaanbod gekeken en kijken we hoe we regionale en lokale voorzieningen op elkaar laten aansluiten.

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Nr.	Indicator	Hardinxveld - Giessendam				Gemeenten < 25.000 inw.		Bron
		Begroting		Rekening		Rekening		
		per.	waarde	per.	waarde	per.	waarde	
13	Achterstand onder jeugd - kinderen in uitkeringsgezin	2015	2,1	2019	3	2019	6	CBS - Beleidsinformatie Jeugd
14	Achterstand onder jeugd - werkloze jongeren	2015	-	2019	-	2019	2	CBS - Beleidsinformatie Jeugd

Beschrijving

13. Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan.
14. Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden (Sociale Dienst

Risico's

Het aantal inwoners met een bijstandsuitkering is in Hardinxveld-Giessendam tamelijk stabiel. Ook het aantal inwoners dat schuldhulpverlening krijgt, is relatief laag. Er is sprake van een beperkt risico. De coronacrisis laat tot nu toe een lichte stijging zien van het aantal bijstandsgerechtigden. Verdere stijging als gevolg van de crisis vormt een risico. Het kabinet heeft regelingen getroffen om ondernemers, waaronder ZZP-ers, te ondersteunen: De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Deze regeling is opnieuw verlengd (Tozo 4) tot 1 juli 2021. Tozo-4 voorziet in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud als het inkomen door de coronacrisis tot onder het sociaal minimum daalt en een lening voor bedrijfskapitaal om liquiditeitsproblemen als gevolg van de coronacrisis op te vangen. De uitvoering van deze regeling loopt via de SDD..
De Wmo is een 'open einderegeling': de kosten in enig jaar zijn sterk afhankelijk van het beroep dat op de regeling wordt gedaan. Alleen al daarom brengt het de nodige risico's met zich mee.
Daarnaast is er een aantal ontwikkelingen dat het risico op budgetoverschrijding vergroot.

Ontwikkelingen

Het kabinet heeft regelingen getroffen om ondernemers, waaronder ZZP-ers, te ondersteunen, de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Deze regeling is opnieuw verlengd (Tozo 4) tot 1 juli 2021. Tozo-4 voorziet in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud als het inkomen door de coronacrisis tot onder het sociaal minimum daalt en een lening voor bedrijfskapitaal om liquiditeitsproblemen als gevolg van de coronacrisis op te vangen. De uitvoering van deze regeling loopt via de SDD.

De Coronacrisis zorgde voor een terugloop in de vraag naar de Wmo voorzieningen. Het is echter nog te vroeg om de impact van Corona op langere termijn te benoemen.
Vooralsnog is de verwachting dat de stijging van de kosten voor de Wmo de komende jaren zal doorzetten. Dit komt doordat 1) het aantal toegekende voorzieningen stijgt; 2) de kostprijs van de voorzieningen toeneemt en 3) de sturingsmogelijkheden van de gemeenten afnemen door maatregelen vanuit de rijksoverheid.

De uitvoering van de adviezen van de commissie Deetman vragen een andere manier van werken waarbij meer verantwoordelijkheid ligt bij de lokale colleges en gemeenteraden met name in het ruimtelijk-economische domein. Met de uitvoering van de aanbevelingen van de commissie Deetman

uit het voorjaar van 2019 wordt een wijziging van de GR tekst voorzien in 2021. Voorstel is dat de GRD via de Drechtraad de volgende belangen behartigt:
a) Sociaal domein
b) Bedrijfsvoering
c) Externe betrekkingen & lobby
Er wordt op dit moment gewerkt aan de transitie GR SDD. De nieuwe GR moet ingaan per 1-1-2022. Daarnaast wordt gewerkt aan de serviceorganisatie Drechtsteden De precieze uitwerking van beiden gebeurt in de loop van 2021. De nieuwe GR wordt een collegeregeling en individuele gemeenten krijgen meer mogelijkheden om differentiatie in beleid aan te brengen.

In de begroting 2021 is onder SDD de taakstelling van € 2,9 miljoen opgenomen. Omdat invulling nog niet bestuurlijk is afgerond is deze onderaan de begroting geëlimineerd. Het realiseren van de taakstelling vraagt daarom om bestuurlijke stappen om hier in 2021 invulling aan te kunnen geven. Het voorstel voor de invulling van de bezuinigingen moet nog verder worden uitgewerkt voor 2021. Het maatwerkscenario voor het restant van de taakstelling is in december door de Drechtraad structureel ingevuld. Hiermee is er rust gecreëerd waarmee de aandacht kan gaan naar de inhoud en de governance per 1 januari 2022.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma 8 Werk en inkomen	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
100 Sociaal Domein	-3.394	2.247	-1.147	-6.715	5.507	-1.208	-4.161	3.054	-1.106	2.554	-2.452	102
Saldo van baten en lasten	**-3.394**	**2.247**	**-1.147**	**-6.715**	**5.507**	**-1.208**	**-4.161**	**3.054**	**-1.106**	**2.554**	**-2.452**	**102**
Mutaties reserves	0	60	60	0	60	60	0	60	60	0	0	0
Resultaat	**-3.394**	**2.307**	**-1.087**	**-6.715**	**5.567**	**-1.148**	**-4.161**	**3.114**	**-1.046**	**2.554**	**-2.452**	**102**

- = Nadelig / + = Voordelig

Programma 9 Zorg en Welzijn

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Een samenhangend aanbod van voorzieningen Hiervoor gaan we onderzoeken welke inwoners met een ondersteuningsvraag nu niet in beeld zijn en proberen met nieuwe werkwijzen (pilots) deze inwoners te bereiken. Ook zetten we de transformatie/doorontwikkeling van het sociaal team verder door. Daarnaast zetten we in op een samenhangend aanbod van ondersteuningsmogelijkheden/bewustwording.	**Een samenhangend aanbod van voorzieningen** In 2020 zijn we gestart met de voorbereidingen voor het ouderenconsultatiebureau. Op deze manier proberen we ouderen te bereiken die we nu niet in beeld hebben. We werken hierin nauw samen met de huisartsen binnen de gemeente. Verder houden we door middel van de 'Waakvlamfunctie' binnen het Sociaal Team een groep inwoners in beeld met een langdurige zorgbehoefte. In 2020 is gewerkt aan de verbinding tussen de regionale en lokale voorzieningen. Een aantal voorzieningen wordt nu lokaal aangeboden via het Sociaal Team. Dit versterkt de samenhang in het aanbod.
Het opstellen van een integrale lokale visie op sociaal domein We stellen een integrale lokale visie sociaal domein op als richtinggevend kader voor de komende periode. Hierbij brengen we het gehele speelveld en de relaties met andere domeinen in beeld en betrekken we relevante partijen.	**Het opstellen van een integrale lokale visie op sociaal domein** De lokale visie Sociaal Domein is in december 2020 vastgesteld door de raad. Dit is de leidraad voor alle verdere ontwikkelingen binnen het sociaal domein.
Inwoners weten waar zij terecht kunnen met hulpvragen We vergroten de vindbaarheid van de lokale/regionale ondersteuningsmogelijkheden, waaronder het sociaal loket. Dit doen we in afstemming met de betrokken partners. We zetten intensief in op communicatie over het sociaal domein in de gemeente, zoals bijvoorbeeld een website. We verkennen de mogelijkheid om het sociaal loket beter te positioneren/uit te breiden.	**Inwoners weten waar zij terecht kunnen met hulpvragen** In 2020 hebben we de verbinding tussen het lokale SDD loket in het gemeentehuis van Hardinxveld-Giessendam en het Sociaal Team versterkt. Hierdoor kunnen inwoners dicht bij huis al hun vragen op het gebied van participatie, hulp en ondersteuning stellensluitstuk van de doorontwikkeling van het Sociaal Team is het opzetten van de website en andere communicatiemiddelen. In 2020 heeft de prioriteit gelegen bij de doorontwikkeling.
Verbreding sociaal team In 2020 wordt de doorontwikkeling en verbreding van het sociaal team verder vormgegeven. Onderdeel hiervan is het plan om in 2020 bepaalde zorg die op dit moment via de regio (SOJ) wordt georganiseerd, lokaal vanuit het Sociaal Team te gaan leveren. Daarnaast wordt, mede op basis van een tweetal pilots die in 2018/2019 hebben plaatsgevonden, gekeken hoe de ondersteuning beter kan worden ingericht voor inwoners met chronische problematiek. Ook verkennen we hoe het voorveld voor volwassenen kan worden versterkt en de verbinding kan worden gelegd, in samenwerking met onze maatschappelijke partners. Zie ook het speerpunt doorontwikkeling Sociaal Team.	**Verbreding sociaal team** Verbreding van het Sociaal Team heeft plaatsgevonden door de beweging van Jeugdhulp naar de voorkant, waardoor regionaal aanbod nu lokaal wordt aangeboden. Ook zijn een medewerker Inburgering en vroegsignalering betalingsachterstanden toegevoegd aan het Sociaal Team. Dit zijn wettelijke taken die we dicht bij de inwoners willen positioneren. De pilot Waakvlam is met positief resultaat geëvalueerd en dit is nu onderdeel van de reguliere werkwijze van het Sociaal Team.
Uitvoering van de MAG en monitoring Mede op basis van de evaluaties die in 2019 zijn uitgevoerd wordt in 2020 de MAG verder doorontwikkeld. Vanuit de gemeente monitoren we (tellen en vertellen) jaarlijks de voortgang van de MAG-doelen.	**Uitvoering van de MAG en monitoring** In 2020 heeft, als gevolg van de Coronacrisis, een groot aantal activiteiten geen doorgang kunnen vinden. Veelal is het voornemen deze naar 2021 te verplaatsen.

Er vindt aansluiting plaats van de MAG op het sociaal team zodat er afschaling mogelijk is vanuit het sociaal team naar het voorveld via onder meer vrijwillige inzet.	In 2020 is het Databoek MAG geactualiseerd. De samenwerking tussen gemeente, penvoerder (BA-Groep/Stuwkr8) en grote MAG partners is verstevigd met als doel meer samenhang in het aanbod te creëren en de samenwerking tussen het voorveld en het Sociaal Team te versterken. Ook het proces om te komen naar een aanbesteding ten behoeve van de invulling van de penvoerder van de MAG is eind 2020 in gang gezet.
Functionele samenwerking tussen sociaal team, lokale organisaties en vrijwilligers, SDD We zetten in op intensieve samenwerking tussen het sociaal team, de MAG-partners, de SDD en andere belangrijke partijen in het sociaal domein, mede in het kader van de doorontwikkeling van het sociaal team. We investeren in de onderlinge samenwerking zodat partijen elkaar kennen en weten te vinden als dat nodig is.	**Functionele samenwerking tussen sociaal team, lokale organisaties en vrijwilligers, SDD** De beweging naar meer samenwerking tussen SDD, St.Jeugdteams en Sociaal Team is in gang gezet. Onder andere door het onderbrengen van de functies 'vroegsignalering bij betalingsachterstanden' en regievoering 'inburgering' binnen het Sociaal Team. De samenwerking tussen het Sociaal Team en partijen binnen de MAG is versterkt en partijen weten elkaar beter te vinden. Dit is een doorlopend proces.

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Nr.	Indicator	Hardinxveld - Giessendam				Gemeenten < 25.000 inw.		Bron
		Begroting		Rekening		Rekening		
		per.	waarde	per.	waarde	per.	waarde	
15	Verwijzingen Halt	2018	75	2019	109	2019	132	Bureau Halt
16	Jongeren met delict voor rechter	2018	0,57	2019	0	2019	1	CBS - Beleidsinformatie Jeugd
17	Bijstandsuitkeringen	2019	137,4	2020	164,3	2020	459,7	CBS - Participatie Wet
18	Aantal re-integratievoorzieningen	2019	49,1	2020	61,8	2020	202	CBS - Participatie Wet
19	Jongeren met jeugdhulp	2018	8,1	2019	10,4	2019	12,3	CBS - Beleidsinformatie Jeugd
20	Jongeren met jeugdbescherming	2018	1,1	2019	1,3	2019	1,2	CBS - Beleidsinformatie Jeugd
21	Jongeren met jeugdreclassering	2018	-	2019	-	2019	0,4	CBS - Beleidsinformatie Jeugd
22	Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	2019	640	2020	600	2020	640	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO

Beschrijving

15. Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
16. Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
17. Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.
18. Het aantal re integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
19. Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.
20. Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar."
21. Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
22. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid en Jeugd
Risico's
De DG&J heeft, na resultaatbestemming 2020, een weerstandsvermogen van € 500.000. De producten van de DG&J worden hoofdzakelijk gefinancierd uit inwoner- en directe gemeentelijke bijdragen. Een deel van de inkomsten hebben een fluctuerend karakter, zoals de subsidies in het kader van Veilig Thuis, OGGZ en de opbrengst van de polikliniek en inspecties toezicht Kinderopvang. Hierdoor is er een gering risico dat de realisatie van deze baten afwijkt van de raming. In het kader van de bedrijfsvoering/primair proces bestaat het risico op extra personele en financiële inzet indien er een hoger dan voorzien beroep wordt gedaan op de dienstverlening in brede zin (Veilig Thuis, GGD, LVS en hiermee samenhangende ondersteuning) van de DG&J. De DG&J kent een grote verscheidenheid aan producten. Om de kwaliteit hiervan te borgen worden de nodige inspanningen geleverd, mede in het kader van de HKZ-certificatie. Risico's op fouten (miscommunicatie, foutieve registraties) en hieruit mogelijk voortkomende schadeclaims zijn echter nooit in zijn geheel uit te sluiten. De coronacrisis zorgt voor een verschuiving van prioriteiten bij de DG&J, de verantwoordelijkheid voor de testcapaciteit en vaccinaties. Door landelijke maatregelen hebben sommige programma's vertraging opgelopen. Voor de Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland Zuid (SOJ) ligt het risico met name bij het feit dat de jeugdhulpvraag groter is dan het beschikbare budget. De rijksmiddelen zijn lager dan de realisaties. Indien maatregelen niet voldoende zijn en de jeugdhulp toch nodig is, zal extra budget moeten worden gevraagd aan de deelnemende gemeenten. De afschaffing van de solidariteit zorgt voor een extra risico op de begroting van gemeente Hardinxveld-Giessendam. Dit betekent een hogere bijdrage aan de SOJ. De transformatie moet er aan bijdrage dat de benodigde jeugdhulp binnen gereduceerde budgetten kan worden uitgevoerd. Deze maatregelen staan beschreven in de omdenknotitie die regionaal is opgesteld. Veel van deze maatregelen worden zowel lokaal als regionaal ingevoerd. Er wordt regelmatig geëvalueerd en de kostenontwikkeling wordt nauwlettend gevolgd. Er vinden extra toetsen plaats op de afgifte van beschikkingen. Ook te hoog of foutief afgegeven beschikkingen vormen een risico; hier wordt nauwlettend op gestuurd door de coördinator van het Sociaal Team.
Ontwikkelingen
DG&J Het Meerjaren Beleidsplan (MJP) voor de DG&J werd vastgesteld in april 2020. Het MJP vormt de basis voor het beleid van de DG&J in de periode 2020 -2023. Hierin krijgen belangrijke lokale en regionale ontwikkelingen een plek, maar is er ook aandacht voor de effecten van landelijke ontwikkelingen zoals (infectieziekten)preventie, antibioticaresistentie, de dalende vaccinatiegraad, invoering van de omgevingswet, de positie van kwetsbare jongeren in het onderwijs en op de arbeidsmarkt en de landelijke impulsen op het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Gemeenten stellen 1 x per 4 jaar een lokale nota gezondheidsbeleid op. In 2020 is er geen nieuw lokaal gezondheidsbeleid in Hardinxveld-Giessendam vastgesteld *SOJ* De (inmiddels) 10 gemeenten in Zuid-Holland Zuid voeren sinds 1 januari 2015 gezamenlijk de taken uit die voortvloeien uit de Jeugdwet. Hiertoe is besloten tot de vorming van de Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland Zuid als onderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid. Op 12 November 2020 behandelde het AB van de GR DG&J de 2e bestuurlijke rapportage van de Serviceorganisatie Jeugd. Voor 2021 wordt een begrotingswijziging voorgesteld van € 11,6 miljoen. **D**e belangrijkste oorzaak van de verwachte begrotingsoverschrijding is het niet kunnen realiseren van de beoogde kostenreductie op zo'n korte termijn. Er is in 2020 ten opzichte van 2019 wel een duidelijke positieve trendbreuk zichtbaar in de

kostenontwikkeling. In onze zienswijze stemmen wij niet in met deze begrotingswijziging en maken wij bezwaar bij de rekensystematiek.
De afgelopen jaren behaalden wij al diverse resultaten in het kader van de transformatie. Desondanks waren de beschikbare Rijksmiddelen niet toereikend en waren de afgelopen jaren extra financiële bijdragen van gemeenten noodzakelijk. Wij verwachten dat ook de komende jaren dit het geval is. Interventies zijn hiervoor nodig op drie niveaus, te weten bij de gemeenten, bij de toeleiding en toegang tot de zorg en op de regionale zorgmarkt. Hardinxveld-Giessendam zet in op cijfermatige analyse van de bestedingen jeugdhulp, lokale maatregelen en meer sturing door de gemeente. Een nieuw inkoopkader vanaf 2022 ev moet hier ook aan bijdragen. Vooralsnog wordt een risicoclassificatie van hoog gehanteerd.

RAV
Met ingang van 1 januari 2019 is de uitvoering van de taken op het gebied van de ambulancezorg ondergebracht in de Coöperatie AmbulanceZorg ZHZ (CAZ-ZHZ), een zelfstandige coöperatie met DG&J en Erasmus Medisch Centrum (EMC) en Albert Schweitzer Ziekenhuis (ASZ) als leden. In verband met hoge overgangskosten blijven medewerkers die al voor 1 april 2018 in dienst waren bij DG&J ook in de nieuwe situatie nog in dienst van DG&J (onderdeel RAV). Deze medewerkers worden vanuit DG&J gedetacheerd bij de coöperatie. In de begroting 2021 zijn met betrekking tot de RAV alleen nog de loonkosten meegenomen. Daarbij is het resultaat nihil, omdat de loonkosten volledig worden doorbelast aan de coöperatie.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma 9 Zorg en welzijn	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
105 Sociaal Domein	-12.311	177	-12.135	-12.859	610	-12.249	-12.781	841	-11.940	78	231	309
110 Volksgezondheid	-62	10	-52	-106	10	-96	-97	0	-97	9	-10	-1
115 Peuterspeelzalen/Kinderopvang	-59	1	-58	-58	1	-57	-60	3	-57	-3	2	-1
125 Huisvesting maatschappelijk	-53	14	-40	-51	14	-38	-52	15	-37	0	2	1
Saldo van baten en lasten	**-12.485**	**201**	**-12.284**	**-13.074**	**635**	**-12.439**	**-12.991**	**860**	**-12.131**	**83**	**225**	**308**
Mutaties reserves	-107	497	390	-403	820	417	-353	770	418	50	-49	1
Resultaat	**-12.592**	**698**	**-11.893**	**-13.476**	**1.454**	**-12.022**	**-13.343**	**1.630**	**-11.713**	**133**	**176**	**309**

- = Nadelig / + = Voordelig

Programma 10 Gezondheid en Milieu

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Herstel van de paden op begraafplaats Spindermolen Door het verbeteren van de fundering en het herstel van de slijtlagen blijft de begraafplaats toegankelijk voor alle bezoekers waaronder ook mindervaliden.	**Herstel van de paden op begraafplaats Spindermolen** Op de begraafplaats Spindermolen zijn in 2020 waar nodig de paden verbeterd. Dit is gedaan door herstel van de funderingslaag en het aanbrengen van nieuwe slijtlagen.

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Nr.	Indicator	Hardinxveld - Giessendam				Gemeenten < 25.000 inw.		Bron
		Begroting		Rekening		Rekening		
		per.	waarde	per.	waarde	per.	waarde	
23	Fijn huishoudelijk restafval	2017	174	2019	181	2019	163	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval
24	Hernieuwbare elektriciteit	2017	2,2	2018	4,5	2018	17,6	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor

Beschrijving
23. Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
24. Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
Risico's
Voor 2021 en verder zijn de financiële risico's naar aanleiding van de invoering van de Omgevingswet nog niet geheel inzichtelijk. De overdracht van bodemtaken van provincie naar gemeente brengt een nieuwe kostenpost met zich mee. Het is nog onbekend in hoeverre hiervoor voldoende Rijksmiddelen ter beschikking worden gesteld. Wel is duidelijk dat de financiële gevolgen van de overdacht van bodemtaken beperkt zullen zijn in vergelijking met de gehele begroting
Ontwikkelingen
Er komen de komende jaren wettelijke taken naar de gemeente in het kader van de Omgevingswet. De Omgevingsdienst levert een belangrijke bijdrage als het gaat om advies en uitvoering van deze wettelijke taken. Verder heeft de Omgevingsdienst een belangrijke rol als het gaat om de VTH-taken. Nieuw daarbij is dat zij zich vanuit haar toezichthoudende rol in zal gaan zetten om ondermijnende criminaliteit bij bedrijven tegen te gaan. Daarnaast spelen in het kader van duurzaamheid, ecologie en aanverwante thema's steeds meer onderwerpen waar de Omgevingsdienst een adviserende of uitvoerende rol in heeft. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkelingen rondom de PFAS- en stikstofproblematiek.

Gemeenschappelijke Regeling GEVUDO: Gemeenschappelijke Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken en Huisvuilcentrale Alkmaar
Risico's
Geen risico's.
Ontwikkelingen
Geen ontwikkelingen.

Gemeenschappelijke Regeling Reinigingsdienst Waardlanden
Risico's
De kosten voor het product afvalverwerking zijn in 2020 wederom toegenomen. De toename is deels te verklaren door een toename van het aanbod van restafval. Tevens heeft Waardlanden extra kosten moeten maken om de maatregelen rondom covid-19 te kunnen uitvoeren. De extra kosten komen voor rekening van de deelnemende gemeenten.
Ontwikkelingen
Waardlanden is in samenwerking met de deelnemende gemeenten bezig met de voorbereiding om te komen tot een nieuw afval en grondstoffenbeleid. De vaststelling van het nieuwe beleid door de gemeenteraad gaat plaatsvinden medio juni 2021.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma 10 Gezondheid en milieu	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
135 Milieu	-664	10	-654	-834	217	-617	-709	207	-502	125	-9	116
140 Reiniging	-1.798	2.379	581	-1.858	2.271	413	-1.750	2.238	488	108	-33	75
145 Riolering	-1.108	1.715	607	-1.161	1.824	663	-1.315	1.807	492	-153	-17	-171
150 Begraven en lijkbezorging	-386	383	-3	-334	383	49	-355	409	54	-21	26	5
Saldo van baten en lasten	**-3.955**	**4.486**	**531**	**-4.188**	**4.695**	**507**	**-4.129**	**4.661**	**532**	**59**	**-34**	**25**
Mutaties reserves	-36	7	-30	-378	432	53	-378	450	72	0	19	19
Resultaat	**-3.992**	**4.493**	**501**	**-4.566**	**5.127**	**561**	**-4.507**	**5.112**	**605**	**59**	**-15**	**44**

- = Nadelig / + = Voordelig

Programma 11 Bouwen, Wonen en Gebruiken

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Werken aan gebiedsontwikkeling en projecten Om een aantrekkelijke woon- en werkomgeving te blijven bewerkstelligen voeren we diverse (woningbouw)projecten uit waaronder 't Oog, Pietersweer, Middenwetering en De Buurt. We maken steeds een integrale afweging in projecten waarin de kwaliteit van wonen, werken, verkeer en parkeren aan de orde is. We willen de mogelijkheden voor waterrecreatie vergroten door het initiatief van enkele ondernemers voor het project Buitendijkse Jachthaven te faciliteren. We kijken bij dit initiatief goed naar de impact op de leefomgeving, waaronder de verkeersbewegingen. Op hoofdlijnen heeft over het initiatief overleg plaatsgevonden met betrokken overheidsinstanties over de vraag of, en zo ja, in hoeverre een buitendijkse jachthaven kan rekenen op medewerking van deze partijen. De resultaten van dit overleg zijn besproken met initiatiefnemers en geven aanleiding voor een verder deskundigenonderzoek. Een offerte is aan de initiatiefnemers voorgelegd. Het sluiten van een intentieovereenkomst is de volgende stap in de procedure. Daarna wordt de haalbaarheid van het plan op verschillende deelaspecten onderzocht. Voorafgaand aan het verdere deskundigenonderzoek is bij Rijkswaterstaat een verzoek ingediend om duidelijk te krijgen of en zo ja via welke procedure de benodigde gronden voor de jachthaven verworven kunnen worden. Dit vanwege de mogelijke relatie met het onderzoek van Rijkswaterstaat naar de verbreding van de A15. Als hierover uitsluitsel is verkregen wordt het onderzoek weer opgepakt. De aanleg van een jachthaven wordt in bredere zin ook als meekoppelkans bij andere grootschalige ontwikkelingen afgewogen, zoals bijvoorbeeld de aanleg van een nieuw boezemgemaal door het waterschap	**Werken aan gebiedsontwikkeling en projecten** In juni is de raad geïnformeerd over de toegenomen complexiteit om plannen te ontwikkelen. Factoren die daarbij spelen zijn o.a. de stikstofwetgeving, de wet natuurbescherming, PFAS en Covid-19. Hierdoor heeft het woningbouwprogramma vertraging opgelopen. Bij diverse plannen is in de tweede helft van 2020 wel voortgang geboekt in de planontwikkeling, Bij deze plannen wordt aandacht gegeven aan de kwaliteit van wonen, werken en verkeer. De raad is eind 2020 via het t-MPG geïnformeerd over de voortgang van actieve grondexploitaties en deelnemingen. Medio 2020 heeft Rijkswaterstaat te kennen gegeven geen medewerking te verlenen aan het gemeentelijke verzoek om privaatrechtelijk medewerking te verlenen aan de aanleg van een buitendijkse jachthaven ten westen van de trailerhelling. Rijkswaterstaat heeft de betreffende gronden als strategisch zijn aangemerkt en tot tenminste 2030 nodig zijn voor uitvoering van eigen werken, specifiek het project A15. Verder voldoet de huidige rivierbreedte niet aan de vaarwegklasse waardoor uitbreiding in de toekomst nodig kan zijn. Blijft uitgangspunt dat de aanleg van een jachthaven in bredere zin ook als mee-koppelkans bij andere grootschalige ontwikkelingen wordt afgewogen. In 2020 is het initiatief Woningmakers Hardinxveld-Giessendam opgestart. Samen met marktpartijen, de woningcorporatie en de gemeente wordt besproken hoe we de woningbouwontwikkeling kunnen versnellen. Dit doen we door planinformatie te delen en na te gaan hoe belemmeringen door samenwerking weggenomen kunnen worden.
Lokale woonvisie In de lokale woonvisie is een uitvoeringsprogramma opgenomen. We werken aan de groeiopgave met aandacht voor een gevarieerd aanbod woningen. We maken afspraken met de Corporatie over onder andere doorstroommogelijkheden. We bouwen in eerste instantie voor onze eigen autonome groei. In projecten waar we boven de autonome groei bouwen, helpen we mee aan de opgave van de regio. Hierover maken we afspraken met de regiogemeenten.	**Lokale woonvisie** Het uitgangspunt van de lokale woonvisie is organisch en flexibel bouwen. De uitvoering ervan vindt plaats op basis van het uitvoeringsprogramma, welke tweejaarlijks wordt geactualiseerd. Dit zal in juni 2021 opnieuw plaatsvinden. Om de gewenste aantal woningen te realiseren (minimaal 81 per jaar) is een tempoversnelling in het woningbouw-programma nodig. Er zijn de nodige plannen, bijvoorbeeld de bouw van de 17 nieuwbouwwoningen aan de Buitendams (Buitengewoon) is gestart en de bestemmingsplannen IJzergieterij, Rokerij en Krommegat zijn in voorbereiding en worden naar verwachting begin 2021 door de gemeenteraad vastgesteld. Na een positieve beroepsprocedure van zes weken, zullen de voorbereidingen voor de bouw in 2021 worden gestart Ook de ontwikkeling van de Blauw Zoom gaat verder het ontwerp bestemmingsplan voor het deelgebied Ons Dorp wordt voorbereid. Om de gerealiseerde woningen te monitoren zal er periodiek een overzicht worden verstrekt aan de gemeenteraad.

Omgevingswet Op 1 januari 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Al enige tijd bereiden we ons hier als gemeente op voor. In 2019 is door de gemeenteraad een keuze gemaakt voor een invoeringsstrategie en zijn centrale uitgangspunten voor de implementatie van de wet geformuleerd. De implementatie van de Omgevingswet wordt in 2020 verder vormgegeven langs drie sporen: 1. Ontwikkeling kerninstrumenten 2. ICT (aansluiting en implementatie digitaal stelsel Omgevingswet) 3. Cultuur & Organisatie	**Omgevingswet** De inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2022. In 2020 hebben we het project verder vervolgd, langs de drie sporen. Vanuit het spoor kerninstrumenten is een start gemaakt met het traject om te komen tot een Omgevingsvisie. Het spoor ICT staat vooral in het teken van samenwerking in Drechtsteden verband. In 2020 is o.a. software aangeschaft en zijn verdere stappen gezet om aan te kunnen sluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Vanuit het spoor Cultuur & Organisatie is het opstellen van de Omgevingsvisie ook een belangrijk traject. Het opstellen van de Omgevingsvisie hanteren we als het leidende proces; we gebruiken de Omgevingsvisie als katalysator voor de omslag in denken en doen die de Omgevingswet beoogt.

Duurzaamheid
 	
De lokale energie agenda beschrijft de activiteiten die we uitvoeren om onze doelstellingen te realiseren.
 	
We zetten in op:
- Energie gaan besparen
- Aardgas uitfaseren
- Duurzame energie opwekken
 	
Dat doen we door
- bewustwording te creëren bij en inwoners te stimuleren om maatregelen te treffen om energie te besparen en energie op te wekken. Onder andere door wijkaanpakken en groepsaankopen te organiseren met het Regionaal Energieloket;
- de energiecontactfunctionaris actief in te zetten in de wijken;
- een jaarlijkse monitor uit te voeren onder inwoners over het sentiment naar duurzaamheid;
- actief te communiceren over de energietransitie, in de vorm van filmpjes en pagina's in het Kompas;
- de mogelijkheden voor het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed verder te onderzoeken;
- bedrijven te ondersteunen als het gaat om het opwekken van duurzame energie door middel van een project Zon op bedrijfsdaken;
- bedrijven te ondersteunen bij het verduurzamen van de bedrijfspanden en –processen door bv bedrijfsscans aan te bieden via de OZHZ;
- de Kenniskring die in 2019 wordt opgericht, verder uit te bouwen;
- samen met de Drechtsteden-gemeenten en stakeholders aan een Regionale Energie Strategie (RES) te werken. De RES is een instrument om gezamenlijk te komen tot keuzes voor de opwekking van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag en energie infrastructuur. De RES moet in 2020 aangeleverd worden;
- te werken aan de Transitievisie Warmte 2.0. Deze versie volgt op de TVW 1.0 en geeft een scherper beeld van de haalbaarheid en betaalbaarheid van warmteopties. Hieraan wordt met de regiogemeenten en stakeholders gewerkt. De oplevering is 2021.
 	
Duurzaamheid is meer dan de energietransitie. In 2020 werken we daarom samen met de raad aan de invulling van het onderdeel duurzaamheid uit het raadsprogramma. De kaders voor het werken met het raadsprogramma zijn in 2019 met de raad besproken.
	Duurzaamheid
	
	Noot: het jaar 2020 was het jaar van Corona. Een deel van het programma Duurzaamheid was gericht op inwoners. Met name in de vorm van bijeenkomsten. Deze konden niet doorgaan en moesten uiteindelijk vervangen worden door online bijeenkomsten. Daarnaast was er sprake van een personele onderbezetting gedurende een belangrijk deel van het jaar. Ook hierdoor bleven resultaten achter op de planning. Desondanks is er veel bereikt en zijn goede resultaten gehaald. Te weten:
	
	- Het programma Regeling Reductie Energieverbruik is slechts deels uitgevoerd wegens Corona. Het volgende is gedaan:
	  o Voucheractie kleine energie besparende maatregelen met 1200 deelnemers.
	  o Communicatie via Kompas en online media.
	  o Samenwerking Regionaal Energie Loket.
	- Wegens zowel Corona als druk op personele bezetting is de rol van de energiecontactfunctionaris beperkt gebleven.
	- In Q3 2020 is een enquête onder inwoners uitgezet (500 deelnemers) over de Transitie Visie Warmte.
	- Er zijn diverse specials gepubliceerd in Het Kompas. Daarnaast veel online media en het inrichten van een participatieplatform t.b.v. de RES regio.
	- De verduurzamingsopgaven voor maatschappelijk vastgoed zijn geanalyseerd door SCD (oplevering Q1 2021).
	- Er is input geleverd op de Nota Maatschappelijk Vastgoed zodat verduurzamen hier een plek in heeft.
	- Er zijn stappen gezet in voorbereiding op het plaatsen van zonnepanelen op: de gemeentewerkplaats; het zwembad en het gemeentehuis.
	- Er is een routekaart voor het ambitieus verduurzamen van bedrijventerrein Nieuwe Weg in samenwerking met OZHZ gemaakt.
	- Er is actieve ondersteuning geboden aan bedrijven in de vorm van deskundigheid (via Soft Energy) om hen te helpen bij het voorbereiden en aanvragen van SDE+ subsidie t.b.v. plaatsing zonnepanelen op grote bedrijfsdaken. Hier hebben vijf bedrijven gebruik van gemaakt.
	- De samenwerking met het Energie Collectief ZHZ is verder uitgebouwd.
	- Er is op regionaal niveau intensief samengewerkt met de vaststelling van de concept RES en voorbereiding op RES 1.0 als resultaat.
	- Er is een participatief onderzoek gestart naar de mogelijkheden van het plaatsen van zonnepanelen in restruimte en de grootschalige opwek van zon- en windenergie in de regio waarbij het rondom de A15 ook nadrukkelijk gaat om grondgebied van de gemeente Hardinxveld-Giessendam. Dit onderzoek wordt eind Q1 2021 afgerond.
	- Er is aanvullende onderzoek gedaan naar warmteprofielen en warmtebronnen ter voorbereiding op

	de vorming van het Transitie Visie Warmte. Ook hier zijn diverse participatie bijeenkomsten voor geweest. Dit traject loopt door tot de vaststelling van de TVW in Q3 2021. - Er is een raadswerkgroep duurzaamheid ingericht. - Er is deelgenomen aan het kernteam en werkateliers Regionale Adaptatie Strategie van de Regio A5H.

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Op dit programma zijn geen beleidsindicatoren van toepassing.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Dit programma bevat geen verbonden partijen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma 11 Bouwen, wonen en gebruiken	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
155 Grondexploitatie	-4.066	4.066	0	-6.378	6.378	0	-3.815	3.262	-553	2.563	-3.116	-553
160 Omgevingszaken	-590	593	2	-561	201	-360	-428	798	370	133	597	730
165 Ruimtelijke ontwikkeling	-645	153	-493	-739	162	-577	-1.240	284	-955	-500	122	-379
170 Volkshuisvesting	-59	7	-51	-92	7	-84	-86	0	-86	5	-7	-2
175 Woonwagenzaken	-15	2	-13	-24	2	-22	-22	0	-22	2	-2	0
Saldo van baten en lasten	**-5.375**	**4.821**	**-555**	**-7.794**	**6.751**	**-1.043**	**-5.591**	**4.344**	**-1.247**	**2.203**	**-2.407**	**-204**
Mutaties reserves	0	0	0	-293	293	0	-1.514	2.067	553	-1.221	1.774	553
Resultaat	**-5.375**	**4.821**	**-555**	**-8.087**	**7.044**	**-1.043**	**-7.105**	**6.411**	**-694**	**982**	**-633**	**349**

- = Nadelig / + = Voordelig

Programma 12 Woonomgeving

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Opstellen nieuw groenbeheersplan De gemeente stelt samen met bewoners een nieuw groenbeleidsplan op. Ruimte voor initiatieven om openbare ruimte te onderhouden wordt hierin opgenomen. Het plan heeft een relatie met het omgevingsplan / omgevingsvisie.	**Opstellen nieuw groenbeheersplan** Het plan is in 2020 niet opgesteld, dit zal in 2021 worden gedaan. Het op te stellen groenbeheerplan is een strategisch en tactisch plan op gemeentelijk- en wijkniveau voor het beleidsmatig sturen en planmatig beheren van groen. Het plan geeft met zijn uitgangspunten en richtlijnen richting aan de ontwikkeling van het openbare groen waaronder het ruimte geven aan initiatieven om burgers de openbare ruimte te onderhouden. Het plan zal ingaan op de financiële en organisatorische consequenties en het geeft voorstellen om groenstructuren te verbeteren en het onderhoudsniveau vast te leggen. In 2021 zal het plan worden opgesteld waarbij de raad vooraf betrokken zal worden om de doelen waaraan het plan moet voldoen vast te stellen.

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Nr.	Indicator	Hardinxveld - Giessendam				Gemeenten < 25.000 inw.		Bron
		Begroting		Rekening		Rekening		
		per.	waarde	per.	waarde	per.	waarde	
25	WOZ-waarde woningen	2018	228	2020	255	2020	270	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
26	Nieuwbouw woningen	2016	13,7	2020	5,4	2020	8,9	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research
27	Demografische druk	2019	80,08	2020	81,2	2020	70	CBS Statistiek Bevolking - bewerking ABF
28	Woonlasten éénpersoonshuishouden	2019	812	2021	860	2021	-	COELO, Groningen
29	Woonlasten meerpersoonshuishouden	2019	812	2021	860	2021	-	COELO, Groningen

Beschrijving

25. De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
26. Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
27. De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
28. Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
29. Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Dit programma bevat geen verbonden partijen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma 12 Woonomgeving	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
180 Openbaar groen	-902	2	-900	-1.081	2	-1.079	-1.084	14	-1.071	-3	12	9
Saldo van baten en lasten	**-902**	**2**	**-900**	**-1.081**	**2**	**-1.079**	**-1.084**	**14**	**-1.071**	**-3**	**12**	**9**
Mutaties reserves	-56	56	0	-56	239	183	-56	208	152	0	-31	-31
Resultaat	**-958**	**58**	**-900**	**-1.137**	**241**	**-897**	**-1.141**	**222**	**-919**	**-3**	**-19**	**-22**

- = Nadelig / + = Voordelig

Financiering en Algemene Dekkingsmiddelen

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Gezonde financiële positie behouden en verbeteren We wegen hierbij de ambities uit het coalitieakkoord en nieuwe ontwikkelingen af tegen deze uitgangspunten. Het eerder in gang gezette beleid wordt daarbij gecontinueerd en is gericht op het afbouwen van de schuldpositie.	**Gezonde financiële positie behouden en verbeteren** In 2020 is de verkoop van de aandelen van Eneco gerealiseerd, waardoor op korte termijn de schuldpositie aanzienlijk verbetert. De totale opbrengst bedraagt € 18,4 miljoen. Per eind 2020 bedraagt de leningenportefeuille € 21,5 miljoen en het banksaldo € 1,2 miljoen nadelig. Ten opzichte van eind 2019 betekent dat een verbetering van € 12,7 miljoen. Op (langere) termijn staan (grotere) uitgaven/investeringen geraamd. Het streven blijft daarbij om dit binnen de gestelde uitgangspunten te realiseren, waarbij ook afbouw van de schuldpositie van belang is en blijft.
Kostendekkendheid lokale heffingen actualiseren Voor de OZB en andere tarieven passen we in beginsel alleen de inflatiecorrectie toe. Zo dekken we structurele uitgaven met structurele inkomsten. Daarnaast nemen we de opbouw van de tarieven van begraafplaatsen en evenementen onder de loep. We kijken daarbij naar zowel maatschappelijke effecten als de gevolgen voor andere begrotingsposten.	**Kostendekkendheid lokale heffingen actualiseren** De tarieven 2020 voor OZB en andere tarieven zijn geïndexeerd met het inflatiepercentage. Dit is met het vaststellen van de verordeningen en tarieventabellen (raad 19 december 2019) besloten. In de 2e helft van 2020 is het onderzoek naar de opbouw van de tarieven van begraafplaatsen en evenementen afgerond. De uitkomsten zijn betrokken bij het opstellen van de verordeningen en tarieventabellen 2021 en vastgesteld in de raad van 17 december 2020

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Risico's
Het risico voor de gemeente beperkt zich tot het verworven aandelenkapitaal. Het risicobeheer van BNG Bank is gericht op handhaving van het veilige risicoprofiel van de bank. Dit profiel komt tot uitdrukking in hoge externe credit rating.
Ontwikkelingen
Gedurende het begrotingsjaar hebben zich geen veranderingen voorgedaan in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank. Over 2019 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van € 163 miljoen (2018: 337 miljoen). Van de nettowinst is voorgesteld om € 71 miljoen aan dividend uit te keren (2018 € 158 miljoen. Voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam komt dit neer op € 40.157 (over 2018 in 2019 € 89.364). In verband met de Coronacrisis heeft de BNG het advies van de Europese Centrale Bank gevolgd om het dividend niet in 2020 uit te keren. Het bedrag is als vordering opgenomen op de balans.

Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffen en Waarderen (SVHW)
Risico's
Uit onderzoeken naar vergelijkbare organisaties is gebleken dat SVHW de efficiëntste organisatie is. Dit houdt in dat de geboden kwaliteit tegen een scherpe prijs wordt aangeboden. Het doorvoeren van bezuinigingen heeft daardoor een direct effect op de geboden kwaliteit. Daarnaast bestaat het risico dat deelnemers uittreden, waarbij mogelijkerwijs de lasten voor de achterblijvende deelnemers hoger worden. Tegelijkertijd treden er ook nieuwe gemeenten toe.

Ontwikkelingen

Naar verwachting zullen in de komende jaren meerdere gemeenten aansluiting gaan zoeken bij het SVHW. Daar staat tegenover dat een aantal gemeenten in de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden vanwege fusie uit zijn getreden. Dit betekent dat er zowel kansen als risico's zich voor kunnen doen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma 13 **Financiering / Algemene dekkingsmiddelen**	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
185 Belastingen	-343	3.735	3.392	-361	3.835	3.474	-344	3.879	3.535	17	43	61
190 Beleggingen	-1	60	59	-1	40	39	-1	40	39	0	0	0
200 Saldi kostenplaatsen	146	0	146	0	0	0	0	0	0	0	0	0
205 Algemene baten en lasten	399	10.010	10.409	339	10	349	-84	16	-68	-423	6	-417
210 Uitkering gemeentefonds	0	23.208	23.208	0	23.950	23.950	0	24.077	24.077	0	127	127
215 Kapitaallasten	-17	17	0	-1.201	19	-1.182	-1.185	2	-1.183	17	-18	-1
Saldo van baten en lasten	**183**	**37.030**	**37.213**	**-1.224**	**27.854**	**26.630**	**-1.613**	**28.013**	**26.399**	**-389**	**158**	**-230**
Mutaties reserves	-10.000	0	-10.000	-320	1.100	780	-320	1.089	769	0	-11	-11
Resultaat	**-9.817**	**37.030**	**27.213**	**-1.545**	**28.954**	**27.410**	**-1.933**	**29.101**	**27.168**	**-389**	**147**	**-242**

- = Nadelig / + = Voordelig

1.5 Algemene Dekkingsmiddelen

Kosten en opbrengsten die niet direct tot één van de vorengaande programma's behoren vallen onder de noemer 'algemene dekkingsmiddelen'. De algemene dekkingsmiddelen zijn:

- **Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is**
  De lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is zijn heffingen waarvan er geen duidelijke relatie is tussen de gemeentelijke dienstverlening en de belasting. Voorbeelden zijn de onroerend zaakbelastingen (OZB) en de hondenbelasting. Overigens zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voorbeelden van lokale heffingen waarvan de besteding wel is gebonden. Dergelijke heffingen worden op de desbetreffende programma's verantwoord. Voor verdere informatie wordt u verwezen naar de paragraaf 'Lokale heffingen'.

- **Algemene uitkering uit het gemeentefonds**
  De algemene uitkering uit het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron voor onze gemeente. Twee factoren bepalen de uitkering aan een gemeente:
  a. De omvang hangt af van de algemene groei en van taak- en andere veranderingen. Het gemeentefonds is gekoppeld aan de rijksuitgaven. Als het Rijk meer uitgeeft, gaat het gemeentefonds ook omhoog en omgekeerd. Twee voorbeelden van taak- en andere veranderingen: Toen de gemeenten de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) gingen uitvoeren, kregen ze daarvoor geld in het gemeentefonds. Het fonds groeide, maar het takenpakket ook.
  b. Het aandeel van een gemeente in de totale omvang van het gemeentefonds hangt af van zogenaamde "verdeelmaatstaven". Het aantal inwoners is zo een verdeelmaatstaf. Hoe meer inwoners een gemeente heeft, des te groter het aandeel in het totaal. Er zijn circa vijftig verdeelmaatstaven.

- **Dividend**
  Hiertoe behoren de aandelen en daaraan verbonden dividenden die niet tot één van de vorengaande programma's behoren. Voor onze gemeente zijn dat de aandelen en daaraan verbonden dividenduitkering van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

- **Saldo van de financieringsfunctie**
  Het saldo van de financieringsfunctie bestaat uit de lasten die verband houden met het niet doorbelasten van rente aan producten.

- **Overige algemene dekkingsmiddelen**
  De overige dekkingsmiddelen bestaan hoofdzakelijk uit de baten en lasten die betrekking hebben op de waardering van onroerende zaken in het kader van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). Hieronder vallen overigens niet de opbrengsten van de onroerend zaakbelastingen (OZB) en ook niet de lasten die zijn gemoeid met de heffing en invordering daarvan. Deze worden verantwoord bij de lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2019	Begroting na wijziging 2020	Rekening 2020	Afwijking 2020	Voor-/nadelig
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	3.649	3.709	3.753	44	V
Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds: algemeen	21.420	23.027	22.973	-55	N
Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds: sociaal domein	1.019	923	1.104	181	V
Dividend	89	40	40	0	N
Saldo van de financieringsfunctie	192	-1.206	-1.188	18	V
Overige dekkingsmiddelen	-119	916	486	-430	N
Totaal	**26.250**	**27.410**	**27.168**	-242	N

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is
Onder de lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is vallen de opbrengsten onroerende zaakbelastingen (woningen en niet-woningen) en hondenbelasting.

Dividend
Het hierboven genoemde dividend betreft de dividenden van de Bank Nederlandse Gemeenten. Het dividend van Eneco is verantwoord bij programma 5 Ondernemen en Bedrijvigheid.

In paragraaf 2.5.2. wordt een toelichting gegeven op bovenstaande afwijkingen.

1.6 Overhead

De overheadkosten laten het volgende verloop zien.

Bedragen x € 1.000

Overhead	Begroting primair	Begroting na wijziging	Rekening
Baten	33	98	91
Lasten	-5.110	-4.973	-4.921
Saldo	**-5.077**	**-4.876**	**-4.830**

Per saldo is er ten opzichte van de begroting na wijziging een voordeel van € 46.000. De overheadkosten worden grotendeels op de paragraaf bedrijfsvoering verantwoord.

1.7 Vennootschapsbelasting

Uit de uitgevoerde inventarisatie van potentieel belastingplichtige activiteiten is geconcludeerd dat we geen risico's lopen op het gebied van de vennootschapsbelastingplicht. Tot en met het jaar 2019 hebben we dan ook nul-aangiftes gehad. Eind 2019/begin 2020 heeft een hertoets op de vennootschapsbelastingplicht plaatsgevonden. Hieruit blijkt dat we geen risico's lopen op vennootschapsbelastingplicht voor het jaar 2020. Het blijft wel van belang om de kritische onderdelen goed in beeld te houden en ook alert te blijven bij toekomstige wijzigingen in beleid en/of tariefstellingen. We schatten het risico in op € 0.

1.8 Onvoorzien

In de primitieve begroting is onder financiering en algemene dekkingsmiddelen een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen ad € 25.000. In het begrotingsjaar is de post onvoorzien aangewend voor de reparatie van de vloer van het zwembad.

Overzicht aanwending van het bedrag onvoorzien

Bedragen x € 1.000

Nr. Begrotingswijziging / onderwerp	Datum	Bedrag 2019
0 Primitieve begroting		25
Begrotingswijziging(en)		-25
Saldo post onvoorzien na begrotingswijzigingen		0

Alle andere begrotingswijzigingen waren budgetneutraal of zijn gemuteerd op het exploitatiesaldo van de begroting. Het restant van de post onvoorzien bedraagt € 0,-.

Paragrafen

1.9 Paragraaf Bedrijfsvoering

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Project maatschappelijk voorzieningen en gemeentehuis Om het maatschappelijk vastgoed te optimaliseren vinden er diverse gesprekken plaats met de betrokken partners. Daarbij vindt een inventarisatie plaats van het maatschappelijk vastgoed in de gemeente en een onderzoek naar de invulling van de beschikbare ruimte in het gemeentehuis. Door deze aanpak krijgen we inzichtelijk welke maatschappelijke partijen een plek nodig hebben en zich kunnen vestigen in het huis van de gemeente. Hierbij wordt gestreefd naar een efficiënt ruimtegebruik en het multifunctioneel inzetten van sociale ontmoetingsplekken. Dit leidt tot scenario's voor de inrichting van het gemeentehuis en scenario's voor een integraal accommodatieplan. Hierin worden de verschillende maatschappelijke organisaties met elkaar in verbinding gebracht door een efficiëntere indeling van het maatschappelijk vastgoed. Deze scenario's worden door middel van een businesscase doorgerekend om de financiële consequenties inzichtelijk te maken.	**Project maatschappelijk voorzieningen en gemeentehuis** We hebben gesprekken gevoerd met o.a. Bibliotheek AanZet, Servanda (Welzijnsstichting), Sociaal Team, en de Politie over de huidige huisvesting en de mogelijkheden voor invulling van beschikbare ruimten in het gemeentehuis. Door het uitbreken van Covid-19 is er een nieuwe situatie ontstaan waarbij er behoefte is aan een nieuwe visie op het werken in het gemeentehuis en elders. De maatregelen zoals afgekondigd door het Kabinet ten aanzien van het thuiswerken vragen om een herbezinning. Het Nieuwe Werken, waarbij er een mix zal blijven bestaan van thuiswerken en werken op locatie gemeentehuis vraagt ook om plannen voor de inrichting van het gemeentehuis. Hieraan wordt binnen Drechtsteden verband gewerkt. Voor het Sociaal Team geldt dat de doorontwikkeling verder vorm wordt gegeven en dat daarna de huisvestingsbehoefte volgt. Het college heeft besloten de Politie nieuwe ruimten binnen het gemeentehuis aan te bieden in het souterrain. Met bibliotheek Aanzet en Servanda worden vervolggesprekken gepland, waarbij de inhoud van het werk leidend zal zijn voor de huisvesting. We hebben een Visie op Maatschappelijk Vastgoed op laten stellen welke wij begin 2021 aan de raad willen aanbieden.
Verdere organisatie-ontwikkeling In de eerste helft van 2020 ronden we het nieuwe organisatiebesluit en de nieuwe mandaatregeling af. Zij vormen een belangrijke juridische basis voor de verdere ontwikkeling van de zelforganiserende teams. Op basis van dit organisatiebesluit doet ieder team een inhoudelijk bod in de aanloop naar de Perspectiefnota 2021-2024 en daarnaast een bod voor de team- en persoonlijke ontwikkeling. In 2020 versterken we het zelforganiserend vermogen van medewerkers en teams verder met een organisatiebrede training persoonlijk leiderschap. Ook zetten we het werken volgens de CiEP-methode voort. De doorontwikkeling van de organisatie hangt onder meer samen met het werken met vormen van burgerparticipatie en de kwaliteit van de dienstverlening. Binnen het gemeentehuis kijken we naar een manier van werken die past bij ons organisatieconcept van flexibel en wendbaar. Dat betekent mogelijk aanpassingen in de inrichting van het gebouw.	**Verdere organisatie-ontwikkeling** Voor het nieuwe organisatiebesluit en het nieuwe mandaatbesluit heeft het college eind 2020 een adviesaanvraag ingediend bij de ondernemingsraad. Afronding van de bestuurlijke besluitvorming staat gepland in het 1e kwartaal van 2021. In de geest van het organisatiebesluit hebben de teams voor de begroting 2021 een bod opgesteld. De gemeenteraad heeft op 17 december 2020 met het raadsbesluit 'Stutten en verstevigen van de organisatie' budget voor extra personeel beschikbaar gesteld om de personele capaciteit van de organisatie op orde te brengen. Dit is een belangrijke randvoorwaarde om deze biedingen uit te kunnen voeren. De in de eerste helft van 2020 geplande trainingen voor persoonlijk leiderschap en CiEP hebben we door de Corona-crisis moeten verplaatsen. Zij staan nu gepland voor het 2e kwartaal van 2021. U leest over burgerparticipatie in programma 1. 'Bestuur' en over dienstverlening in programma 2. 'Leven, reizen en documenten'. De Corona-crisis maakt dat wij ook vanuit dat perspectief naar de inrichting van het gemeentehuis moeten kijken. Wij betrekken dit in het project 'Huis van de gemeente'. Hierboven leest u over dat project.

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Nr.	Indicator	Hardinxveld - Giessendam				Gemeenten < 25.000 inw.		Bron
		Begroting		Rekening		Rekening		
		per.	waarde	per.	waarde	per.	waarde	
30	Formatie	2020	5,62	2020	5,73			Eigen begroting/jaarrekening
31	Bezetting	2020	4,67	2020	5,6			Eigen begroting/jaarrekening
32	Apparaatskosten	2020	522	2020	566			Eigen begroting/jaarrekening
33	Externe inhuur	2020	6	2020	25			Eigen begroting/jaarrekening
34	Overhead	2020	12	2020	5			Eigen begroting/jaarrekening

Beschrijving

30. Fte per 1.000 inwoners
31. Fte per 1.000 inwoners
32. Kosten per inwoner
33. Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen
34. % van totale lasten

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma 14 Bedrijfsvoering (kostenplaatsen)	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
220 Bedrijfsvoering	-4.725	33	-4.692	-4.582	98	-4.484	-4.503	90	-4.413	78	-7	71
Saldo van baten en lasten	**-4.725**	**33**	**-4.692**	**-4.582**	**98**	**-4.484**	**-4.503**	**90**	**-4.413**	**78**	**-7**	**71**
Mutaties reserves	-195	266	72	-459	685	226	-459	374	-85	0	-311	-311
Resultaat	**-4.920**	**299**	**-4.621**	**-5.041**	**782**	**-4.258**	**-4.962**	**464**	**-4.498**	**78**	**-318**	**-240**

- = Nadelig / + = Voordelig

1.9.1 Informatiebeveiliging en privacy (ENSIA)

Gemeenten hebben de wettelijke taak om een groot aantal diensten te leveren aan inwoners en ondernemers. Diensten die steeds meer digitaal afgehandeld kunnen worden. De gemeente is dan ook in transitie naar een digitaal georiënteerde dienstverlening en bedrijfsvoering. Steeds meer services worden online aangeboden. Een goede ontwikkeling voor burgers en ondernemers die daardoor minder afhankelijk worden van openingstijden.

Toegenomen digitalisering betekent echter ook meer verantwoordelijkheid voor de gemeente. Traditioneel beschikt de gemeente al over privacy- en concurrentiegevoelige datasets over en voor inwoners en ondernemers. In een tijd waarin de gemeente steeds meer zorgtaken vanuit het Rijk krijgt overgeheveld, waarbij de hoeveelheid privacygevoelige informatie toeneemt, wordt de security- en privacy taak van gemeenten dan ook steeds breder. Tegelijkertijd groeit het maatschappelijk bewustzijn over veiligheid en privacy bij inwoners en ondernemers. Inwoners en ondernemers moeten en willen zeker zijn dat hun informatie veilig is en persoonsgegevens in lijn met Algemene Verordening Gegevensbescherming wordt beschermd.

Als professionele organisatie past hierbij dat gemeente Hardinxveld-Giessendam de beveiliging van informatie en bescherming van persoonsgegevens adequaat organiseren. Informatie moet immers beschikbaar, actueel, volledig en betrouwbaar zijn en mag alleen door bevoegden zijn in te zien. Ook bij de uitwisseling van informatie moet de gemeente te allen tijde rekening houden met beveiligings- en privacyaspecten. De gemeente heeft een maatschappelijke en wettelijke verantwoordelijkheid (AVG, Wet BRP, PUN, DigiD, Suwi, BAG, BGT en BRO) de gegevens van hun inwoners en ondernemers onder alle omstandigheden te beschermen en moeten zich daarover kunnen verantwoorden.

In 2020 hebben de Drechtsteden gezamenlijk met de gemeente Hardinxveld-Giessendam zowel het Informatiebeveiligingsbeleid als het Privacybeleid in lijn gebracht met de geldende wet en regelgeving. Daarnaast is veel werk verzet op het gebied van informatiebeveiliging en privacy met het verder implementeren en borgen van passende maatregelen op het gebied van informatieveiligheid en privacy. Waar informatieveiligheid gaat over beschikbaarheid, integriteit (juistheid, volledigheid) en vertrouwelijkheid (toegang waar nodig) van alle soorten informatie, gaat privacy specifiek over het beschermen van persoonsgegevens en de persoonlijke levenssfeer.

Het verantwoordingsproces rondom informatieveiligheid is sinds 2017 gebaseerd op ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) en gaat uit van het principe van Single Information & Single Audit (SISA). Dit houdt in dat er sprake is van eenmalige informatieverstrekking en eenmalige IT-audit.

ENSIA is een verantwoordingsstelsel voor informatieveiligheid gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), alsmede de informatiebeveiligingsnormen vanuit Basisregistratie Personen (BRP), Paspoortuitvoeringsregeling Nederland (PUN), Digitale persoonsidentificatie (DigiD), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT), Basisregistratie Ondergrond (BRO) en de Gezamenlijke Elektronische Voorzieningen Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (GeVS/Suwinet).

Met het uitvoeren van de ENSIA-zelfevaluatie en het aanleveren van de noodzakelijke verantwoordingsinformatie via de ENSIA, legt het college van burgemeester en wethouders over het jaar 2020 verantwoording af aan de raad (horizontale verantwoording) en toezichthouders van het rijk (verticale verantwoording) over de status van informatieveiligheid. Onderdeel van de verantwoording is een getoetste collegeverklaring informatieveiligheid, betreffende DigiD en Suwinet. De collegeverklaring is vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders en getoetst door een onafhankelijke auditor. De raad zal aanvullend via een (vertrouwelijke) separate rapportage worden geïnformeerd.

Informatieveiligheid en privacy is geen eenmalige activiteit, maar een continu verbeterproces. Jaarlijks wordt een informatiebeveiligings- en privacyplan opgesteld waarin de te ondernemen activiteiten worden vastgelegd.

In 2021 zal de focus liggen op de verdere implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) waarbij de nadruk ligt voor het treffen van passende maatregelen op basis van risicomanagement.

1.10 Paragraaf Lokale Heffingen

Algemeen
De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op de heffingen waarvan de besteding zowel gebonden als ongebonden is. Voorbeelden van heffingen waarvan de besteding gebonden is, zijn onder andere de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Heffingen waarvan de besteding ongebonden is zijn onder andere de onroerend zaakbelasting en de hondenbelasting.

Deze paragraaf bevat een uiteenzetting van de beleidsvoornemens voor de lokale heffingen, de gemeentelijke inkomsten voor zover deze uit de in Hardinxveld-Giessendam ingevoerde belastingen en retributies voortkomen, een overzicht op hoofdlijnen van de diverse belastingen en heffingen, een aanduiding van de lokale lastendruk, een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid en een overzicht van de kostendekkendheid van de verschillende tarieven.

Beleidsvoornemens lokale heffingen
De heffing en invordering van belastingen en retributies wordt door de GR SVHW (Gemeenschappelijke Regeling Samenwerkingsverband Vastgoed-informatie Heffing en Waardebepaling) verzorgd. Deze gemeenschappelijke regeling wikkelt ook aanvragen om kwijtschelding af. De heffing en invordering van de leges zoals onder andere de bouwleges wordt door de gemeente zelf verzorgd.

In onze gemeente zijn buiten de algemene uitkering uit het gemeentefonds de onroerendzaakbelasting en de rioolheffing en afvalstoffenheffing de belangrijkste inkomsten. De belastingtarieven zijn voor 2020 met 1,7% geïndexeerd ten opzichte van 2019. Dit is conform de financiële uitgangspunten zoals opgenomen in de Perspectiefnota 2020-2023.

Ten aanzien van de heffingen en leges wordt uitgegaan van een kostendekkendheidspercentage van 100%.

Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten
Op grond van artikel 219 van de gemeentewet zijn in 2020 in Hardinxveld-Giessendam de volgende belastingen geheven:

Gemeentelijke belastingopbrengsten					*bedragen x € 1.000*	
Omschrijving	**Rekening 2018**	**Rekening 2019**	**Begroting 2020**	**Rekening 2020**	**Afwijking 2020**	**Voor-/ nadelig**
Zuivere belastingen						
Onroerend zaakbelastingen eigenaren	2.982	2.994	3.045	3.100	56	V
Onroerend zaakbelastingen gebruikers	554	579	589	574	-16	N
Hondenbelastingen	76	75	75	79	4	V
Precariobelasting	98	92	101	94	-7	
Bedrijfsinvesteringszone	70	73	70	75	5	
Subtotaal zuivere belastingen	*3.780*	*3.814*	*3.880*	*3.922*	*42*	
Heffingen						
Afvalstoffenheffing	1.801	2.017	2.086	2.071	-14	N
Rioolheffing	1.723	1.766	1.821	1.803	-18	N
Containererechten	0	0	0	0	0	
Subtotaal heffingen	*3.524*	*3.783*	*3.907*	*3.875*	*-32*	N
Retributies						
Leges bouwvergunningen	581	492	207	804	597	V
Leges burgerlijke stand	309	210	196	170	-26	N
Begrafenisrechten	429	293	383	404	22	V
Havengelden	52	79	57	32	-25	N
Marktgelden	29	33	27	23	-4	N
Brandweerrechten	0	0	0	0	0	
Subtotaal retributies	*1.400*	*1.107*	*870*	*1.434*	*564*	V
TOTAAL lokale heffingen	8.704	8.703	8.657	9.230	573	V

Onroerende zaakbelastingen
De (on)roerende zaakbelastingen zijn ondergebracht bij de GR SVHW. De GR SVHW verzorgt niet alleen de oplegging en inning van de aanslagen maar houdt tevens de bestanden in verband met de wet WOZ up-to-date. Regelmatig vindt de afdracht van de ontvangen belastingbedragen aan de gemeente plaats. Bij het bepalen van het percentage wordt rekening gehouden met de waardeontwikkeling van de onroerende zaken, zodat per saldo de onroerende zaakbelastingen voor woningen niet meer stijgen dan de inflatie.

Hondenbelasting
Basis voor deze heffing vormt het bezit van een hond, waarbij voor het bezit van meerdere honden een progressief tarief van toepassing is. Evenals de onroerende zaakbelastingen verzorgt de GR SVHW de heffing, invordering en actualisering van de bestanden van de hondenbelasting voor ons. De controle is nog wel in handen van de gemeente en geschiedt door een jaarlijkse huis-aan-huis controle met daarnaast een hondenpenningcontrole op straat.

Precariobelasting
Voor het hebben van materialen op (boven en onder) voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond wordt een bedrag geheven van de gebruikers van die grond.

De Eerste Kamer heeft op 21 maart 2017 het wetsvoorstel om de precariobelasting af te schaffen aangenomen. De ingangsdatum van de wet is bepaald op 1 juli 2017. In de wet is een overgangstermijn van 5 jaar opgenomen. Die geldt voor gemeenten die op 16 februari 2016 een verordening voor het heffen van precariobelasting op kabels en leidingen hadden. Het tarief van die datum (€ 0,27 per m^1) mag nog tot 1 januari 2022 worden geheven. We houden rekening met een ingroeiscenario om de afschaffing op te vangen.

Afvalstoffenheffing
Afvalstoffenheffing wordt geheven ter dekking van de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval, waarbij uitgangspunt is dat dit kostendekkend gebeurt. De GR SVHW verzorgt de heffing, invordering en actualisering van de bestanden voor ons.

Het inzamelen en verwerken van het huisvuil wordt gedaan door de gemeenschappelijke regeling reinigingsdienst Waardlanden. Ook kan zonder verdere kosten gebruik worden gemaakt van het afvalbrengstation.

Rioolheffing
De rioolheffing is gerelateerd aan de hoeveelheid afgevoerd afvalwater en geldt uitsluitend ter dekking van de kosten voor de uitvoering van het Gemeentelijk Rioleringsplan.
De oplegging, invordering en het bijhouden van het bestand wordt verzorgd door de GR SVHW.

Leges
In onze gemeente worden leges geheven op grond van de vigerende legesverordening. De tarieventabel wordt jaarlijks aangepast. De leges hebben onder andere betrekking op de Algemeen Plaatselijke Verordening, rij- en reisdocumenten, burgerlijke stand, wet Ruimtelijke Ordening en Milieuwetgeving.

Begrafenisrechten
Voor het begraven van stoffelijke overschotten op de begraafplaatsen in de gemeente heft de gemeente leges. Ook voor de aankoop van graven en het afkopen van het onderhoudsrecht wordt een tarief in rekening gebracht.

Havengelden
De havengelden bestaan uit liggelden, kadegelden en trechtergelden.

<u>Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen</u>
Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de lokale lasten. De regels voor het toekennen worden bepaald door de rijksoverheid en staan in de Invorderingswet. Deze regels komen erop neer dat kwijtschelding mag worden verleend aan belastingplichtigen, die een inkomen hebben dat niet hoger ligt dan de bijstandsnorm. Gemeenten mogen hier in die zin van afwijken dat een lager inkomen wordt gehanteerd. De gemeente Hardinxveld-Giessendam hanteert de zogenaamde 100%-norm, hetgeen betekent dat inwoners van Hardinxveld-Giessendam met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komen. Gemeenten mogen zelf bepalen voor welke belastingen kwijtschelding wordt verleend. In de gemeente Hardinxveld-Giessendam kan kwijtschelding worden aangevraagd voor Afvalstoffenheffing, Rioolheffing en Hondenbelasting (alleen voor de eerste hond).

De ontwikkeling van de kwijtscheldingen over de afgelopen jaren is als volgt:

	2017	2018	2019	2020
Kwijtscheldingsbedragen	124.046	104.705	104.019	100.381
Kwijtscheldingsaantallen				
(Gedeeltelijk) toegekend	231	202	207	210
Afgewezen	47	35	42	56
Totaal	278	237	249	266

Tot aan het jaar 2017 was een stijgende trend waarneembaar in het aantal kwijtscheldingsverzoeken. De oorzaak hiervan was deels gelegen in de gevolgen van de financieel economische crisis waarbij onder andere het aantal uitkeringsgerechtigden is toegenomen. Richting 2018 herstelde de economie zich en daalde het aantal verzoeken. In 2019 zien we een minimale toename welke zich in 2020 voortzet. Oorzaak hiervan is het COVID-19 (Corona) virus, dit leidt wederom tot een stijging in het aantal kwijtscheldingsverzoeken.

Heffingen woonlasten (lokale belastingdruk)
Tot de woonlasten worden gerekend de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Deze belastingen vormen het grootste deel van de opbrengst van de gemeentelijke heffingen.

Soort heffing	2017	2018	2019	2020
Onroerende zaakbelasting				
Woningen				
- eigenarenheffing	0,1345%	0,1316%	0,1247%	0,1199%
Totaal	0,1345%	0,1316%	0,1247%	0,1199%
Niet woningen				
- eigenarenheffing	0,2165%	0,2196%	0,2142%	0,2168%
- gebruikerstarief	0,1599%	0,1622%	0,1582%	0,1601%
Totaal	0,3764%	0,3810%	0,3724%	0,3769%
Afvalstoffenheffing	242,00	254,00	287,00	292,00
Rioolheffing	247,00	227,00	227,00	231,00

De ontwikkeling van de woonlasten (voor meerpersoonshuishoudens) over de afgelopen jaren is als volgt:

	2017	2018	2019	2020
OZB-eigenaar	297,70	301,39	297,68	306,00
Rioolheffing	247,00	227,00	227,00	231,00
Afvalstoffenheffing	242,00	254,00	287,00	292,00
Totaal	**786,70**	**782,39**	**811,68**	**829,00**
% stijging/afname t.o.v. vorig jaar	1,0%	-0,5%	3,7%	2,1%

Vergelijking met andere gemeenten
Jaarlijks wordt door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) een onderzoek uitgevoerd naar de gemeentelijke woonlasten, teneinde een vergelijk tussen de gemeenten mogelijk te maken. Om inzicht te krijgen in het algemene verloop van de hoogte van de woonlasten van onze gemeente is een vergelijk met omringende gemeenten gemaakt.

	Hardinxveld-Giessendam	Molenlanden	Gorinchem	Vijfheerenlanden
Gemiddelde woningwaarde	**254.880**	285.450	230.020	257.972
OZB-eigenaar	**0,1199%**	**0,1042%**	**0,1168%**	**0,1151%**
OZB-eigenaar	**305,60**	297,44	268,66	296,93
Rioolheffing (vastrecht)	**231,00**	222,00	220,00	270,00
Afvalstoffenheffing	**292,00**	296,00	279,00	293,00
Heffingskorting		-23,00		
Totaal	**828,60**	**792,44**	**767,66**	**859,93**
Rangorde landelijk (o.b.v. woonlasten meerpersoonshuishouden volgens Coelo)	**246**	185	140	283
Rangorde Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (o.b.v. berek. woonlasten)	**3**	2	1	4

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de gemeente Hardinxveld-Giessendam in 2020 landelijk gezien onder het midden behoort (plaats 246 van de in totaal 355 gemeenten). Regionaal gezien staat de gemeente Hardinxveld-Giessendam op de derde plaats (2019: 4).

Naast een vergelijk met de omringende gemeenten is ook een vergelijk met de Drechtstedengemeenten gemaakt

	Hardinxveld-Giessendam	Alblasserdam	Dordrecht	Hendrik-Ido-Ambacht	Papendrecht	Sliedrecht	Zwijndrecht
Gemiddelde woningwaarde	**254.880**	234.577	205.700	278.460	237.181	215.622	216.109
OZB-eigenaar	**0,1199%**	**0,1134%**	**0,1089%**	**0,1108%**	**0,1128%**	**0,0879%**	**0,1127%**
OZB-eigenaar	**305,60**	266,01	224,01	308,53	267,54	189,53	243,55
Rioolheffing (gebaseerd op 2 bew.)							
Rioolheffing (vastrecht)	**231,00**	159,00	194,00	184,00	141,00	236,00	302,00
Afvalstoffenheffing	**292,00**	358,00	286,00	335,00	296,00	246,00	380,00
							-22,00
Totaal	**828,60**	**783,01**	**704,01**	**827,53**	**704,54**	**671,53**	**903,55**
Rangorde landelijk (o.b.v. woonlasten meerpersoonshuishouden volgens Coelo)	**273**	169	58	241	59	31	323
Rangorde Drechtsteden (o.b.v. woonlasten)	**6**	4	2	5	3	1	7

In vergelijking met de overige Drechtstedengemeenten eindigt Hardinxveld-Giessendam op plaats 6 (2019: 6).

Kostendekkendheid

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf lokale heffingen inzicht wordt gegeven in de mate van kostendekkendheid van de verschillende tarieven. Hiermee wordt beoogd transparantie te bieden in de tarieven waarbij sprake is van kostenverhaal. De toerekening van overhead vindt extracomptabel plaats. Dat betekent dat het overheaddeel op de afzonderlijke programma's niet aan deze programma's zijn toegerekend.

De volgende overzichten laten zien van welk percentage kostendekkendheid sprake is. Voor het bepalen van onderstaande kostendekkendheidspercentages is uitgegaan van de vernieuwde 'Handreiking Kostenonderbouwing paragraaf lokale heffingen' van het VNG.

De kostendekkendheid is bepaald door de totale baten te delen door de lasten die volgens de handreiking mogen worden toegerekend. Hierin is een opslag voor de overheadkosten opgenomen. Voor het bepalen van het percentage overhead is uitgegaan van de totale lasten aan overhead (taakveld 0.4), welke zijn gedeeld door de totale loonkosten inclusief de kosten van inhuur.

Formule overheadopslag op loonkosten	Rekening
Overhead (taakveld 0.4)	€ 4.830.267
Loonkosten + inhuur (exclusief overhead loonkosten)	€ 7.898.136
	61%

Voor de riolering en reiniging is een afwijkend overheadopslagpercentage gehanteerd, namelijk gebaseerd op een percentage van de totale kosten (salarissen en directe lasten)

Formule voor overheadopslag totale lasten	Rekening
Overhead (taakveld 0.4)	€ 4.830.267
Totale lasten exclusief mutaties reserves	€ 42.421.632
	11%

Legesverordening

Titel 1: Algemene dienstverlening:

Titelblad 1		Titelblad 1	
Hoofdstuk 1	Burgelijke stand	Hoofdstuk 2	Reisdocumenten
Directe lasten	11.341	Directe lasten	10.388
loonkosten	39.469	loonkosten	64.392
Saldo	50.810	Saldo	74.780
Overheadopslag voor loonkosten	23.953	Overheadopslag voor loonkosten	39.078
Totale lasten	74.762	**Totale lasten**	113.858
Totale baten	15.052	Totale baten	28.641
Kostendekkendheid	20%	Kostendekkendheid	25%

Titelblad 1		Titelblad 1	
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen	Hoofdstuk 4	Verstrekkingen uit basisregistratie
Directe lasten	9.878	Directe lasten	9.967
loonkosten	31.940	loonkosten	61.750
Saldo	41.817	Saldo	71.718
Overheadopslag voor loonkosten	19.384	Overheadopslag voor loonkosten	37.475
Totale lasten	61.201	**Totale lasten**	109.193
Totale baten	55.944	Totale baten	2.098
Kostendekkendheid	91%	Kostendekkendheid	2%

Titelblad 1		Titelblad 1	
Hoofdstuk 9	Overige publiekszaken	Hoofdstuk11	Huisvestingswet
Directe lasten naturalisatie	1.310	Directe lasten	85.755
loonkosten	5.323	loonkosten	33.836
Saldo	6.634	Saldo	119.591
Overheadopslag voor loonkosten	3.231	Overheadopslag voor loonkosten	20.534
Totale lasten	9.864	**Totale lasten**	140.125
Totale baten naturalisatie	4.279	Totale baten	127
Totale baten Verklaring omtrent gedrag	713		
Kostendekkendheid	51%	Kostendekkendheid	0%

Titelblad 1	
Hoofdstuk 14	Markten
Directe lasten	13.607
loonkosten	16.864
Saldo	30.471
Overheadopslag voor loonkosten	10.234
Totale lasten	40.706
Totale baten	28.556
Kostendekkendheid	70%

Titel 2: Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Titelblad 1	
Hoofdstuk 3	Omgevings-vergunningen
Directe lasten	88.914
loonkosten	339.081
Saldo	427.995
Overheadopslag voor loonkosten	205.781
Totale lasten	633.777
Totale baten	797.870
Kostendekkendheid	126%

Titel 3: Dienstverlening vallend onder Europese Richtlijn

Titelblad 1 en 3	
TB 1: hoofdstuk 16	kansspelen
TB 3: hoofdstuk 1	horeca
TB 3: hoofdstuk 2	organiseren evenementen of markten
TB 3: hoofdstuk 7	niet benoemde vergunningen
Directe lasten	38.002
loonkosten	200.980
Saldo	238.982
Overheadopslag voor loonkosten	121.971
Totale lasten	360.953
Totale baten	5.305
Kostendekkendheid	1%

Havengelden, begraafplaatsen, riolering en afval

Havengelden	
Directe lasten	9.507
loonkosten	30.007
Saldo	39.513
Overheadopslag voor loonkosten	18.210
Totale lasten	57.724
Totale baten	44.888
Kostendekkendheid	78%

Begraafplaatsen	
Directe lasten	130.910
loonkosten	200.377
Saldo	331.287
Overheadopslag voor loonkosten	121.604
Totale lasten	452.892
Totale baten	408.663
Kostendekkendheid	90%

Afval	
Directe lasten	1.661.353
loonkosten	55.295
Saldo	1.716.648
Overheadopslag	209.904
Gecompenseerde BTW	335.167
Totale lasten	**2.261.718**
Totale baten	**2.113.471**
Kostendekkendheid	93%

Riool	
Directe lasten	1.111.297
loonkosten	203.470
Saldo	1.314.767
Overheadopslag	160.764
Gecompenseerde BTW	153.728
Totale lasten	**1.629.259**
Totale baten	**1.806.737**
Kostendekkendheid	111%

1.11 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen
Deze paragraaf geeft inzicht in (mogelijke) risico's voor de gemeente en de mate waarin deze risico's kunnen worden opgevangen (weerstandscapaciteit). De relatie tussen de risico's en de weerstandscapaciteit zegt iets over de financiële robuustheid van de gemeente Hardinxveld-Giessendam: het weerstandsvermogen.

Beleid
Bij raadsbesluit van 27 november 2013 is de Financieringsvisie vastgesteld. De nota reserves en voorzieningen is vastgesteld door de gemeenteraad op 19 december 2013. Deze nota geeft een overzicht van de reserves en voorzieningen, evenals richtlijnen hoe hiermee wordt omgegaan.
Er is voor gekozen om geen afzonderlijke nota samen te stellen inzake het weerstandsvermogen en de risico's. In deze paragraaf wordt hiervan een uiteenzetting gegeven.

Weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om tegenvallers op te vangen. Het gaat hierbij om de 'vrij besteedbare' middelen, zoals de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves.

Per 31 december 2020 bedraagt de weerstandscapaciteit:

Weerstandscapaciteit			*Bedragen x € 1.000*
Weerstandscapaciteit exploitatie			
Onbenutte belastingcapaciteit			
- OZB	p.m.		
Totaal onbenutte belastingcapaciteit		0	
Onvoorzien		0	
Weerstandscapaciteit exploitatie			0
Weerstandscapaciteit vermogen			
Vrij aanwendbaar deel algemene reserve		13.586	
Vrij aanwendbaar deel reserve sociaal domein		2.483	
Stille reserves		p.m.	
Weerstandscapaciteit vermogen			16.069
Totale weerstandscapaciteit			*16.069*

Onbenutte belastingcapaciteit
De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de extra structurele middelen die gegenereerd kunnen worden door de tarieven van de gemeentelijke belastingen te verhogen tot het wettelijk toegestane maximum.

De onbenutte belastingcapaciteit ten aanzien van de onroerende zaakbelastingen is bepaald op basis van het verschil tussen onze OZB-percentages en het normpercentage-OZB voor toelating tot artikel 12 van de financiële verhoudingenwet (Fvw).
Het Rijk heeft met de VNG afgesproken dat vanaf 2020 een benchmark woonlasten wordt ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijk te maken. Daarmee komt een einde aan het monitoren met de macronorm OZB (De macronorm voor 2019 is 4%).

De onbenutte belastingcapaciteit voor de overige onderdelen (riool- en afvalstoffenheffing, leges en overige heffingen) is op nul gezet. Dit omdat bij de gemeentelijke belastingen en retributies zoveel mogelijk wordt gestreefd naar 100%-kostendekkendheid.

Onvoorzien
Ter dekking van onvoorziene begrotingsuitgaven in de loop van het jaar is in de begroting 2020 een bedrag opgenomen van € 25.000. Deze is in 2020 aangewend voor de noodzakelijke niet voorziene vervanging van de vloer in het zwembad.

Algemene reserve
De omvang van de algemene reserve (exclusief resultaatbestemming 2020) bedraagt € 13.585.509 per 31 december 2020. Dit bedrag is vrij aanwendbaar.

Reserve Sociaal Domein
Voor het sociaal domein is een aparte reserve gevormd. Deze wordt gezien als onderdeel van de weerstandscapaciteit. De achterliggende reden is dat in de bepaling van de risico's het sociaal domein is betrokken. De omvang van de reserve sociaal domein (exclusief resultaatbestemming 2020) bedraagt € 2.482.830 per 31 december 2020.

Stille reserves
Om een reëel inzicht te hebben in de omvang van het eigen vermogen dienen ook stille reserves in beeld te worden gebracht. Deze reserves vormen immers één van de elementen waarmee tegenvallers bekostigd zouden kunnen worden. De gemeente heeft stille reserves wegens aandelenbezit Stedin en BNG welke zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs. Ook de gemeentelijke eigendommen bevatten stille reserves die bij verkoop te gelde kunnen worden gemaakt. De stille reserves zijn PM geraamd omdat deze niet direct inzetbaar zijn voor weerstandscapaciteit.

Risico-analyse
De risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet op een andere manier zijn ondervangen, dus waarvoor geen voorziening is gevormd of waarvoor geen verzekering is afgesloten. Organisatiebreed heeft een risico-inventarisatie plaatsgevonden. Deze is als volgt opgebouwd:

- Korte beschrijving van het risico
- Het financiële effect / kans / risicobedrag

Om tot een kwantificering van de risico's te komen zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Kans
de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet is afhankelijk van meerdere factoren waaronder de frequentie. De frequentie alleen is op zich al moeilijk te bepalen. Om toch te komen tot een schaalverdeling is bij de risicoanalyse binnen de gemeente Hardinxveld-Giessendam gekozen voor drie categorieën, te weten:

- Groot (80%);
- Gemiddeld (50%);
- Klein (20%).

Impact
De impact geeft de financiële invloed aan die een risico kan hebben op de gemeentelijke exploitatie. De percentages (standaardklassen) die worden gehanteerd zijn 1%, 5%, 10%, 25% en 50%. Daarbij heeft het kleinste percentage financieel gezien de minste impact, terwijl het grootste percentage juist een grote impact heeft.

In onderstaande tabel geven we een overzicht van de risico's, gevolgd door een korte beschrijving van elk risico.

Risicomatrix

Programma	Risico's	Impact	Bedrag	Kans			Totaal
				Groot 80%	Gemiddeld 50%	Klein 20%	
4	PFOA	20%	450.000	72.000			72.000
6	Leerlingenvervoer	20%	269.000		27.000		27.000
8	Participatiew et (incl. inkomensvoor	10%	3.227.000		161.000		161.000
9	WMO	10%	3.486.000		174.000		174.000
9	Jeugdw et	10%	4.553.000		228.000		228.000
Bedrijfsv	Eenmansposten	5%	9.568.000		239.000		239.000
Bedrijfsv	COVID-19 (Corona)	p.m.	p.m.		p.m.		p.m.
Fin en dek	Algemene uitkering	5%	23.996.000		600.000		600.000
Fin en dek	Rentelasten	5%	500.000			5.000	5.000
Overigen	Overig (niet kw antificeerbaar)						500.000
				72.000	1.429.000	5.000	2.006.000

PFOA
De aanwezigheid van de PFOA in (water)bodem leidt tot meerkosten op projecten. In alle gevallen is bodemonderzoek nodig waarbij ook onderzocht wordt op PFOA. De afzetmogelijkheden van de grond bepalen hierna de omvang van de meerkosten. Problemen zijn er vooral als gesaneerd moet worden, waarbij er ook PFOA als bijvangst aangetroffen wordt. Daarnaast kan PFOA ook stagnatie(kosten) tot gevolg hebben. In de ramingen van de projecten wordt geanticipeerd op dit risico en daarom wordt het risico op budgetoverschrijding hoog geacht (80%) en impact op de ramingen in de begroting op beperkt (20%).

Leerlingenvervoer
Het leerlingenvervoer is een openeinderegeling. De laatste jaren zien we na een dalende trend, een stabilisatie van de kosten. Deze post blijft moeilijk te ramen.
Grote invloed op de kosten is het aantal kinderen dat een beroep doet op de verordening Leerlingenvervoer. Daarnaast is het type school bepalend voor de hoogte van de vergoeding. De grootste onzekere factor zijn kinderen die vanwege de handicap naar een school ver buiten onze regio gaan, omdat dichterbij geen toegankelijke school is. Dit is niet te sturen door de gemeente.
Vanaf het schooljaar 2018-2019 is er een nieuwe, langdurige aanbesteding van kracht. De aanbesteding is een stabiliserende factor op de totale kosten van het leerlingenvervoer.
Er is echter ook een effect waar we geen invloed op hebben. Dat is de NEA indexering voor de taxi-branche. De verwachting is dat dit mogelijk invloed heeft op de kosten. In het kader van Passend onderwijs zien we ook vervoersbewegingen vanuit de Jeugdwet en het Leerlingenvervoer samenkomen. Er wordt dan voor de goedkoopste en voor kinderen aanvaardbare optie gekozen.
We zien ook enkele leerlingen waar dichtbij tijdelijk geen plaats is en die daardoor tijdelijk verder van huis naar school gaan. Hierdoor gaan incidenteel de kosten omhoog.

Het risico wordt op gemiddeld (50%) geschat. Indien het aantal vervoerde leerlingen toeneemt, is de impact gemiddeld (20%).

Participatiewet
De Participatiewet kenmerkt zich door een vast rijksbudget binnen de algemene uitkering. Dit is het participatiebudget dat onderdeel is van het sociaal domein. Vanaf 1 januari 2019 geldt overigens dat de budgetten van het sociaal domein zijn ontschot binnen de algemene uitkering. Naast het participatiebudget is er een specifieke uitkering die als inkomensdeel door het Rijk separaat wordt uitbetaald. Beide budgetten worden neutraal in de begroting opgenomen. Het toereikend zijn van het budget hebben wij niet geheel in eigen hand. Door bezuinigingsmaatregelen van het kabinet hebben gemeenten te maken met verlaagde inkomsten. Daarnaast is er een groot risico dat het dat het aantal bijstandsuitkeringen gaat stijgen als gevolg van de coronacrisis en een mogelijke daaropvolgende recessie.

De Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) voert voor onze gemeente de Participatiewet uit. De bijdrage in de uitvoeringskosten van de SDD wordt middels een vastgestelde verdeelsleutel bepaald. Deze is gebaseerd op het aantal bijstandsgerechtigden. Door de economische ontwikkeling en veranderde wet- en regelgeving kan de SDD in een situatie terechtkomen waarin zij niet meer kan beschikken over voldoende middelen om aan alle verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen dan wel dat extra personeel dient te worden aangetrokken. De gemeente Hardinxveld-Giessendam is verplicht een bijdrage te leveren aan de SDD zodat zij aan alle verplichtingen jegens derden kan voldoen.

Daarnaast zorgt de verhoogde instroom van vergunninghouders voor een financieel risico voor de kosten voor bijstandsuitkeringen en huisvesting.

De budgetten van de participatiewet worden nauwlettend gevolgd. Gelet op bovenstaande uiteenzetting wordt het risico op budgetoverschrijding gemiddeld geacht (50%). De impact op de ramingen in de begroting is beperkt (10%).

WMO
De Wmo is een 'open einderegeling': de kosten in enig jaar zijn sterk afhankelijk van het beroep dat op de regeling wordt gedaan. Alleen al daarom brengt het de nodige risico's met zich mee.

De Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) voert voor onze gemeenten het grootste deel van de Wmo-taken uit. De SDD benut hiervoor een groot deel van de Wmo-budgetten van de gemeente. De SDD hanteert deels het principe van solidariteit en deels het principe van afrekening. In 2021 worden de kostenverdeelsleutels, bedoeld voor de verdeling van de gemeentelijke bijdragen aan de GR Drechtsteden geactualiseerd Het budget voor het organiseren van algemene voorzieningen blijft lokaal.

De realisatiecijfers van de afgelopen jaren vormen de basis voor de komende jaren waarmee de budgetten herijkt kunnen worden. Hierbij is ook een marge ingebouwd. De realisatiecijfers van de volgende jaren bieden een verdere basis voor betrouwbaardere prognoses.

De Coronacrisis zorgde voor een terugloop in de vraag naar de Wmo voorzieningen. Het is echter nog te vroeg om de impact van Corona op langere termijn te benoemen.
Vooralsnog is de verwachting dat de stijging van de kosten voor de Wmo de komende jaren zal doorzetten. Dit komt doordat 1) het aantal toegekende voorzieningen stijgt; 2) de kostprijs van de voorzieningen toeneemt en 3) de sturingsmogelijkheden van de gemeenten afnemen door maatregelen vanuit de rijksoverheid.
Zo stijgen de uitgaven op de individuele begeleiding en dagbesteding al geruime tijd en vanaf 2019 ook de uitgaven voor hulpmiddelen en woonvoorzieningen. Dit komt onder andere door de vergrijzing en doordat mensen steeds langer en met zwaardere problematiek thuis blijven wonen (ambulantisering en extramuralisering). Sinds 2019 stijgt ook het aantal inwoners dat een beroep doet op huishoudelijke hulp fors. Een belangrijke oorzaak hiervan is de invoering van een vaste eigen bijdrage van € 17,50 per vier weken (het abonnementstarief) dat leidt tot een aanzuigende werking. Ook de nieuwe aanbesteding huishoudelijke ondersteuning leidt naar verwachting tot hogere tarieven door stijgende cao-lonen, krapte op de arbeidsmarkt en de AMvB reële prijs die straks van toepassing is op de nieuwe inkoopcontracten.

Een nieuwe onzekere factor is de doordecentralisatie van beschermd wonen en opvang. Vanaf 2021 wordt beschermd wonen een taak van alle gemeenten en niet alleen meer van de centrumgemeente. Stapsgewijs worden ook de financiële middelen opnieuw herverdeeld over alle gemeenten. Ook vindt er in 2021 een overheveling plaats van cliënten en budget vanuit beschermd wonen naar de Wet Langdurige Zorg (WLZ). Het effect hiervan is nog niet bekend, maar de verwachting is dat dat de overgang naar de WLZ waarschijnlijk financieel nadelig uitpakt.
Door al deze ontwikkelingen zullen de kosten voor Wmo ondersteuning op langere termijn verder toenemen. De SDD stuurt op het beperken van de kosten via, onder andere, scherpe sturing op de contracten en afschaling naar lichtere vormen van ondersteuning als dat mogelijk is.

De budgetten voor de WMO worden nauwlettend gevolgd. Hierdoor wordt het risico op forse budgetoverschrijding gemiddeld geacht (50%). De impact is daarom beperkt (10%), mede in het licht van de bijstelling van de ramingen in de begroting.

Jeugdwet
De uitvoering van de Jeugdwet is een taakveld binnen het sociaal domein. De bekostiging maakt met ingang van 1 januari 2019 geen deel meer uit van de integratie uitkering sociaal domein van de algemene uitkering van het Rijk. Deze gelden zijn als zodanig algemeen dekkingsmiddel geworden.
De taken vanuit de Jeugdwet zijn gedelegeerd en gemandateerd aan de Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid & Jeugd. De serviceorganisatie Jeugd (SOJ) Zuid-Holland Zuid is de uitvoeringsorganisatie.

Vanwege de sterk gestegen kosten is het gehele budget naar de regionale zorgmarkt gegaan. Te zien is dat de kosten van Jeugdwet stijgen, waarop gehandeld zal moeten en ook zal worden. Om deze trend van kostenstijging om te zetten in een daling zijn maatregelen geformuleerd en uitgewerkt. Het implementeren

van de maatregelen heeft vertraging opgelopen, mede door de Coronacrisis. Het merendeel van de maatregelen is inmiddels gestart, zowel lokaal als regionaal. De effecten van deze maatregelen zullen naar verwachting later zichtbaar worden. Er is in 2020 ten opzichte van 2019 sprake van een duidelijke positieve trendbreuk in de kostenontwikkeling.

Onduidelijk is nog wat het Rijk aan extra middelen voor de Jeugdwet ter beschikking zal stellen, ook met de oplevering van het regionale onderzoek van Andersson Elffers Felix (AEF) naar de jeugdhulpkosten. Tot en met 2021 zijn extra middelen van het Rijk toegekend. Er wordt op dit moment onderzocht welke structurele middelen er nodig zijn. Vanaf 2022 zijn de geluiden voorzichtig positief.

De budgetten voor de Jeugdwet worden nauwlettend gevolgd. Hierdoor wordt het risico op forse budgetoverschrijding gemiddeld geacht (50%). De impact is daarom beperkt (10%), mede in het licht van de bijstelling van de ramingen in de begroting.

Bedrijfsvoering
- Eenmansposten

Door toetreding tot Drechtsteden is onder andere de kwetsbaarheid op éénmansfuncties terug gedrongen, toch worden diverse functies door één medewerker ingevuld. Het werk kan daardoor bij (langdurige) afwezigheid vaak niet door collega's worden opgevangen. Daardoor volgt meestal een beroep op derden om de voortgang van zaken niet in het gedrang te laten komen. De kans dat zich dit voordoet is gelet op het relatief grote aantal eenmansposten gemiddeld (50%). De kosten welke gemoeid zijn met externe inhuur betreffen vaak openstaande vacatureplaatsen. Daardoor kunnen als eerste de bijbehorende vacaturegelden worden ingezet in combinatie met/of het concernbudget voor externe inhuur voordat aanvullende middelen nodig zijn. Door de toenemende krapte op de arbeidsmarkt bestaat het risico dat voor langere termijn beroep op externe inhuur moet worden gedaan, waardoor mogelijk extra aanvullende middelen nodig zijn. De impact is daarom gemiddeld (5%).

- COvID-19 (Corona)

Het COVID-19 (Corona) virus heeft inmiddels tot een tweede golf geleidt, waardoor aanvullende rijksmaatregelen zijn getroffen. De effecten van de lock-down en het ontstaan van varianten op het virus maken dat deze maatregelen omvangrijker zijn dan in de eerste golf. Alhoewel vaccinaties begin 2021 op gang zijn gekomen is onzeker hoe en in welke omvang de aanvullende maatregelen duren en effect op de economie zullen hebben. Door het Rijk zijn wel aanvullende ondersteuningspakketten beschikbaar gesteld. Voorlopig zijn de economische effecten nog niet (geheel) zichtbaar. Naar verwachting heeft het economisch effect op meerdere beleidsterreinen van de begroting 2021 en mogelijk voor de jaren daarna. Te denken valt aan de opbrengsten uit de omgevingsvergunningen, maar ook op de opbrengsten uit de sportlocaties. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nog niet te bepalen. We monitoren de komende periode onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit.

Financiering & Dekking
- Algemene uitkering

De belangrijkste inkomstenbron van iedere gemeente is het gemeentefonds. Omdat dit algemene middelen zijn, kan de gemeente zelf beslissen over de besteding ervan. Het gemeentefonds is gekoppeld aan de rijksuitgaven. Dit houdt in dat wanneer het Rijk meer uitgeeft, het gemeentefonds omhoog gaat. Andersom geldt dit ook. Dit principe wordt ook wel "Samen de trap op, samen de trap af" genoemd. Ervaringen geven aan dat niet altijd sprake is van een groei van het Gemeentefonds en toch ook rekening moet worden gehouden met het gegeven dat het Gemeentefonds een daling te zien geeft. Belangrijke factoren bij de berekening van de hoogte van de uitkering zijn het precieze aantal inwoners en woningen, de gevolgen van overheveling van specifieke uitkeringen en de netto rijksuitgaven. Bij negatieve budgettaire effecten, die op voorhand niet zijn in te schatten, komt dat onmiddellijk ten laste van de exploitatie.

De minister van Binnenlandse Zaken heeft in december 2020 aangegeven dat de herijking verdeling gemeentefonds opschuift naar 1 januari 2023. De verwachting is dat dit model beter aansluit op de kostenverschillen tussen gemeenten en dat een groot aantal knelpunten in de huidige verdeling hiermee weggenomen kan worden. De eerste contouren van de herijking zijn zichtbaar. Voor Hardinxveld-Giessendam komt een positief beeld naar voren maar het gaat allemaal nog om voorlopige informatie.

Het Rijk heeft naast specifieke uitkeringen in verband met de coronacrisis ook compensatiegelden in de algemene uitkering beschikbaar gesteld. De verachting is dat óók in 2021 de nodige compensatie zal worden toegepast in de algemene uitkering.

Met ingang van 2019 is de integratie-uitkering sociaal domein; WMO, Jeugdwet en Participatiewet, met uitzondering van enkele onderdelen, opgegaan in de algemene uitkering. Daarmee maakt het voortaan deel uit van de samen-trap-op-af systematiek. Ondanks een extra uitkering voor Jeugd over de jaren 2019 t/m 2021 zullen met name de participatie- en jeugdbudgetten de komende jaren onder druk blijven staan.

De kans wordt op gemiddeld (50%) ingeschat, de impact op 5%. De uitkering uit het Gemeentefonds bedraagt voor 2020 € 23.996.104

- Rentelasten

De gemeente kent een financieringsbehoefte. In de financieringsbehoefte wordt voorzien door het aantrekken van lang- en kortlopende leningen. Nieuwe investeringen kunnen op dit moment voor een betrekkelijk lage rentelast worden gepland, maar de hoogte van de rente op het moment van investering is bepalend voor de toekomstige rentelast. Het risico bestaat dat bij het herfinancieren van leningen dan wel aantrekken van nieuwe leningen een hoger rentepercentage geldt ten opzichte van de huidige leningenportefeuille. Door het omzetten van een fixe-lening (aflopend in 2028) naar een lineaire lening van 20 jaar is in 2020 reeds geanticipeerd op renterisico voor de herfinanciering. Tevens is een langlopende lening, waarop renteherziening in 2022 was voorzien, tegen een lager rentepercentage vastgezet (looptijd tot 2052). Daarmee zijn risico's op renteverhogingen gemitigeerd. In de begroting wordt verder rekening gehouden met (her)financiering. Daarnaast zijn de verwachtingen rondom de rentepercentages voorlopig gunstig. Daarnaast is op basis van de liquiditeitsprognose op korte termijn (1 à 2 jaar) geen behoefte aan lange termijn financiering. Daarmee is de kans op hogere rentepercentages klein (20%). Tevens is de impact doordat de rente erg laag staat klein (5%).

Vennootschapsbelasting

Uit de uitgevoerde inventarisatie van potentieel belastingplichtige activiteiten is geconcludeerd dat we geen risico's lopen op het gebied van de vennootschapsbelastingplicht. Tot en met het jaar 2019 hebben we dan ook nul-aangiftes gehad. Het is wel van belang om de kritische onderdelen goed in beeld te blijven houden en ook alert te blijven bij toekomstige wijzigingen in beleid en/of tariefstellingen. We schatten het risico in op € 0.

Overig (niet kwantificeerbaar)

Naast voornoemde risico's (kwantificeerbaar) is sprake van zogenaamde niet kwantificeerbare risico's. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan een grote calamiteit. Inschatting van de directe en de vervolgschade is niet of nauwelijks te bepalen, omdat in het geval van een grote calamiteit dit o.a. afhankelijk is van het gebied waar het zich voordoet en anderzijds van de mogelijke bijdragen in de kosten door derden (Rijk, Provincie, Waterschap etc.). Ook kan hier gedacht worden aan het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Voor de overige risico's is daarom een totaalbedrag gerekend van € 500.000.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is opgebouwd uit de relatie tussen de risicoscore en de weerstandscapaciteit. Deze relatie drukken we uit in een verhoudingsgetal:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Weerstandscapaciteit}}{\text{Risicoscore}}$$

De weerstandscapaciteit bedraagt € 16.069.000. Het totaal aan risico's wordt ingeschat op € 2.006.000. Hiermee komt de ratio weerstandsvermogen uit op 8,01 voor 2020. Dit is fors hoger dan in 2019 (2,54), met name vanwege de opbrengst verkoop aandelen Eneco, welke voor een groot deel is toegevoegd aan de algemene reserve. De ratio is ruim voldoende.

Grondexploitaties

Voor het afdekken van de risico's bij de grondexploitaties hebben we een afzonderlijke reserve. De reserve afgezet tegen de verwachte risico's laat het volgende beeld zien.

De reserve grondexploitaties bedraagt per 31 december 2020	€ 1.841.836
Het risicobedrag voor exploitaties in uitvoering bedraagt	€ 240.000
Het saldo bedraagt	€ 1.641.836

In paragraaf 1.15 wordt een nadere toelichting op de grondexploitaties gegeven.

Kengetallen

	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Netto schuldquote	73%	53%	21%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	73%	53%	19%
Solvabiliteitsratio	27%	37%	49%
Grondexploitatie	15%	14%	14%
Structurele exploitatieruimte	-2%	19%	-1%
Belastingcapaciteit	110%	106%	110%

Totaalbeoordeling
De gemeente Hardinxveld-Giessendam is voldoende weerbaar. Er zijn voldoende buffers om de risico's en/of onvoorziene tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen en de weerstandsratio zijn ruim boven de norm. De ratio weerstandsvermogen is met 8,01 ruim voldoende.

De solvabiliteitsratio laat ten opzichte van 2019 een toename zien, hetgeen inhoudt dat de mate waarin Hardinxveld-Giessendam in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen iets is verbeterd. Daarnaast is de gemeente Hardinxveld-Giessendam eind 2020 voldoende flexibel, financieel wendbaar. Dit laat de nettoschuldquote zien.

1. *Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen*
   De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

   Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast.

   In zijn algemeenheid kan worden gezegd dat de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90% zou moeten liggen. Als de netto schuldquote tussen 100% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog, hij moet niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarenzone.

   De schuldquote van de gemeente Hardinxveld-Giessendam (21 %) valt binnen de reguliere marges.

2. *De solvabiliteitsratio*
   De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.
   Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. Als signaalwaarde voor de solvabiliteitsratio geldt een percentage van 20%. Bij een solvabiliteitsratio lager dan 20% bevindt de gemeente zich op glad ijs.

   Met 49% ligt het de ratio van de gemeente Hardinxveld- Giessendam boven de signaalwaarde.

3. *Grondexploitatie*
   Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de bouwgronden in exploitatie (inclusief faciliterend deel – onder overlopende activa) gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken (ingevolge artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. Het kengetal laat nagenoeg dezelfde zien als bij het opstellen van de jaarrekening 2019.

4. *Structurele exploitatieruimte*
   Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.
   De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage. Dit percentage is vooral van belang bij de begroting. Een niet structureel sluitende begroting kan gevolgen hebben voor het provinciaal toezicht.

   Bij de jaarrekening is het percentage negatief (-1 %), dit komt hoofdzakelijk door de tekorten op het sociaal domein. Zoals in de begroting 2020 aangeven hebben wij ter gedeeltelijke dekking van deze tekorten de reserve sociaal domein ingezet. Hierbij voorzien we een afbouw van de inzet van de reserve, waarbij in 2024 er geen onttrekking meer plaatsvindt. De reserve is in het verleden gevoed met positieve resultaten op het Sociaal Domein en wordt nu ingezet om de tekorten tijdelijk en gedeeltelijk te compenseren. Volgens de BBV voorschriften worden de tekorten gezien als structurele uitgaven en de onttrekking aan de reserve als incidentele baat. Dit laatste zorgt voor een negatief effect op het structurele saldo. Voor de berekening van het structureel exploitatieresultaat wordt verwezen naar paragraaf 2.5.3.

5. *Belastingcapaciteit*
   De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de provincie of gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Gemeente Hardinxveld-Giessendam zit boven het landelijk gemiddelde. Een hoog gemiddeld OZB-tarief ten opzichte van het landelijk gemiddelde geeft aan dat de gemeente beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten. Het tarief van de gemeente Hardinxveld-Giessendam ad € 306,- ligt hoger dan het landelijk gemiddelde van € 295,-.

1.12 Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Algemeen
Kapitaalgoederen zijn eigendommen van de gemeente, zoals wegen, rioleringen, bruggen en gebouwen die door de gemeente duurzaam in stand gehouden moeten worden. Zij worden beheerd op basis van beheerplannen. In deze beheerplannen staat op welke wijze het reguliere en het periodieke onderhoud plaatsvindt. De beheerplannen worden periodiek geactualiseerd.

Kaderstelling
Met deze paragraaf heeft de raad bij de vaststelling van de begroting de mogelijkheid kaders te stellen voor het onderhoud van de materiële vaste activa (bijvoorbeeld gebouwen, wegen, riolering, etc.). Dit is van belang omdat in veel programma's kosten zijn opgenomen voor het onderhoud van kapitaalgoederen, waarvoor op basis van meerjarenonderhoudsplannen reserves en voorzieningen zijn gevormd.

Periodiek onderhoud
Het periodiek onderhoud is het jaarlijkse programma voor groot onderhoud en voor renovaties, waarmee we zorgen dat onze kapitaalgoederen hun beoogde levensduur kunnen bereiken of waarmee de levensduur wordt verlengd. In de beheerplannen is aangegeven wat de levensduur is en hoe we omgaan met het periodieke onderhoud. Ook staat aangegeven op welk moment vervanging nodig is. Voor vervangingen worden in de begroting specifieke investeringen benoemd. De diverse reserves en voorzieningen worden gevoed door een jaarlijkse dotatie ten laste van de exploitatie.
Hieronder worden de verschillende beheerplannen kort toegelicht en is tevens aangegeven welk beslag op de middelen er uit voortvloeit. Met ingang van het begrotingsjaar 2017 dienen in het kader van de wijziging van het BBV de kapitaallasten (rente en afschrijving) aan de programma's te worden toegerekend. Bij meerdere kapitaalgoederen is sprake van bestemde reserves ter dekking van de afschrijvingslasten. Ten behoeve van de aansluiting zijn aan de lastenzijde alleen de afschrijvingslasten (dus exclusief rente) verantwoord.

BEHEERPLAN WEGEN

Vastgesteld door raad	20 juni 2014 Evaluatie opgesteld in 2017 Aanvulling in 2018 – voetpaden wel/niet B-niveau
Looptijd	2014-2020
Doel	Onderhouden van het wegareaal op het door de gemeenteraad gekozen onderhoudsniveau beeldkwaliteit C.
Investeringen en ambitieniveau	In het beheerplan wegen 2014-2020 zijn de lopende en geplande investeringen opgenomen. De investeringsplanning is zodanig opgesteld dat het onderhoud op het beoogde kwaliteitsniveau C kan plaatsvinden. Op basis van de opgestelde evaluatie in 2017 is besloten het kwaliteitsniveau van de fietspaden te verhogen naar niveau B. Om meerjarig de onderhouds- en afschrijvingslasten te kunnen egaliseren is een reserve wegenbeheer gevormd. In april 2018 is besloten dat het beheer van de voetpaden voorlopig op C-niveau blijft, met een extra inspanning op risicolocaties
Planning actualisatie	Actualisatie beheerplan in 2022 Na implementatie in een nieuw beheersysteem wordt de huidige kwaliteit opnieuw bepaald en kunnen op basis van actuele gegevens verschillende (kwaliteits-)scenario's worden uitgewerkt en kan het beheerplan wegen worden gemaakt of geactualiseerd. De implementatie van het nieuwe beheersysteem, één systeem voor geheel Drechtsteden, heeft meer tijd in beslag genomen dan gepland. Voor de gegevens die nodig zijn voor de actualisatie van het beheerplan zijn we afhankelijk van het nieuwe beheersysteem. Door de genoemde vertraging zal de actualisatie twee jaar later plaats vinden.

(bedragen x € 1.000)

Beheerplan Wegen	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Product wegen, straten en pleinen			
Onderhoud	223	275	212
Afschrijvingslasten	237	290	253
Lasten programma 4	**460**	**565**	**465**
Reserve Wegen			
Toevoegingen	596	537	610
Onttrekking afschrijvingslasten, onderhoud	-460	-512	-465
Mutatie reserve Wegen	**136**	**25**	**145**
Totaal lasten wegenbeheerprogramma	**596**	**590**	**610**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de onderhouds- en afschrijvingslasten worden geëgaliseerd via de reserve Wegen.
De afschrijvingstermijnen voor reconstructies/herinrichting zijn 40 jaar, voor asfaltering 20 jaar, voor een geluiddempende toplaag 6 jaar en voor herstraten 10 jaar.

BRUGGEN

Vastgesteld door raad	Geen raadsbesluit; B&W 11 oktober 2001; Commissie OWB november 2001
Looptijd	5 jaar (versie 2001 is in 2004 geactualiseerd)
Doel	De bruggen zijn geïnventariseerd, op basis hiervan is het planmatig onderhoud begroot. De te nemen maatregelen zijn in een meerjarenbegroting opgenomen.
Investeringen en ambitieniveau	In het nog op te stellen beheerplan kunstwerken worden de ambities en bijbehorende middelen opgenomen.
Planning actualisatie	Er is begonnen met het opstellen van een beheerplan civiele kunstwerken waar de bruggen onderdeel van vormen. Besluitvorming hierover volgt in 2022.

(bedragen x € 1.000)

Bruggen	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Afschrijvingslasten	40	40	42
Lasten programma 4	**40**	**40**	**42**

Voor bruggen geldt een afschrijvingstermijn van 10 jaar.

OPENBARE VERLICHTING

Vastgesteld door raad	September 2017
Looptijd	2017-2026
Doel	Het beheerplan is een uitwerking van het in het beleidsplan openbare verlichting (2017-2026) vastgelegde beleidsuitgangspunten. In het beheerplan wordt beschreven welk beheer en onderhoud uitgevoerd moet worden om de installatie en de verlichting op een gewenst kwaliteitsniveau te brengen of te houden en welke financiële middelen daarvoor nodig zijn.
Investeringen en ambitieniveau	De jaarlijkse kapitaallasten worden gedekt uit de reserve.
Planning actualisatie	gepland 2026

(bedragen x € 1.000)

Beheerplan Openbare verlichting	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Product Openbare Verlichting			
Onderhoud	28	38	34
Afschrijvingslasten	43	43	43
Lasten programma 4	**71**	**81**	**77**
Reserve Openbare Verlichting			
Toevoegingen	53	53	53
Onttrekking afschrijvingslasten, remplace	-47	-63	-52
Mutatie reserve Openbare Verlichting	**6**	**-10**	**1**
Totaal lasten beheerprogramma OV	**77**	**71**	**78**

Investeringen in straatverlichting worden in 15 jaar afgeschreven. De afschrijvingslasten worden geëgaliseerd via de reserve Openbare Verlichting.

STEDELIJK WATERPLAN

Vastgesteld door raad	2003
Looptijd	2003-2011
Doel	Verbetering kwaliteit en belevingswaarde van het oppervlaktewater. Uitvoering convenant met het Waterschap Rivierenland.
Investeringen en ambitieniveau	Gebaseerd op het plan 2003-2011 en uitgevoerd. De afschrijvingslasten worden gedekt via de gemeentelijke exploitatie.
Planning actualisatie	Het plan is uitgevoerd. Het plan is samen met het Waterschap geëvalueerd. De uitkomsten van de monitoring van de waterkwaliteit door het Waterschap geven geen aanleiding tot extra maatregelen. De maatregelen uit het waterplan hebben voor een kwaliteitsverbetering gezorgd van het oppervlaktewater. Actualisatie of een nieuw plan is niet aan de orde.

(bedragen x € 1.000)

Stedelijk waterplan	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Afschrijvingslasten investeringen	25	25	25
Lasten programma 4	**25**	**25**	**25**

BAGGERPLAN

Vastgesteld door raad	2020
Looptijd	2019-2029
Doel	Uitvoeren reguliere baggerronde inclusief de acceptatiekosten voor baggerwerkzaamheden van het waterschap. Zorgdragen voor een goede afstroming van het regenwater.
Investeringen en ambitieniveau	In 2019 is het baggerplan gereedgekomen. Deze is in 2020 vastgesteld door de raad en betreft de baggercyclus van 2021-2024. In het plan zijn het ambitie niveau en de benodigde middelen opgenomen. Ter dekking van onderhouds- en afschrijvingslasten is een bestemmingsreserve Baggerplan in het leven geroepen.
Planning actualisatie	2029

(bedragen x € 1.000)

Baggeren	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Gerealiseerde baggerwerken	0	0	0
Lasten programma 4	**0**	**0**	**0**
Reserve Waterbeheerplan (voorheen baggeren)			
Dotatie reserve waterbeheerplan	25	1.025	1.025
Onttrekking gerealiseerde baggerwerken	-3	-40	-32
Mutatie reserve Waterbeheerplan	**22**	**985**	**993**
Totaal lasten Baggeren	**22**	**985**	**993**

Voor egalisatie van de kosten over de jaren heen is een reserve ‘waterbeheerplan’ gecreëerd.

VERBREED GEMEENTELIJK RIOLERINGSPLAN (vGRP)

Vastgesteld door raad	23 juni 2011
Looptijd	2011-2020
Doel	De exploitatielasten en investeringen zijn gebaseerd op het vGRP. De voorziening riolering is bedoeld voor tariefegalisatie.
Investeringen en ambitieniveau	Deze worden in het vGRP aangegeven en zijn gericht op de inzameling van afvalwater en de inzameling van hemelwater dat niet kan of mag worden gebruikt voor de lokale waterhuishouding. Om de doelen te concretiseren zijn hieraan functionele eisen en maatstaven gekoppeld. De huidige toestand van de riolering wordt aan deze doelen getoetst, maatregelen worden opgesteld en er is een strategie uitgewerkt hoe de maatregelen - technisch en financieel - in de tijd gerealiseerd kunnen worden. Met de gemeenten in de Alblasserwaard en Vijheerenlanden is een overeenkomst afgesloten tot samenwerking in de waterketen. Deze samenwerking zal voor de uitvoering van de werkzaamheden volgens het vGRP worden voortgezet.
Planning actualisatie	Herziening vGRP staat gepland voor 2022. Periodiek vindt een toetsing op de actualiteit van het vGRP plaats. In 2020 wordt een actualisatie van het BRP gemaakt, waarin het gehele rioolstelsel op haar functioneren wordt berekend en als basis dient voor de actualisatie van het vGRP. Hierin wordt een relatie gelegd met de gevolgen van klimaatverandering. Voor de actualisatie zijn ook de gegevens van de riolering nodig. De actualisatie hiervan vindt dit jaar en volgend jaar plaats. Voor alle beheergegevens gaat gebruik gemaakt worden van één systeem om hiermee de integraliteit in het beheer te verbeteren. Door de vertraging bij de invoer van het nieuwe beheersysteem (zie ook beheerplan wegen) vindt de afronding van het vGRP plaats in 2022.

(bedragen x € 1.000)

Gemeentelijk Rioleringsplan	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Afschrijvingslasten	415	371	371
Uren	214	212	203
Overige aan riolering toe te rekenen kosten	525	660	531
Lasten programma 10 (GRP - excl. BTW)	**1.154**	**1.243**	**1.105**
Voorziening Riolering			
Lasten GRP (incl btw)	1.351	1.459	1.294
Baten	-1.714	-1.861	-1.854
Mutatie voorziening Riolering	**363**	**402**	**560**

De Investeringen in de programmabegroting zijn gebaseerd op het vGRP dat in 2011 is vastgesteld.
Ten aanzien van de rioolheffing is sprake van 100% kostendekkendheid. Bij de uit het rioolheffing te dekken kosten wordt ook rekening gehouden met de toerekenbare btw en een deel van de kosten van straatreiniging. Het verschil tussen de totale kosten en de opbrengst uit het rioolheffing wordt verrekend met de voorziening Riolering.

GROENBELEIDSPLAN

Vastgesteld door raad	27 september 2007
Looptijd	10 jaar
Doel	Strategisch plan op gemeentelijk- en wijkniveau voor het beleidsmatig sturen en planmatig beheren van groen. Geeft met zijn uitgangspunten en richtlijnen richting aan de ontwikkeling van het openbare groen. Geeft inzicht in de groenstructuren, zonering en groentypen, beheer-, onderhoud- en inrichtingsmaatregelen en financiële en organisatorische consequenties.
Investeringen en ambitieniveau	Investeringen zijn gebaseerd op groenbeleidsplan en worden vastgelegd in een uitwerkingsplan. Onderhoud wordt uit exploitatie bekostigd. Voor uitgaven op grond van het nieuwe groenbeleidsplan is jaarlijks € 38.000 opgenomen.
Planning actualisatie	2021; het uitwerkingsplan wordt jaarlijks geactualiseerd.

(bedragen x € 1.000)

Groenbeleidsplan	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2019
Jaarlijks exploitatiebudget	956	1.079	1.071

GEBOUWENBEHEER

Vastgesteld door raad	April 2000 In 2014 heeft een nulmeting plaatsgevonden. Het planmatige onderhoud is hierop bijgesteld.
Looptijd	4 jaar
Doel	Het planmatig beheren van alle bij de gemeente in eigendom zijnde gebouwen. Per gebouw zijn bouwkundige voorzieningen, technische installaties en de opstal opgenomen.
Investeringen en ambitieniveau	Investeringen zijn gebaseerd op het beheerplan. Voor het gebouwenbeheer is de voorziening Onderhoud Gebouwen in het leven geroepen waaruit jaarlijks het planmatig onderhoud wordt betaald. In het najaar van 2016 is door de raad besloten de voorziening Onderhoud Gebouwen om te vormen naar een bestemmingsreserve Onderhoud Gebouwen.

Planning actualisatie	Iedere 4 jaar wordt een nulmeting uitgevoerd en wordt de dotatie opnieuw vastgesteld. Het te doteren bedrag is gebaseerd op een meerjarig gemiddelde. De volgende nulmeting is in 2020 afgerond. Besluitvorming hierover vindt plaats in het eerste kwartaal van 2021. Daarnaast wordt jaarlijks, voorafgaand aan het nieuwe jaar, het uitvoeringsplan bijgesteld op basis van inspectie en bouwkundige en installatietechnische levensduur.

(bedragen x € 1.000)

Onderhoud gebouwen	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Reserve onderhoud gebouwen			
Dotaties onderhoud gebouwen	290	290	290
Onttrekkingen onderhoud gebouwen	-209	-366	-302
Mutatie reserve onderhoud gebouwen	**81**	**-76**	**-12**

SPEELRUIMTEN

Vastgesteld door raad	De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 26 januari 2012 het Speelruimteplan 2012-2021 vastgesteld.
Looptijd	10 jaar
Doel	Komen tot een weloverwogen, praktisch en breed gedragen speelruimtebeleid voor de komende 10 jaar.
Investeringen en ambitieniveau	In het door het college van burgemeester en wethouders vastgestelde uitvoeringsplan voor 2012 en volgende jaren is invulling gegeven aan de opdracht uit bovengenoemd raadsbesluit om de uitvoering en de kosten te spreiden over de onderdelen reguliere vervanging en onderhoud, achterstand en aanpassing/vernieuwing. Jaarlijks wordt een uitvoeringsplan opgesteld waarin de planning wordt gevolgd en eventuele afwijkingen hierop worden gemotiveerd. Het accent ligt de komende jaren op de eerste twee onderdelen. Jaarlijks wordt gemonitord of de planningen worden gehaald.
Planning actualisatie	2022

(bedragen x € 1.000)

Beheerplan Speelplaatsen	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Product Speelplaatsen			
Onderhoud	27	26	27
Afschrijvingslasten	37	42	42
Lasten programma 4	**64**	**68**	**69**
Reserve speelplaatsen			
Toevoegingen	48	48	48
Onttrekking afschrijvingslasten	-37	-42	-42
Mutatie reserve Speelplaatsen	**11**	**6**	**6**
Totaal lasten beheerprogramma Speelplaatsen	**75**	**74**	**75**

Investeringen in speelruimten worden in 15 jaar afgeschreven.

BEGRAAFPLAATSEN

Voor de begraafplaatsen is er op dit moment nog geen beheerplan. Het beleidsplan begraafplaatsen is op 23 april 2015 door de raad vastgesteld. Er wordt gewerkt aan de hervorming van het product begraafplaatsen middels een vastgestelde actiepuntenlijst. Volgens deze lijst zou er in 2016 een beheerplan begraafplaatsen worden opgesteld. Door aanpassingen van de plannen bij begraafplaats Spindermolen waarbij in- en uitbreidingen zijn vastgesteld is de vaststelling van dit beheerplan voorzien voor 2021.

SAMENVATTING

Samenvattend kan het volgende overzicht van het onderhoud kapitaalgoederen voor 2020 worden gegeven:

(bedragen x € 1.000)

	Onderhoud	Exploitatie-budget	Afschrijvings-lasten	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Totaal Totaal
Wegen	212		253	610	-465	**610**
Bruggen			42			**42**
Openbare Verlichting	34		43	53	-52	**78**
Stedelijk waterplan			25			**25**
Baggeren	0			1.025	-32	**993**
Gemeentelijk Rioleringsplan		845	449	560		**1.854**
Groenbeleidsplan		1.071				**1.071**
Onderhoud gebouwen				290	-302	**-12**
Speelplaatsen	27		42	48	-42	**75**
	273	1.916	854	2.586	-893	**4.736**

1.13 Paragraaf Financiering en Treasury

Algemeen
In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) is bepaald dat decentrale overheden een financieringsparagraaf moeten opnemen in zowel de begroting als in de jaarrekening. In de thans voorliggende jaarrekeningparagraaf wordt door het college verantwoording afgelegd over de uitvoering van het beleid op het gebied van treasury. Hierbij wordt onder andere ingegaan op de manier waarop de gemeente Hardinxveld-Giessendam met het aantrekken en, voor zover van toepassing, het uitzetten van geldmiddelen is omgegaan, zowel op korte als op langere termijn. Tevens worden de risico's in beeld gebracht alsmede de eventueel genomen maatregelen om deze risico's te beheersen.

Externe ontwikkelingen
Economische ontwikkelingen
De Europese Centrale Bank (ECB) heeft in december bekend gemaakt dat het opkoopprogramma (PEPP) om de negatieve gevolgen van de corona pandemie te bestrijden met negen maanden wordt verlengd. Het steunprogramma loopt nu minimaal tot maart 2022 en wordt met EUR 500 miljard opgehoogd tot EUR 1.850 miljard.

De rente op de kapitaalmarkt vertoonde over het algemeen in 2020 een constante neerwaartse lijn. De rente van een 10-jarige staatslening bedroeg begin januari 2020 ongeveer 0,21%, door het jaar heen zakte de rente geleidelijk waardoor het in december het niveau van ongeveer -/-0,26% bereikte.
De 3-maands Euribor begon het jaar met een rente van circa -/- 0,39%. Door een geleidelijke daling bedroeg de 3-maands Euribor eind december 2020 ongeveer -/- 0,54%.

Onder de huidige marktomstandigheden blijft het uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen, de kasgeldlimiet zoveel mogelijk optimaal te benutten en kort te financieren. De financieringsfunctie van de gemeente dient uitsluitend de publieke taak. Zij voert een prudent beleid binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido).

De ontwikkeling van de rente gedurende 2020 kan als volgt worden weergegeven:

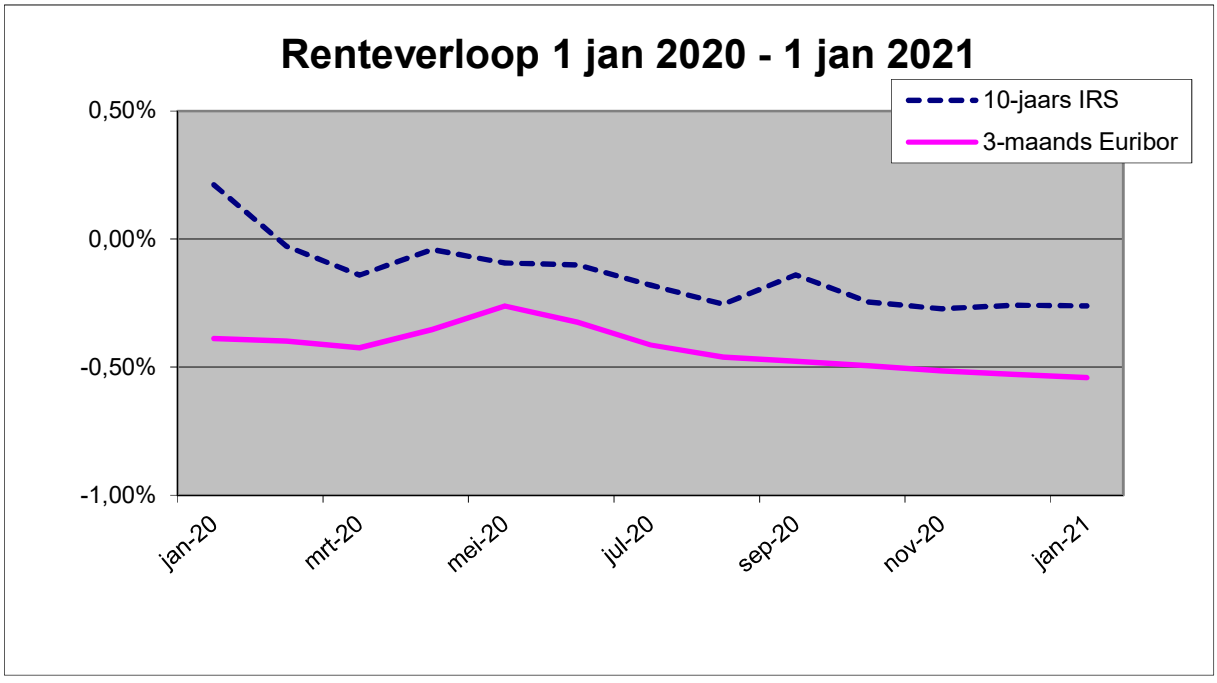

Bedacht moet worden dat, indien een langlopende lening daadwerkelijk wordt opgenomen, er thans opslagen gelden bovenop het IRS-tarief zoals hierboven weergegeven. Voor een 10-jaars lening bedroeg dit eind 2020 circa 0,25%.

Interne rente
Voor de interne doorberekening van de rentekosten naar de investeringen hanteert de gemeente een omslagrente van 1,5%. De BBV notitie rente schrijft voor dat indien de werkelijke rentelasten die over een jaar aan taakvelden hadden moeten worden doorbelast afwijken van de rentelasten die op basis van de

voorgecalculeerde renteomslag aan de taakvelden zijn toegerekend, dan kan de gemeente besluiten tot correctie. Correctie wordt verplicht gesteld indien deze afwijking groter is dan 25%.

In onderstaand renteschema worden de werkelijke rentelasten uiteen gezet, die gezamenlijk het renteresultaat bepalen. Daarnaast wordt bepaald of de eerdergenoemde afwijking niet groter is dan 25%. In de begroting is aan de taakvelden € 470.000 doorbelast in werkelijkheid is dit bedrag € 469.000. Dit verschil ligt ruim onder de 25%, zodat geen herberekening van de doorberekende rentelasten hoeft plaats te vinden.

Bedragen x € 1.000

a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering					654
b.	De externe rentebaten				-/-	23
	Totaal door te rekenen externe rente					631
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	108			
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-				
					-/-	108
	Saldo door te rekenen externe rente					523
d1.	Rente over eigen vermogen					0
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)					0
De aan taakvelden toe te rekenen rente (renteomslag)						523
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)				-/-	469
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury					-54

Uitzettingen
Uitzettingen zijn binnen de Wet fido gedefinieerd als verstrekte geldleningen en beleggingen. De gemeente heeft geen beleggingen en geen uitzettingen.

Financiering
Vanuit de ontvangen Eneco-middelen zijn de toekomstige rentelasten van één BNG fixe-lening via een rente-afkoop afgelost en omgezet naar een lineaire modaliteit met langere looptijd. Dit betreft de lening van € 3 miljoen tot 2028 met een rente van 4,75%.
De lening is omgezet naar een 20-jarige lineaire modaliteit met een nieuwe rente van 0,12%. De rente-afkoop (agio) bedroeg € 1.088.800 welk bedrag ten laste is gebracht van de algemene reserve.

De totale langlopende schuld van de gemeente Hardinxveld-Giessendam bedroeg per 31 december 2020 € 21,520 miljoen. Dit betreft 16 leningen. De gemiddelde rente van deze leningenportefeuille per 31 december 2020 bedraagt 2,33%. De daling ten opzichte van de gemiddelde rente per 1 januari 2020 van 2,51% wordt veroorzaakt door de (reguliere) aflossing van 2 leningen en de omzetting van de eerder vermelde lening van 4,75%.

De leningenportefeuille is als volgt opgebouwd:

Nr.	Lening verstrekker	Nominale hoofdsom	Restant geldlening 31-12-2019	Restant geldlening 31-12-2020	Rente percentage	Looptijd in jaren	Jaar van laatste aflossing
1	Bank Nederlandse Gemeenten	1.500.000	150.000	75.000	5,090%	20	2021
2	Nederlandse Waterschapsbank	1.500.000	480.000	420.000	5,180%	25	2027
3	Bank Nederlandse Gemeenten	1.500.000	225.000	150.000	5,390%	20	2022
4	Bank Nederlandse Gemeenten	3.500.000	525.000	350.000	5,390%	20	2022
5	Bank Nederlandse Gemeenten	2.500.000	2.500.000	2.500.000	5,140%	20	2022
6	Bank Nederlandse Gemeenten	3.000.000	3.000.000	0	4,750%	25	2028
7	Bank Nederlandse Gemeenten	2.500.000	500.000	375.000	4,600%	20	2023
8	Bank Nederlandse Gemeenten	2.000.000	400.000	300.000	4,075%	20	2023
9	Bank Nederlandse Gemeenten	2.000.000	133.333	0	3,620%	15	2020
10	Bank Nederlandse Gemeenten	2.000.000	600.000	500.000	3,365%	20	2025
11	Bank Nederlandse Gemeenten	3.000.000	400.000	200.000	3,580%	15	2021
12	Bank Nederlandse Gemeenten	3.500.000	350.000	0	3,030%	10	2020
13	Nederlandse Waterschapsbank	5.000.000	1.000.000	500.000	3,380%	10	2021
14	Bank Nederlandse Gemeenten	4.000.000	800.000	400.000	2,520%	10	2021
15	Bank Nederlandse Gemeenten	7.000.000	5.775.000	5.600.000	2,395%	40	2052
16	Bank Nederlandse Gemeenten	5.500.000	2.200.000	1.650.000	1,899%	10	2023
17	Bank Nederlandse Gemeenten	4.500.000	3.000.000	2.700.000	1,445%	15	2029
18	Bank Nederlandse Gemeenten	3.500.000	2.975.000	2.800.000	1,130%	20	2036
19	Conservatrix NV	4.000.000	4.000.000	0	-0,410%	1	2020
20	Bank Nederlandse Gemeenten	3.000.000	0	3.000.000	0,120%	20	2040
		65.000.000	29.013.333	21.520.000			

Risicobeheer
De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn de kasgeldlimiet, de renterisico's en de kredietrisico's.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is het bedrag dat de gemeente per jaar maximaal met kort geld mag financieren. Volgens de Wet fido bedraagt deze limiet 8,5% van het totaal van de exploitatiebegroting. Gezien de omvang van de begroting 2020 (€ 52,9 miljoen) betekende dit dat de gemeente Hardinxveld-Giessendam haar financiële huishouding voor maximaal € 4,5 miljoen met kort geld mocht financieren. Conform voorschrift uit de Wet fido is in bijgaande tabel het verloop weergegeven van de gemeentelijke kortlopende middelen ten opzichte van de kasgeldlimiet gedurende 2020:

Tabel 1 Verloop kasgeldlimiet 2020

Bedragen x € 1.000

	1ste kwartaal	2de kwartaal	3de kwartaal	4de kwartaal
Gemiddelde netto vlottende schuld (+) of gemiddelde netto vlottend overschot (-)	9.341	-5.868	-6.463	-3.568
Kasgeldlimiet	4.500	4.500	4.500	4.500
Overschrijding kasgeldlimiet	4.841	-	-	-
Ruimte onder kasgeldlimiet	-	10.368	10.963	8.068

In het eerste kwartaal van 2020 zijn drie kasgeldleningen opgenomen, variërend van € 10 miljoen tot € 15 miljoen, met een looptijd tussen 7 en 35 dagen, en een gemiddelde rente van -0,425%

Renterisiconorm
De renterisiconorm heeft tot doel om binnen de portefeuille aan langlopende leningen een overmatige afhankelijkheid van de rente in een zeker jaar te voorkomen. Om dat te bereiken mag het totaal aan renteherzieningen en aflossingen op grond van deze norm niet meer dan 20% zijn van het begrotingstotaal, in 2020 bijna € 10,6 miljoen.

Uit onderstaande berekening komt naar voren dat de gemeente Hardinxveld-Giessendam in 2020 binnen de renterisiconorm heeft geopereerd.

Tabel 2 Toetsing renterisiconorm 2020

Bedragen x € 1.000

Berekening renterisico	
Bedrag renteherzieningen	0
Bedrag aflossingen	10.493
Totaal renterisico	10.493
Renterisiconorm:	
Begrotingstotaal	52.940
Percentage conform ministeriële regeling	20%
Renterisiconorm	10.588
Toets renterisiconorm:	
Onderschrijding	95

De omzetting van de BNG fixe-lening van € 3,0 miljoen naar een lineaire lening tegen een lager rentepercentage (zie onderdeel Financiering) betekent formeel dat de oorspronkelijke leningen afgelost wordt, maar direct weer wordt opgenomen. Deze "aflossing" is in het totaal aflossingsbedrag 2020 begrepen.

Kredietrisico's
De gemeente Hardinxveld-Giessendam loopt kredietrisico op uitzettingen (o.a. verstrekte geldleningen) en op leningen waarop door haar een borgstelling is afgegeven.

Tabel 3 Overzicht kredietrisico's

Bedragen x € 1.000

Categorie		1-1-2020	31-12-2020
Uitzettingen		0	0
Borgstellingen	Direct	20.560	18.617
	Indirect	91.575	75.883
	Totaal	112.135	94.500

Het in bovenstaande tabel weergegeven bedrag aan directe borgstellingen per 31 december 2020 van € 18.617.000,- kan als volgt worden gespecificeerd:
- Fien Wonen € 13.609.000 (13 leningen)
- HVC, via GR Gevudo € 4.985.000
- KV Vriendenschaar € 23.000

Daarnaast stond de gemeente per 31 december 2020 voor in totaal € 94,5 miljoen garant in het kader van de achtervangpositie in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (indirecte borgstelling). Gezien de rond dat fonds gebouwde zekerheidsstructuur is hieraan een relatief laag risico verbonden. Ditzelfde geldt voor de indirecte borgstelling NHG van € 31,5 miljoen.

Financieringspositie

Solvabiliteit
Een oordeel over een vermogenspositie kan worden gevormd door bepaling van de solvabiliteitsratio. Solvabiliteit geeft de mate aan waarin een instelling in staat is aan haar korte en lange termijnverplichtingen te voldoen. Deze maatstaf kan worden bepaald door de verhouding te bepalen tussen het eigen vermogen (reserves) en het vreemd vermogen (opgenomen financiering). Het spreekt voor zich dat de ratio wordt

bepaald aan de hand van het eigen vermogen omdat dat immers als buffer dient voor het opvangen van eventuele stroppen.

Uit de voorliggende jaarstukken blijkt de volgende verhouding tussen eigen en vreemd vermogen per begin en eind 2020 (genormaliseerde cijfers, exclusief TOZO):

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	31-dec-20	1-jan-20
Eigen vermogen	34.134 51%	17.122 27%
Vreemd vermogen	33.159 49%	46.273 73%

Vooralsnog kan dit worden gekenmerkt als solide.

Financiering activa
Op grond van de staat van activa bezit de gemeente Hardinxveld-Giessendam per 31 december 2020 voor een bedrag van € 48,0 miljoen aan vaste activa en € 8,5 miljoen aan bouwgrondexploitaties (inclusief faciliterend deel). Van de vaste activa bedragen de investeringen in riolering en reiniging € 11,3 miljoen. Zoals in de nota Financierings- en rentevisie is aangeven worden de investeringen in riool en de bouwgrondexploitatie 100% extern gefinancierd. De overige activa worden deels extern gefinancierd en deels via het eigen vermogen. In een nota financieringvisie en rentebeleid is vastgelegd dat maximaal 40% van de exploitatie gerelateerde investeringen met vreemd vermogen wordt gefinancierd. Per 31 december 2020 is deze norm gerealiseerd. Samenvattend kan dat als volgt worden gepresenteerd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde per 31-12-2020	Externe financiering*	Interne financiering
- overige activa	36.666	1.786	34.880
- investeringen met een economisch nut, waarvoor heffing kan worden geheven	11.276	11.276	0
- bouwgrondexploitaties (inclusief faciliterend deel)	8.458	8.458	0
	56.400	**21.520**	**34.880**

Leningenportefeuille (opgenomen)
De financiering van de investeringen in meerdere grote projecten, waarop in de aankomende jaren ook revenuen uit grondverkopen (bouwgrondexploitaties) zullen gaan ontstaan wordt periodiek tegen het licht gehouden. Op basis van de ontwikkeling van de rentestanden voor korte en lange termijnleningen wordt daarbij bezien welke leningvariant het meest gunstig is. In 2020 is als gevolg van ontvangst van de Enecomiddelen, geen nieuwe langlopende lening aangetrokken. De mutaties in de leningenportefeuille gedurende 2020 kunnen als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Bedrag	Rentepercentage
Stand per 1 januari 2020	29.013	2,51%
Nieuwe leningen	3.000	0,12%
Reguliere aflossingen	- 7.493	0,30%
Vervroegde aflossingen	- 3.000	
Rente-aanpassing (oud percentage)	0	
Rente-aanpassing (nieuw percentage)	0	
Stand per 31 december 2020	**21.520**	**2,33%**

Uitzettingen (verstrekte langlopende geldleningen, beleggingen)
Het totaalbedrag aan uitzettingen van de gemeente Hardinxveld-Giessendam bedraagt per eind 2020 € 0,1 miljoen en betreft overige verbonden partijen. Daarnaast heeft de gemeenten een belegd vermogen van € 0,8 miljoen. Op korte termijn bestaan geen plannen om langlopende leningen te verstrekken.

KASSTROOMOVERZICHT

RESULTAAT		**515**
Afschrijvingen		
Afschrijvingen immateriële vaste activa	60	
Afschrijvingen materiële vaste activa (EcN)	925	
Afschrijvingen materiële vaste activa (MaN)	389	
Totaal afschrijvingen		*1.374*
Reserves/voorzieningen		
Toename reserves/voorzieningen	23.197	
Afname reserves/voorzieningen	-6.101	
Totaal mutaties reserves		*17.096*
KASSTROOM		**18.985**
Bouwgrondexploitaties (inclusief faciliterend deel)		
Toename voorraad bouwgrond	-3.903	
Afname voorraad bouwgrond	1.584	
Totaal mutatie bouwgrondexploitaties		-2.319
Werkkapitaal		
Mutaties vlottende activa	-3.684	
Mutaties vlottende passiva	1.207	
Totaal mutatie werkkapitaal		-2.477
KASSTROOM VOOR INVESTERINGEN ACTIVA		**14.189**
Netto-investeringen vaste activa		
Toename immateriële vaste activa	0	
Toename materiële vaste activa (EcN)	-1.792	
Toename materiële vaste activa (MaN)	-507	
		-2.299
OVERSCHOT AAN LIQUIDE MIDDELEN		**11.890**
Dit is als volgt aangewend:		
Leningen u/g (Financiele vaste activa)		
Aflossingen/afschrijvingen financiele vaste activa	27	
Verstrekte financiele vaste activa	0	
		27
Leningen o/g		
Opgenomen langlopende leningen	-3.000	
Aflossingen langlopende leningen	10.493	
		7.493
Liquide middelen		
Kasgeldleningen	6.000	
Banksaldi	-1.630	
		4.370
		11.890

	31-12-2020	31-12-2019	Verschil
Schatkistbankieren	-	-	-
Bank Nederlandse Gemeenten	-	315	-315
Overige banken	-1.230	81	-1.311
Kassen	12	16	-4
Totaal	-1.218	412	-1.630
Kasgeldlening	-	-6.000	6.000
	-1.218	**-5.588**	**4.370**
Langlopende leningen o/g	-21.520	-29.013	7.493
Langlopende leningen u/g	904	931	27
	-21.834	**-33.670**	**11.890**

Relatiebeheer
De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is huisbankier van de gemeente Hardinxveld-Giessendam.

Administratieve Organisatie
In 2020 heeft enkele keren ambtelijk en bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen gemeente en het SCD over de uitvoering van de financieringsfunctie.

Schatkistbankieren
Eind 2013 is het verplicht schatkistbankieren ingevoerd. Toegestaan blijft dat decentrale overheden een bedrag van 0,75% van het begrotingstotaal buiten de Schatkist mogen houden, het zogenoemde drempelbedrag. Het drempelbedrag mag als gemiddeld creditbedrag per kwartaal niet overschreden worden. In onderstaande tabel staat per kwartaal aangegeven wat het gemiddelde positieve banksaldo was. Hieruit blijkt dat in 2020 het drempelbedrag van € 397.000,- niet is overschreden..

Tabel 5 Benutting drempelbedrag Schatkistbankieren

Bedragen x € 1.000

Benutting drempelbedrag schatkistbankieren 2020:	
Begrotingstotaal	52.940
Wettelijk percentage	0,75%
Drempelbedrag	397

Bedragen x € 1.000

Kwartaaluitkomsten benutting drempelbedrag 2020:	**1ste kwartaal**	**2de kwartaal**	**3de kwartaal**	**4de kwartaal**
gemiddeld positieve banksaldi	56	190	179	12

De in 2019 door de VNG-IPO-UVW gedane oproep tot vereenvoudiging van het verplichte schatkistbankieren, heeft in 2020 nog niet geleid tot een andere invulling van het schatkistbankieren.

1.14 Paragraaf Verbonden Partijen

Inleiding

Met ingang van de begroting 2020-2023 is gekozen voor een gewijzigde opzet van de paragraaf Verbonden Partijen. Om dit te continueren is ervoor gekozen om in deze opzet ook in deze stukken toe te passen.

Op 14 april 2019 heeft de gemeenteraad de Nota verbonden partijen Hardinxveld-Giessendam 2019 – 2022 vastgesteld. De nota geeft een beschrijving van het begrip verbonden partij en een afwegingskader voor het aangaan van een Verbonden partij. Daarnaast zijn een kader en instrumenten opgenomen voor sturing en toezicht. Dit laatste is het onderwerp van deze paragraaf. Voor de beleidsinhoud van de verbonden partijen wordt verwezen naar de programma's in de begroting. Op basis van een risicoprofiel en -classificatie is aan iedere verbonden partij een sturingspakket gekoppeld. Bij een hoger risicoprofiel worden zowel door het college als door de raad meer instrumenten ingezet.

Overzicht verbonden partijen
Hardinxveld-Giessendam neemt deel in de volgende verbonden partijen waarbij het openbaar belang per partij is weergegeven.

Verbonden partij	*Vestigingsplaats*	*Openbaar belang*
Opgenomen in risicoclassificatie		
1. GR Drechtsteden	Dordrecht	De GRD heeft tot doel draagvlak te creëren voor een evenwichtige ontwikkeling van het gebied. Hiertoe behartigt de GRD de gemeenschappelijke regionale belangen op de terreinen (a) Economie en bereikbaarheid, (b) Fysiek, (c) Sociaal, (d) Bestuurlijke ontwikkeling en grotestedenbeleid, (e) Staf- en ondersteunende diensten en de bedrijfsvoering en (f) beleidsonderzoek. Met de uitvoering van de aanbevelingen van de cie. Deetman uit het voorjaar van 2019 is een wijziging van de GR tekst voorzien. Deze is voorzien in de loop van 2020. Voorstel is dat de GRD via de Drechtraad de volgende belangen behartigt: a) Sociaal domein b) Bedrijfsvoering c) Externe betrekkingen & lobby
1. GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid	Dordrecht	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: volksgezondheid, maatschappelijke zorg en onderwijs.
2. GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	Dordrecht	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: regionale brandweer, centrale post ambulancevervoer, geneeskundige hulpverlening, openbare orde en veiligheid
3. GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid	Dordrecht	De Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid is opgericht ter ondersteuning van de deelnemende regiogemeenten en de Provincie Zuid-Holland bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van

		vergunningverlening, toezicht en handhaving en op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.
4. GR GEVUDO/HVC	HVC: Alkmaar Gevudo: Dordrecht	Gevudo: In de praktijk: Het houden van 20% aandeelhouderschap van de HVC. De eigen stortplaats is in 2007 verkocht aan HVC. In beginsel had zij hetzelfde doel als HVC afvalcentrale. HVC afvalcentrale: Zorg dragen voor het op milieu hygiënisch verantwoorde wijze bewaren, bewerken en (doen) verwerken van huishoudelijk en andere categorieën van afvalstoffen met bijkomende werkzaamheden.
5. GR Reinigingsdienst Waardlanden	Gorinchem	Reinigingsdienst voor de gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden.
6. GR Bureau Openbare Verlichting	Hardinxveld-Giessendam	Bureau OVL is de beheerunit die voor 7 gemeenten toeziet op het onderhoud en het laten verhelpen van storingen aan de Openbare Verlichting.
7. GR Samenwerkingsverband Vastgoedinfo, Heffing en Waardebepaling (SVHW)	Klaaswaal	Een zo doelmatig mogelijke uitvoering van werkzaamheden met betrekking tot: de heffing en invordering van belastingen; de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken; de administratie van vastgoedgegevens; het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden.
8. Stedin Holding N.V.	Rotterdam	Netwerkbeheerder voor transport en levering van energie.
9. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Den Haag	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden. De Bank Nederlandse Gemeenten biedt financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering, elektronisch bankieren en beleggen.
10. N.V. Oasen	Gouda	Het (doen) exploiteren van een of meer waterleidingbedrijven en laboratoria.

Verbonden partij	*Vestigingsplaats*	*Openbaar belang*
Overige deelnemingen		
11. Gemeente Hardinxveld-Giesendam Deelneming B.V.	Hardinxveld-Giessendam	Deelname in het aandelenkapitaal van ROM-S C.V en de Gezamenlijke Exploitatiemaatschappij De Blauwe Zoom C.V.
12. Gemeente Hardinxveld-Giessendam Exploitatie B.V.	Hardinxveld-Giessendam	Ontwikkelen van bouwgronden in de gemeente Hardinxveld-Giessendam
13. ROM-S Beheer B.V.	Schelluinen	Aandeelhouder in beheervennootschap

14. ROM-S C.V.	Schelluinen	Ontwikkelen van een bedrijventerrein inclusief de herontwikkeling van vertreklocaties en het ontwikkelen en exploiteren van een aantal regionale vrachtwagenparkeerplaatsen.
15. MerwedeLingeLijn (M.L.L.) Beheer B.V.	Gorinchem	Deelname in vennootschap met als doel de realisatie van een tweetal haltes en aanpassen bestaande halte in Hardinxveld-Giessendam.
16. Gemeenscahappelijke exploitatie maatschappij De Blauwe Zoom beheer B.V.	Hardinxveld-Giessendam	De besloten vennootschap is beherend vennoot van de commanditaire vennootschap GEM De Blauwe Zoom C.V. en heeft als doel het ontwikkelen, realiseren en exploiteren van vastgoedprojecten in De Blauwe Zoom.
17. GEM De Blauwe Zoom C.V.	Hardinxveld-Giessendam	De besloten vennootschap heeft ten doel locatieontwikkeling, zoals is gedefinieerd in de samenwerkingsovereenkomst De Blauwe Zoom.

Risicoprofiel
Het risicoprofiel voor komend jaar is in september 2020 met de gemeenteraad besproken en wordt vanaf nu opgenomen in deze paragraaf verbonden partijen. Het totaaloverzicht is te vinden in onderstaand schema:

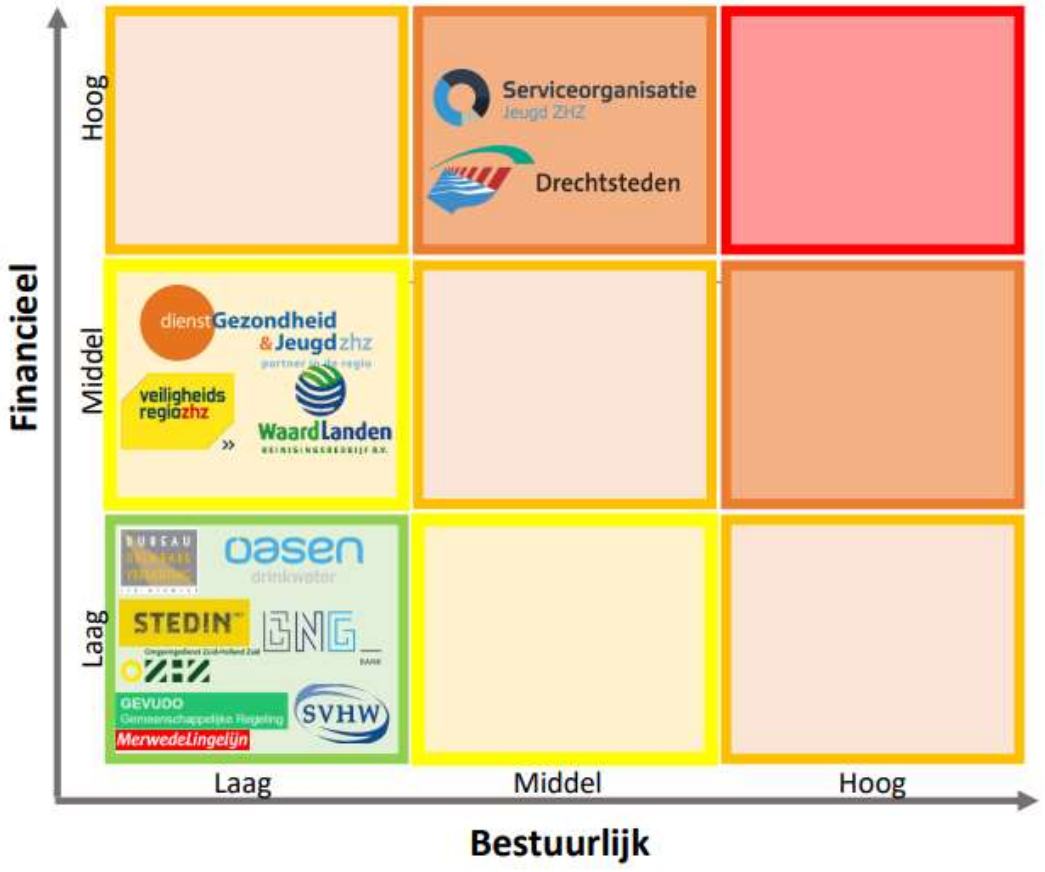

In 2019 is voor het eerst een risicoclassificatie opgesteld volgens de nieuwe nota Verbonden Partijen. Voor meer informatie in deze jaarrekening wordt u verwezen naar de paragraaf risico's en ontwikkelingen. In de aanloop naar de begroting 2022 wordt, net als voor de begroting 2021, opnieuw

een risicoclassificatie voor iedere verbonden partij opgesteld.

Risicoclassificatie
Uit de gemaakte analyse blijkt de volgende risicoclassificatie:

Risicoclassificatie	Verbonden partijen	Sturings- en toezichtsarrangementen
1. Laag	Stedin, Oasen, SVHW	Basispakket
2. Laag / gemiddeld	Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid, Waardlanden, Dienst Gezondheid & Jeugd	
3. Gemiddeld		Pluspakket
4. Gemiddeld/hoog	Gr Drechtsteden, Sociale Dienst Drechtsteden, Serviceorganisatie Jeugd	
5. Hoog		Compleetpakket

Inhoud van de sturingsarrangementen
Hieronder staat de feitelijke invulling van de sturingsarrangementen beschreven, gekoppeld aan de sturende en beheersende rollen van de raad en het college.

	Kaderstellende rol (= sturen)	Controlerende rol (=beheersen)
Basis pakket	• Begroting verbonden partij met ambtelijk advies bespreken in **college.** • In de begroting wordt een actuele risicoanalyse, de bepaling van het sturingsarrangement en eventueel maatwerk opgenomen. • De begroting van de Verbonden partij wordt ter zienswijze aan de **raad** voorgelegd. • Jaarlijkse bijeenkomst waarin risicoanalyses verbonden partijen worden besproken tussen **college** en **raad.**	• Jaarrekening verbonden partij met ambtelijk advies bespreken in **college.** • In de jaarrekening wordt door het **college** verantwoording afgelegd aan de **raad** over de verbonden partijen. • Actieve informatieplicht: bij belangrijke tussentijdse ontwikkelingen informeert het **college** de **raad** via Burap's of RIB.
Plus pakket	• Hogere frequentie bestuurlijke en ambtelijke overleggen	• Alle P&C documenten verbonden partijen (ook burap's) worden met ambtelijk advies besproken in **college.** • In gemeentelijke burap wordt door het **college** verantwoording afgelegd aan de **raad** over de verbonden partijen met risicoclassificatie 'gemiddeld' of hoger.
Compleet pakket	• Nog hogere frequentie bestuurlijke en ambtelijke overleggen. • Er wordt een actieve dialoog tussen de **raad** en de verbonden partij georganiseerd door bijvoorbeeld de directie uit te nodigen in de **raad.**	• Het **college** informeert de **raad** via een RIB over de P&C documenten van de verbonden partij. • Zo nodig wordt de **raad** tussentijds geïnformeerd (ook buiten P&C documenten om).

Financiële informatie per verbonden partij
Voor de feiten en cijfers is gebruik gemaakt van de cijfers uit de jaarrekening 2019 en 2020, voor zover voorhanden, van de verbonden partij.

	Verbonden partij Opgenomen in risicoclassificatie	Betrokkenen	Bestuurlijk belang	Financieel belang	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Financieel resultaat	
					31-12-2018	31-12-2019	31-12-2018	31-12-2019	2018	2019
1.	GR Drechtsteden	Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht en Hardinxveld-Giessendam	Vertegenwoordiging in het Drechtstedenbestuur (wethouder Baggerman), Drechtraad (raadsleden fracties) en diverse portefeuillehoudersoverleggen (portefeuillehouders). Stemrecht in Drechtraad (=algemeen bestuur) op grond van inwoneraantal: 6,18%	De bijdrage aan de GR wordt bepaald a.d.h.v. diverse verdeelsleutels. Overall is het belang van de gemeente Hardinxveld-Giessendam ca 6%. Voor 2020 is deze geraamd op € 9.754 mio.	676.000	-917.000	47.724.000	29.710.000	5.000	-1.235.000
2.	GR Publieke Gezondheid & Jeugd	De gemeenten Hoekse Waard Drechtsteden, Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam en Molenlanden	Het algemeen bestuur bestaat uit de portefeuillehouders Gezondheid en Jeugd van de deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, naast een voorzitter levert de regio Drechtsteden twee leden en de Hoeksche Waard en Alblasserwaard en Vijfheerenlanden ieder een lid. In bestuurlijke zin wordt het algemeen bestuur bijgestaan door een auditcommissie. De auditcommissie bestaat uit 3 leden. Uit iedere regio één. Wethouder T. Boerman is lid van het algemeen bestuur.	Op basis van de gemeenschappelijke regeling levert de gemeente Hardinxveld-Giessendam een bijdrage per inwoner aan de GR DG&J voor de invulling en uitvoering van de wettelijke taken die voortkomen uit de Wet publieke gezondheid en de Leerplichtwet. Dit geldt ook voor de uitvoering van de Jeugdwet. Voor de uitvoering van de Jeugdwet ontvangt de gemeente middelen van het Rijk. De uitvoering hiervan is, middels de Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland Zuid, belegd bij de GR dienst gezondheid jeugd Zuid-Holland Zuid.	4.169.186	4.772.168	56.122.665	34.931.783	1.310.767	1.495.102
3.	GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	De gemeenten Hoekse Waard Drechtsteden, Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam en Molenlanden	De burgemeester is lid van het algemeen bestuur van de VRZHZ.	De gemeente betaalt een gemeentelijke bijdrage voor 2020 van in totaal € 1.122.000 (afgerond). Deze bijdrage is gebaseerd op het zogenaamde boxensysteem en de afgeronde regionalisering van de brandweerkazernes en neemt vanaf 2019 af (zie programma 3)	8.363.570	8.272.746	60.630.119	59.785.990	4.398.000	3.811.618
4.	GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid	De gemeenten Hoekse Waard Drechtsteden, Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam en Molenlanden	De Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid is in bestuurlijke zin een zelfstandige organisatie. Deelnemers zijn de provincie Zuid-Holland en de 17 regio-gemeenten (zie Gemeenschappelijke Regeling Regio Zuid-Holland Zuid) Het algemeen bestuur bestaat uit de portefeuillehouders van de 17 deelnemende gemeenten en een afgevaardigde van de provincie Zuid-Holland. Wethouder J. Nederveen vertegenwoordigt het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Hardinxveld-Giessendam.	De gemeentelijke bijdrage bedraagt in 2020 € 374.342 (inwonersbijdrage inclusief afgenomen diensten).	1.735.883	3.485.445	6.692.951	2.153.730	100.000	253.000
5.	GR GEVUDO	De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht,Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido Ambacht, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht, Vijfheerenlanden en Zwijndrecht.	Wethouder J. Nederveen is lid van het algemeen bestuur. Via de gemeenschappelijke regeling wordt er invloed uitgeoefend op het beleid van de Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC). Vanuit Gevudo is één lid afgevaardigd in de Raad van Commissarissen van HVC en één lid in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.	Via Gevudo wordt deelgenomen in HVC. Dit betekent dat de deelnemende gemeenten hierin een indirect belang hebben. Bij de overdracht van de verbrandingsinstallatie in Dordrecht aan - en daarmee de deelname in - HVC is door de gemeenten een garantstelling voor de leningen van HVC afgegeven. In 2007 is de stortplaats door Gevudo overgedragen aan HVC. Door Gevudo is een vrijwaring gegeven voor het geval de stortplaats (in 2015) niet door de Provincie in nazorg zou worden geaccepteerd als gevolg van onvolkomenheden van het beheer in de periode van Gevudo. Controle heeft plaatsgevonden en HVC heeft de stortplaats volledig overgenomen.	30.487	30.487	537.727	536.061	-	-
6.	GR Reiningsdienst Waardlanden	De gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden	Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is wethouder T. Boerman vice-voorzitter van het bestuur. Dit bestuur bestaat uit evenveel leden als het aantal gemeenten dat aan de regeling deelneemt.	De deelnemende gemeenten betalen bijdragen op basis van een door het bestuur vastgestelde verdeelsleutel. In de begroting wordt aangegeven welke gemeentelijke bijdrage elke afzonderlijke gemeente verschuldigd is voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft. Waardlanden beschikt over eigen reserves om eventuele financiële tegenvallers op te vangen.	1.198.438	1.106.966	14.550.305	17.253.159	156.231	145.507
7.	GR Bureau Openbare Verlichting	De gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Molenlanden, Papendrecht, Krimpenerwaard en Vijfheerenlanden	Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is wethouder T. Boerman vice-voorzitter van het dagelijks bestuur	De aangesloten gemeenten houden de organisatie van het Bureau Openbare Verlichting (Bureau OVL) in stand. Financiering vindt plaats middels een bijdrage per lichtmast (tarief € 8,32 per lichtmast, begroting 2020). Deze bijdragen dekken de reguliere taken. Daarnaast kunnen individuele gemeenten andere taken afnemen, welke in artikel 5 van de Dienstverleningsovereenkomst zijn benoemd.	150.630	141.164	345.218	312.376	32.130	12.296
8.	GR Samenwerkingsverband Vastgoedinfo, Heffing en Waardebepaling (SVHW)	13 gemeenten (Altena Alblasserdam, Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Goeree-Overflakkee, Hardinxveld-Giessendam, Hellevoetsluis, Hoeksche Waard, Krimpenerwaard, Lansingerland, Nieuwkoop, Westvoorne) en Waterschap Hollandse Delta	Wethouder T. Boerman is lid van het algemeen bestuur	De bijdragen van de gemeenten zijn gebaseerd op een aantal kengetallen, zoals aantal aanslagen en aantal objecten. De bijdrage voor 2020 wordt geraamd op € 150.000	1.507.000	1.440.000	5.488.000	4.611.000	589.000	479.000
9.	Eneco Groep N.V.	Deelnemende gemeenten in het werkgebied (55-tal gemeenten)	Namens de gemeente is wethouder J. Nederveen afgevaardigde	De gemeente is in het bezit van 22.495 (0,45%) van de 4.970.978 geplaatste en volgestorte aandelen op 31.12.2017. De aandelen hebben een nominale waarde van € 0,01 per aandeel.	2.939 mio	2.937 mio	2.804 mio	3.031 mio	136 mio	80 mio
10.	Stedin Holding N.V.	Deelnemende gemeenten in het werkgebied (55-tal gemeenten)	Namens de gemeente is wethouder T. Boerman afgevaardigde	De gemeente is in het bezit van 0,45% van de geplaatste en volgestorte aandelen op 31.12.2018.	2.699 mio	2.949 mio	4.292 mio	4.340 mio	118 mio	325 mio
11.	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Gemeenten, provincies en rijk	Namens de gemeente is wethouder T. Boerman afgevaardigde	De gemeente is in het bezit van 31.356 aandelen (0,06%) van de in totaal 55.690.720 uitgegeven aandelen. Nominale waarde per aandeel is € 2,50	4.990 mio	4.887 mio	132.519 mio	144.802 mio	337 mio	163 mio
12.	Oasen N.V.	Gemeenten in het verzorgingsgebied (28 gemeenten)	Namens de gemeente is wethouder T. Boerman afgevaardigde	De gemeente is in het bezit van 18 aandelen (2,41%) van de in totaal 748 uitgegeven aandelen. Nominale waarde per aandeel is € 455,-	109 mio	112 mio	160 mio	169 mio	4.826.000	3.693.000
	Overige deelnemingen									
13.	Gemeente Hardinxveld-Giessendam Deelneming B.V.	Het college vormt de AVA	Statutair directeur van deze vennootschap is de concerncontroller	De gemeente is in het bezit van 18.000 aandelen (100%) van de 18.000 geplaatste aandelen. De aandelen hebben een nominale waarde van € 1 per aandeel	556.684	438.097	1.000	67.132	24.608	13.578
14.	Gemeente Hardinxveld-Giessendam Exploitatie B.V.	Het college vormt de AVA	Statutair directeuren van deze vennootschap zijn mevrouw S.M. van der Stel (strategisch adviseur bedrijfsvoering) en de heer J.J. Janse (projectcoördinator).	De gemeente is in het bezit van 100 aandelen (100%) van de 100 geplaatste aandelen. De aandelen hebben een nominale waarde van € 1 per aandeel	100	100	1,0 mio	122.092	-	67.460
15.	ROM-S Beheer B.V.	4 gemeenten uit de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (50%) en BNG Gebiedsontwikkeling B.V. (50%)	Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is wethouder T. Boerman lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.	De gemeente is in het bezit van 3.500 aandelen (5%) van de 70.000 geplaatste aandelen. De aandelen hebben een nominale waarde van € 1 per aandeel	47.000	44.000	61.000	59.000	-	-3.000
16.	ROM-S C.V.	4 gemeenten uit de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (50%) en BNG Gebiedsontwikkeling B.V. (50%)	Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is wethouder T. Boerman lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.	De gemeente neemt via Gemeente Hardinxveld-Giessendam Deelneming B.V per 31 december 2015 voor € 359.565 (5%) deel in het commanditaire kapitaal. Begin 2019 is een deel van het aandelenkapitaal door ROM-S C.V. uitbetaald (€ 66.033).	10,1 mio	8,5 mio	50.000	247.000	498.000	275.000
17.	MerwedeLingeLijn (M.L.L.) Beheer B.V.	De gemeenten (Dordrecht, Sliedrecht, Hardinxveld-Giessendam, Gorinchem, Giessenlanden, Geldermalsen en Vijfheerenlanden) langs de Merwede-Lingelijn	Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is wethouder T. Boerman AVA-afgevaardigde	De gemeente is in het bezit van 50.100 aandelen (20%) van de 250.000 geplaatste aandelen. De aandelen hebben een nominale waarde van € 1	250.000	-	361.677	-	-	-
18.	Gemeenschappelijke exploitatie maatschappij De Blauwe Zoom beheer B.V.	Gemeente Hardinxveld-Giessendam en Aannemersbedrijf Gebroeders Blokland B.V.	Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is wethouder T. Boerman afgevaardigde	De gemeente neemt voor 50% deel in deze vennootschap	2.975	3.433	6.163	4.622	459	458
19.	GEM De Blauwe Zoom C.V.	Gemeente Hardinxveld-Giessendam en Aannemersbedrijf Gebroeders Blokland B.V.	Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is dhr. G. Nieuwenhuis directe	De gemeente Hardinxveld-Giessendam Deelneming B.V. neemt voor 49% deel in deze commanditaire vennootschap	60.000	60.000	695.653	4.015.548	-	-

1.15 Paragraaf Grondbeleid

Algemeen
Het grondbeleid heeft samenhang met diverse programma's, zoals ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en verkeer en vervoer. Het grondbeleid heeft een grote financiële impact, niet alleen vanwege de te verwachten baten, maar ook vanwege de risico's die worden gelopen bij het in exploitatie brengen van bouwgrond. Verslaglegging over het grondbeleid vindt plaats via het meerjarenprogramma grondzaken (MPG).

Meerjarenprogramma grondzaken
Het meerjarenprogramma grondzaken (MPG) geeft een overzicht van de programmatische, contractuele en financiële stand van de ruimtelijke projecten. Maar wat is een ruimtelijk project? Of beter gezegd: welke definitie hanteert de gemeente Hardinxveld-Giessendam voor een ruimtelijk project?

Vanuit de gemeente is er ruimtelijk beleid ten aanzien van volkshuisvesting, economische ontwikkelingen, openbare ruimte, infrastructuur, recreatie, duurzaamheid en natuur. Het grondbeleid (nota grondbeleid van 29 januari 2015) vertaalt het ruimtelijke beleid in een verantwoord en transparant kader waarbinnen het team Ruimtelijke Projecten gebiedstransformaties kan initiëren en uitvoeren. Deze gebiedstransformaties worden ruimtelijke projecten genoemd. Een voorbeeld van een ruimtelijk project is Morgenslag waar een landelijk gebied met grienden is getransformeerd tot een nieuwbouwwijk voor Boven-Hardinxveld.

Sectie Grondzaken binnen het team Ruimtelijke Projecten is belast met de financiële en contractuele uitvoering en beheersing van de ruimtelijke projecten. Via onderhavig MPG legt Grondzaken verantwoording af over de financiële en contractuele stand van zaken en de toekomstverwachting voor alle ruimtelijke projecten. Dit geldt zowel voor projecten waarbij de gemeente zelf grondbezit heeft, als voor facilitaire projecten. Facilitaire projecten zijn projecten waarbij particuliere ontwikkelaars eigen gronden ontwikkelen.

Kaders
De overheid geeft via de Wet ruimtelijke ordening (Wro) uit 2008 en het besluit ruimtelijke ordening (Bro) wettelijke kaders aan de uitvoering van ruimtelijke projecten. De Wro en Bro bieden onder meer kaders voor het toepassen van zaken zoals kostenverhaal, onteigening etc.

De Wro en Bro zijn financieel verder uitgewerkt in het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Het nieuwe BBV is per 1-1-2016 van kracht geworden en stelt duidelijke eisen aan de financiële verslaglegging van alle ruimtelijke projecten. Daarnaast is per juli 2019 door de commissie BBV een nieuwe notitie geschreven om nadere duiding te geven aan verschillende onderwerpen. Per begrotingsjaar 2019 is de notitie van het BBV per juli 2019 vigerend geworden en vormt daarmee ook de basis voor het MPG.

Grondbeleid
Het grondbeleid van de gemeente uit 2015 vormt een trendbreuk met het verleden. In het verleden was actief grondbeleid – waarbij de gemeente grond opkoopt, transformeert en bouwrijpe grond uitgeeft – de norm. In 2015 heeft de gemeente, overeenkomstig de landelijke trend, een beweging gemaakt naar facilitair grondbeleid. Dat betekent dat de gemeente het aankopen, transformeren en ontwikkelen van grond aan de markt over laat, maar waarbij de gemeente wel regie voert. De werkwijze komt voort uit een verdere terugtrekking van de overheid van de (risicovolle) grondmarkt bij de Nota Ruimte (2005) en de daaropvolgende inwerkingtreding van de Wro en Bro. In 2021 wordt deze werkwijze bij de herziening van de nota grondbeleid onder de loep genomen. De verwachting is dat wordt gekozen voor situationeel grondbeleid, waarbij de gemeente per project bekijkt welke rol zij inneemt.

Gemeente Hardinxveld-Giessendam is al enige jaren bezig om de actieve projecten af te ronden. Nieuwe initiatieven worden in beginsel op een facilitaire manier begeleid. Uitzonderingen kunnen gemaakt worden, zoals bij de Westpunt in 't Oog is gebeurd. In de Westpunt van 't Oog is bedrijvigheid voorzien. Deze toevoeging van bedrijventerrein was afgestemd met de provincie, er bleek voldoende vraag naar bedrijventerrein, de eigenaren wilden vervreemden, maar (lokale) ontwikkelaars waren niet direct geïnteresseerd om te kopen. Om die redenen heeft de gemeente besloten om Westpunt in 't Oog zelf te transformeren.

1 Januari 2022 wordt vermoedelijk de Omgevingswet (Ow) ingevoerd. Deze wet vervangt en vernieuwt diverse vigerende wetten op het gebied van ruimtelijke ordening waaronder de Wro en de Bro. De impact van de Ow op het grondbeleid is groot. Er komt een nieuwe planvorm: het omgevingsplan en gemeentes moeten een nieuwe visie, een omgevingsvisie, opstellen. Deze gewijzigde producten zullen tot een heroverweging van het grondbeleid leiden. Het grondbeleid zal dan ook in 2021 vernieuwd moeten worden om tegemoet te komen aan de gewijzigde eisen in de Ow. Daarnaast zal de gemeente tot een heroverweging over het bovenwijks beleid moeten komen aangezien de Ow nieuwe middelen biedt om bovenwijks beleid toe te passen en ontwikkelingen in 't Oog grootschaliger blijken dan enkele jaren geleden werd aangenomen. Momenteel ziet de gemeente af van het toepassen van bovenwijks beleid. Voorbereidingen hiervoor zijn in volle gang, maar hangen af van de ramingen binnen 't Oog. Momenteel worden de betreffende gegevens verzameld. Als deze gegevens bekend zijn, dan wordt het bovenwijks beleid aangepast en ter vaststelling aan de raad aangeboden.

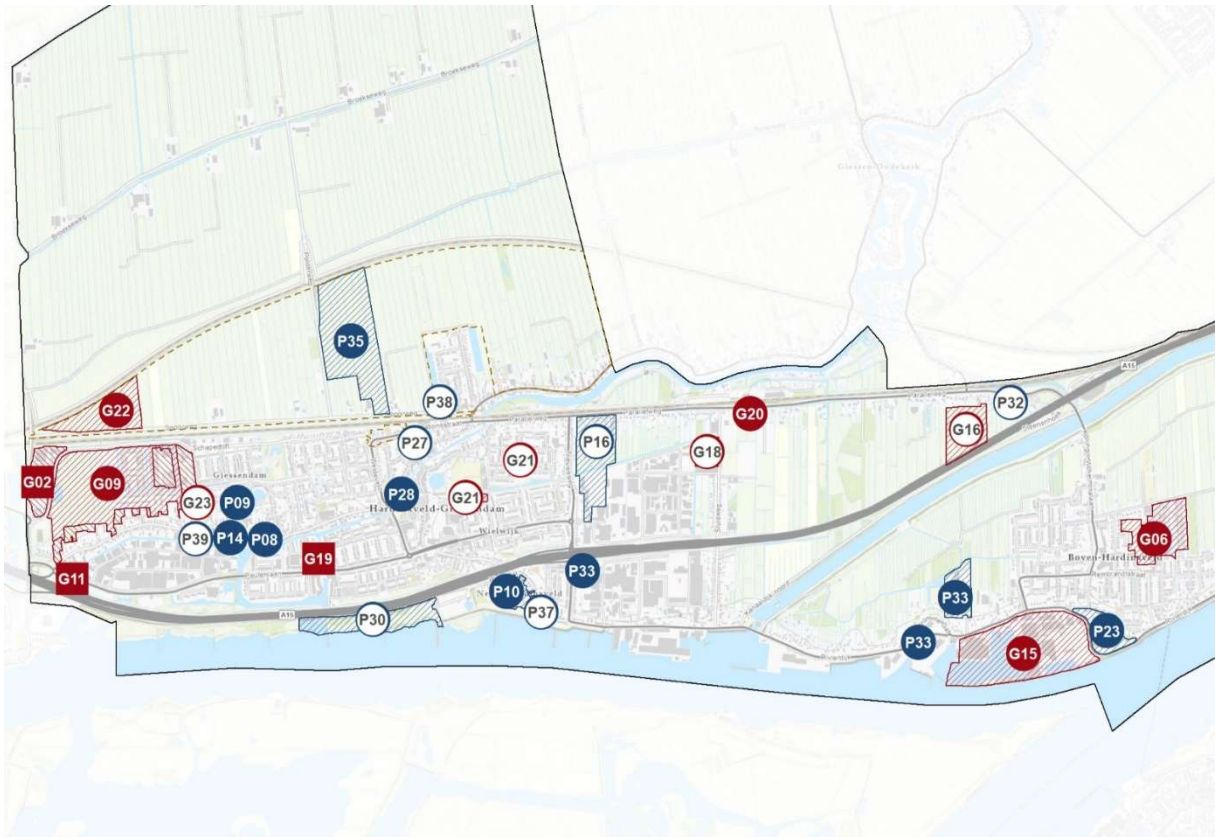

Type projecten

Op basis van de Wro, Bro, het BBV en rekening houdend met de invoering van de Ow zijn projecten te onderscheiden in diverse types. Ondergrens is dat een project minimaal voldoet aan de voorwaarden voor een bouwplan zoals gesteld in Bro artikel 6.2.1. De volgende types worden onderscheiden:

- Bouwgronden in exploitatie (BIE / Actief)
  Actieve projecten zijn projecten waarbij de gemeente haar eigen grond actief transformeert (bijvoorbeeld G22 Westpunt). De gemeente houdt de uitgaven en inkomsten bij door middel van een (bouw)grondexploitatie (een meerjarige exploitatie ook wel een BIE genoemd). Een project wordt pas actief als de gemeenteraad een grondexploitatiecomplex met een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.
- Exploitatie B.V.
  Een deel van de actieve projecten zijn om administratieve redenen in 2015 ondergebracht in een aparte ontwikkel B.V. Alle ingebrachte gronden zijn ontwikkeld en de exploitatie BV wordt gesloten na vaststelling van het MPG 2021.
- PPS-projecten (Publiek-private samenwerkingen)
  G09 De Blauwe Zoom is een bijzondere vorm van een actief project. De gemeente is gedeeld aandeelhouder in een GEM (grondexploitatiemaatschappij) die de grond transformeert.
- Exploitatieplannen

Onder De Blauwe Zoom ligt ook een exploitatieplan (E09). Met een exploitatieplan worden regels voor het omslaan van kosten over de verschillende grondeigenaren op een publiekrechtelijke manier geregeld. Daarnaast kunnen diverse locatie-eisen worden gesteld. De financiële verantwoording van het exploitatieplan vindt plaats door middel van een facilitaire exploitatie. Het exploitatieplan wordt in 2021 herzien en zal gelijktijdig met het nieuwe bestemmingsplan De Blauwe Zoom West aan de raad worden aangeboden.

- Strategische gronden (materiële vaste activa/MVA)
  Materiële vaste activa zijn strategische of slapende grondposities in bezit van de gemeente, waarvan de gemeente voornemens is te transformeren dan wel te verkopen. De raad heeft voor deze projecten nog geen besluit tot uitvoering c.q. verkoop genomen. Deze gronden vertegenwoordigen wel waarde. Voorheen werd voor de projecten de term NIEX (niet in exploitatie genomen gronden) gehanteerd. De BBV heeft deze term afgeschaft. Gronden die hieronder vallen worden nu aangeduid als 'strategische gronden' onder materiële vaste activa (MVA). Op deze gronden wordt niet afgeschreven en de gronden dienen periodiek getaxeerd te worden.
- Particuliere ontwikkelingen met overeenkomst
  Indien particuliere initiatieven binnen de beleidskaders passen en haalbaar worden geacht, maar er nog geen gewijzigd planologisch kader is, kan de gemeente besluiten om tot anterieure contractvorming over te gaan. De particuliere ontwikkelaar ontwikkelt dan zijn eigen stuk grond, waarbij de gemeente, tegen een vergoeding (kostenverhaal), onder meer het publiekrechtelijke deel uitvoert. Voorbeelden van particuliere ontwikkelingen zijn de P10 IJzergieterij en P14 Buitendams 301-307.
- Particuliere initiatieven
  Particulieren komen met hun plannen bij de gemeente ter beoordeling. De gemeente bekijkt (onder andere via de regiegroep) of een initiatief binnen de beleidskaders past en haalbaar wordt geacht. De nu genoemde particulieren initiatieven bevinden zich in deze initiatieffase. Een voorbeeld is het onderzoek naar de ontwikkeling van P16 Middelwetering.

Gronden als vast actief (openbaar gebied onder wegen, gebouwen, parken, pleinen etc.) worden niet verantwoord in het MPG. De gemeente heeft op dit moment ook geen ruilgronden of grondbanken in bezit.

Naast de lopende projecten (actieve grondexploitaties, GEM De Blauwe Zoom en de anterieure trajecten) zijn ook nog andere ruimtelijke contractvormen mogelijk zoals concessies, joint ventures etc. De gemeente heeft naast GEM De Blauwe Zoom geen andersoortige contracten lopen en is ook niet voornemens dat in de nabije toekomst te gaan doen. De gemeente had wel twee lopende bouwclaims. Een bouwclaim van BPD voor circa 60 woningen en een bouwclaim met AM voor 61 woningen. Beiden zijn ingevuld in De Blauwe Zoom.

Lijst ruimtelijke projecten
Onderstaande lijst is opgesplitst naar type project. Allereerst de actieve projecten, PPS-projecten, projecten van de ontwikkel B.V. en de eventueel af te sluiten actieve projecten. Daarna volgt de lijst met strategische gronden, de lijst met particulieren ontwikkelingen met overeenkomst en de lijst met particuliere ontwikkelingen zonder overeenkomst (initiatieven). Elk project is terug te vinden op de kaart op basis van een G-nummer, E-nummer, P-nummer waarbij G staat voor gemeentelijk, E staat voor exploitatieplan en P staat voor privaat.

BIE
G06 – Pieter de Hoogh (voorheen Morgenslag)
G15 – Herstructurering Gemeentehaven
G20 – Lint Parallelweg
G22 – 't Oog Westpunt

PPS
G09 – CV/BV GEM De Blauwe Zoom (50% deelneming)

MVA
G16 – Compensatiegronden grienden
G18 – Zwembad Duikelaar e.o.
G21 – Pietersweer 34-36 (incl. locatie Ichtus)
G23 – Buitendams Zwaluwpad

Exploitatieplan
E09 – Exploitatieplan De Blauwe Zoom 2e herziening

Particuliere ontwikkeling met overeenkomst
P08 – Scheepswerf De Giessen (Buitendams 235)
P09 – Nederveen-Huisman (Buitendams 348-352)
P10 – IJzergieterij (Rivierdijk 828)
P10a – Legalisering woonarken (Rivierdijk)
P14 – Buiten Gewoon (Buitendams 301-307)
P23 – De Rokerij
P33 – Ritmeester, Kade 60 en Rivierdijk 421
P35 – 't Oog Waardzone

Particuliere initiatieven
P16 – Middenwetering
P27 – Giessenschool e.o. (Stationsstraat)
P28 – Kerkgebouw (Buitendams 45)
P30 – Buitendijkse Jachthaven Beneden Merwede
P32 – Parallelweg 163 (dagbesteding)
P37 – Rivierdijk 745-749
P38 – Frederikstraat
P39 – Zwaluwpad (Buitendams 378)

Af te sluiten ontwikkelingen en MVA
G02 – De Blauwe Zoom actief
G11 – Facilitypoint (in Exploitatie B.V.)
G19 – Peulenplein e.o.

Ontwikkelingen in 2020 en begin 2021

Programma (grond)	MPG 2020	Werkelijk
Actieve projecten en exploitatieplannen		
E09 De Blauwe Zoom Expl.plan	1	-
G20 Lint Parallelweg	1	-
G09 - CV/BV De Blauwe Zoom	2	2
Facilitaire projecten (anterieur)		
R08 - Scheepswerf De Giessen	8	-
P09 Nederveen-Huisman	14	-
P23 Rokerij	10	-
P28 Kerkgebouw Buitendams (45)	21	-
Totaal	**57**	**2**

In het MPG was een doelstelling van 57 woningen te realiseren/uit te geven woningen over geheel 2020 opgenomen. In 2020 zijn er 2 woningen gerealiseerd of in aanbouw. Het aantal woningen is duidelijk waarneembaar achtergebleven doordat een aantal projecten vertraging op hebben gelopen.

- De woning aan de zuidrand van het exploitatieplan Blauwe Zoom is niet ontwikkeld. De gemeente heeft op de planning van dit project slechts zeer beperkt invloed.
- De woning aan het lint van de Parallelweg is in januari 2021 verkocht en is daarom niet in de tabel meegenomen als gerealiseerd in 2020.
- De twee woningen die gerealiseerd zijn, zijn de laatste woning in Hollands Huis en een woning die uit het plangebied De Blauwe Zoom is gehaald en is verkocht.

En hoewel in 2020 flink is gewerkt aan de particulieren plannen, lijken de eerste nieuwe woningen vooral in 2021 te verschijnen. Dit geldt het meest concreet voor projecten Scheepswerf De Giessen, Buiten Gewoon en Rokerij.

Woningbouw meerjarig	Prognose	Werkelijk
2014	119	31
2015	145	80
2016	91	17
2017	132	115
2018	111	17
2019	133	92
2020	57	2
Gemiddelde productie	**113**	**51**

Op een dip in 2016 na, is er tot 2018 sprake van een structurele productie van - over 4 jaar gemeten - circa 61 woningen per jaar. In 2018 heeft zich een nieuwe dip voorgedaan, waardoor het gemiddelde zakt naar 52 woningen per jaar. In 2019 is door de afzet van 92 woningen het gemiddelde weer omhoog gaan. Maar in 2020 is door een cumulatie aan factoren echter vrijwel geen programma gerealiseerd waardoor het gemiddelde weer terugzakt naar 51 woningen per jaar.

De oorzaak voor het uitblijven van nieuwe woningen is een veelkoppig monster. In juli 2020 is het college en de raad geïnformeerd over de diverse redenen waarom de productie achter blijft met als hoofdonderwerpen de regionale afstemming, diersoortbescherming, stikstof, PFAS, BENG en COVID-19. Inmiddels heeft de gemeente echter wel diverse maatregelen getroffen om te voorkomen dat de woningbouwproductie voor komende jaren stagneert. De maatregelen worden per onderwerp toegelicht in onderstaande alinea's:

Regionale woningbouwafspraken
Er is goed contact met de Provincie over de diverse bouwprojecten. Per 1 juli 2020 zijn alle (grote) projecten opgenomen op de Planmonitor Drechtsteden. Hierbij heeft de gemeente wel een uitvoeringsplicht. Hoe meer er concreet gerealiseerd wordt hoe meer programma de gemeente in de toekomst ook mag ontwikkelen.

Soortbescherming
Als het gaat om strikt beschermde diersoorten is 2020 een jaar met grote impact geweest. Omgevingsdienst Haaglanden heeft als bevoegd gezag de gemeente gevraagd om een meer integrale aanpak van soortbescherming. Onderdeel van deze integrale aanpak is de verplichting om in bestaande projecten extern te compenseren als habitat verloren gaat. Concreet houdt dat in dat de gemeente voor projecten zoals G09 De Blauwe Zoom en G22 Westpunt een extern compensatiegebied aan heeft moeten kopen om een nieuwe habitat te creëren voor strikt beschermde diersoorten zoals de rugstreeppad, oeverzwaluw, heikikker, kerkuil en grote modderkruiper omdat leef- en foerageergebied vernietigd werd.

Deze benadering is een stuk strikter dan in voorgaande jaren werd gehanteerd en brengt een langere procedure en aanzienlijk meer kosten met zich mee. Voor projecten Blauwe Zoom en Westpunt lopen inmiddels nieuwe aanvragen voor ontheffing op basis van extern compenseren zodat de uitvoering kan doorgaan.

Stikstof
Het is gelukt om voor de projecten in 't Oog (Westpunt en Waardzone) alsmede voor Blauwe Zoom ontheffing voor stikstof middels het stikstofregistratiesysteem te krijgen. Inmiddels is er nieuwe wetgeving in voorbereiding waarbij het vermoeden is dat woningbouw ontheven wordt van stikstofcompensatie.

PFAS
Binnen de gemeentegrenzen heeft een deel van de gronden een verhoogde waarde met betrekking tot PFAS. In beginsel mocht deze grond niet worden afgevoerd omdat er nog geen goede verwerkingsmethode bleek te bestaan. Met name in project G15 Gemeentehaven bleek dat een probleem. Inmiddels kan een deel van de PFAS vervuilde grond in Gemeentehaven in een slibput worden opgeslagen en zijn er bedrijven die PFAS grond kunnen verwerken. Het resterende deel kan worden afgevoerd. Voor de overige projecten is sprake van een gesloten grondbalans of wordt zand van buitenaf aangevoerd.

BENG
De regels met betrekking tot het bouwen van woningen zijn onlangs aangescherpt. Met name het duurzaamheidsaspect BENG (Bijna Energie Neutral Gebouw) zorgt voor extra kosten bij de bouw van een nieuwe woning. Ontwikkelaars geven aan dat dit effect heeft op hun business cases voor verschillende

plannen. De eerste effecten hiervan zijn zowel landelijk als lokaal terug te zien in de betaalbaarheid van woningen.

COVID-19
En ten slotte natuurlijk ook het allesoverheersende onderwerp van het afgelopen en lopende jaar: COVID-19. Vorig jaar was er vooral veel onduidelijk over de impact van COVID-19 op de grondmarkt. Inmiddels kunnen we constateren dat de impact van COVID-19 op de vraag naar bouwrijpe grond voor woningbouw en bedrijvigheid er nauwelijks is. Het is eerder anders om. Het afgelopen jaar zijn procedures niet alleen complexer geworden, door werken op afstand lopen behandeltijden voor aanvragen uit en is het lastiger contact te zoeken met interne en externe partijen. Als gevolg hiervan lopen enkele projecten langzamer dan gehoopt en wordt de vraag naar nieuwe woningen en nieuwe grond voor bedrijven alleen maar groter.

Vakbekwaam personeel
Door landelijke schaarste is het moeilijk goed gekwalificeerd personeel te vinden voor invulling van de diverse (in projecten ondersteunende) beleidsfuncties, zowel voor inhuur als voor vast personeel. Het gevolg is dat er voor projecten soms niet afdoende personele capaciteit is en er vertraging met eventueel financiële gevolgschade ontstaat.

Conclusie: Bouwen, bouwen, bouwen
De toevoeging van nieuwe woningen is een urgent thema in de Drechtsteden in het algemeen. Hardinxveld-Giessendam onderschrijft dat thema. De gemiddelde productie van 51 woningen per jaar ligt lager dan de recente prognose van de woningvoorraadtoename van de provincie, die rond de 85 woningen per jaar voor de komende 5 jaar schommelt. Een inhaalslag is dan ook nodig om te kunnen voldoen aan de toename van de woningbouwcijfers. Tegelijkertijd is het van belang dat we de woningen bouwen waar de markt behoefte aan heeft en dat we voor de verschillende doelgroepen mooie woningen neer kunnen zetten. De productie van nieuwe woningen staat dan ook hoog op de prioriteitenlijst binnen de projecten. Momenteel wordt actief personeel geworven om de gevraagde ontwikkelingen te ondersteunen.

Bereikte resultaten gemeentelijke projecten in 2020
In de volgende gemeentelijke projecten zijn uitgiftes gedaan, procedures doorlopen en overeenkomsten getekend:
- *G02 De Blauwe Zoom:* In de actieve exploitatie van de gemeente resteert alleen de aanleg van de Bellefleur/Zwaluwpad en omgeving. Het woonrijpmaken van het bedrijventerrein aan de Moerbei heeft in 2019 plaatsgevonden. De grex wordt per 2021 afgesloten. Het Zwaluwpad wordt een apart facilitair project en de aanleg van de zuidstrook bij de Bellefleur zal een civiel project worden. Bij afsluiting van de grex worden de boekwaarden en restbudgetten overgeheveld.
- *G06: Pieter De Hoogh.* Per 2021 worden deelplannen Morgenslag en Regenboogschool e.o. afgesloten. Resteert deelplan Pieter de Hoogh, het voormalig zuidelijk veld van korfbalvereniging HKC. Voor Pieter de Hoogh lopen er lopen gesprekken met een ontwikkelaar en de gesprekken zitten in de afrondende fase. De gemeente geeft een korting op de grondprijs, deze korting is ten behoeve van de kopers van de woningen. Bij verkoop van de woning door de eerste bewoner, krijgt de gemeente de korting terugbetaald. Zo hebben de woningen kwaliteit en zijn ze toch betaalbaar voor de beginnende koper.
- *G11 Facilitypoint:* De werkzaamheden rondom Facilitypoint zijn afgerond. Wat nog rest is aanpassingen aan de rotonde aan de Peulenlaan. Deze wordt veiliger voor fietsers. Dat is een civiel project. De grex wordt per 2021 afgesloten en de restbudgetten voor de aanpassing van de rotonde overgeheveld naar het civiele project. De laatste gronden uit de exploitatie BV zijn hiermee ontwikkeld.
- *G15 Herstructurering gemeentehaven:* Begin 2016 is een overeenkomst gesloten met DBS (Den Breejen Shipyards) voor de verkoop van diverse delen nat bedrijventerrein door de gemeente aan DBS alsmede de aanleg van een nieuwe strekdam en een schierkade. Onderdeel van de overeenkomst is de aankoop van woningen aan de Blikstraat/Havenstraat, waar de gemeente momenteel (met subsidie van de provincie) uitvoering aan geeft. In 2016 zijn alle woningen aan de Blikstraat/ Havenstraat aangekocht. In 2017 is de bestemmingsplanprocedure doorlopen en kwamen de natte en droge percelen in eigendom van de gemeente. Deze zijn in het tweede kwartaal van 2020 overgedragen aan DBS.
  - In 2020 is begonnen met het aanleggen van de strekdam. Hierbij is beschermde fauna aangetroffen, de zogenoemde rivierrombout (een soort libelle). Deze strikt beschermde soort

moest worden ingepast in de plannen alsmede de oeverzwaluw die sinds vorig jaar in het gebied aanwezig is. Er loopt nu een ontheffingsverzoek bij Omgevingsdienst Haaglanden voor een aanpassing van de plannen, waarbij de habitat van de rivierrombout is meegenomen.
    - In 2020 is duidelijkheid ontstaan over het storten van met PFAS verontreinigd slib. In 2021 wordt een deel van het slib op locatie opgevangen en een deel afgevoerd.
- *G09/E09 GEM De Blauwe Zoom:*
    - Eind 2019 is de nieuwe stedenbouwkundig plan van Plein06 als hoofdstructuur vastgesteld voor het opstellen van een nieuw bestemmingsplan en exploitatieplan voor fase 2 (westzijde) van de Blauwe Zoom. Er treedt echter vertraging op door de aanwezigheid van beschermde diersoorten en het afvangen en herplaatsen ervan. Eind 2020 zijn compensatiegebieden aangekocht en is in de zuidrand van de Blauwe Zoom een tijdelijk compensatiegebied aangelegd. In maart 2021 is begonnen met het afvangen van beschermde dieren. Daarmee kan in 2021 alsnog gestart worden met de ontwikkeling van Ons Dorp.
    - Ook zorgen de strengere regels op gebied van stikstofdepositie voor nader onderzoek en aanpassingen aan de planvorming. Inmiddels heeft de gemeente de ontheffing voor stikstof verkregen. De planning van de uitgifte van de woningen is verschoven naar begin 2022.
    - In januari 2018 is een contract gesloten met AM voor de bouw van 78 woningen in deelgebieden 7, 8 en 10. In 2018 is de grond van de gemeente aan de GEM overgedragen en in 2019 heeft de volledige overdracht aan AM plaatsgevonden. De woningen zijn reeds opgeleverd en het gebied is woonrijp opgeleverd.
    - De Nieuwe Buurt (91 woningen) is in 2019 woonrijp gemaakt.
- *G22 Westpunt 't Oog:* In 2019 is de ruimtelijke procedure gestart voor de ontwikkelingen van bedrijventerrein 't Oog Westpunt. Wegens een zienswijze en beroepsprocedure tegen het bestemmingsplan is vertraging opgelopen. Inmiddels is de gemeente geheel in het gelijk gesteld en is het bestemmingsplan onherroepelijk. Bij de uitvoering van de werkzaamheden voor ophogen bleken echter aanvullende acties met betrekking tot strikt beschermde diersoorten nodig. Inmiddels loopt er een aanvraag voor ontheffing voor een tijdelijk compensatiegebied, met als doel om beschermde diersoorten op termijn te verhuizen naar het nieuw aangekochte externe compensatiegebied.

Voortgang binnen MVA projecten:
- *P18 Buitenzwembad:* in 2019 heeft een nieuwe initiatienemer zich gemeld. Deze initiatiefnemer heeft een plan om een buitenzwembad te openen. Daarbij wordt gedacht aan een ligweide, klein buitenbad en een horecavoorziening. De naastgelegen grond zou benut kunnen worden voor de vestiging van bedrijven. Hiervoor is een intentieovereenkomst gesloten. Partijen zijn nu verder aan het onderzoeken of de plannen haalbaar zijn.
- *P19 Peulenplein e.o.:* vanaf 2017 hebben gesprekken gelopen over de herontwikkeling van het gebied. Echter in 2020 is een nieuwe koper voor de gronden opgedoken. De gemeente was geen grondeigenaar en had hier geen invloed op. De nieuwe koper heeft binnen de grenzen van het huidige bestemmingsplan een omgevingsvergunning aangevraagd voor de bouw van een supermarkt. Op het kleine perceel waarvan de gemeente eigenaar is, is een sportveldje gerealiseerd. Dit project is niet langer een MVA, maar een regulier stukje openbaar gebied geworden. Daarmee wordt binnen het MPG niet meer over het Peulenplein gerapporteerd.
- *P21 Pietersweer:* De gemeente en Rivas bezitten vastgoed in het gebied, een herontwikkeling hiervan was aanleiding om overleggen te voeren. De planning was om op middellange termijn nieuwbouw te realiseren voor zowel de Ichthus als de Driemaster. Partijen hebben vanuit dit vertrekpunt de afgelopen periode onderzoek gedaan naar gezamenlijke nieuwbouw aan de Pietersweer. Vooralsnog is dit niet gelukt en keren de plannen terug naar de initiatieffase.

Particuliere ontwikkelingen
Diverse particuliere ontwikkelingen zijn in uitvoering. Enkele opvallende punten:
- *P08 Scheepswerf De Giessen*: De fasering en het programma (8 woningen) is door AGB (Aannemersbedrijf Gebroeders Blokland) in heroverweging genomen. Door een aangetroffen bodemvervuiling – die inmiddels geen belemmering meer vormt voor de ontwikkeling – is de planning

iets opgeschoven. Dat heeft geen gevolgen voor de kosten van de gemeente, de plankosten blijven ruim binnen de raming. In 2021 wordt begonnen met de bouw van de woningen.

- *P09 Nederveen*-Huisman: Er lopen gesprekken met de ontwikkelaar. Bij de ontwikkelaar kreeg het project van 27 woningen weinig prioriteit. In 2019 zijn de gesprekken met de initiatiefnemer weer opgepakt. Door een wissel van projectleiders bij de initiatiefnemer heeft het project in 2020 opnieuw vertraging opgelopen. In 2021 wordt de samenwerkingsovereenkomst gesloten. Daarmee wordt de intentiefase financieel afgerond en wordt een bestemmingsplanwijziging voorbereid.
- *P10 IJzergieterij en P10a Legalisering Woonarken*: Het plan voor de voormalig IJzergieterijlocatie (maximaal 150 woningen) is zorgvuldig voorbereid. Daarbij moest er voor elk beleidsonderwerp (programma, verkeer, omgeving, watercompensatie, milieu) consensus worden bereikt. De planvorming duurde daardoor langer dan gepland. Mede ook doordat een goede herverkaveling van de woonarken deel van de planvorming is geworden. In 2019 is een splitsing gemaakt tussen de kosten voor de woonarken en kosten voor het facilitaire plan IJzergieterij.
  - Voor de woonarken wordt grond aangekocht van het waterschap en verkocht aan de particulieren. Een deel van de gronden van het Waterschap valt binnen de ontwikkeling van de IJzergieterij locatie. De particulieren kopen grond van de gemeente en betalen mee aan de aanpassing van het bestemmingsplan. Hiermee worden de woonarken gelegaliseerd en wordt het gebied kwalitatief verbeterd. Ook Blokland koopt grond van de gemeente ten behoeve van de ontwikkeling van de woningen van de IJzergieterij locatie. Echter de verwachting is niet dat alle plankosten verhaald kunnen worden, de gemeente zal waarschijnlijk bij moeten dragen aan deze ontwikkeling.
  - Voor de IJzergieterij lopen de plankosten hoog op. De verwachting is niet dat al deze kosten verhaalbaar zijn. Het Stedenbouwkundig Programma van Eisen (SPvE) is in 2019 vastgesteld en daarna is het voorontwerp bestemmingsplan in procedure gebracht. Er is veel afstemming met de omgeving geweest; helaas blijft daar weerstand bestaan die vooral betrekking heeft op de verkeersafwikkeling. In 2020 is de samenwerkingsovereenkomst met Blokland gesloten. Daarmee kan de intentiefase financieel afgerond worden en kunnen opnieuw plankosten worden verhaald.
  - Inmiddels is het bestemmingsplan voor IJzergieterij vastgesteld (2021). Voorlopig is het bestemmingsplan echter niet onherroepelijk. Er lopen 2 beroepszaken en een voorlopige voorziening.
- *P14 Buiten Gewoon* (Buitendams 301-307): De samenwerkingsovereenkomst voor het plan van circa 17 woningen is in 2019 gesloten. Daarmee is de intentiefase afgesloten en zijn de door de gemeente gemaakte kosten verhaald. Inmiddels is gestart met de bouw.
- *P23 Rokerij:* In 2018 is gezamenlijk door Blokland Bouwpartners en de gemeente gewerkt aan het opstellen van een Stedenbouwkundig Programma van Eisen (SPvE) voor de verdere uitwerking van dit project. Het SPvE is in 2019 vastgesteld, waarna het bestemmingsplan in procedure is gebracht. Inmiddels is er een onherroepelijk bestemmingsplan. Het project betreft het transformeren van een voormalig bedrijfsterrein naar een woongebied met ca. 60 woningen.
- *P35 't Oog* – Waardzone: De gemeentelijke grondpositie in 't Oog is in 2018 verkocht aan Waardzone.
  - De betaling geschiedt in termijn, waarvan de 1e termijn in 2018 is overgemaakt. Alle termijnen samen geeft voldoende dekking voor de resterende boekwaarde en additionele kosten op het project.
  - Momenteel vindt de planvorming plaats voor de realisatie van circa 160-170 woningen. Op dit moment loopt een ontheffingsaanvraag voor flora en fauna. Waarschijnlijk moeten hier nog aanpassingen voor gedaan worden.
  - De verdere ontwikkeling van 't Oog is bij uitstek geschikt voor bovenwijks kostenverhaal. Er dienen verschillende aanpassingen aan het omliggende openbaar gebied plaats te vinden om de ontwikkeling mogelijk te maken. Op dit moment is de nota grondbeleid (inclusief bovenwijks kostenverhaal) in ontwikkeling. In Q2 van 2021 zijn alle gegevens omtrent 't Oog bekend en dat wordt verwerkt in de nota grondbeleid.
- *39: Buitendams 378 (Zwaluwpad):* Dit plan voor circa 16 woningen is in 2015, naar aanleiding van ingediende zienswijzen tegen het plan, buiten de vaststelling van het bestemmingsplan De Blauwe Zoom gehouden. Echter en zijn inmiddels nieuwe plannen voor het gebied. Deze ontwikkeling was in de grondexploitatie P02 De Blauwe Zoom gemeentelijk gebracht. Nu deze grondexploitatie wordt

afgesloten, wordt het weer een apart facilitair project. De overeenkomsten (samenwerkingsovereenkomst en koopovereenkomst) liggen in concept klaar en zitten in de afrondende fase.

Prognose uit MPG 2020 te verwachten resultaten

Grondexploitaties	Totaal	G06	G15	G20	G22	G09 (GEM)
		PdHoogh	Haven	Parallelwg	Westpunt	DBZ (50%)
Raming NCW per 1-1-2021	**2,35**	**-0,74**	**1,19**	**0,17**	**1,73**	**-3,58**
Boekwaarde	-3,38	-	-1,56	0,03	-1,85	3,73
Saldo NCW per 1-1-2021	**-1,03**	**-0,74**	**-0,37**	**0,20**	**-0,12**	**0,15**
Winstneming	-	-	-	-	-	-
Saldo NCW per 1-1-2020	**-1,03**	**-0,74**	**-0,37**	**0,20**	**-0,12**	**0,15**

Verschil	Totaal	G06	G15	G20	G22	G09 (GEM)
Saldo MPG 2020 (NCW)	-0,45	-0,74	-0,02	0,20	0,11	1,63
Saldo MPG 2021 (NCW)	-1,03	-0,74	-0,37	0,20	-0,12	0,15
Verschil	**-0,58**	**-**	**-0,35**	**+0,00**	**-0,23**	**-1,48**

Bouwgrondexploitaties:
Oppervlakte 16,3 ha
Boekwaarde 31 december 2020 € 3.382.000 na afsluiting diverse grondexploitaties
Prijs per m2 € 20,75

Voor het totaal van de grondexploitaties wordt een beperkt positief negatief verwacht. Voor alle negatieve grondexploitaties is of wordt voorziening getroffen.

De totaal nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten van in exploitatie genomen gronden bedragen:

Totaal investeringen € 7,45 miljoen
Totaal opbrengsten € 9,85 miljoen

De totale stand van de boekwaarde sloot vorig jaar op € 8,18 mln. negatief en per 1-1-2021 op € 3,38 mln. negatief. Door het sluiten van diverse grondexploitaties per 1-1-2021 is de boekwaarde aanzienlijk gedaald. Wel zit er een grote boekwaarde op de facilitaire projecten waardoor de totale boekwaarde voor actieve grondexploitaties, MVA en facilitaire projecten tezamen op € 14,12 mln. sluit:

Boekwaarde	Standlijn
Actief	**-3,38**
G06 Pieter de Hoogh	-
G15 Herstructurering Gemeentehaven	-1,56
G20 Lint Parallelweg	0,03
G22 't Oog Westpunt	-1,85
MVA	**-0,58**
G16 Compensatiegronden Grienden	-0,21
G18 Buitenzwembad	-0,31
G21 Pietersweer 34-36 (incl. loc. Ichtus)	-0,06
Facilitair	**-10,16**
P08 - P33 Diverse anterieure projecten	-0,53
P35 't Oog Waardzone	-3,70
E09 De Blauwe Zoom Exploitatieplan	-5,93
Totaal	**-14,12**

Reserve
In het verleden is voor het grondbeleid een algemene bestemmingsreserve grondexploitaties in het leven geroepen, de reserve bouwgrondexploitaties (BGE). De reserve dient ter dekking van risico's op reeds gedane aankopen en lopende exploitaties. In onderstaande tabel is het verloop van de reserve BGE te zien:

Verloop reserve BGE	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand
Beginstand 2014			4.395
Resultaat Giessenschool	403.542	-	
Resultaat Hoek Sluisweg-Parallelweg	307.725	-	
Resultaat Facility Point	1.024.300	-	
Onttrekking t.b.v. Burgemeesterswoning	-	-392.000	
Stand per 31-12-2015			1.347.962
Resultaat Centrum	85.529	-	
Stand per 31-12-2016			1.433.491
Winstneming 1 Morgenslag	475.429	-	
Stand per 31-12-2017			1.908.920
Winstneming 2 Morgenslag	629.568	-	
Stand per 31-12-2018			2.538.488
Winstneming 3 Morgenslag	169.691	-	
Voorziening Gemeentehaven	-	-20.000	
Stand per 31-12-2019			2.688.179
Onttrekking t.b.v. anterieure overeenkomsten	-	-293.000	
Stand per 01-07-2020			**2.395.179**

Wijzigingen reserve BGE per 1-1-2021	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand
Beginstand 31-12-2020			2.395.179
Winstneming 4 Morgenslag	1.220.934	-	
Voorziening Pieter de Hoogh	-	-740.275	
Additionele voorziening Gemeentehaven	-	-348.756	
Additionele voorziening Westpunt 't Oog	-	-123.141	
Onttrekking t.b.v. afsluiting Blauwe Zoom actief	-	-562.105	
Stand per 01-01-2021			**1.841.836**

Risico's
Door afsluiting van grondexploitaties en effectuering van risico's is het risicoprofiel gedaald. Het resultaat uit positieve grondexploitaties is vooralsnog voldoende om de risico's op te vangen. Daarnaast vormt de reserve BGE een harde dekking voor mogelijk toekomstige risico's.

Risicoanalyse (xmln)	MPG 2021
G06 Pieter de Hoogh	0,08
G15 Herstructurering Gemeentehaven	0,15
G20 Lint Parallelweg	-
G22 't Oog Westpunt	0,02
Totaal	**0,24**

Risicodekking (xmln)	MPG 2021
Resultaat positieve grexen + 50% DBZ	0,28
Reserve BGE	1,84
Totaal	**2,12**

Bestuursovereenkomst

1.16 Verantwoording interbestuurlijk toezicht provincie Zuid-Holland en de gemeente Hardinxveld-Giessendam

Kader Interbestuurlijk Toezicht (IBT) voor gemeenten

Toezichtsdomein	Belang toezicht	Informatie arrangement	Weging en beoordelingscriteria risicoanalyse	Toezichtregime Groen	Toezichtregime Oranje	Toezichtregime Rood
Financien	Het bevorderen van financieel gezonde gemeenten om taken (zowel autonoom als medebewind) te kunnen uitvoeren zonder dat (onnodig financiele problemen op de collectiviteit van gemeenten (Gemeentefonds) worden afgewenteld.	• Begroting die voldoet aan het Besluit begroting en verantwoording (Bbv); • Begrotingswijzigingen; • Jaarstukken; • Raadsstukken; • Verordeningen ex artikel 212 en 213 Gemeentewet	Aan de hand van criteria in de Gemeentewet en het *Gemeenschappelijk financieel toezichtkader* van de provincie Zuid-Holland (april 2009)	1. De geraamde structurele lasten en baten zijn in evenwicht (materieel evenwicht), EN	1. De geraamde structurele lasten en baten zijn in evenwicht (materieel evenwicht. Uit de meerjarenbegroting is nog niet aannemelijk dat dit evenwicht behouden blijft, OF	1. De geraamde structurele lasten en baten zijn niet in evenwicht (geen materieel evenwicht), EN
				2. Uit de meerjarenbegroting is aannemelijk dat dit evenwicht wordt gecontinueerd, EN	2. De geraamde structurele lasten en baten zijn niet in evenwicht. Uit de meerjarenbegroting is aannemelijk dat dit evenwicht wordt hersteld, EN / OF	2. Uit de meerjarenbegroting is niet aannemelijk dat dit evenwicht wordt hersteld. Ook kan er sprake zijn van één of meer bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiele positie substantieel nadelig kunnen binvloeden. Hierbij kan ondermeer gedacht worden aan de jaarrekening, het weerstandsvermogen, het onderhoud van kapitaalgoederen, de grondexploitatie en verbonden partijen. Deze onderbouwen mede de kleuring.
				3. Er is, voor zover bekend, geen sprake van bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiele positie substantieel nadeling kunnen beinvloeden. Hierbij kan ondermeer gedacht worden aan de jaarrekening, het weerstandsvermogen, het onderhoud van kapitaalgoederen, de grondexploitatie en verbonden partijen.	3. Er is sprake van één of meer bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiele positie substantieel nadelig kunnen beinvloeden. Hierbij kan ondermeer gedacht worden aan de jaarrekening, het weerstandsvermogen, het onderhoud van kapitaalgoederen, de grondexplotiatie en verbonden partijen.	
				Intensiteit toezicht: Groen	*Intensiteit toezicht: Oranje*	*Intensiteit toezicht: Rood*
				• Begroting vergt geen goedkeuring; *• Regulier ambtelijk en bestuurlijk contact;* *• Monitoren begrotingswijzigingen;* *• Themaonderzoeken;* *• Onderzoek programmarekening met accountantsverslag;* *• Opvragen nota's deelonderwerpen financiële positie*	*• Begroting vergt geen goedkeuring;* *• Verdiepingsvragen rondom meerjarige financiële problematiek* *• Intensivering ambtelijk en bestuurlijk contact;* *• Monitoren van herstelmaatregelen / begrotingswijzigingen* *• Het zijn van sparringspartner;* *• Themaonderzoeken* *• Onderzoek programmarekening met accountantsverslag;* *• Opvragen nota's deelonderwerpen financiële positie*	*• Goedkeuring begroting/begrotingswijzigingen noodzakelijk* *• Besluit inrichting toezichtregime* *• Intensivering ambtelijke en bestuurlijk contact;* *• Verdiepingsvragen rondom financiële problematiek;* *• Afspraken rondom termijn herstel;* *• Monitoren van herstelmaatregelen* *• Het zijn van sparringspartner;* *• Themaonderzoeken;* *• Opvragen nota's deelonderwerpen;* *• Facultatief: het houden van een begrotingsscan;* *• Onderzoek programmarekening met accountantsverslag*
Ruimtelijke ordening	Behartiging van de door de provincie geformuleerde ruimtelijke belangen	Ruimtelijke plannen van gemeente zijn in overeenstemming met het provinciaal ruimtelijk beleid	*Wet ruimtelijke ordening; Provinciale Structuurvisie; Provinciale Verordening Ruimte; Procesconvenant ruimtelijke ordening Zuid-Holland (provincie Zuid-Holland, Zuid-Hollandse regio's en de vereniging van Zuid-Hollandse Gemeenten)*	Ontwerp- en vastgestelde bestemmingsplannen zijn niet strijdig met de provinciale ruimtelijke belangen.	Een of meerdere ontwerpbestemmingsplannen zijn strijdig met de provinciale ruimtelijke belangen	Een of meerdere vastgestelde ontwerpbestemmingsplannen zijn strijdig met de provinciale ruimtelijke belangen
				Intensiteit toezicht: Groen	*Intensiteit toezicht: Oranje*	*Intensiteit toezicht: Rood*

Toezichtsdomein	Belang toezicht	Informatie arrangement	Weging en beoordelingscriteria risicoanalyse	Toezichtregime Groen	Toezichtregime Oranje	Toezichtregime Rood
				• Regulier ambtelijk en bestuurlijk overleg	• Regulier ambtelijk en bestuurlijk overleg; De provincie intervenieert met een zienswijze	• Regulier ambtelijk en bestuurlijk overleg; De provincie intervenieert met een reactieve aanwijzing
Wabo	Bescherming van mens en natuur tegen schade en gevaar; uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (milieu, bouwen en wonen)	Voor gemeentelijke vergunningverlening, toezicht en handhaving is er sprake van: - een door de gemeenteraad vastgestelde zelfevaluatie, en - een door de gemeenteraad vastgesteld verbeterplan, - Vanaf 1-1-2015: er is een door de gemeenteraad vastgestelde eindmeting* *In het kader van de provinciale regisseurstaak (kwaliteitsverbetering) worden de zelfevaluatie en het verbeterplan direct na vaststelling door de gemeenteraad ter beschikking gesteld aan de provincie*	Aan de hand van criteria uit de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), het Besluit omgevingsrecht (Bor) en de Regeling omgevingsrecht (Mor)	De gemeente heeft alle vereisten op orde:	De gemeente heeft een van de vereisten niet op orde:	De gemeente heeft geen van de vereisten op orde:
				1. Er is een door de gemeenteraad vastgestelde zelfevaluatie, EN	1. Er is een door de gemeenteraad vastgestelde zelfevaluatie, maar er is geen door de gemeenteraad vastgesteld verbeterplan, OF	1. Er is geen door de gemeenteraad vastgestelde zelfevaluatie, EN
				2. Er is een door de gemeenteraad vastgesteld verbeterplan	2. Er is een door de gemeenteraad vastgesteld verbeterplan, maar is geen door de gemeenteraad vastgestelde zelfevaluatie	2. Er is geen door de gemeenteraad vastgesteld verbeterplan
				Intensiteit toezicht: Groen	*Intensiteit toezicht: Oranje*	*Intensiteit toezicht: Rood*
				• *Ambtelijk contact: 1 keer per jaar;* • *Kennisgevingbrief van GS; situatie is conform de eisen;* • *Streekproef eens per 3 a 4 jaar;*	• *Ambtelijk contact 2 keer per jaar;* • *Interventie ambtelijk verzoek om toelichting vraagpunten;* • *Als onduidelijk blijft opschalen naar toezichtregime ROOD;*	• *Ambtelijk contact: > 2 keer per jaar;* • *Bestuurlijk overleg;* • *Interventie: aanwijzing of in de plaatsstelling;*
Externe veiligheid	Bescherming van mens en natuur tegen schade als gevolg van de aanwezigheid van industriële bedrijven en het transport van gevaarlijke stoffen	De gemeente levert geautomatiseerde en actuele informatie aan voor de provinciale risicokaart	Ministeriële regeling provinciale risicokaart, verbonden aan de Wet veiligheidsrisico's	1. De informatie voor de provinciale risicokaart is door de gemeente geautoriseerd, EN	1. De informatie voor de provinciale risicokaart is niet door de gemeente geautoriseerd, maar wel actueel, OF	1. De informatie voor de provinciale risicokaart is niet geautoriseerd, EN
				2. De informatie voor de provinciale risicokaart is actueel	2. De informatie voor de provinciale risicokaart is niet actueel, maar wel door de gemeente geautoriseerd	2. De informatie van de gemeente voor de provinciale risicokaart is niet actueel
				Intensiteit toezicht: Groen	*Intensiteit toezicht: Oranje*	*Intensiteit toezicht: Rood*
				• Opstellen jaarlijkse bestuurlijke rapportage, verder geen activiteiten	• Opstellen jaarlijkse bestuurlijke rapportage; • Ambtelijk contact met de gemeente	
Archief- en informatie-beheer	Toegankelijke en betrouwbare informatie van gemeenten	Beoordelen horizontale verantwoording van het college van B&W aan de gemeenteraad en de provincie in de vorm van een verslag	Toetsing aan de Archiefwet op basis van 17 wettelijke criteria, zoals genoemd in het aanvullend beleidskader voor het interbestuurlijk archieftoezicht; zoals vastgesteld door GS van Zuid-Holland op 14 mei 2013	Archief- en informatiebeheer zijn op orde	Archief- en informatiebeheer zijn op enkele aspecten niet op orde	Archief- en informatiebeheer zijn op meerdere aspecten niet op orde
				Intensiteit toezicht: Groen	*Intensiteit toezicht: Oranje*	*Intensiteit toezicht: Rood*

Toezichtsdomein	Belang toezicht	Informatie arrangement	Weging en beoordelingscriteria risicoanalyse	Toezichtregime Groen	Toezichtregime Oranje	Toezichtregime Rood
				Horizontale verslaglegging; jaarlijks (na verloop van tijd eens per 2 jaar).	Horizontale verslaglegging: jaarlijks	Horizontale verslaglegging: jaarlijks
				Informatie-uitvraag: ontvangst verslag door provincie	Informatie-uitvraag: Monitoren van het door de gemeente aangekondigde verbeterplan inzake de 'zorgpunten': 1 keer per jaar	Informatie-uitvraag: Monitoren van de tussen provincie en gemeente afgesproken verbeteracties inzake 'de zorgpunten': 2 keer per jaar
Huisvesting verblijfsgerechtigden	Uitvoering wettelijke taak: aantal verblijfsgerechtigden tijdig huisvesten (aantal wordt door de halfjaartaakstelling benoemd, tijdig is binnen 12 weken nadat de verblijfsgerechtigde aan de gemeente is verbonden)	Tijdige realisatie van halfjaartaakstelling van het Rijk/COA	*• De halfjaartaakstelling van het Rijk;* *• De maandelijkse realisatiecijfers van het COA* *• De registratie op de COA-site* *• De COA monitor* *• Een door de provincie verplichte rapportage* *• Aanvullend beleidskader huisvesting verblijfsgerechtigden, zoals vastgesteld door GS van Zuid-Holland op 25 september 2012*	Gemeente heeft tijdig en volledig voldaan aan halfjaarlijkse taakstelling en heeft geen achterstand	Gemeente heeft niet tijdig of niet volledig aan de halfjaarlijkse taakstelling voldaan	Gemeente heeft niet tijdig of niet volledig aan de halfjaarlijkse taakstelling voldaan en is de afspraken over acties en termijnen onvoldoende of niet nagekomen.
				Intensiteit toezicht: Groen	*Intensiteit toezicht: Oranje*	*Intensiteit toezicht: Rood*
				Volgen: *• Provincie signaleert;* *• Provincie vraagt informatie op en valideert deze informatie*	*Volgen en afspraken maken:* *• De provincie maakt afspraken met de gemeente over acties en termijnen*	*• Intensief volgen en zo nodig zelf uitvoeren (in de plaatsstelling)* *• Vooraankondiging juridische interventie door de provincie, waarschuwing;* *• Voornemen/Besluit van de provincie tot in de plaatsstelling (met beroepsmogelijkheid);* *• Provincie voert sancties uit*

BESTUURSOVEREENKOMST: Structuur Staat van de Gemeente

Financiën		TOELICHTING
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht in de begroting 2021 en/of het laatste jaar van de meerjarenraming 2022-2025	Groen	De begroting 2021-2025 is structureel in evenwicht. Wel heeft de provincie in de begrotingsbrief 2021 aandacht besteed aan het risicoprofiel om proportioneel toezicht uit te voeren. Daarbij is geconstateerd dat de beheerplannen niet actueel zijn en er beperkte begrotingsflexibiliteit is door deelname aan gemeenschappelijke regelingen. Dit maakt de financiële positie kwetsbaarder.
Is er reden voor extra aandacht?	nee	
Ruimtelijke ordening		TOELICHTING
De gemeentelijke bestemmingsplannen zijn aangepast aan de Omgevingsverordening Zuid-Holland.	Groen	Alle plannen zijn aangepast
Is er reden voor extra aandacht?	nee	
Omgevingsrecht		TOELICHTING
Voor zowel de milieutaken als de bouw- en woningtoezichtstaken zijn tijdig een beleidsplan VTH (vóór 15 mei 2020), het uitvoeringsprogramma (vóór 1 februari 2020) en de evaluatie (vóór 1 mei 2020) vastgesteld en met de jaarrapportage over de uitvoering bekend gemaakt aan de gemeenteraad. Binnen twee maanden na vaststelling wordt hierover mededeling gedaan aan de provincie Zuid-Holland.	Rood	Op 16 juni 2020 is het uitvoeringprogramma voor 2020 opgesteld en vastgesteld. De intentie is om het uitvoeringsprogramma voor 2021 voor 1 maart 2021 vast te stellen. Daarin staat beschreven welke toezichts- en handhavingstaken worden opgepakt en welke capaciteit hiervoor wordt ingezet en waar de prioriteiten liggen. Verder wordt ook de evaluatie van 2020 meegenomen.
Is er reden voor extra aandacht?	nee	
Monumentenzorg		TOELICHTING
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie met betrekking tot de (rijks)monumenten	Groen	De adviezen over (rijks)monumenten worden gevraagd bij Stichting Dorp, Stad en Land
Is er reden voor extra aandacht?	nee	

Archief- en informatiebeheer		TOELICHTING
Het archief- en informatiebeheer van de gemeente zijn op orde	Oranje	De aanbevelingen uit het inspectierapport van de archiefinspecteur over 2019 zijn door het college van B&W overgenomen. Het merendeel van de aanbevelingen zijn regionaal van aard en worden in Drechtstedenverband opgepakt. Daarnaast zijn de aanbevelingen welke specifiek voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam zijn, lokaal opgepakt. Er wordt veel aandacht besteed aan de verdere implementatie van het nieuwe klant-, zaak- en archiefsysteem InProces. In samenwerking met SCD-DIV worden gebruikers gestimuleerd en ondersteund om een zorgvuldige dossiervorming toe te passen. Het op orde krijgen van de informatiehuishouding van de gemeente Hardinxveld-Giessendam (en meerdere zaaksystemen) is nog steeds een groot aandachtspunt.
Is er reden voor extra aandacht?	nee	

Huisvesting Vergunninghouders		TOELICHTING	
De gemeente heeft volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand	Groen	**Gevraagde informatie**	**Stand van zaken**
		Voorsprong per 1 januari van het verantwoordingsjaar (doorhalen w at niet van toepassing is)	0
		Fase interventieladder op 1 januari	Taakstelling gerealiseerd
		Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	6
		In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders	4
		Achterstand per 1 juli van het verantwoordingsjaar (doorhalen w at niet van toepassing is)	2
		Fase interventieladder op 1 juli	Signaleren
		Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	7
		In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders	17
		Voorsprong per 31 december van het verantwoordingsjaar (doorhalen w at niet van toepassing is)	8
		Fase interventieladder op 31 december	Taakstelling gerealiseerd
		Toelichting	
Is er reden voor extra aandacht?	nee		

DEEL 2

JAARREKENING

2.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

ALGEMEEN

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

De algemene uitkering wordt verantwoord op basis van de septembercirculaire, eventueel aangevuld met aanpassing van de verdeelmaatstaven welke via de betaalspecificaties kenbaar worden gemaakt.

BALANS

Vaste activa

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa bestaan uit bijdragen aan derden en betreffen de Rehobothschool (2004) en de sporthal in Boven-Hardinxveld (2014-2016). De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, voor zover het de bijdragen betreft, en worden verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Afschrijving vindt plaats op annuïtaire basis.

Investeringen met een economisch nut
De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingprijs. Om de administratieve last te beperken is de ondergrens voor het activeren van investeringen € 10.000, ongeacht de levensduur van het actief. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.
Slijtende investeringen worden vanaf 1 januari na het jaar van ingebruikneming lineair of annuïtair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij lineaire afschrijving de voorkeur heeft. Investeringen in gebouwen, riolering, reiniging en begraafplaatsen wijken af van de voorkeur, hierop wordt annuïtair afgeschreven. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2004 zijn gedaan in voorkomende gevallen reserves zijn afgeboekt. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn vastgelegd in de Financiële Verordening 2017 (artikel 212 Gemeentewet). De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen:

Afschrijvingstermijnen Hardinxveld-Giessendam	Globaal in jaren
Gronden	-
Gebouwen	40
Infrastructuur	6 - 40
Vervoersmiddelen	8 - 10
Machines, apparaten en installaties	10 - 15
Automatisering	5
Overige materiële vaste activa	8 - 15

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut
Overeenkomstig de door de gemeenteraad vastgestelde Financiële Verordening 2017 worden infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen, viaducten, en parken geactiveerd. Evenals bij investeringen met een economisch nut is de ondergrens voor het activeren van investeringen € 10.000, ongeacht de levensduur van het actief. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Als daarnaast een snellere budgettaire dekking mogelijk is, wordt op betreffend activum sneller afgeschreven. De boekwaarden moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g (uitgezet geld) zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs vindt afwaardering plaats.

Bijdragen aan activa van derden zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van derden, op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden, moet bijdragen aan de publieke taak.

Vlottende activa

Voorraden
De, als onderhanden werken opgenomen, bouwgronden in exploitatie (niet faciliterend deel) zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede rentebijschrijving en een redelijk te achten aandeel in de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten volledig op de vervaardigingkosten in mindering gebracht.

Waardeverminderingen op bouwgrondexploitaties worden direct als waarde correctie op de boekwaarde verwerkt.

Het faciliterend deel van de bouwgrondexploitaties (op grond van de notitie faciliterend grondbeleid van de commissie BBV) is opgenomen onder de overlopende activa.

Op grond van het BBV worden winsten gerealiseerd op basis van 'percentage of completion'. Dit houdt in dat de kosten en opbrengsten naar rato van de prestatie worden verwerkt om financiële gevolgen in het boekjaar inzichtelijk te maken.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten
De liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen.

Passiva

Eigen Vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de algemene, bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten.

Voorzieningen
Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:
a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onderdeel b.

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
Op de balans worden onder de overlopende passiva afzonderlijk opgenomen: de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren. De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantiestellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is hieromtrent nadere informatie opgenomen.

2.2 Balans

Balans per 31 december 2020
(bedragen x € 1.000)

Activa	2020		2019	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		**3.160**		**3.220**
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-		-	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	3.160		3.220	
Materiële vaste activa		**43.878**		**42.895**
Investeringen met economisch nut				
gronden uitgegeven in erfpacht	-		-	
overige investeringen met een economisch nut	25.373		24.766	
Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven				
overige investeringen met economisch nut met heffing	11.276		11.017	
Investeringen met maatschappelijk nut				
grond-, weg- en waterbouwkundige werken	6.703		6.633	
overige investeringen met een maatschappelijk nut	526		478	
Financiële vaste activa		**904**		**931**
Kapitaalverstrekkingen aan:				
Deelnemingen	822		822	
Gemeenschappelijke regelingen	-		-	
Langlopende leningen aan:				
Deelnemingen	-		-	
Overige langlopende leningen	82		109	
Totaal vaste activa		**47.942**		**47.046**
Vlottende activa				
Voorraden		**4.127**		**3.655**
Onderhanden werk:				
Bouwgronden in exploitatie	4.127		3.655	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		**3.765**		**3.745**
Vorderingen op openbare lichamen	3.041		3.133	
Rekening-courantverhouding met het Rijk	-			
Overige vorderingen	508		434	
Overige uitzettingen	216		178	
Liquide middelen		**301**		**413**
Banken/kassen	301		413	
Overlopende activa		**14.077**		**8.537**
Van Europese of Nederlandse overheden nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingdoel	-		-	
Overige nog te ontvangen bedragen	12.832		7.557	
Vooruitbetaalde bedragen	1.245		980	
Totaal vlottende activa		**22.271**		**16.350**
Totaal activa		**70.213**		**63.395**

Balans per 31 december 2020
(bedragen x € 1.000)

Passiva	2020		2019	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		**34.134**		**17.122**
Reserves:				
Algemene reserve	13.586		2.369	
Bestemmingsreserves	20.034		14.725	
Gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten	515		28	
Voorzieningen		**5.054**		**4.484**
Voorzieningen risico's en verplichtingen	114		144	
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	-		-	
Voorzieningen voor toekomstige investeringen, waarvoor heffingen zijn geheven	4.941		4.339	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar		**21.520**		**29.013**
Onderhandse leningen van binnenlandse pensioen-fondsen en verzekeraars	4.000		4.000	
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	17.520		25.013	
Totaal vaste passiva		**60.709**		**50.619**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar		**3.405**		**9.570**
Kasgeldleningen	-		6.000	
Banksaldi	1.521		-	
Overige schulden	1.884		3.570	
Overlopende passiva		**6.099**		**3.206**
Overlopende verplichtingen	1.108		1.604	
Van Europese of Nederlandse overheidslichamen ontvangen specifiek te besteden uitkeringen	4.893		1.429	
Overige vooruitontvangen bedragen	98		174	
Totaal vlottende passiva		**9.504**		**12.777**
Totaal passiva		**70.213**		**63.395**

2.3 Het overzicht van baten en lasten

	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma's												
1 Bestuur	-1.985	0	-1.985	-2.095	0	-2.095	-2.049	3	-2.046	46	3	49
2 Leven, reizen en documenten	-436	238	-197	-361	198	-163	-324	172	-152	37	-26	12
3 Openbare orde en veiligheid	-1.696	10	-1.686	-2.087	10	-2.078	-2.020	13	-2.006	68	4	71
4 Verkeer en vervoer	-2.380	133	-2.247	-2.206	154	-2.052	-2.163	217	-1.946	43	63	106
5 Ondernemen en bedrijvigheid	-290	479	189	-339	19.075	18.736	-300	19.060	18.760	39	-14	25
6 Scholing	-1.168	176	-992	-1.155	200	-955	-1.185	184	-1.000	-29	-16	-45
7 Samenleven	-1.834	724	-1.110	-1.998	746	-1.252	-1.895	750	-1.144	103	4	108
8 Werk en inkomen	-3.394	2.247	-1.147	-6.715	5.507	-1.208	-4.161	3.054	-1.106	2.554	-2.452	102
9 Zorg en welzijn	-12.485	201	-12.284	-13.074	635	-12.439	-12.991	860	-12.131	83	225	308
10 Gezondheid en milieu	-3.955	4.486	531	-4.188	4.695	507	-4.129	4.661	532	59	-34	25
11 Bouwen, wonen en gebruiken	-5.375	4.821	-555	-7.794	6.751	-1.043	-6.153	4.906	-1.247	1.641	-1.845	-204
12 Woonomgeving	-902	2	-900	-1.081	2	-1.079	-1.084	14	-1.071	-3	12	9
13 Financiering / Alg. dekkingsmiddelen	183	37.030	37.213	-1.224	27.854	26.630	-1.613	28.013	26.399	-389	158	-230
14 Bedrijfsvoering (kostenplaatsen)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal programma's	-35.717	50.546	14.830	-44.318	65.827	21.509	-40.065	61.908	21.843	4.252	-3.919	334
Overhead	-5.110	33	-5.077	-4.973	98	-4.876	-4.921	91	-4.830	52	-7	46
Vennootschapbelasting	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**-40.827**	**50.579**	**9.753**	**-49.291**	**65.924**	**16.633**	**-44.986**	**61.999**	**17.013**	**4.305**	**-3.925**	**379**
Mutaties reserves												
Subtotaal mutaties reserves	-11.221	1.993	-9.228	-21.324	4.691	-16.633	-22.568	6.070	-16.498	-1.244	1.380	136
Resultaat	**-52.048**	**52.573**	**525**	**-70.615**	**70.615**	**0**	**-67.554**	**68.069**	**515**	**3.060**	**-2.545**	**515**

2.4 Toelichting op de balans

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2020	Investeringen	Des-investeringen	Af-schrijvingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2020
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	-	-	-	-	-
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	3.220	-	-	60	-	3.160
Totaal	**3.220**	**-**	**-**	**60**	**-**	**3.160**

De immateriële vaste activa betreffen investeringen in de Rehobothschool in 2004 en de sporthal Boven-Hardinxveld in 2014-2016.

Materiële vaste activa

Vaste activa die in het verleden geheel ten laste van een daartoe gevormde bestemmingsreserve zijn gebracht of geheel zijn afgeschreven zijn niet opgenomen in de investerings- en financieringsstaat. Tevens zijn eventuele investeringsbijdragen van derden, ontvangen in 2004 of eerdere jaren, in het jaar van ingebruikname in mindering gebracht op de aanschafwaarde van het actief.

De vaste materiële activa worden tussen de 10 jaar en 40 jaar afgeschreven. De afschrijvingstermijn van deze investeringen is afhankelijk van de technische levensduur.

Investeringen met een economisch nut

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2020	Boekwaarde 31-12-2020
Gronden uitgegeven in erfpacht	-	-
Overige investeringen met een economisch nut, zonder heffing	24.766	25.373
Overige investeringen met een economisch nut, waarvoor heffingen geheven kunnen worden	11.017	11.276
Totaal materiële vaste activa	**35.784**	**36.650**

Gronden uitgegeven in erfpacht
De gemeente beschikt niet over geactiveerde gronden, welke in erfpacht zijn uitgegeven.

Overige investeringen met een economisch nut

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving activa met economisch nut zonder heffing	Boekwaarde 1-1-2020	Investeringen	Herrubricering	Af-schrijvingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2020
Erfpachtgronden	-	-	-	-	-	-
Gronden en terreinen	10.931	672	-	145	67	11.392
Woonruimten	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	12.686	433	-	349	-	12.770
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2	-	-	2	-	-
Vervoermiddelen	236	48	-	38	-	247
Machines, apparaten en installaties	211	19	-	38	-	192
Overige materiële vaste activa	700	154	-	81	-	773
Totaal	**24.766**	**1.327**	**-**	**652**	**67**	**25.373**

De in het boekjaar gedane investeringen > € 25.000,- staan in onderstaand overzicht vermeld.

(bedragen x € 1.000)

Investeringen met economisch nut zonder heffing	Krediet	Besteed t/m 2019	Besteed in 2020	Totaal besteed
Gronden en terreinen				
Grond onder reclamemast Facility Point	299	-	300	300
Renovatie verkleining korfbalvelden bovenlaag	402	-	193	193
Renovatie verkleining korfbalvelden HKC fundering	219	96	89	185
Herstellen van paden begraafplaats Spindermolen	60	-	60	60
Subtotaal gronden en terreinen	*980*	*96*	*642*	*738*
Bedrijfsgebouwen				
Permanente uitbreiding De Regenboog	587	-	433	433
Subtotaal bedrijfsgebouwen	*587*	*-*	*433*	*433*

(bedragen x € 1.000)

Investeringen met economisch nut zonder heffing	Krediet	Besteed t/m 2019	Besteed in 2020	Totaal besteed
Vervoermiddelen				
C32 kipper EV Li-MMBS vervanging 74-VZN-9	50	-	48	48
Subtotaal vervoermiddelen	*50*	-	*48*	*48*
Machines, apparaten en installaties				
Subtotaal machines, apparaten en installaties	-	-	-	-
Overige materiële vaste activa				
(2017) Speelveld Peulenplein -T00218	83	15	66	81
(2019) Speelplaatsenplan - T00166	105	30	75	105
Subtotaal overige materiële vaste activa	*188*	*46*	*141*	*187*
Totaal	**1.805**	**142**	**1.264**	**1.406**

**1 Dekking uit een bijdrage van derden.*

Een volledig overzicht van alle investeringen (inclusief toelichting) is opgenomen in de kredietenstaat. (paragraaf 4.1).

Investeringen met een economisch nut, waarvoor heffingen geheven kunnen worden

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving activa met economisch nut met heffing	Boekwaarde 1-1-2020	Investeringen	Des-investeringen	Af-schrijvingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2020
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	-	-	-	-	-	-
Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-
Machines, apparaten en installaties	11.017	532	-	273	-	11.276
Overige materiële vaste activa	-	-	-	-	-	-
Totaal	**11.017**	**532**	**-**	**273**	**-**	**11.276**

De in het boekjaar gedane investeringen > € 25.000,- staan in onderstaand overzicht vermeld.

(bedragen x € 1.000)

Investeringen met economisch nut met heffing	Krediet	Besteed t/m 2019	Besteed in 2020	Totaal besteed
Nutsvoorzieningen haven	106	-	31	31
Riolering ZW hoek Boven Hardinxveld	3.742	3.421	80	3.502
(2019) Rioleringsbeheerplan - T00214	500	-	368	368
Totaal	**4.348**	**3.421**	**480**	**3.901**

Een volledig overzicht van alle investeringen (inclusief toelichting) is opgenomen in de kredietenstaat. (paragraaf 4.1).

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

(bedragen x € 1.000)

Investeringen vóór 2017 geactiveerd	Boekwaarde 1-1-2020	Investeringen	Des-investeringen	Af-schrijvingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2020
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.458	134	-	54	-	1.538
Machines, apparaten en installaties	-	-	-	-	-	-
Overige materiële vaste activa	-	-	-	-	-	-
Totaal	**1.458**	**134**	**-**	**54**	**-**	**1.538**

(bedragen x € 1.000)

Investeringen vanaf 2017 geactiveerd	Boekwaarde 1-1-2020	Investeringen	Des-investeringen	Af-schrijvingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2020
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5.175	282	-	293	-	5.165
Machines, apparaten en installaties	437	91	-	43	-	485
Overige materiële vaste activa	41	-	-		-	41
Totaal	**5.653**	**373**	**-**	**336**	**-**	**5.690**

De in het boekjaar gedane investeringen > € 25.000,- staan in onderstaand overzicht vermeld.

(bedragen x € 1.000)

Investeringen	Krediet	Besteed t/m 2019	Besteed in 2020	Totaal besteed
(2014) Asfalteren Spoorweg/Binnendams - T75	358	77	100	177
Paden parkstrook Peulenlaan	31	2	29	31
(2014) Molenstraat - T00138	49	-	49	49
(2020) Elementen - Molenstraat	146	-	146	146
PROJ Herinrichting ZW hoek Boven Hardinxveld	217	-37	62	24
(2018) Verv. SOX-lampen door LED verlichting	120	1	73	74
Totaal	**920**	**43**	**457**	**501**

Een volledig overzicht van alle investeringen (inclusief toelichting) is opgenomen in de kredietenstaat. (paragraaf 4.1).

Financiële vaste activa

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2020	Investeringen	Aflossingen/ afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2020
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	822	-	-	822
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen	-	-	-	-
Leningen aan deelnemingen	-	-	-	-
Overige langlopende leningen	109		27	82
Totaal	**931**	**-**	**27**	**904**

De kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen bestaat uit aandelenkapitaal in de volgende bedrijven. De boekwaarde per 31 december 2020 is als volgt te specificeren:

(bedragen x € 1)

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	
Stedin Holding N.V.	453.780
Bank Nederlandse Gemeenten	78.390
Oasen N.V.	8.168
ROM-S Beheer B.V.	3.500
Gemeente H-G Deelneming B.V.	198.000
Aandeel GemHG in Deelneming BV - De Blauwe Zoom CV	29.400
Gemeente H-G Exploitatie B.V.	100
GEM De Blauwe Zoom B.V.	600
Merwede-Lingelijn Deelneming B.V.	50.100
Totaal kapitaalverstrekking aan deelnemingen	822.038

De overige langlopende leningen bestaan uit:

(bedragen x € 1)

Overige langlopende leningen	Deelneming
Startersleningen	41.898
Stimuleringsleningen	40.000
Totaal overige langlopende leningen	81.898

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

Het verloop van de (bouw)gronden kan als volgt worden weergegeven:

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Bruto Boekwaarde 1-1-2020	Voorziening 1-1-2020	Netto Boekwaarde 1-1-2020	Investeringen	Opbrengst	Winstuitname	Herrubricering	Netto Boekwaarde 31-12-2020	Verlies-voorziening	Bruto Boekwaarde 31-12-2020
De Blauwe Zoom (incl. Zwaluwpad)	5.006	-2.085	2.921	-561	-12			2.348	-2.647	4.995
Morgenslag / HKC locatie	-1.819		-1.819	-519		1.221		-1.117	-740	-377
Herstructurering Gemeentehaven	2.133	-20	2.113	651	-1.573			1.191	-369	1.560
Lint Parallelweg	-26		-26					-26		-26
t Oog Westpunt	465		465	1.265				1.730	-123	1.853
Totaal	**5.759**	**-2.105**	**3.655**	**836**	**-1.585**	**1.221**	**-**	**4.127**	**-3.879**	**8.006**

Nadere informatie per project, inclusief de daaraan verbonden risico's, is opgenomen in beleidsverantwoording onder programma 11 en in de paragraaf Grondbeleid (paragraaf 1.15). In het kader van gewijzigde verslaggevingsvoorschriften worden strategische grondaankopen niet meer opgenomen onder niet in exploitatie genomen gronden, maar onder de investeringen met economisch nut (gronden en terreinen).

In de notitie faciliterend grondbeleid van de commissie BBV is bepaald dat er een splitsing moet plaatsvinden tussen het actief en faciliterend deel. Hiertoe is het faciliterend deel (€ 4.330.737) ondergebracht onder de overlopende activa.

Winstuitname
Het BBV schrijft voor wanneer er winstnemingen moeten worden genomen binnen de grondexploitaties. In de notitie "Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019)" is door de commissie BBV hier nadere duiding aan gegeven. De winstneming vindt plaats volgens de percentage of completion (Poc) methode. In 2020 is bij de grondexploitatie Morgenslag een winst genomen van (€ 1.221.000).

Voorzieningen
Voor grondexploitaties met een negatief eindsaldo is conform het BBV een verlies voorziening getroffen. De voorzieningen op eindwaarde zijn contant gemaakt tegen de vastgestelde disconteringvoet van 2%.

Parameters
In de grondexploitatie zijn de volgende parameters gebruikt:
- Rente 1,42%
- Disconteringsvoet 2%

De totaal nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten van in exploitatie genomen gronden bedragen:
Totaal investeringen € 7,45 miljoen
Totaal opbrengsten € 9,85 miljoen

Het geraamde eindresultaat (netto contante waarde) bedraagt -/- € 1,03 miljoen (inclusief winstneming 2020).

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2019
Vorderingen op openbare lichamen	3.041	3.133
Rekening-courantverhouding met het Rijk (schatkistbankieren)	-	
Overige vorderingen	508	434
Uitzettingen: Rekening courant verhoudingen overige niet-financiële instellingen	87	80
Uitzettingen: Overige uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	129	98
Totaal	**3.765**	**3.745**

Vorderingen openbare lichamen
De vorderingen op openbare lichamen ad € 3.041.205 bestaan grotendeels uit de afrekening BTW-compensatiefonds over 2020. De afrekening inzake het BTW-compensatiefonds volgt ultimo juni 2021.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist
Benutting drempelbedragen Schatkistbankieren.

(bedragen x € 1.000)

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Bedrag aan middelen buiten 's Rijks schatkist aangehouden	56	190	179	12

Eind 2013 is het verplicht schatkistbankieren ingevoerd. Toegestaan blijft dat decentrale overheden een bedrag van 0,75% van het begrotingstotaal buiten de Schatkist mogen houden, het zogenoemde drempelbedrag. Het drempelbedrag mag als gemiddeld creditbedrag per kwartaal niet overschreden worden. In bovenstaande tabel staat per kwartaal aangegeven wat het gemiddelde positieve banksaldo was. Hieruit blijkt dat in 2020 het drempelbedrag van € 398.000 niet is overschreden.

Eind 2020 hadden wij geen middelen uitstaan bij het Rijk.

Overige vorderingen

De overige vorderingen kunnen als volgt worden gerubriceerd:

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2019
Overige vorderingen	535	514
Voorziening oninbaar	-27	-80
Netto waardering overige vorderingen	**508**	**434**

De overige vorderingen € 535.456 bestaan uit een groot aantal posten. Medio april 2021 stond hiervan nog een bedrag van € 49.750 aan vorderingen open. Voor verwachte oninbaarheid van debiteuren is een voorziening opgenomen van € 27.150 bepaald op basis van geschatte inningskansen.

Rekening-Courantverhouding met niet-financiële instellingen
De rekening-courantverhouding met niet-financiële instellingen betreft de rekening-courantverhouding met Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW).

Overige uitzettingen met een looptijd < 1 jaar
De overige uitzettingen met een looptijd < 1 jaar hebben betrekking op de rekening-courantverhouding met het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn).

Liquide middelen

De post liquide middelen kan als volgt onderscheiden worden:

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2019
Bank Nederlandse Gemeenten	-	315
Overige banken	291	81
Kassen	12	16
Kruisposten	-2	2
Totaal	**301**	**413**

De liquide middelen betreffen tegoeden bij de Rabobank en Bank voor Nederlandse Gemeenten per 31 december 2020 respectievelijk 31 december 2019.

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2019
Nog te ontvangen voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheden met een specifiek bestedingsdoel	-	-
Overige nog te ontvangen bedragen	12.832	7.557
Vooruitbetaalde bedragen	1.245	980
Totaal	**14.077**	**8.537**

Nog te ontvangen bedragen

Deze post bestaat uit de volgende onderliggende posten:

(bedragen x € 1.000)

Specificatie nog te ontvangen bedragen	Bedrag 31-12-2020	Bedrag 31-12-2019
t Oog Waardzone	4.009	3.874
Faciliterend deel grondexploitatie De Blauwe Zoom	4.331	2.484
Anterieure overeenkomsten	190	278
TOZO (Sociale Dienst Drechtsteden)	2.920	-
Bouwleges	530	270
Beschermd wonen en opvang	74	142
Waardlanden	134	-
MAG	160	-
Tegemoetkoming Verhuurders Sportaccommodaties Covid-19	29	-
Dividend BNG	40	-
SVHW belastingopbrengsten	177	142
Belastingvordering	128	128
Algemene uitkering	35	89
Garantstelling Regenboogschool	45	45
Garantstellingsprovisie 2de tranche 2019 GEVUDO	-	24
Renteprovisie Omnivera	-	22
Veerdienst Gorinchem - Hardinxveld – Werkendam	-	13
Begraafrechten	5	12
Overige nog te ontvangen	24	36
Totaal	**12.832**	**7.557**

Het verloop van het faciliterende deel van de grondexploitatie De Blauwe Zoom laat in 2020 de volgende ontwikkeling zien.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2020	Investeringen	Opbrengst	Herrubricering	Bruto Boekwaarde 31-12-2020
Faciliterend deel grondexploitatie	2.484	1.847	-	-	4.331
Totaal	**2.484**	**1.847**	**-**	**-**	**4.331**

Vooruitbetaalde bedragen

De vooruitbetaalde bedragen zijn verantwoord voor in 2021 geleverde prestaties die met factuurdatum 2020 in rekening zijn gebracht :

Deze post bestaat uit de volgende onderliggende posten:

(bedragen x € 1.000)

Specificatie vooruitbetaalde bedragen	Bedrag 31-12-2020	Bedrag 31-12-2019
Bijdrage MAG	919	919
OZHZ	113	
Contributie VNG	30	28
Automatiseringskosten	8	11
Ouderbijdrage peuteropvang	9	9
BTW	121	-
Overige	45	12
Totaal	**1.245**	**980**

PASSIVA

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo 1-1-2020	Toevoeging voorgaand boekjaar	Toevoegingen cf. overzicht baten en lasten	Onttrekkingen cf. overzicht baten en lasten	Resultaat 2020	Vermindering ivm afschrijving op activa	Saldo 31-12-2020
Algemene reserve	2.369	28	13.032	1.843		-	13.586
Bestemmingsreserves	14.725	-	9.536	3.806		421	20.034
Gerealiseerd resultaat	-				515	-	515
Totaal	**17.094**	**28**	**22.568**	**5.650**	**515**	**421**	**34.134**

Het nog te bestemmen resultaat 2020 bedraagt € 515.000 voordelig. In paragraaf 4.4 ‘Vaststellingsbesluit jaarrekening 2020 is een voorstel voor bestemming opgenomen.

Voor een toelichting op de overige bestemmingsreserves wordt verwezen naar het ‘Overzicht reserves en voorzieningen’ in paragraaf 2.4.2.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2020 wordt in onderstaand overzicht op totaalniveau weergegeven.
In het ‘Overzicht van reserves en voorzieningen’ verderop in deze paragraaf (2.4.2) worden de dotaties en onttrekkingen nader toegelicht.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo 1-1-2020	Toevoeging	Vrijval	Aanwendingen	Saldo 31-12-2020
Voorzieningen risico's en verplichtingen	144		-	31	114
Voorzieningen voor toekomstige investeringen, waarvoor heffingen zijn geheven	4.339	601	-	-	4.941
Totaal	**4.484**	**601**	**-**	**31**	**5.054**

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De in de balans opgenomen vaste schulden bestaan uit onderhandse leningen bij binnenlandse banken en overige financiële instellingen.

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de vaste schulden weergegeven:

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2019
Onderhandse leningen	21.520	29.013
Totaal	**21.520**	**29.013**

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo 1-1-2020	Vermeer-deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2020
Onderhandse leningen	29.013	3.000	10.493	21.520
Totaal	**29.013**	**3.000**	**10.493**	**21.520**

De totale rentelast voor het jaar 2020 bedroeg € 653.990 (exclusief de eenmalige agiorente van € 1.088.800). Dit komt neer op een gemiddeld rentepercentage van 2,33% (2019: € 784.215; 2,75)

VLOTTENDE PASSIVA

Vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen vlottende schulden <1 jaar kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2019
Kasgeldleningen	-	6.000
Banksaldi	1.521	-
Overige schulden	1.884	3.570
Totaal	**3.405**	**9.570**

De overige schulden bestaan onder andere uit crediteuren. Ten opzichte van de balanspositie per 31 december 2019 zien we een aanzienlijke daling. Dit komt hoofdzakelijk doordat in 2020 op het einde van het jaar geen facturen zijn ontvangen die betrekking hebben op investeringen/projecten/grondexploitaties, zoals dit voorgaand boekjaar wel het geval is geweest.

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2019
Overlopende verplichtingen	1.108	1.604
Vooruit ontvangen bedragen van Europese en Nederlandse overheden met een specifiek bestedingsdoel	4.893	1.429
Overige vooruit ontvangen bedragen	98	174
Totaal	**6.099**	**3.206**

Overlopende verplichtingen

De overlopende verplichtingen zijn als volgt te specificeren:

(bedragen x € 1.000)

Specificatie overlopende verplichtingen	Bedrag 31-12-2020	Bedrag 31-12-2019
Rentekosten	128	306
Doorschuif BTW	128	103
Afrekening Serviceorganisatie Jeugd	127	281
De Sociale Basis	106	
Stichting Jeugdteams ZHZ	94	
Algemene uitkering	-	149
Cliëntondersteuning MEE plus	-	74
Afrekening SCD	108	66
Thuisbegeleiding Leger des Heils	85	71
Eindafrekening Waardlanden	10	121
Inhuur	115	40
Inrichting vrachtwagenparkeerplaats Hakgrind	-	209
Renovatie Peulenpark	32	-
Overige	175	183
Totaal	**1.108**	**1.604**

Vooruit ontvangen bedragen van Europese en Nederlandse overheden met een specifiek bestedingsdoel

Onder de ontvangen voorschotten Europese en Nederlandse overheidslichamen zijn specifiek nog te besteden subsidiegelden opgenomen. Het verloop is als volgt weer te geven:

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo 1-1-2020	Mutaties		Saldo 31-12-2020
		Ontvangen	Vrijgevallen	
Europese overheidslichamen				
				-
Totaal Europese overheidslichamen	-	-	-	-
het Rijk				
TOZO	-	3.675	755	2.920
Huisvesting Kwetsbare Groepen	-	410	-	410
Subsidie Culturele Noodsteun	-	25	-	25
MPI Binnenvaart	800			800
Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) regeling tot en met 2018	33			33
Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) regeling periode 2019-2022	7	158	126	40
Subsidie IenW	-	78	-	78
UHB herstructurering bedrijventerrein Boven H'veld	569			569
Gevelmaatregelen Rivierdijk	18			18
Totaal het Rijk	1.427	4.345	881	4.893
Overige Nederlandse overheidslichamen				
				-
Totaal overige Nederlandse overheidslichamen	-	-	-	-
Totaal	**1.427**	**4.345**	**881**	**4.893**

Overige vooruit ontvangen bedragen

De vooruitontvangen bedragen zijn als volgt te specifieren.

(bedragen x € 1.000)

Specificatie overige vooruit ontvangen bedragen	Bedrag 31-12-2020	Bedrag 31-12-2019
Anterieure overeenkomsten	10	22
Gebundelde uitkering	89	142
Kruisposten	15	10
Totaal	**114**	**174**

In 2020 heeft een vrijval van de gebundelde uitkering plaatsgevonden over de jaren 2018 tot en met 2020. Vanaf 2021 zal voor de komende vijf jaren een jaarlijkse vrijval van de gebundelde uitkering plaatsvinden.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen kan als volgt naar de aard van de gewaarborgde partij gespecificeerd worden (bedragen x € 1.000):

	Achtervang		Gewaarborgde geldleningen			
	WSW	WEW	Verenigingen			Totaal
	Fien Wonen	*NHG**	*Fien Wonen*	*HVC*	*Korfbalver. Vriendenschaar*	
Oorspronkelijke bedrag	61.935		35.434		100	97.469
Percentage borgstelling	50,00%		100,00%			
Stand per 1-1-2020	51.575	40.000	15.461	5.072	27	112.135
Toename	-	-	-	-	-	-
Aflossingen	- 7.192	- 8.500	- 1.852	- 87	- 4	- 17.635
Stand per 31-12-2020	44.383	31.500	13.609	4.985	23	94.500

* Gebaseerd op de opgave van Nationale Hypotheek Garantie per 2020.

Achtervang WSW
De achtervang van het Rijk (50%) en de gemeenten (50%) is het sluitstuk van de zekerheidsstructuur binnen het borgstelsel. Deze zekerheidsstructuur maakt het mogelijk dat corporaties met voordelige financiering sociale volkshuisvesting kunnen realiseren.

WSW neemt de betaalverplichtingen voor een lening over wanneer de corporatie (ondanks de voordelige financieringsvoorwaarden) de rente en aflossing op een door WSW geborgde lening niet meer kan betalen. Alleen als WSW deze betaalverplichting niet uit de overige buffers in de zekerheidsstructuur kan voldoen, moeten Rijk en gemeenten bijspringen. Op grond van hun rol als achtervanger moeten zij in dat geval renteloze leningen aan WSW verstrekken, en wel onder de volgende afspraken:

- Het Rijk verstrekt in alle gevallen de helft (= 50%) van de renteloze leningen.
- De zogenoemde “schadegemeenten” verstrekken samen een kwart (= 25%) van de renteloze leningen. De schadegemeenten zijn de gemeenten die vermeld zijn in de leningen waarvoor WSW de betaalverplichting overneemt.
- Alle gemeenten die achtervanger zijn van WSW (met inbegrip van de schadegemeenten) verstrekken samen het resterende kwart (= 25%) van de renteloze leningen.

WSW is nog nooit aangesproken op de borg en schat het risico van de gemeenten en het Rijk in als zeer klein, of zelfs theoretisch.

De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) behartigt de belangen van de gemeenten richting WSW. De formele afspraken tussen de VNG en WSW zijn vastgelegd in de overeenkomst tussen beide organisaties. De website van VNG geeft meer informatie vanuit VNG over WSW.

Achtervang WEW
Met ingang van de jaarrekening 2018 wordt de opgave van Nationale Hypotheek Garantie (Waarborgfonds Eigen Woningen – WEW) opgenomen. Voorheen waren dit de opgaven van de banken.

De statuten van het WEW bepalen in artikel 5, derde lid, dat het WEW voor de periode tot en met 31 december 2010 met elke deelnemende gemeente een overeenkomst sluit die tot doel heeft dat de nakoming van de betalingsverplichtingen van het WEW jegens de geldgevers, jegens wie het WEW zich borg heeft gesteld, te allen tijde zeker is gesteld. Volgens dezelfde bepaling dient deze overeenkomst met de gemeenten inhoudelijk gelijk te zijn aan de overeenkomst met het Rijk.
Een en ander betekent dat het WEW bij dreigende liquiditeitstekorten in verband met tot en met 31 december 2010 afgegeven borgtochten een beroep kan doen op achtergestelde, renteloze leningen van het Rijk (50%) en van de gemeenten (50%). Ten aanzien van per 1 januari 2011 afgegeven borgtochten wordt de volledige achtervangfunctie door het Rijk vervuld.

Evenals voor de WSW is nog nooit aanspraak gemaakt op de borg en schat en risico voor de gemeenten en het Rijk in als zeer klein, of zelfs theoretisch.

HVC
Bij de overname van de afvalcentrale Dordrecht door HVC staan ook de gemeenten die via de Gemeenschappelijke Regeling Gevudo deelnemen in HVC garant voor de leningen van HVC. In het overzicht is het aandeel van Hardinxveld-Giessendam in deze garantstelling opgenomen.

GR Drechtsteden
Ten behoeve van de toetreding van Hardinxveld-Giessendam tot de GR Drechtsteden zijn door de GR kosten voor de invlechting gemaakt. De totale kosten van de invlechting waren geraamd op € 1.900.000. Afgesproken is dat de GR € 1.400.000 voor zijn rekening neemt en Hardinxveld-Giessendam € 500.000. Dit bedrag laatste bedrag is in 2016 direct voor onze rekening gekomen. De GR verwerkt € 1.400.000 in haar vermogen. Hardinxveld-Giessendam ziet tot een bedrag van € 700.000 af van toekomstige winstuitkeringen door de GR. Indien het recht op winstuitkeringen gedurende de jaren 2018 tot en met 2022 achterblijft bij de verwachting van € 700.000 zal Hardinxveld-Giessendam het vermogen van de Drechtsteden uiterlijk 1 januari 2023 aanzuiveren tot het verschil. Doordat de totale invlechtingskosten aan de kant van de GR Drechtsteden lager uitvielen is per eind 2017 een bedrag van € 92.500 reeds in mindering gebracht op voornoemde € 700.000. .De resultaten van de GR Drechsteden (aandeel Hardinxveld-Giessendam) zijn in de afgelopen jaren in mindering gebracht, waarmee per eind 2020 een bedrag resteert van € 269.000.

Gebeurtenissen na balansdatum

COVID-19 (Corona)
Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2020, maar wel naar verwachting op beleidsterreinen van onze begroting 2021 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico’s en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

2.4.1 Overzicht van reserves en voorzieningen

Reserves

Omschrijving	Saldo 1-1-2020	Toevoeging/onttrekking bestemming resultaat voorgaand jaar	Toevoegingen via programma-rekening	Onttrekkingen via programma-rekening	Verminderingen i.v.m. afschrijvingen op activa	Saldo 31-12-2020
a. Algemene reserve						
1. Algemene reserve	2.368.902	28.000	13.032.003	1.843.396-	-	13.585.509
Totaal algemene reserve	**2.368.902**	**28.000**	**13.032.003**	**1.843.396-**	**-**	**13.585.509**
b. Bestemmingsreserves						
2. Best. res. Budgetoverheveling	460.000		411.500	420.000-		451.500
4. Best. res. Onderhoud gebouwen	267.038		289.525	301.553-		255.010
5. Best. res. Risico gem. Regelingen	101.496			6.987-		94.509
6. Best. res. Eigen Risico Soc. Verz. Wetten	85.259		30.000	29.755-		85.504
7. Best. res. Sociaal domein	2.672.830		265.000	455.000-		2.482.830
8. Best. res. Wijkveiligheid	14.458					14.458
9. Best. res. Openbare verlichting	284.305		53.400	9.321-	42.809-	285.575
10. Best. res. Wegen	3.001.876		609.500	212.331-	252.613-	3.146.432
11. Best. res. Compensatie rente wegenonderh	403.673			46.272-		357.401
12. Best. res. Scholenbouw c.a.	895.920		20.000		27.314-	888.606
13. Best. res. Waterbeheerplan	219.238		1.025.000	28.410-	3.388-	1.212.440
14. Best. res. Openbaar groen	174.480		56.200	92.711-		137.969
15. Best. res. Voorzieningenniveau B-H'veld	166.733			28.796-		137.937
16. Best. res. Publiek deel gemeentehuis	14.693				1.860-	12.833
17. Best. res. Aanpak wateroverlast	842.275				24.834-	817.441
18. Best. res. Begraafplaatsen	65.456		15.000		2.371-	78.085

19. Best. res. Bouwgrondexploitaties	2.688.179		1.220.934	2.067.277-		1.841.836
21. Best. res. Sociale woningbouw	123.500					123.500
23. Best. res. Kazerne Rijnstraat 1C	97.200				16.200-	81.000
24. Best. res. Individuele trajecten	101.077		50.000	91.866-		59.211
25. Best. res. Heroverwegingsdiscussie	36.738					36.738
26. Best. res. Werkplaats	1.413.382				23.245-	1.390.137
27. Best. res. Verkeersveiligheid	160.323		100.000			260.323
28. Best. res. Speelplaatsen	434.607		48.000		42.125-	440.482
29. Best. res. Duurzaamheid	-		2.842.000			2.842.000
30. Best. res. Ruimtelijke ontwikkelingen	-		2.500.000			2.500.000
Totaal bestemmingsreserves	**14.724.736**	**-**	**9.536.059**	**3.790.279-**	**436.759-**	**20.033.757**
Totaal reserves	**17.093.638**	**28.000**	**22.568.062**	**5.633.675-**	**436.759-**	**33.619.266**

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Bedragen x € 1.000

Mutaties reserves per programm	Begroting na wijziging 2020	Waarvan structureel	Rekening 2020	Waarvan structureel
Reserve-onttrekkingen				
1. Bestuur	0	0	0	0
2. Leven, reizen en documenten	0	0	0	0
3. Openbare orde en veiligheid	81	16	81	16
4. Verkeer en vervoer	662	326	620	370
5. Ondernemen en bedrijvigheid	25	0	25	0
6. Scholing	65	27	69	27
7. Samenleven	231	42	257	42
8. Werk en inkomen	60	0	60	0
9. Zorg en welzijn	770	0	770	0
10. Gezondheid en milieu	432	2	450	2
11. Bouwen, wonen en gebruiken	293	0	2.067	0
12.Woonomgeving	239	0	208	0
Financiering en dekking	1.100	0	1.089	0
Bedrijfsvoering	685	25	374	25
Totaal reserve-onttrekkingen	**4.642**	**438**	**6.070**	**482**
Reserve-toevoegingen				
1. Bestuur	0	0	0	0
2. Leven, reizen en documenten	0	0	0	0
3. Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0
4. Verkeer en vervoer	737	615	810	615
5. Ondernemen en bedrijvigheid	18.418	0	18.419	0
6. Scholing	30	20	30	20
7. Samenleven	229	48	229	48
8. Werk en inkomen	0	0	0	0
9. Zorg en welzijn	353	0	353	0
10. Gezondheid en milieu	378	15	378	15
11. Bouwen, wonen en gebruiken	293	0	1.514	0
12.Woonomgeving	56	56	56	56
Financiering en dekking	320	0	320	0
Bedrijfsvoering	459	0	459	0
Totaal reserve-toevoegingen	**21.274**	**754**	**22.568**	**754**

Voorzieningen

Omschrijving	Saldo 1-1-2020	Toevoegingen	Aanwendingen	Saldo 31-12-2020
Voorzieningen voor verliezen, verplichtingen en risico's				
1. Voorziening pensioenverplichtingen	107.955		-7.247	100.708
2. Voorziening frictiekosten toetreding Drechtsteden	36.390		-23.341	13.049
Totaal voorzieningen voor verliezen, verplichtingen en risico's	**144.345**	**0**	**-30.588**	**113.757**
Voorzieningen voor toekomstige investeringen, waarvoor heffingen zijn geheven				
3. Voorziening riolering	4.339.334	559.977		4.899.311
4. Voorziening reiniging	0	41.268		41.268
Totaal voorzieningen voor toekomstige investeringen, waarvoor heffingen	**4.339.334**	**601.245**	**0**	**4.940.579**
Totaal voorzieningen	**4.483.679**	**601.245**	**-30.588**	**5.054.336**

2.4.2. Toelichting op de reserves en voorzieningen

Toelichting op de reserves

TOELICHTING OP DE STAAT VAN RESERVES

Nr	Reserve	Toelichting	*Begroting 2020 in €*	Bedragen in €
1.	**Algemene reserve**			
	Doel: Vormen en in stand houden van een buffer voor het opvangen van financiële tegenvallers en verbeteren van het weerstandsvermogen			
	Stand 01-01-2020:			2.368.902
	Toevoegingen	Resultaatbestemming vaststellingsbesluit jaarrekekening 2019 (raad 2 juli 2020)	*321.000*	*321.038*
		Enecogelden	*12.418.000*	*12.418.685*
		Coronacompensatie algemene uitkering	*320.279*	*320.279*
	Onttrekkingen	Resultaatbestemming vaststellingsbesluit jaarrekekening 2019 (raad 2 juli 2020)	*-655.000*	*-655.000*
		Agio aflossen en afsluiten lening	*-1.100.000*	*-1.088.800*
		Inhuur focus 2020	*-192.743*	*-16.596*
		Hogere kosten Waardlanden als gevolg Covid-19	*-83.000*	*-83.000*
	Stand 31-12-2020:			13.585.509

2. Reserve budgetovertheveling

Doel: Budgethoverheveling

	Stand 01-01-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
Wet inburgering	-	35.000		35.000
Externe adviesopdrachten	-	80.000		80.000
Sportagenda	-	2.500		2.500
Uitbreiding sociaal loket	-	10.000		10.000
Persoonlijk leiderschap	-	32.000		32.000
Personele aangelegenheden	-	125.000		125.000
Gladheidsbestrijding	-	12.000		12.000
Beheersvorm sporthallen	-	10.000		10.000
Kleedcabines		35.000		35.000
Medewerkers tevredenheidsonderzoek		10.000		10.000
Aanbesteding MAG		20.000		20.000
Voorbereidingskrediet baggeren		10.000		10.000
Opleidingsbudgetten		30.000		30.000
Opleidingsplan organisatieontwikkeling	40.000		40.000-	-
Kleedcabines	35.000		35.000-	-
Resultaat Veigheidsregio 2018	65.000		65.000-	-
Openbaar Groen	115.000		115.000-	-
Techn inrichting omgevingsvergunningen	80.000		80.000-	-
MKB-katalysatorfonds	25.000		25.000-	-
Doorontwikkeling soc team	20.000		20.000-	-
Bijdrage MEE	10.000		10.000-	-
Opleidingsbudget	70.000		30.000-	40.000
	460.000	411.500	420.000-	451.500

3. Reserve onderhoud gebouwen

Doel: Egalisatie onderhoudskosten conform het meerjarig onderhoudsplan

Stand 01-01-2020:			267.038
Toevoegingen:	Conform begroting	*289.525*	289.525
Onttrekkingen:	Conform realisatie	*-365.975*	301.553-
Stand 31-12-2020:			255.010

5. Reserve risico gemeenschappelijke regelingen

Doel: Ter dekking van risico's van gemeentschappelijke regelingen

Stand 01-01-2020:			101.496
Toevoegingen:	Conform begroting		
Onttrekkingen:	Liquidatie uitkering Logopedische Kring Sliedrecht	*-5.500*	6.987-
Stand 31-12-2020:			94.509

6. Reserve sociale verzekeringswetten

Doel: Dekking van de kosten eigen risico voor sociale verzekeringswetten

Stand 01-01-2020:			85.259
Toevoegingen:	Conform begroting	*30.000*	30.000
Onttrekkingen:	Conform realisatie	*-44.500*	29.755-
Stand 31-12-2020:			85.504

7. Reserve sociaal domein

Doel: Dekking van de onverwachte transitie- en transformatiekosten binnen het sociale domein; jeugd, wmo en participatiewet

Stand 01-01-2020:			2.672.830
Toevoegingen:	Resultaatbestemming vaststellingsbesluit jaarrekekening 2019 (raad 2 juli 2020)	*265.000*	265.000
Onttrekkingen:	Conform realisatie	*-455.000*	455.000-
Stand 31-12-2020:			2.482.830

8. Reserve wijkveiligheid

Doel: Ter dekking van het Integraal Lokaal VeiligheidsPlan (ILVP) 2014-2017

Stand 01-01-2020:			14.458
Toevoegingen:			-
Onttrekkingen:			-
Stand 31-12-2020:			14.458

Nr	Reserve	Toelichting	*Begroting 2020 in €*	Bedragen in €
9.	**Reserve openbare verlichting**			
	Doel: Dekking van investeringen in openbare verlichting			
	Stand 01-01-2020:			284.305
	Toevoegingen:	Conform begroting	*53.400*	53.400
	Onttrekkingen:	Afschrijvingslasten volgens staat C incl. aanpassing	*-42.809*	42.809-
		Remplace	*-20.500*	9.321-
	Stand 31-12-2020:			285.575
10.	**Reserve wegen**			
	Doel: Dekking van investeringen uit het wegenbeheerplan			
	Stand 01-01-2020:			3.001.876
	Toevoegingen:	Conform begroting	*537.000*	609.500
	Onttrekkingen:	Afschrijvingslasten volgens staat C incl aanpassing	*-237.190*	252.613-
		groot onderhoud	*-275.000*	212.331-
	Stand 31-12-2020:			3.146.432
11.	**Reserve compensatie rente wegen**			
	Doel: Dekking egalisatie rentelasten kapitaallasten wegen.			
	Stand 01-01-2020:			403.673
	Toevoegingen:			
	Onttrekkingen:	Rente conform nota R&V	*-46.272*	46.272-
	Stand 31-12-2020:			357.401
12.	**Reserve scholenbouw**			
	Doel: Dekking van investeringen in scholenbouw c.a.			
	Stand 01-01-2020:			895.920
	Toevoegingen:	Conform begroting	*20.000*	20.000
	Onttrekkingen:	Afschrijvingslasten	*-27.314*	27.314-
	Stand 31-12-2020:			888.606
13.	**Reserve waterbeheerplan**			
	Doel: Egaliseren van de kosten van het nog op te stellen waterbeheersplan			
	Stand 01-01-2020:			219.238
	Toevoegingen:	Conform begroting	*1.025.000*	1.025.000
	Onttrekkingen:	Afschrijvingslasten volgens staat C	*-3.388*	3.388-
		voorbereidingsdkrediet baggerplan	*-36.872*	28.410-
	Stand 31-12-2020:			1.212.440
14.	**Reserve openbaar groen**			
	Doel: Beleidsmatig sturen en beheren van groenvoorzieningen op gemeentelijk en wijkniveau			
	Stand 01-01-2019:			174.480
	Toevoegingen:	Conform Begroting	*56.200*	56.200
	Onttrekkingen:	Werkelijke kosten conform groenbeleidsplan	*-123.700*	92.711-
	Stand 31-12-2019:			137.969
15.	**Reserve voorzieningenniveau B'Hardinxveld**			
	Doel: Dekking voor planvorming en mogelijke uitvoering t.b.v. voorzieningenniveau in B'Hardinxveld			
	Stand 01-01-2020:			166.733
	Toevoegingen:			
	Onttrekkingen:	Tijdelijke huisvesting Regenboog	*-28.796*	28.796-
	Stand 31-12-2020:			137.937
16.	**Reserve publiek deel gemeentehuis**			
	Doel: Dekking kosten onderhoud publiek deel gemeentehuis			
	Stand 01-01-2020:			14.693
	Toevoegingen:			
	Onttrekkingen:	Afschrijvingslasten volgens staat C	*-1.860*	1.860-
	Stand 31-12-2020:			12.833
17.	**Reserve aanpak wateroverlast**			
	Doel: Dekking aanpak kosten wateroverlast			
	Stand 01-01-2020:			842.275
	Toevoegingen:			
	Onttrekkingen:	Afschrijvingslasten volgens staat C		24.834-
	Stand 31-12-2020:			817.441
18.	**Reserve begraafplaatsen**			
	Doel: Dekking van beheerskosten van begraafplaatsen			
	Stand 01-01-2020:			65.456
	Toevoegingen:	Conform begroting	*15.000*	15.000
	Onttrekkingen:	Afschrijvingslasten volgens staat C	*-2.368*	2.371-
	Stand 31-12-2020:			78.085
19.	**Reserve bouwgrondexploitatie**			
	Doel: Afdekken van financiële risico's van bouwgrondexploitaties			
	Stand 01-01-2020:			2.688.179
	Toevoegingen:			1.220.934
	Onttrekkingen:	Resultaatbestemming vaststellingsbesluit jaarrekekening 2019 (raad 2 juli 2020)	*-293.000*	293.000-
				1.774.277-
	Stand 31-12-2020:			1.841.836

Nr	Reserve	Toelichting	*Begroting 2020 in €*	Bedragen in €
21.	**Reserve sociale woningbouw**			
	Doel: Stimuleren sociale wonigbouw			
	Stand 01-01-2020:			123.500
	Toevoegingen:			
	Onttrekkingen:			
	Stand 31-12-2020:			123.500
23.	**Reserve kazerne Rijnstraat 1C**			
	Doel: Dekking afschrijvingslasten die de Veiligheidsregio in rekening brengt			
	Stand 01-01-2020:			97.200
	Toevoegingen:			
	Onttrekkingen:	Afschrijvingslasten volgens staat C	*-16.200*	16.200-
	Stand 31-12-2020:			81.000
24.	**Reserve individuele trajecten**			
	Doel: Dekking van de integrale kosten van het vinden van andere, passende functies binnen of buiten de gemeentelijke organisatie voor medewerkers die niet aan de huidige of vernieuwde functie-eisen voldoen.			
	Stand 01-01-2020:			101.077
	Toevoegingen:	Conform begroting	*50.000*	50.000
	Onttrekkingen:	Uitkeringen (voormalig) medewerkers/projectleider financiën	*-98.180*	91.866-
	Stand 31-12-2020:			59.211
25.	**Reserve heroverwegingsdiscussie**			
	Doel: Ter dekking van éénmalige kosten van bezuinigingstrajecten			
	Stand 01-01-2020:			36.738
	Toevoegingen:			
	Onttrekkingen:			
	Stand 31-12-2020:			36.738
26.	**Reserve werkplaats**			
	Doel: Dekking afschrijvingslasten gemeentelijke werkplaats			
	Stand 01-01-2020:			1.413.382
	Toevoegingen:			
	Onttrekkingen:	Afschrijvingslasten volgens staat C	*-23.245*	23.245-
	Stand 31-12-2020:			1.390.137
27.	**Reserve verkeersveiligheid**			
	Doel: Dekking investeringen in het kader van verkeersveiligheid en uitvoering Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP)			
	Stand 01-01-2020:			160.323
	Toevoegingen:		*100.000*	100.000
	Onttrekkingen:	Conform begroting		
	Stand 31-12-2020:			260.323
28.	**Reserve speelplaatsen**			
	Doel: Dekking afschrijvingslasten speelplaatsenplan			
	Stand 01-01-2020:			434.607
	Toevoegingen:	Conform begroting	*48.000*	48.000
	Onttrekkingen:	Afschrijvingslasten volgens staat C incl. bijstelling	*-42.180*	42.125-
	Stand 31-12-2020:			440.482
29.	**Reserve duurzaamheid**			
	Doel: Dekking investeringen in het kader van klimaatdoelstellingen duurzaamheid			
	Stand 01-01-2020:			-
	Toevoegingen:	Resultaatbestemming vaststellingsbesluit jaarrekekening 2019 (raad 2 juli 2020)	*342.000*	342.000
		Enecogelden	*2.500.000*	2.500.000
	Onttrekkingen:			
	Stand 31-12-2020:			2.842.000
30.	**Reserve ruimtelijke ontwikkelingen**			
	Doel: Dekking investeringen in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen			
	Stand 01-01-2020:			-
	Toevoegingen:			
		Enecogelden	*2.500.000*	2.500.000
	Onttrekkingen:			
	Stand 31-12-2020:			2.500.000

Toelichting op de voorzieningen

Nr	Toelichting		*Begroting 2020 in €*	Bedragen in €
1.	**Voorziening Pensioenverplichtingen**			
	Doel: Egaliseren pensioenkosten voormalig wethouders			
	Stand 01-01-2020			107.955
	Aanwending:	uitbetaling volgens salarisstaat 2020	*-7.247*	7.247-
	Stand 31-12-2020:			100.709
2.	**Voorziening frictiekosten toetreding Drechtsteden**			
	Doel: Frictiekosten personeel en materiële kosten i.v.m. toetreding Drechtsteden			
	Stand 01-01-2020:			36.390
	Toevoegingen:			
	Aanwending:	Volgens berekening	*-26.071*	23.341-
	Stand 31-12-2020:			13.049
3.	**Voorziening riolering**			
	Doel: Lastenegalisatie van het gemeentelijk meerjarig rioleringsplan			
	Stand 01-01-2020:			4.339.334
	Toevoegingen:	Conform berekening	*402.192*	559.977
	Aanwending:			
	Stand 31-12-2020:			4.899.311
4.	**Voorziening reiniging**			
	Doel: Egalisatie van de lasten en baten van het product afval en reiniging			
	Stand 01-01-2020:			-
	Toevoegingen:		*6.938*	41.268
	Aanwending:	Conform berekening		
	Stand 31-12-2020:			41.268

2.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

2.5.1 Overzicht van baten en lasten 2020

Bedragen x € 1.000

Programma 1 Bestuur	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
000 College en bestuurlijke ondersteuning	-1.850	0	-1.850	-1.957	0	-1.957	-1.941	1	-1.940	16	1	16
005 Raad en Raadsondersteuning	-519	0	-519	-530	0	-530	-525	2	-523	4	2	7
Saldo van baten en lasten	**-2.370**	**0**	**-2.370**	**-2.486**	**0**	**-2.486**	**-2.466**	**3**	**-2.463**	**20**	**3**	**23**
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**-2.370**	**0**	**-2.370**	**-2.486**	**0**	**-2.486**	**-2.466**	**3**	**-2.463**	**20**	**3**	**23**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 2 Leven, reizen en documenten	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
010 Burgerzaken	-436	238	-197	-361	198	-163	-324	172	-152	37	-26	12
Saldo van baten en lasten	**-436**	**238**	**-197**	**-361**	**198**	**-163**	**-324**	**172**	**-152**	**37**	**-26**	**12**
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**-436**	**238**	**-197**	**-361**	**198**	**-163**	**-324**	**172**	**-152**	**37**	**-26**	**12**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 3 Openbare orde en veiligheid	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
015 Brandweer	-1	0	-1	-1	0	-1	-1	0	-1	-1	0	-1
020 Integrale veiligheid	-1.695	10	-1.685	-2.087	10	-2.077	-2.019	13	-2.005	68	4	72
Saldo van baten en lasten	**-1.696**	**10**	**-1.686**	**-2.087**	**10**	**-2.078**	**-2.020**	**13**	**-2.006**	**68**	**4**	**71**
Mutaties reserves	0	81	81	0	81	81	0	81	81	0	0	0
Resultaat	**-1.696**	**91**	**-1.605**	**-2.087**	**91**	**-1.996**	**-2.020**	**95**	**-1.925**	**68**	**4**	**71**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 4 Verkeer en vervoer	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
025 Waterkering en afwatering	-148	0	-148	-142	0	-142	-174	0	-173	-31	0	-31
030 Wegen, straten en pleinen	-2.114	73	-2.040	-1.904	77	-1.827	-1.829	167	-1.662	75	90	165
035 Haven	-38	57	19	-39	74	36	-40	49	10	-1	-25	-26
040 Veerdienst	-81	2	-78	-121	2	-118	-120	0	-120	1	-2	-2
Saldo van baten en lasten	**-2.380**	**133**	**-2.247**	**-2.206**	**154**	**-2.052**	**-2.163**	**217**	**-1.946**	**43**	**63**	**106**
Mutaties reserves	-615	773	158	-737	662	-75	-810	620	-190	-73	-42	-115
Resultaat	**-2.996**	**906**	**-2.089**	**-2.944**	**816**	**-2.128**	**-2.973**	**836**	**-2.136**	**-29**	**21**	**-8**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 5 Ondernemen en bedrijvigheid	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
045 Economie	-245	81	-164	-297	81	-216	-265	75	-190	32	-6	26
050 Weekmarkt	-38	38	0	-37	34	-3	-30	29	-2	7	-5	2
055 Beleggingen	-7	360	353	-5	18.960	18.955	-5	18.957	18.953	0	-3	-3
Saldo van baten en lasten	**-290**	**479**	**189**	**-339**	**19.075**	**18.736**	**-300**	**19.060**	**18.760**	**39**	**-14**	**25**
Mutaties reserves	0	0	0	-18.418	25	-18.393	-18.419	25	-18.394	-1	0	-1
Resultaat	**-290**	**479**	**189**	**-18.757**	**19.100**	**343**	**-18.719**	**19.085**	**366**	**38**	**-14**	**24**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 6 Scholing	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
060 Onderwijs	-69	0	-69	-69	0	-69	-71	0	-71	-2	0	-2
065 Onderwijs algemeen	-397	135	-263	-430	159	-271	-421	132	-289	9	-27	-18
070 Huisvesting onderwijs	-702	41	-661	-656	41	-615	-693	52	-641	-36	11	-25
Saldo van baten en lasten	**-1.168**	**176**	**-992**	**-1.155**	**200**	**-955**	**-1.185**	**184**	**-1.000**	**-29**	**-16**	**-45**
Mutaties reserves	-30	52	21	-30	64	34	-30	69	38	0	5	5
Resultaat	**-1.199**	**227**	**-971**	**-1.186**	**264**	**-921**	**-1.215**	**253**	**-962**	**-29**	**-11**	**-40**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 7 Samenleven	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
075 Bibliotheek	-44	67	23	-53	67	14	-36	69	33	17	2	18
080 Kunst en cultuur	-52	0	-52	-53	0	-53	-22	0	-22	31	0	31
085 Sport	-1.585	647	-938	-1.759	669	-1.089	-1.712	669	-1.043	47	-1	46
095 Openbaar groen	-153	10	-143	-133	10	-124	-124	13	-111	9	3	12
Saldo van baten en lasten	**-1.834**	**724**	**-1.110**	**-1.998**	**746**	**-1.252**	**-1.895**	**750**	**-1.144**	**103**	**4**	**108**
Mutaties reserves	-181	201	19	-229	231	2	-229	257	28	0	26	26
Resultaat	**-2.015**	**925**	**-1.091**	**-2.227**	**977**	**-1.250**	**-2.124**	**1.007**	**-1.116**	**103**	**30**	**134**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 8 Werk en inkomen	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
100 Sociaal Domein	-3.394	2.247	-1.147	-6.715	5.507	-1.208	-4.161	3.054	-1.106	2.554	-2.452	102
Saldo van baten en lasten	**-3.394**	**2.247**	**-1.147**	**-6.715**	**5.507**	**-1.208**	**-4.161**	**3.054**	**-1.106**	**2.554**	**-2.452**	**102**
Mutaties reserves	0	60	60	0	60	60	0	60	60	0	0	0
Resultaat	**-3.394**	**2.307**	**-1.087**	**-6.715**	**5.567**	**-1.148**	**-4.161**	**3.114**	**-1.046**	**2.554**	**-2.452**	**102**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 9 Zorg en welzijn	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
105 Sociaal Domein	-12.311	177	-12.135	-12.859	610	-12.249	-12.781	841	-11.940	78	231	309
110 Volksgezondheid	-62	10	-52	-106	10	-96	-97	0	-97	9	-10	-1
115 Peuterspeelzalen/Kinderopvang	-59	1	-58	-58	1	-57	-60	3	-57	-3	2	-1
125 Huisvesting maatschappelijk	-53	14	-40	-51	14	-38	-52	15	-37	0	2	1
Saldo van baten en lasten	**-12.485**	**201**	**-12.284**	**-13.074**	**635**	**-12.439**	**-12.991**	**860**	**-12.131**	**83**	**225**	**308**
Mutaties reserves	-107	497	390	-403	820	417	-353	770	418	50	-49	1
Resultaat	**-12.592**	**698**	**-11.893**	**-13.476**	**1.454**	**-12.022**	**-13.343**	**1.630**	**-11.713**	**133**	**176**	**309**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 10 Gezondheid en milieu	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
135 Milieu	-664	10	-654	-834	217	-617	-709	207	-502	125	-9	116
140 Reiniging	-1.798	2.379	581	-1.858	2.271	413	-1.750	2.238	488	108	-33	75
145 Riolering	-1.108	1.715	607	-1.161	1.824	663	-1.315	1.807	492	-153	-17	-171
150 Begraven en lijkbezorging	-386	383	-3	-334	383	49	-355	409	54	-21	26	5
Saldo van baten en lasten	**-3.955**	**4.486**	**531**	**-4.188**	**4.695**	**507**	**-4.129**	**4.661**	**532**	**59**	**-34**	**25**
Mutaties reserves	-36	7	-30	-378	432	53	-378	450	72	0	19	19
Resultaat	**-3.992**	**4.493**	**501**	**-4.566**	**5.127**	**561**	**-4.507**	**5.112**	**605**	**59**	**-15**	**44**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 11 Bouwen, wonen en gebruiken	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
155 Grondexploitatie	-4.066	4.066	0	-6.378	6.378	0	-3.815	3.262	-553	2.563	-3.116	-553
160 Omgevingszaken	-590	593	2	-561	201	-360	-428	798	370	133	597	730
165 Ruimtelijke ontwikkeling	-645	153	-493	-739	162	-577	-1.240	284	-955	-500	122	-379
170 Volkshuisvesting	-59	7	-51	-92	7	-84	-86	0	-86	5	-7	-2
175 Woonwagenzaken	-15	2	-13	-24	2	-22	-22	0	-22	2	-2	0
Saldo van baten en lasten	**-5.375**	**4.821**	**-555**	**-7.794**	**6.751**	**-1.043**	**-5.591**	**4.344**	**-1.247**	**2.203**	**-2.407**	**-204**
Mutaties reserves	0	0	0	-293	293	0	-1.514	2.067	553	-1.221	1.774	553
Resultaat	**-5.375**	**4.821**	**-555**	**-8.087**	**7.044**	**-1.043**	**-7.105**	**6.411**	**-694**	**982**	**-633**	**349**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 12 Woonomgeving	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
180 Openbaar groen	-902	2	-900	-1.081	2	-1.079	-1.084	14	-1.071	-3	12	9
Saldo van baten en lasten	**-902**	**2**	**-900**	**-1.081**	**2**	**-1.079**	**-1.084**	**14**	**-1.071**	**-3**	**12**	**9**
Mutaties reserves	-56	56	0	-56	239	183	-56	208	152	0	-31	-31
Resultaat	**-958**	**58**	**-900**	**-1.137**	**241**	**-897**	**-1.141**	**222**	**-919**	**-3**	**-19**	**-22**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 13 Financiering / Algemene dekkingsmiddelen	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
185 Belastingen	-343	3.735	3.392	-361	3.835	3.474	-344	3.879	3.535	17	43	61
190 Beleggingen	-1	60	59	-1	40	39	-1	40	39	0	0	0
200 Saldi kostenplaatsen	146	0	146	0	0	0	0	0	0	0	0	0
205 Algemene baten en lasten	399	10.010	10.409	339	10	349	-84	16	-68	-423	6	-417
210 Uitkering gemeentefonds	0	23.208	23.208	0	23.950	23.950	0	24.077	24.077	0	127	127
215 Kapitaallasten	-17	17	0	-1.201	19	-1.182	-1.185	2	-1.183	17	-18	-1
Saldo van baten en lasten	**-867**	**37.030**	**37.213**	**-1.224**	**27.854**	**26.630**	**-1.613**	**28.013**	**26.399**	**-389**	**158**	**-230**
Mutaties reserves	-10.000	0	-10.000	-320	1.100	780	-320	1.089	769	0	-11	-11
Resultaat	**-10.867**	**37.030**	**26.163**	**-1.545**	**28.954**	**27.410**	**-1.933**	**29.101**	**27.168**	**-389**	**147**	**-242**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 14 Bedrijfsvoering (kostenplaatsen)	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
220 Bedrijfsvoering	-4.725	33	-4.692	-4.582	98	-4.484	-4.503	90	-4.413	78	-7	71
Saldo van baten en lasten	**-4.725**	**33**	**-4.692**	**-4.582**	**98**	**-4.484**	**-4.503**	**90**	**-4.413**	**78**	**-7**	**71**
Mutaties reserves	-195	266	72	-459	685	226	-459	374	-85	0	-311	-311
Resultaat	**-4.920**	**299**	**-4.621**	**-5.041**	**782**	**-4.258**	**-4.962**	**464**	**-4.498**	**78**	**-318**	**-240**

- = Nadelig / + = Voordelig

2.5.2 Toelichting per programma

Programma 1 Bestuur

Bedragen x € 1.000

Programma 1 Bestuur	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
000 College en bestuurlijke onderst	-1.850	0	-1.850	-1.957	0	-1.957	-1.941	1	-1.940	16	1	16
005 Raad en Raadsondersteuning	-519	0	-519	-530	0	-530	-525	2	-523	4	2	7
Saldo van baten en lasten	**-2.370**	**0**	**-2.370**	**-2.486**	**0**	**-2.486**	**-2.466**	**3**	**-2.463**	**20**	**3**	**23**
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**-2.370**	**0**	**-2.370**	**-2.486**	**0**	**-2.486**	**-2.466**	**3**	**-2.463**	**20**	**3**	**23**

- = Nadelig / + = Voordelig

000 College en bestuurlijke ondersteuning **€ 16.000 voordelig**

Vanwege de corona-crisis zijn er minder opdrachten verstrekt aan externen. De belangrijkste verklaring ligt in het uitstellen van de viering van 75 jaar vrijheid en activiteiten die hiervoor waren gepland. Deze staat nu gepland in 2021

Programma 2 Leven, Reizen en Documenten

Bedragen x € 1.000

Programma 2 Leven, reizen en documenten	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
010 Burgerzaken	-436	238	-197	-361	198	-163	-324	172	-152	37	-26	12
Saldo van baten en lasten	**-436**	**238**	**-197**	**-361**	**198**	**-163**	**-324**	**172**	**-152**	**37**	**-26**	**12**
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**-436**	**238**	**-197**	**-361**	**198**	**-163**	**-324**	**172**	**-152**	**37**	**-26**	**12**

- = Nadelig / + = Voordelig

010 Burgerzaken **€ 12.000 voordelig**

Het voordeel wordt mede veroorzaakt doordat, of dankzij de coronacrisis meer rijbewijzen zijn aangevraagd. Dit is een voordeel van per saldo € 15.000. De hogere lasten van € 3.000 zijn diverse posten en worden verder niet toegelicht.

Programma 3 Openbare Orde en Veiligheid

Bedragen x € 1.000

Programma 3 Openbare orde en veiligheid	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
015 Brandweer	-1	0	-1	-1	0	-1	-1	0	-1	-1	0	-1
020 Integrale veiligheid	-1.695	10	-1.685	-2.087	10	-2.077	-2.019	13	-2.005	68	4	72
Saldo van baten en lasten	**-1.696**	**10**	**-1.686**	**-2.087**	**10**	**-2.078**	**-2.020**	**13**	**-2.006**	**68**	**4**	**71**
Mutaties reserves	0	81	81	0	81	81	0	81	81	0	0	0
Resultaat	**-1.696**	**91**	**-1.605**	**-2.087**	**91**	**-1.996**	**-2.020**	**95**	**-1.925**	**68**	**4**	**71**

- = Nadelig / + = Voordelig

020 Integrale veiligheid **€ 71.000 voordelig**

De kosten van bijdrage aan Drechtsteden zijn lager uitgevallen dan begroot (€ 50.000). Daarnaast is de bijdrage aan de veiligheidsregio lager uitgevallen doordat er nog een creditnota is ontvangen betreffende bevolkingzorg 2020 van bijna € 14.000. Ook is de inwonersbijdrage 2020 betreffende het Regionaal Veiligheidshuis ZHZ bijna € 10.000 lager als dat was begroot.

Programma 4 Verkeer en Vervoer

Bedragen x € 1.000

Programma 4 Verkeer en vervoer	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
025 Waterkering en afwatering	-148	0	-148	-142	0	-142	-174	0	-173	-31	0	-31
030 Wegen, straten en pleinen	-2.114	73	-2.040	-1.904	77	-1.827	-1.829	167	-1.662	75	90	165
035 Haven	-38	57	19	-39	74	36	-40	49	10	-1	-25	-26
040 Veerdienst	-81	2	-78	-121	2	-118	-120	0	-120	1	-2	-2
Saldo van baten en lasten	**-2.380**	**133**	**-2.247**	**-2.206**	**154**	**-2.052**	**-2.163**	**217**	**-1.946**	**43**	**63**	**106**
Mutaties reserves	-615	773	158	-737	662	-75	-810	620	-190	-73	-42	-115
Resultaat	**-2.996**	**906**	**-2.089**	**-2.944**	**816**	**-2.128**	**-2.973**	**836**	**-2.136**	**-29**	**21**	**-8**

- = Nadelig / + = Voordelig

025 Waterkering en afwatering **€ 31.000 nadelig**

De hogere lasten ten opzichte van de begroting hebben een tweeledige oorzaak. Enerzijds is in 2020 een aantal zaken uitgevoerd die niet geraamd waren. Dit betreft onder andere het vervangen van de vlonder in het Westpark, het vervangen van een stuw aan de Parallelweg en het omvormen van een tuin bij de Nassaustraat naar openbaar gebied. Anderzijds zijn de afschrijvingslasten 2020 hoger dan voorzien. Dit wordt veroorzaakt door de afschrijving op het krediet Aanpak Wateroverlast welke begrotingstechnisch was voorzien met ingang van 2021. De hogere afschrijvingslasten worden gedekt uit de bestemmingsreserve aanpak wateroverlast en vormen daarmee per saldo geen nadeel op het jaarrekeningresultaat.

030 Wegen, straten en pleinen **€ 165.000 voordelig**

Uitgaven

De uitgaven zijn lager dan begroot. Enerzijds vindt dit zijn oorzaak in minder kosten voor uitbestede werkzaamheden en heeft betrekking op onderhoud kunstwerken. Omdat er (nog) geen beheerplan is voor kunstwerken wordt er geen planmatig onderhoud gepleegd en incidenteel onderhoud is er dit jaar niet geweest.

Verder zijn de kosten voor het onderhoud aan de wegen, straten en pleinen lager uitgevallen dan voorzien (€ 61.000,-). In 2020 is in Drechtstedenverband een nieuw geautomatiseerd beheersysteem geïnstalleerd. Dit systeem levert, samen met de visuele inspectie, de informatie voor het uitvoeren van onderhoud. Het systeem wordt in 2021 verder gevuld met data en operationeel gemaakt waarna de vertaling naar onderhoudsmaatregelen plaats zal vinden. Tezamen met het gegeven dat de ambtelijke capaciteit door omstandigheden minder was, is in 2020 minder besteed aan onderhoud dan begroot. Per saldo heeft dit geen effect op het jaarrekeningresultaat omdat er minder wordt onttrokken aan de reserve.
Daarnaast is er een klein nadeel zichtbaar op de afschrijvingslasten (€ 15.000,-). Dit wordt veroorzaakt door inhaalafschrijvingen met betrekking tot kredieten Rivierendijk.

Inkomsten

De inkomsten laten ten opzichte van de begroting een stijging zien van € 90.000,-. Deze hogere inkomsten worden veroorzaakt door de vergoedingen die van de nutsbedrijven worden ontvangen voor het leggen of vervangen van kabels en leidingen. Sinds de invoering van een geheel digitaal systeem voor verwerken ingraafvergunningen van nutsbedrijven zijn de inkomsten gegroeid. Ook zijn er meer activiteiten van nutsbedrijven dan vooraf verwacht. De vergoeding is voor de degeneratie van de verharding ten gevolge van de graafwerkzaamheden van de nutsbedrijven. De kosten voor herstel komen later in de tijd. Per saldo heeft dit geen effect op het jaarrekeningsaldo, omdat het overschot in de reserve wegen wordt gestort.

035 Haven **€ 26.000 nadelig**

Door de werkzaamheden aan de haven zijn de inkomsten van havengelden flink achtergebleven op de begroting. Er waren minder ligplaatsen beschikbaar in de haven.

Mutaties reserves **€ 115.000 nadelig**

In 2020 is er € 63.000 minder aan de reserve onderhoud wegen onttrokken. Hier tegenover staat een hogere onttrekking aan de reserve Wegen in verband met afschrijvingslasten wegens inhaalafschrijvingen (€ 15.000,-). Ook is er is meer toegevoegd aan de reserve wegen in verband met degeneratiekosten (€ 72.500).

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het product 030 Wegen, straten en pleinen.

Programma 5 Ondernemen en Bedrijvigheid

Bedragen x € 1.000

Programma 5 Ondernemen en bedrijvigheid	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
045 Economie	-245	81	-164	-297	81	-216	-265	75	-190	32	-6	26
050 Weekmarkt	-38	38	0	-37	34	-3	-30	29	-2	7	-5	2
055 Beleggingen	-7	360	353	-5	18.960	18.955	-5	18.957	18.953	0	-3	-3
Saldo van baten en lasten	**-290**	**479**	**189**	**-339**	**19.075**	**18.736**	**-300**	**19.060**	**18.760**	**39**	**-14**	**25**
Mutaties reserves	0	0	0	-18.418	25	-18.393	-18.419	25	-18.394	-1	0	-1
Resultaat	**-290**	**479**	**189**	**-18.757**	**19.100**	**343**	**-18.719**	**19.085**	**366**	**38**	**-14**	**24**

- = Nadelig / + = Voordelig

045 Economie **€ 26.000 voordelig**

Voor het behouden van jongeren voor de gemeente via MBO-opleidingstraject: kon onder andere de techniekroute niet doorgaan als gevolg van de coronacrisis, waardoor dit jaar geen kosten zijn gemaakt
Eind 2019 bleek dat er niet voldoende draagvlak was voor een Bedrijfs Investerings Zone (BIZ) in het centrum. In 2020 is daarom onderzoek gedaan naar alternatieven, maar zijn geen kosten gemaakt in de uitvoering. Verder leek het niet gepast om in tijden dat winkeliers het vanwege corona zwaar hebben, nieuwe initiatieven op te starten
in 2020 is de Economische visie 2020-2024 door de raad vastgesteld. De bedoeling was om naar aanleiding hiervan bijeenkomsten met ondernemers te organiseren om met hen in gesprek te gaan over deze visie en bijbehorend actieprogramma. Daarna zou de daadwerkelijke uitvoering plaatsvinden. Door de coronacrisis zijn deze bijeenkomsten echter niet doorgegaan. Uit te voeren acties zullen daarom in 2021 verder opgepakt worden.
In 2020 heeft het college ingestemd met het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek voor een ondernemersfonds. Een ondernemersfonds is een middel dat nauw samenhangt met de uitvoering van het collegeprogramma, de economische visie, maar ook de verlevendiging van het centrum. Afhankelijk van de uitkomst van het onderzoek en een besluit van de raad zal dit in 2021 een vervolg krijgen. In 2020 heeft de focus dus meer gelegen op het organiseren van een goed fundament (economische visie en ondernemersfonds) en minder op de uitvoering (en bijbehorende kosten).
In totaal gaat het hier om € 18.000 aan minder uitgaven dan begroot.
Daarnaast zijn minder bedrijfsvoeringskosten doorbelast dan waar in de begroting vanuit was gegaan. Dit geldt voor zowel de inkomsten (€ 5.000) als de uitgaven (€ 13.000)
In de paragraaf bedrijfsvoering wordt een toelichting gegeven op het totaal van de bedrijfsvoeringskosten.

Programma 6 Scholing

Bedragen x € 1.000

Programma 6 Scholing	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
060 Onderwijs	-69	0	-69	-69	0	-69	-71	0	-71	-2	0	-2
065 Onderwijs algemeen	-397	135	-263	-430	159	-271	-421	132	-289	9	-27	-18
070 Huisvesting onderwijs	-702	41	-661	-656	41	-615	-693	52	-641	-36	11	-25
Saldo van baten en lasten	**-1.168**	**176**	**-992**	**-1.155**	**200**	**-955**	**-1.185**	**184**	**-1.000**	**-29**	**-16**	**-45**
Mutaties reserves	-30	52	21	-30	64	34	-30	69	38	0	5	5
Resultaat	**-1.199**	**227**	**-971**	**-1.186**	**264**	**-921**	**-1.215**	**253**	**-962**	**-29**	**-11**	**-40**

- = Nadelig / + = Voordelig

065 Onderwijs algemeen **€ 18.000 nadelig**

Inkomsten

Vanaf 2019 is een nieuwe Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) regeling van kracht. Deze rijksregeling heeft een looptijd tot en met 2022. Binnen de regeling valt onder andere; Taalklas, VVE materialen peuterspeelzalen en traject taal peuterspeelzalen. Bij de tussentijdse bijstellingen is er vanuit gegaan dat de inkomsten van het Rijk volledig besteed zouden worden. Bij het opstellen van de jaarrekening 2020 blijkt de besteding lager uit te vallen en is een schuldpositie aan het Rijk opgenomen in de balans. Dit leidt tot een nadeel van € 28.000.

Uitgaven

De kosten leerlingenvervoer zijn in 2020 lager uitgevallen dan begroot (€ 10.000). Het betreft een open einde regeling waarbij tussentijds wordt bijgesteld.

070 Huisvesting onderwijs **€ 25.000 nadelig**

De uitgaven laten een overschrijding zien van € 36.000. Deze overschrijding wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een drietal onderwerpen:

- Door vandalisme en schades zijn de lasten in 2020 hoger uitgevallen dan voorzien (€ 16.000). Deze kosten zijn grotendeels gedekt uit ontvangen verzekeringsgelden (€ 11.000), waardoor de inkomsten ook hoger liggen dan voorzien;
- Betaalde belastingen en verzekeringpremies zorgden voor een hogere uitgaven dan begroot (€ 16.000);
- De kosten voor onderhoud aan de gemeentelijke panden lagen € 4.000 hoger dan begroot.

De hogere inkomsten van € 11.000, worden zoals eerder aangeven grotendeels veroorzaakt door de ontvangen verzekeringsgelden

Programma 7 Samenleven

Bedragen x € 1.000

Programma 7 Samenleven	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
075 Bibliotheek	-44	67	23	-53	67	14	-36	69	33	17	2	18
080 Kunst en cultuur	-52	0	-52	-53	0	-53	-22	0	-22	31	0	31
085 Sport	-1.585	647	-938	-1.759	669	-1.089	-1.712	669	-1.043	47	-1	46
095 Openbaar groen	-153	10	-143	-133	10	-124	-124	13	-111	9	3	12
Saldo van baten en lasten	**-1.834**	**724**	**-1.110**	**-1.998**	**746**	**-1.252**	**-1.895**	**750**	**-1.144**	**103**	**4**	**108**
Mutaties reserves	-181	201	19	-229	231	2	-229	257	28	0	26	26
Resultaat	**-2.015**	**925**	**-1.091**	**-2.227**	**977**	**-1.250**	**-2.124**	**1.007**	**-1.116**	**103**	**30**	**134**

- = Nadelig / + = Voordelig

075 Bibliotheek **€ 18.000 voordelig**

De onderschrijding van de uitgaven wordt hoofdzakelijk verklaard, doordat er minder onderhoud (€ 15.000 is uitgevoerd. We zijn bezig met het ontwikkelen van een visie op de gemeentelijke panden én de actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan gebouwen, hierdoor is in 2020 alleen het noodzakelijke onderhoud verricht. Doordat er minder kosten zijn gemaakt is er ook minder aan de onderhoudsreserve onttrokken (zie hiervoor de toelichting bij mutaties reserves). Per saldo heeft deze mutatie hierdoor geen effect op het jaarrekeningresultaat.

080 Kunst en cultuur **€ 31.000 voordelig**

Het budget van € 15.000 voor het vergroten van de toegankelijkheid cultuurhistorie en –erfgoed is als gevolg van de coronacrisis en andere prioriteringen niet aangewend. In 2020 is geen beroep gedaan op de onderhoudssubsidie van € 14.000 voor gemeentelijke monumenten.

085 Sport **€ 46.000 voordelig**

Het voordeel op dit product bestaat uit een veelheid aan kleine posten. Een tweetal posten vormen het overgrote deel van het voordeel. Dit betreft het onderhoud aan het zwembad en de post energie voor zowel het zwembad als de Wielewaal.

In afwachting van het nog vast te stellen meerjarenonderhoudsplan zijn bepaalde onderhoudswerkzaamheden aan het zwembad vooruit geschoven naar 2021. De onderhoudslasten worden onttrokken aan de reserve, daarmee heeft dit geen effect op het jaarrekeningresultaat. Wel zijn hierdoor lagere lasten bij het zwembad waarneembaar. Doordat de onderhoudslasten bij de Appelgaard en de Wielewaal hoger zijn dan voorzien is de onttrekking aan de reserve onderhoud uiteindelijk hoger dan geraamd.

Daarnaast zijn de begrote energiekosten voor het zwembad en de sporthallen bij de najaarsnota 2020 bijgesteld. Deze bijstelling was, zo blijkt nu, iets te royaal ingeschat en mede door de lockdown in november en december werden de kosten nog lager en het verschil dus groter. Hierdoor blijft er ca. €10.000,- over op energie.

095 Openbaar groen **€ 12.000 voordelig**

Het budget van € 10.000 voor het versterken van de recreatieve functies in Hardinxveld-Giessendam door een samenhangend geheel aan recreatieve maatregelen te treffen is als gevolg van de coronacrisis en andere prioriteringen niet aangewend.

Mutaties reserves **€ 26.000 voordelig**

Doordat de onderhoudslasten bij de Appelgaard en de Wielewaal hoger zijn dan voorzien is de onttrekking aan de reserve onderhoud hoger dan geraamd. Met name het gebouw van de Wielewaal is dusdanig aan het verouderen, dat de gedane onderhoudswerkzaamheden in 2020 onontkoombaar waren.

Programma 8 Werk en Inkomen

Bedragen x € 1.000

Programma 8 Werk en inkomen	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
100 Sociaal Domein	-3.394	2.247	-1.147	-6.715	5.507	-1.208	-4.161	3.054	-1.106	2.554	-2.452	102
Saldo van baten en lasten	**-3.394**	**2.247**	**-1.147**	**-6.715**	**5.507**	**-1.208**	**-4.161**	**3.054**	**-1.106**	**2.554**	**-2.452**	**102**
Mutaties reserves	0	60	60	0	60	60	0	60	60	0	0	0
Resultaat	**-3.394**	**2.307**	**-1.087**	**-6.715**	**5.567**	**-1.148**	**-4.161**	**3.114**	**-1.046**	**2.554**	**-2.452**	**102**

- = Nadelig / + = Voordelig

100 Sociaal domein **€ 102.000 voordelig**

De definitieve beschikking van de specifieke uitkering voor de uitvoering van de Participatiewet (de zogenaamde BUIG-gelden) is door het Rijk hoger vastgesteld. Hier staat tegenover dat de lasten ook stijgen voor de uitvoering van de regelingen. Per saldo is er sprake van een voordeel.
Een tweede specifieke uitkering: De Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers (TOZO) is één van de maatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De regeling is voor zelfstandig ondernemers, waaronder zzp'ers. Het voorziet in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud als het inkomen door de coronacrisis tot onder het sociaal minimum daalt. Net zoals de participatiewet ligt de uitvoering van de TOZO bij de Sociale Dienst Drechtsteden. Over de TOZO regeling zal volgend jaar een financiële verantwoording worden afgelegd door de Sociale Dienst Drechtsteden.

Programma 9 Zorg en Welzijn

Bedragen x € 1.000

Programma 9 Zorg en welzijn	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
105 Sociaal Domein	-12.311	177	-12.135	-12.859	610	-12.249	-12.781	841	-11.940	78	231	309
110 Volksgezondheid	-62	10	-52	-106	10	-96	-97	0	-97	9	-10	-1
115 Peuterspeelzalen/Kinderopvang	-59	1	-58	-58	1	-57	-60	3	-57	-3	2	-1
125 Huisvesting maatschappelijk	-53	14	-40	-51	14	-38	-52	15	-37	0	2	1
Saldo van baten en lasten	**-12.485**	**201**	**-12.284**	**-13.074**	**635**	**-12.439**	**-12.991**	**860**	**-12.131**	**83**	**225**	**308**
Mutaties reserves	-107	497	390	-403	820	417	-353	770	418	50	-49	1
Resultaat	**-12.592**	**698**	**-11.893**	**-13.476**	**1.454**	**-12.022**	**-13.343**	**1.630**	**-11.713**	**133**	**176**	**309**

- = Nadelig / + = Voordelig

105 Sociaal domein **€ 309.000 voordelig**

Zowel de uitgaven als de inkomsten laten ten opzichte van de begroting een positief resultaat zien.

Uitgaven

De uitgaven zijn € 78.000 lager dan bij de begroting was voorzien. De lagere uitgaven worden grotendeels verklaard door:

1. De WMO, participatiewet en het armoedebeleid worden met ingang van 2018 uitgevoerd door de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD). De werkelijke uitgaven zijn volgens de geactualiseerde liquiditeitsplanningen door de dienst in rekening gebracht bij de deelnemende gemeenten. Onze begrotingscijfers zijn gebaseerd op de 1e bestuursrapportage. De begrotingscijfers uit de tweede bestuursrapportage betreffende het laatste kwartaal 2020, konden niet meer in onze begroting aangepast worden. De positieve effecten van € 83.000 zien we onder andere bij begeleiding en kortdurend verblijf voor de uitvoering van de WMO en de uitvoeringskosten. Daarnaast zagen we een toename van de kosten voor hulpmiddelen.

2. In de meicirculaire van 2017 is geld beschikbaar gesteld voor kinderen in armoede; de zogenaamde "Klijnsma-gelden". Door de gemeenteraad is besloten deze gelden voor dit doel te "labelen" en beschikbaar te houden te verdelen over de komende jaren. Eventuele restanten van een lopend jaar kunnen worden meegenomen naar het volgende jaar In 2020 bedraagt het overschot € 31.500. Via de resultaatbestemming wordt voorgesteld dit over te hevelen naar 2021.

3. Een deel van de taken die onder de Maatschappelijke Agenda (MAG) vallen worden door de gemeente uitgevoerd. In 2020 liggen de lasten lager dan voorzien.

4. Een verlate factuur van Het Leger des Heils voor welzijns- en gezondheidszorg uit 2019 ten bedrage van € 75.000 is evenals de factuur van 2020 ten laste van 2020 gebracht.

5. In de begroting is voor kwijtscheldingen een bedrag geraamd van € 80.000. Dit is bedoeld voor het gedeelte dat voor de gemeentelijke belastingen, via SVHW, wordt kwijtgescholden. Voor 2020 is sprake van een bedrag van € 100.000 aan kwijtscheldingen. Deze omvang ligt in lijn met voorgaande jaren, waarbij de effecten van Covid-19 geen invloed hebben.

Inkomsten

De inkomsten nemen met € 231.000 toe. Deze stijging is grotendeels toe te schrijven aan het voorlopig positieve rekeningresultaat op de Maatschappelijke agenda van 2020 en het gevolg van de voorlopige afrekening 2020 van beschermd wonen en opvang van de gemeente Dordrecht. De gemeente Dordrecht is als centrumgemeente aangesteld voor de uitvoering van beschermd wonen en opvang. Eventuele overschoten of tekorten worden met de deelnemende gemeenten verrekend. De voorlopige afrekening 2020 valt positief uit.

Programma 10 Gezondheid en Milieu

Bedragen x € 1.000

Programma 10 Gezondheid en milieu	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
135 Milieu	-664	10	-654	-834	217	-617	-709	207	-502	125	-9	116
140 Reiniging	-1.798	2.379	581	-1.858	2.271	413	-1.750	2.238	488	108	-33	75
145 Riolering	-1.108	1.715	607	-1.161	1.824	663	-1.315	1.807	492	-153	-17	-171
150 Begraven en lijkbezorging	-386	383	-3	-334	383	49	-355	409	54	-21	26	5
Saldo van baten en lasten	**-3.955**	**4.486**	**531**	**-4.188**	**4.695**	**507**	**-4.129**	**4.661**	**532**	**59**	**-34**	**25**
Mutaties reserves	-36	7	-30	-378	432	53	-378	450	72	0	19	19
Resultaat	**-3.992**	**4.493**	**501**	**-4.566**	**5.127**	**561**	**-4.507**	**5.112**	**605**	**59**	**-15**	**44**

- = Nadelig / + = Voordelig

135 Milieu € **116.000 voordelig**

Onder dit product is naast de milieu ook duurzaamheid opgenomen. Op dit laatste product is sprake van lagere kosten dan voorzien.

140 Reiniging **€ 75.000 voordelig**

Het voordelige resultaat wordt vooral veroorzaakt door lagere lasten. Deze lagere lasten vinden hun oorzaak in een tweetal nog te ontvangen posten vanuit Waardlanden. Enerzijds is de reservepositie van Waardlanden te hoog en wordt, conform de geldende afspraken, het surplus uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. Anderzijds heeft Waardlanden in 2020 een overschot op de verwerkingskosten. Beide posten zijn nog niet uitgekeerd aan de gemeenten en daarom in onze balans als vordering opgenomen.

Hiernaast is sprake van lagere inkomsten. In de tussentijdse rapportages was voorzien dat het aantal nog op te leggen aanslagen in de lijn met de begroting zou uitvallen. Tevens was voorzien dat de kwijtscheldingen in lijn zouden liggen met de uitkomsten t/m het 2e kwartaal (beschikbaar bij de najaarsnota 2020). Bij de realisatie blijkt dat beiden in negatieve zin afwijken van de bijgestelde ramingen. Op het totale product resulteert dit in een nadelige afwijking van ca 0,7%. Doordat er voor dit product sprake is van een zogenaamde gesloten systeem en de mutaties op de kosten en opbrengsten verwerkt worden via een voorziening heeft het nadelige effect op de reinigingsheffing geen effect op het resultaat.

145 Riolering **€ 171.000 nadelig**

Hogere lasten en baten worden gesaldeerd en toegevoegd of onttrokken aan de voorziening riolering. Voor de bepaling van de onttrekking of toevoeging worden ook kosten van andere programma's betrokken, waardoor er op dit programma ondanks de afrekening met de voorziening toch sprake is van een resultaat. De toevoeging aan de voorziening is in 2020 hoger dan begroot. Dit vindt zijn oorzaak in lagere lasten, waarbij met name de werkelijke rente lager is dan begroot. De toegerekende btw is eveneens lager; het is niet toegestaan deze over de rentelasten te berekenen, begrotingstechnisch was dit in eerste instantie wel gedaan.
Ook is sprake van lagere baten. De baten rioolheffing bestaan uit belasting op niet-woningen (nadeel van € 8.200) en woningen (nadeel van € 9.600). Bij beide onderdelen werd in de tussentijdse rapportages voorzien dat het saldo van de aanslagen en de verminderingen/kwijtscheldingen in lijn met de begroting zouden uitvallen. Daarbij valt met name op dat de verminderingen/kwijtscheldingen hoger uitvallen dan voorzien. Op het totale product resulteert dit in een nadelige afwijking van ca 1%. Doordat er voor dit product sprake is van een zogenaamde gesloten systeem en de mutaties op de kosten en opbrengsten verwerkt worden via een voorziening heeft het nadelige effect op de rioolheffing geen effect op het resultaat.

Mutaties reserves **€ 19.000 voordelig**

In 2020 is meer aan de reserve onderhoud onttrokken vanwege hierboven genoemde onderhoudswerkzaamheden aan de aula's begraafplaatsen.

Programma 11 Bouwen, Wonen en Gebruiken

Bedragen x € 1.000

Programma 11 Bouwen, wonen en gebruiken	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
155 Grondexploitatie	-4.066	4.066	0	-6.378	6.378	0	-3.815	3.262	-553	2.563	-3.116	-553
160 Omgevingszaken	-590	593	2	-561	201	-360	-428	798	370	133	597	730
165 Ruimtelijke ontwikkeling	-645	153	-493	-739	162	-577	-1.240	284	-955	-500	122	-379
170 Volkshuisvesting	-59	7	-51	-92	7	-84	-86	0	-86	5	-7	-2
175 Woonwagenzaken	-15	2	-13	-24	2	-22	-22	0	-22	2	-2	0
Saldo van baten en lasten	**-5.375**	**4.821**	**-555**	**-7.794**	**6.751**	**-1.043**	**-5.591**	**4.344**	**-1.247**	**2.203**	**-2.407**	**-204**
Mutaties reserves	0	0	0	-293	293	0	-1.514	2.067	553	-1.221	1.774	553
Resultaat	**-5.375**	**4.821**	**-555**	**-8.087**	**7.044**	**-1.043**	**-7.105**	**6.411**	**-694**	**982**	**-633**	**349**

- = Nadelig / + = Voordelig

155 Grondexploitatie **€ 553.000 nadelig**

De kosten en opbrengsten van de bouwgrondexploitaties worden op dit product verantwoord en leiden tot een mutatie op de voorraad bouwgrondexploitaties (balans) of tot een mutatie op de reserve bouwgrondexploitatie. De kosten en opbrengsten zijn daarmee voor de begroting en rekening neutraal.

Per eind 2020 heeft bij een bouwgrondexploitatie een winstneming plaatsgevonden van € 1.220.000, voor de grondexploitatie Morgenslag. Dit bedrag is toegevoegd aan de reserve bouwgrondexploitaties. De winstneming is gebaseerd op de bijgestelde verslaggevingsregels. Winstneming moet plaats vinden volgens de percentage of completion (Poc) methode. Daarnaast is voor een bedrag van € 740.000 een voorziening getroffen ten laste van de reserve bouwgrondexploitatie. De voorziening houdt verband met een verwacht negatief resultaat op het project Herstructurering Gemeentehaven. Ook het project de Blauwe Zoom sluit dit boekjaar af met een negatief resultaat van € 560.000

Ondanks de winstneming is door het verlies per saldo de lasten hoger dan de baten, hier staat de dotatie in de voorziening tegenover (zie ook de toelichting bij de reserves & voorzieningen). Per saldo hebben de grondexploitaties geen effect op het jaarrekeningresultaat.

160 Omgevingszaken **€ 730.000 voordelig**

Eind 2020 zijn voor verschillende (grotere) projecten vergunningen aangevraagd die in de prognoses voor de komende jaren waren voorzien. Dit betreft onder meer de Rokerij waarvoor in het laatste kwartaal de aanvragen voor legesvergunningen zijn gedaan. Door deze onvoorziene aanvragen worden de begrote legesinkomsten ruimschoots (positief) overschreden (€ 597.000). Daarnaast vallen de kosten omgevingszaken lager uit dan begroot (ca € 133.000). Dit betreft onder meer lagere doorbelasting van kosten uit bedrijfsvoering.

165 Ruimtelijke ontwikkeling **€ 379.000 nadelig**

Op dit product worden voornamelijk de lasten en de baten van de anterieure overeenkomsten verantwoord. In financiële zin wordt ervan uitgegaan dat de anterieure overeenkomsten kostendekkend zijn. Over dit als over voorgaand jaar blijkt dat voor een aantal anterieure overeenkomsten niet haalbaar te zijn geweest.

Het nadeel wordt grotendeels verklaard door niet-verhaalbare kosten op anterieure projecten, waarbij meer dan voorzien sprake is van extra inzet op burgerparticipatie. In de paragraaf grondbeleid wordt hier een toelichting op gegeven.

Naast diverse actieve projecten hebben we namelijk een grote verzameling facilitaire projecten. Door de potentiële ontwikkelingen in 't Oog nemen de hoeveelheid facilitaire projecten alleen maar toe. De extra gemaakte uren kunnen niet automatisch worden gedekt door die facilitaire projecten. In de facilitaire projecten wordt kostenverhaal middels de plankostenscan van de Rijksoverheid gedaan, maar op de plankostenscan zit een aftopping die niet in alle projecten additioneel kan worden verhaald. Deze overhead uit zich in een structureel tekort op de post ongedekte plannen. Per facilitair project worden deze meerkosten uiteraard wel meegenomen in de anterieure onderhandelingen met de betreffende marktpartijen. Hiermee wordt gestreefd naar volledig kostenverhaal voor de gemeente. Voor 't Oog wordt gewerkt aan een opzet voor het verhaal van bovenwijkse kosten op basis van de recent vastgestelde deelstructuurvisie voor 't Oog. Op die manier kan een eventuele voorinvestering in plan- of civiele kosten worden afgewogen ten opzichte van de dekkingsmogelijkheden.

Mutaties reserves **€ 553.000 voordelig**

Zoals bij de toelichting op product 005 Grondexploitatie aangegeven, heeft er in 2020 een verlies neming plaatsgevonden en is er een verliesvoorziening getroffen. Per saldo is € 553.000 t.l.v. van de reserve bouwgrondexploitatie geboekt. Dit was nog niet voorzien in de begroting en leidt hier tot een hogere bate.

Programma 12 Woonomgeving

Bedragen x € 1.000

Programma 12 Woonomgeving	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
180 Openbaar groen	-902	2	-900	-1.081	2	-1.079	-1.084	14	-1.071	-3	12	9
Saldo van baten en lasten	**-902**	**2**	**-900**	**-1.081**	**2**	**-1.079**	**-1.084**	**14**	**-1.071**	**-3**	**12**	**9**
Mutaties reserves	-56	56	0	-56	239	183	-156	308	152	-100	69	-31
Resultaat	**-958**	**58**	**-900**	**-1.137**	**241**	**-897**	**-1.241**	**322**	**-919**	**-103**	**81**	**-22**

- = Nadelig / + = Voordelig

Mutaties reserves **€ 31.000 nadelig**

In 2020 is minder aan de reserve groen onttrokken omdat de begrote onttrekking voor het Peulenpark te hoog is gebleken. Dit zal in 2021 zijn beslag vinden.

Financiering en Algemene Dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000

Programma 13 Financiering / Algemene dekkingsmiddelen	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
185 Belastingen	-343	3.735	3.392	-361	3.835	3.474	-344	3.879	3.535	17	43	61
190 Beleggingen	-1	60	59	-1	40	39	-1	40	39	0	0	0
200 Saldi kostenplaatsen	146	0	146	0	0	0	0	0	0	0	0	0
205 Algemene baten en lasten	399	10.010	10.409	339	10	349	-84	16	-68	-423	6	-417
210 Uitkering gemeentefonds	0	23.208	23.208	0	23.950	23.950	0	24.077	24.077	0	127	127
215 Kapitaallasten	-17	17	0	-1.201	19	-1.182	-1.185	2	-1.183	17	-18	-1
Saldo van baten en lasten	**183**	**37.030**	**37.213**	**-1.224**	**27.854**	**26.630**	**-1.613**	**28.013**	**26.399**	**-389**	**158**	**-230**
Mutaties reserves	-10.000	0	-10.000	-320	1.100	780	-320	1.089	769	0	-11	-11
Resultaat	**-9.817**	**37.030**	**27.213**	**-1.545**	**28.954**	**27.410**	**-1.933**	**29.101**	**27.168**	**-389**	**147**	**-242**

- = Nadelig / + = Voordelig

185 Belastingen **€ 61.000 voordelig**

Zowel de lasten als de baten laten een voordeel zien ten opzichte van de begroting. Het voordeel op de lasten wordt voornamelijk veroorzaakt door de te verhalen BTW, zijnde de doorgeschoven BTW van SVHW voor ca € 21.000. Omdat de omvang van deze doorgeschoven BTW onzeker is, is dit voordeel niet geraamd.

Het voordeel aan de batenkant heeft verschillende oorzaken. Allereerst betreft dit een voordeel op de baten precariobelasting (€ 12.000). Voor het hebben van materialen (boven- en ondergronds) voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond wordt een bedrag geheven van de gebruikers van die grond. Met ingang van 1 januari 2022 mag geen precario meer worden geheven over kabels en leidingen. In de begrotingen is reeds rekening gehouden met een ingroeiscenario, zodat het ramingsbedrag aan precario over kabels en leidingen vanaf 2022 kan worden opgevangen. Voor 2020 is hiervoor een bedrag opgenomen, maar de werkelijke opbrengst is hoger dan met dit ingroeiscenario verwacht: dat resulteert in een overschot op dit product.

Daarnaast laten de baten OZB per saldo een voordeel zien: een klein nadeel (€ 16.000)bij de gebruikers niet-woningen en een voordeel bij de eigenaren woningen (€ 54.000). De raming voor de OZB- gebruikers niet-woningen is gebaseerd op de verwachte inkomsten 2020, waarbij de opbrengsten 2019 als uitgangspunt zijn gehanteerd. Doordat echter de uitkomsten op de bezwaarschriften hoger uitvallen dan voorzien vallen ook de opbrengsten per saldo nadelig uit. Het nadeel bedraagt ca 2,7% van de raming.
De ramingen voor de OZB eigenaren woningen is gebaseerd op de opbrengsten 2019 verhoogd met het inflatiepercentage in de bijstelling van de belastingtarieven. Daarbij worden tot op heden de effecten van areaaluitbreidingen niet meegenomen. Daarnaast vallen de bijstellingen uit de bezwaarschriften aanzienlijk lager uit dan in voorgaande jaren. Dit alles resulteert in een hogere opbrengst dan in de ramingen was voorzien en bedraagt ca 2,5%.

205 Algemene baten en lasten **€ 417.000 nadelig**

Onder de buitengewone baten en lasten worden onder meer de doorbelaste uren aan projecten geraamd. Evenals in voorgaande jaren blijken deze lager uit te vallen dan was voorzien. De oorzaak is niet precies te duiden, maar is voor een deel toe te schrijven aan de effecten van de corona-maatregelen. Ten opzichte van voorgaande jaren heeft tussentijds geen bijstelling op de doorbelaste uren plaatsgevonden. In de meerjarenraming vanaf 2021 is reeds rekening gehouden met het effect dat in voorgaande jaren zichtbaar is geworden op de lagere urentoerekening.

210 Algemene uitkering **€ 127.000 voordelig**

In de decembercirculaire 2020 zijn aan gemeenten extra middelen beschikbaar gesteld als corona compensatie(€ 37.000). Doordat de middelen pas in december 2020 beschikbaar zijn gesteld konden ze niet meer meegenomen worden in het begrotingsresultaat 2020 waardoor ze onderdeel uit maken van het jaarrekeningresultaat 2020.
Buiten deze meevaller viel de decembercirculaire 2020 licht negatief uit. Daarnaast is er sprake van positieve afrekeningen over voorgaande jaren (€ 27.000) en bijstellingen in de maatstaven 2020 (€ 10.000). Tot slot is een bedrag van € 53.000 vrijgevallen van een in 2016 vrijgevallen voorschot. Dit ontvangen voorschot wordt in de periode 2018 t/m 2025 in mindering gebracht op de algemene uitkering en bedraagt ca € 17.500 per jaar. In de jaarrekening 2018 en 2019 is de vrijval abusievelijk niet meegenomen, waardoor in 2020 een groter bedrag (3 x € 17.500) ten gunste van de exploitatie komt.

Bedrijfsvoering

Bedragen x € 1.000

Programma 14 Bedrijfsvoering (kostenplaatsen)	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
220 Bedrijfsvoering	-4.725	33	-4.692	-4.582	98	-4.484	-4.503	90	-4.413	78	-7	71
Saldo van baten en lasten	**-4.725**	**33**	**-4.692**	**-4.582**	**98**	**-4.484**	**-4.503**	**90**	**-4.413**	**78**	**-7**	**71**
Mutaties reserves	-195	266	72	-459	685	226	-459	374	-85	0	-311	-311
Resultaat	**-4.920**	**299**	**-4.621**	**-5.041**	**782**	**-4.258**	**-4.962**	**464**	**-4.498**	**78**	**-318**	**-240**

- = Nadelig / + = Voordelig

220 Bedrijfsvoering **€ 71.000 voordelig**

Op dit product is een voordeel gerealiseerd van € 71.000.

Dit voordeel hangt voor een deel samen met Focus 2020, waarbij de totale kosten lager uitvallen en tegelijkertijd de onttrekking aan de algemene reserve ook lager uitvalt. In onderstaand overzicht is e.e.a. gepresenteerd.

	Raming	Realisatie	Verschil
Eenpitters	69.120	71.230	-2.110
Facilitair	30.000	22.910	7.090
Financien	203.430	235.552	-32.122
Leefomgeving	119.160	84.897	34.263
Regieteam/college	67.240	62.895	4.345
Samenleving	1.028.395	890.100	138.295
Veiligheid	75.600	49.204	26.396
	1.592.945	1.416.788	176.157
Dekking via budgetten	-754.192	-754.192	-
	838.753	662.596	176.157
Begrotingsresultaat	-646.000	-646.000	-
Algemene reserve	-192.753	-16.596	-176.157

Daarnaast is sprake van een onderschrijding van de onderhoudskosten gebouwen (gemeentehuis) van € 118.000 (voordelig), waarbij tevens de onttrekking van de reserve onderhoud gebouwen lager uitvalt (nadelig). Per saldo heeft dit op totaalniveau geen effect.

De nadelige effecten op de overige posten worden onder meer veroorzaakt door hogere dan voorziene inhuurlasten bij team Financiën (ca. € 35.000), de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Drechtsteden (deels kostenverhogende BTW en deels hogere kosten voor aanvullende dienstverlening) en diverse kleinere overschrijdingen.

2.5.3 Incidentele baten en lasten

In onderstaande tabel zijn alle budgetafwijkingen van € 50.000 of hoger ingedeeld naar afwijkingen met een incidenteel dan wel afwijkingen met een structureel karakter Hierbij zij opgemerkt dat deze rubricering soms arbitrair is. Zo is op een aantal onderdelen sprake van een open-einderegeling, waarbij het ene jaar wel en het andere jaar juist helemaal geen sprake kan zijn van een overschrijding. In de toelichtingen op de programma's zijn de afwijkingen toegelicht op productniveau, terwijl in deze paragraaf afwijkingen op individueel niveau zijn toegelicht. In onderstaand overzicht en in de toelichting is aangegeven, als een budgetafwijking wordt gecompenseerd door een hogere of lagere onttrekking aan de reserves, hierbij is ook de grens van € 50.000 gehanteerd.

Incidentele baten en lasten > € 50.000

Progr.	Omschrijving	V/N	Bedrag
3	Integrale veiligheid	V	72.000
4	Wegen, straten en pleinen	V	165.000
	Lagere onttrekking uit de reserves	N	115.000-
8/9	Sociaal Domein	V	411.000
10	Reiniging	V	75.000
10	Milieu	V	116.000
10	Riolering	N	171.000-
11	Winst- en verliesneming grondexploitaties	N	553.000-
	Hogere onttrekking in de reserves	*V*	553.000
11	Omgevingszaken	V	730.000
11	Ruimtelijke ontwikkeling	N	379.000-
13	Algemene uitkering	V	127.000
13	Belastingen	V	61.000
13	Algemene baten en lasten	N	417.000-
14	Bedrijfsvoeringskosten	V	71.000
	Lagere onttrekking in de reserves	*N*	311.000-
	Totaal incidentele baten en lasten	V	363.000

Structurele baten en lasten > € 30.000

Progr.	Omschrijving	V/N	Bedrag
	Totaal structurele baten en lasten		-

Totaal incidentele en structurele baten en lasten > € 50.000	V	363.000
Diverse afwijkingen < € 50.000	V	152.000
Begroot rekeningresultaat 2020	N	-
Rekeningresultaat 2020	**V**	515.000

Toelichting:
Hieronder is een korte toelichting geven op de veschillende onderdelen, voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 2.5.2

Incidentele baten en lasten

020 Integrale veiligheid **€ 72.000 voordelig**
De kosten van bijdrage aan Drechtsteden zijn lager uitgevallen dan begroot (€ 50.000). Daarnaast is de bijdrage aan de veiligheidsregio lager uitgevallen doordat er nog een creditnota is ontvangen betreffende bevolkingzorg 2020 van bijna € 14.000. Ook is de inwonersbijdrage 2020 betreffende het Regionaal Veiligheidshuis ZHZ bijna € 10.000 lager als dat was begroot.

030 Wegen, straten en pleinen **€ 165.000 voordelig**
Uitgaven
De uitgaven zijn lager dan begroot. Enerzijds vindt dit zijn oorzaak in minder kosten voor uitbestede werkzaamheden en heeft betrekking op onderhoud kunstwerken. Omdat er (nog) geen beheerplan is voor kunstwerken wordt er geen planmatig onderhoud gepleegd en incidenteel onderhoud is er dit jaar niet geweest.

Verder zijn de kosten voor het onderhoud aan de wegen, straten en pleinen lager uitgevallen dan voorzien (€ 61.000,-). In 2020 is in Drechtstedenverband een nieuw geautomatiseerd beheersysteem geïnstalleerd. Dit systeem levert, samen met de visuele inspectie, de informatie voor het uitvoeren van onderhoud. Het systeem wordt in 2021 verder gevuld met data en operationeel gemaakt waarna de vertaling naar onderhoudsmaatregelen plaats zal vinden. Tezamen met het gegeven dat de ambtelijke capaciteit door omstandigheden minder was, is in 2020 minder besteed aan onderhoud dan begroot. Per saldo heeft dit geen effect op het jaarrekeningresultaat omdat er minder wordt onttrokken aan de reserve.
Daarnaast is er een klein nadeel zichtbaar op de afschrijvingslasten (€ 15.000,-). Dit wordt veroorzaakt door inhaalafschrijvingen met betrekking tot kredieten Rivierendijk.

Inkomsten
De inkomsten laten ten opzichte van de begroting een stijging zien van € 90.000,-. Deze hogere inkomsten worden veroorzaakt door de vergoedingen die van de nutsbedrijven worden ontvangen voor het leggen of vervangen van kabels en leidingen. Sinds de invoering van een geheel digitaal systeem voor verwerken ingraafvergunningen van nutsbedrijven zijn de inkomsten gegroeid. Ook zijn er meer activiteiten van nutsbedrijven dan vooraf verwacht. De vergoeding is voor de degeneratie van de verharding ten gevolge van de graafwerkzaamheden van de nutsbedrijven. De kosten voor herstel komen later in de tijd. Per saldo heeft dit geen effect op het jaarrekeningsaldo, omdat het overschot in de reserve wegen wordt gestort.

Mutaties reserve wegen, straten en pleinen **€ 115.000 nadelig**
In 2020 is er € 63.000 minder aan de reserve onderhoud wegen onttrokken. Hier tegenover staat een hogere onttrekking aan de reserve Wegen in verband met afschrijvingslasten wegens inhaalafschrijvingen (€ 15.000,-). Ook is er is meer toegevoegd aan de reserve wegen in verband met degeneratiekosten (€ 72.500).
Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het product 030 Wegen, straten en pleinen.

100 Sociaal domein (participatie) **€ 102.000 voordelig**
De definitieve beschikking van de specifieke uitkering voor de uitvoering van de Participatiewet (de zogenaamde BUIG-gelden) is door het Rijk hoger vastgesteld. Hier staat tegenover dat de lasten ook stijgen voor de uitvoering van de regelingen. Per saldo is er sprake van een voordeel.
Een tweede specifieke uitkering: De Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers (TOZO) is één van de maatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De regeling is voor zelfstandig ondernemers, waaronder zzp'ers. Het voorziet in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud als het inkomen door de coronacrisis tot onder het sociaal minimum daalt. Net zoals de participatiewet ligt de uitvoering van de TOZO bij de Sociale Dienst Drechtsteden. Over de TOZO regeling zal volgend jaar een financiële verantwoording worden afgelegd door de Sociale Dienst Drechtsteden.

105 Sociaal domein (Wmo) **€ 309.000 voordelig**

Zowel de uitgaven als de inkomsten laten ten opzichte van de begroting een positief resultaat zien.

Uitgaven
De uitgaven zijn € 78.000 lager dan bij de begroting was voorzien. De lagere uitgaven worden grotendeels verklaard door:

1. De WMO, participatiewet en het armoedebeleid worden met ingang van 2018 uitgevoerd door de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD). De werkelijke uitgaven zijn volgens de geactualiseerde liquiditeitsplanningen door de dienst in rekening gebracht bij de deelnemende gemeenten. Onze begrotingscijfers zijn gebaseerd op de 1e bestuursrapportage. De begrotingscijfers uit de tweede bestuursrapportage betreffende het laatste kwartaal 2020, konden niet meer in onze begroting aangepast worden. De positieve effecten van € 83.000 zien we onder andere bij begeleiding en kortdurend verblijf voor de uitvoering van de WMO en de uitvoeringskosten. Daarnaast zagen we een toename van de kosten voor hulpmiddelen.

2. In de meicirculaire van 2017 is geld beschikbaar gesteld voor kinderen in armoede; de zogenaamde "Klijnsma-gelden". Door de gemeenteraad is besloten deze gelden voor dit doel te "labelen" en beschikbaar te houden te verdelen over de komende jaren. Eventuele restanten van een lopend jaar kunnen worden meegenomen naar het volgende jaar In 2020 bedraagt het overschot € 31.500. Via de resultaatbestemming wordt voorgesteld dit over te hevelen naar 2021.

3. Een deel van de taken die onder de Maatschappelijke Agenda (MAG) vallen worden door de gemeente uitgevoerd. In 2020 liggen de lasten lager dan voorzien.

4. Een verlate factuur van Het Leger des Heils voor welzijns- en gezondheidszorg uit 2019 ten bedrage van € 75.000 is evenals de factuur van 2020 ten laste van 2020 gebracht.

5. In de begroting is voor kwijtscheldingen een bedrag geraamd van € 80.000. Dit is bedoeld voor het gedeelte dat voor de gemeentelijke belastingen, via SVHW, wordt kwijtgescholden. Voor 2020 is sprake van een bedrag van € 100.000 aan kwijtscheldingen. Deze omvang ligt in lijn met voorgaande jaren, waarbij de effecten van Covid-19 geen invloed hebben.

Inkomsten
De inkomsten nemen met € 231.000 toe. Deze stijging is grotendeels toe te schrijven aan het voorlopig positieve rekeningresultaat op de Maatschappelijke agenda van 2020 en het gevolg van de voorlopige afrekening 2020 van beschermd wonen en opvang van de gemeente Dordrecht. De gemeente Dordrecht is als centrumgemeente aangesteld voor de uitvoering van beschermd wonen en opvang. Eventuele overschoten of tekorten worden met de deelnemende gemeenten verrekend. De voorlopige afrekening 2020 valt positief uit.

135 Milieu **€ 116.000 voordelig**
Onder dit product is naast de milieu ook duurzaamheid opgenomen. Op dit laatste product is sprake van lagere kosten dan voorzien.

140 Reiniging **€ 75.000 voordelig**
Het voordelige resultaat wordt vooral veroorzaakt door lagere lasten. Deze lagere lasten vinden hun oorzaak in een tweetal nog te ontvangen posten vanuit Waardlanden. Enerzijds is de reservepositie van Waardlanden te hoog en wordt, conform de geldende afspraken, het surplus uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. Anderzijds heeft Waardlanden in 2020 een overschot op de verwerkingskosten. Beide posten zijn nog niet uitgekeerd aan de gemeenten en daarom in onze balans als vordering opgenomen.

Hiernaast is sprake van lagere inkomsten. In de tussentijdse rapportages was voorzien dat het aantal nog op te leggen aanslagen in de lijn met de begroting zou uitvallen. Tevens was voorzien dat de kwijtscheldingen in lijn zouden liggen met de uitkomsten t/m het 2e kwartaal (beschikbaar bij de najaarsnota 2020). Bij de realisatie blijkt dat beiden in negatieve zin afwijken van de bijgestelde ramingen. Op het totale product resulteert dit in een nadelige afwijking van ca 0,7%. Doordat er voor dit product sprake is van een

zogenaamde gesloten systeem en de mutaties op de kosten en opbrengsten verwerkt worden via een voorziening heeft het nadelige effect op de reinigingsheffing geen effect op het resultaat.

145 Riolering **€ 171.000 nadelig**

Hogere lasten en baten worden gesaldeerd en toegevoegd of onttrokken aan de voorziening riolering. Voor de bepaling van de onttrekking of toevoeging worden ook kosten van andere programma's betrokken, waardoor er op dit programma ondanks de afrekening met de voorziening toch sprake is van een resultaat. De toevoeging aan de voorziening is in 2020 hoger dan begroot. Dit vindt zijn oorzaak in lagere lasten, waarbij met name de werkelijke rente lager is dan begroot. De toegerekende btw is eveneens lager; het is niet toegestaan deze over de rentelasten te berekenen, begrotingstechnisch was dit in eerste instantie wel gedaan.
Ook is sprake van lagere baten. De baten rioolheffing bestaan uit belasting op niet-woningen (nadeel van € 8.200) en woningen (nadeel van € 9.600). Bij beide onderdelen werd in de tussentijdse rapportages voorzien dat het saldo van de aanslagen en de verminderingen/kwijtscheldingen in lijn met de begroting zouden uitvallen. Daarbij valt met name op dat de verminderingen/kwijtscheldingen hoger uitvallen dan voorzien. Op het totale product resulteert dit in een nadelige afwijking van ca 1%. Doordat er voor dit product sprake is van een zogenaamde gesloten systeem en de mutaties op de kosten en opbrengsten verwerkt worden via een voorziening heeft het nadelige effect op de rioolheffing geen effect op het resultaat.

160 Omgevingszaken **€ 730.000 voordelig**

Eind 2020 zijn voor verschillende projecten vergunningen aangevraagd die niet voor 2020 begroot waren. Een van de projecten betreft de Rokerij waarvoor in het laatste kwartaal de aanvragen (totaal aanvragen € 201.000) voor legesvergunningen zijn gedaan die oorspronkelijk werden verwacht in 2021. Door deze onvoorziene aanvragen worden de begrote legesinkomsten ruimschoots (positief) overschreden.

165 Ruimtelijke ontwikkeling **€ 379.000 nadelig**

Op dit product worden voornamelijk de lasten en de baten van de anterieure overeenkomsten verantwoord. In de begroting zijn zowel de baten als de lasten niet opgenomen. Hierdoor wijken de baten en lasten in de jaarrekening aanzienlijk af.

Het nadeel wordt grotendeels verklaard door niet-verhaalbare kosten op anterieure projecten, waarbij meer dan voorzien sprake is van extra inzet op burgerparticipatie. In de paragraaf grondbeleid wordt hier een toelichting op gegeven.

185 Belastingen **€ 61.000 voordelig**

Zowel de lasten als de baten laten een voordeel zien ten opzichte van de begroting. Het voordeel op de lasten wordt voornamelijk veroorzaakt door de te verhalen BTW, zijnde de doorgeschoven BTW van SVHW voor ca € 21.000. Omdat de omvang van deze doorgeschoven BTW onzeker is, is dit voordeel niet geraamd.

Het voordeel aan de batenkant heeft verschillende oorzaken. Allereerst betreft dit een voordeel op de baten precariobelasting (€ 12.000). Voor het hebben van materialen (boven- en ondergronds) voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond wordt een bedrag geheven van de gebruikers van die grond. Met ingang van 1 januari 2022 mag geen precario meer worden geheven over kabels en leidingen. In de begrotingen is reeds rekening gehouden met een ingroeiscenario, zodat het ramingsbedrag aan precario over kabels en leidingen vanaf 2022 kan worden opgevangen. Voor 2020 is hiervoor een bedrag opgenomen, maar de werkelijke opbrengst is hoger dan met dit ingroeiscenario verwacht: dat resulteert in een overschot op dit product.

Daarnaast laten de baten OZB per saldo een voordeel zien: een klein nadeel (€ 16.000)bij de gebruikers niet-woningen en een voordeel bij de eigenaren woningen (€ 54.000). De raming voor de OZB- gebruikers niet-woningen is gebaseerd op de verwachte inkomsten 2020, waarbij de opbrengsten 2019 als uitgangspunt zijn gehanteerd. Doordat echter de uitkomsten op de bezwaarschriften hoger uitvallen dan voorzien vallen ook de opbrengsten per saldo nadelig uit. Het nadeel bedraagt ca 2,7% van de raming.
De ramingen voor de OZB eigenaren woningen is gebaseerd op de opbrengsten 2019 verhoogd met het inflatiepercentage in de bijstelling van de belastingtarieven. Daarbij worden tot op heden de effecten van areaaluitbreidingen niet meegenomen. Daarnaast vallen de bijstellingen uit de bezwaarschriften aanzienlijk lager uit dan in voorgaande jaren. Dit alles resulteert in een hogere opbrengst dan in de ramingen was voorzien en bedraagt ca 2,5%.

205 Algemene baten en lasten **€ 417.000 nadelig**

Onder de buitengewone baten en lasten worden onder meer de doorbelaste uren aan projecten geraamd. Evenals in voorgaande jaren blijken deze lager uit te vallen dan was voorzien. De oorzaak is niet precies te duiden, maar is voor een toe te schrijven aan de effecten van de corona-maatregelen. Ten opzichte van voorgaande jaren heeft tussentijds geen bijstelling op de doorbelaste uren plaatsgevonden. In de meerjarenraming vanaf 2021 is reeds rekening gehouden met het effect dat in voorgaande jaren zichtbaar is geworden op de lagere urentoerekening.

210 Algemene uitkering **€ 127.000 voordelig**

In de decembercirculaire 2020 zijn aan gemeenten extra middelen beschikbaar gesteld als corona compensatie(€ 37.000). Doordat de middelen pas in december 2020 beschikbaar zijn gesteld konden ze niet meer meegenomen worden in het begrotingsresultaat 2020 waardoor ze onderdeel uit maken van het jaarrekeningresultaat 2020.
Buiten deze meevaller viel de decembercirculaire 2020 licht negatief uit. Daarnaast is er sprake van positieve afrekeningen over voorgaande jaren (€ 27.000) en bijstellingen in de maatstaven 2020 (€ 10.000). Tot slot is een bedrag van € 53.000 vrijgevallen van een in 2016 vrijgevallen voorschot. Dit ontvangen voorschot wordt in de periode 2018 t/m 2025 in mindering gebracht op de algemene uitkering en bedraagt ca € 17.500 per jaar. In de jaarrekening 2018 en 2019 is de vrijval abusievelijk niet meegenomen, waardoor in 2020 een groter bedrag (3 x € 17.500) ten gunste van de exploitatie komt.

220 Bedrijfsvoering **€ 71.000 voordelig**

Op dit product is een voordeel gerealiseerd van € 71.000.

Dit voordeel hangt voor een deel samen met Focus 2020, waarbij de totale kosten lager uitvallen en tegelijkertijd de onttrekking aan de algemene reserve ook lager uitvalt. Een overzicht van Focus 2020 is opgenomen onder de paragraaf bedrijfsvoering.

<u>Structurele baten en lasten</u>
Niet van toepassing.

Op de volgende pagina is in aanvulling op de hiervoor opgenomen toelichtingen een overzicht opgenomen van de incidentele baten en lasten. De BBV voorschriften schrijven een overzicht van incidentele baten en lasten voor. De commissie BBV heeft de notitie "Notitie structurele en incidentele baten en lasten" opgesteld, waarin een nadere toelichting wordt gegeven over hoe de incidentele baten en lasten in de begroting en jaarrekening moeten worden opgenomen. Bij het begrip incidenteel kan worden gedacht aan baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Het doel van het overzicht bij de begroting is om te laten zien of de begroting al dan niet structureel in evenwicht is. Bij de jaarrekening heeft het overzicht tot doel de ontwikkeling van de incidentele baten en lasten gedurende het jaar zichtbaar te maken.

x € 1.000

Structurele begrotingssaldo		Jaarrekening 2020		Begroting na wijziging 2020		Primaire begroting 2020	
Saldo baten en lasten			17.013		16.633		9.753
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves			-16.498		-16.633		-9.228
Begrotingssaldo na bestemming			515		-		525
Waarvan incidentele lasten							
Pr. 4	Bereikbaarheid: Verminderen sluipverkeer etc	-		-		100	
Pr. 4	Uitvoeringsprogramma GVVP	-		-		48	
Pr. 5	Verlevendiging van het centrum	2		10		10	
Pr. 6	Tijdelijke huisvesting Regenboogschool	-		-		16	
Pr. 7	Keuze beheersvorm sporthallen	-		-		15	
Pr. 7	Samenhangend aanbod dagrecreatie	-		5		5	
Pr. 8/9	Diverse mutaties sociaal domein	-		-		466	
Pr. 11	Omgevingswet	73		90		65	
Pr. 11	Beoordeling particulier initiatief buitenzwembad	14		15		15	
Pr. 14	Doorontwikkeling organisatie; opleidingsbudget	-		-		40	
Pr. 14	Werken aan gebiedsontwikkeling en projecten	18		20		20	
Diversen	Incidentele stortingen in de reserves (Eneco)	18.418		18.418		-	
			18.525		18.558		800
Waarvan incidentele baten							
Pr. 5	Bestemde reserve verkeersveiligheid	-		-48	-	-48	
Pr. 5	Aandelenverkoop Eneco	-18.418		-18.418		-	
Pr. 6	Bestemde reserve voorzieningen nivo Boven-H'veld	-		-		-16	
Pr. 5	Dividend Nutsbedrijven	-307		-250		-250	
Pr. 8/9	Bestemde reserve sociaal domein	-455		-455		-466	
Pr. 3	Bestemde reserve budgetoverheveling	-65		-65		-65	
Pr. 14	Bestemde reserve budgetoverheveling	-		-		-40	
Diversen	Bestemde reserve onderhoud gebouwen	-302		-366		-	
			-19.547		-19.602		-885
Totaal incidentele lasten en baten (saldo)			-1.022		-1.044		-85
Voor incidentele lasten en baten gecorrigeerd saldo			**-507**		**-1.044**		**440**

Bij de begroting was er nog sprake van een structureel positief saldo, bij de jaarrekening is dit omgeslagen naar een negatief saldo. De belangrijkste oorzaak hiervan is de tekorten op het sociaal domein. Zoals in de perpectiefnota 2020 aangeven hebben wij ter gedeeltelijke dekking van deze tekorten de reserve sociaal domein ingezet. Hierbij voorzien we een afbouw van de inzet van de reserve, waarbij in 2024 er geen onttrekking meer plaatsvindt. De reserve is in het verleden gevoed met positieve resultaten op het Sociaal Domein en wordt nu ingezet om de tekorten tijdelijk en gedeeltelijk te compenseren (2020 € 450.000). Daarnaast wordt de onttrekking aan de reserve onderhoud gebouwen als incidenteel beschouwd. Met ingang van 2021 is deze omgezet naar een voorziening onderhoud gebouwen, waardoor de onttrekking aan de voorziening (voorheen reserve) niet als incidenteel wordt beschouwd. Volgens de hierboven aangehaalde notitie worden de tekorten gezien als structurele uitgaven en de onttrekking aan de reserve als incidentele baat. Dit laatste zorgt voor een negatief effect op het structurele saldo.

Tot slot schrijft de notitie voor dat alle onttrekkingen en stortingen als incidentele baat c.q. last worden gezien. Een uitzondering hierop vormen de onttrekkingen aan de reserves ter dekking van de kapitaallasten van investeringen. In de begroting hadden wij in het overzicht van incidentele baten en lasten nog niet alle stortingen en onttrekkingen opgenomen.

2.5.4 EMU saldo

Op grond van de Europese begrotingsregels mag het landelijk EMU-tekort (het gezamenlijk tekort van het Rijk, lokale overheden en sociale fondsen) van de landen die participeren in de Economische Monetaire Unie niet boven de 3% uitkomen. Om tot een goede raming van het EMU-saldo te komen is het van belang dat ook het EMU-saldo van lokale overheden in de cijfers worden opgenomen. Met de vernieuwing van het BBV is het verplicht gesteld om het EMU saldo te presenteren in zowel de begroting als in de jaarstukken.

				Jaarrekening 2020
Mutaties (1 januari tot 31 december)	Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	-26.924
			Uitzettingen	
		Vlottende activa	Uitzettingen	20.606
			Liquide middelen	-111.911
			Overlopende activa	5.540.383
	Passiva	Vaste Passiva	Vaste schuld	-7.493.333
		Vlottende passiva	Vlottende schuld	-6.165.161
			Overlopende passiva	2.893.066
Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa				18.418.684
EMU saldo (activa -/- passiva)				**16.187.583**

2.5.5 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op gemeente Hardinxveld-Giessendam van toepassing zijnde regelgeving:

Het bezoldigingsmaximum in 2019 respectievelijk 2020 voor gemeente Hardinxveld-Giessendam is € 194.000 en € 201.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Bezoldiging leidinggevende topfunctionarissen 2020

Gegevens 2020		
bedragen x € 1	**R 't Hoen**	**A van der Ploeg**
Functiegegevens	Secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	98.160,90	90.522,48
Beloningen betaalbaar op termijn	17.304,60	16.462,68
Subtotaal	*115.465,50*	*106.985,16*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000	201.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	115.465,50	106.985,16
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2019		
bedragen x € 1	**R 't Hoen**	**A van der Ploeg**
Functiegegevens	Secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	94.008	85.957
Beloningen betaalbaar op termijn	16.212	14.763
Subtotaal	*110.219*	*100.720*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000	194.000
Bezoldiging	110.219	100.720

Er zijn geen functionarissen die in 2019 en 2020 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (Wopt) of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden.

In 2019 en 2020 zijn geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gemeld.

2.5.6 Analyse begrotingsrechtmatigheid

In de raadsvergadering van 17 december 2020 heeft de gemeenteraad het controleprotocol 2020 vastgesteld, ten aanzien van begrotingsrechtmatigheid is hierin het volgende opgenomen.

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) dienen de afwijkingen in de jaarrekening ten opzichte van de ontwerpbegroting en de begroting na wijziging goed herkenbaar te worden opgenomen en toegelicht. Uitgangspunt daarbij is dat begrotingsafwijkingen en overschrijdingen van investeringen waarbij het college bij het doen van de uitgaven binnen het door de raad vastgestelde beleid is gebleven, niet strijdig zijn met het budgetrecht.

In de jaarrekening vindt conform artikel 28 van het BBV door het college een analyse van de verschillen ten opzichte van de begroting plaats. Bij de analyse moet in ieder geval aan de volgende elementen aandacht worden besteed:

- De oorzaak van de afwijking
- De relatie met de prestaties
- De passendheid in het beleid
- De dekking vanuit andere programma's (alternatieve dekking)
- Mogelijke eerdere informatievoorziening over de afwijking aan de raad
- Eventueel de mate van verwijtbaarheid

In onderstaande tabel bevat een weergave van de verschillende 'soorten' begrotingsafwijkingen met bijbehorende gevolgen voor de rechtmatigheid:

'Soorten' begrotingsafwijkingen	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel
Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep c.q. de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, -verordening) was gedefinieerd.		X
Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad.		X
Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	X	
Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.		X

‘Soorten’ begrotingsafwijkingen	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel
Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente ervoor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar.		
▪ Geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar		X
▪ Geconstateerd na verantwoordingsjaar	X	
Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in volgende jaren.		
▪ Jaar van investeren		X
▪ Afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	X	

Analyse begrotingsoverschrijdingen 2020

Hieronder zijn de begrotingsoverschrijdingen 2020, op productniveau, opgenomen. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar de afzonderlijke programma's. De begrotingsoverschrijdingen betreffen de nadelige effecten op de lasten van de producten.

Progr.	Prod.nr.	Omschrijving	Bedrag Overschrijding
Telt niet mee			
3	015	Brandweer	1
4	025	Waterkering en afwatering	31
4	035	Haven	1
6	060	Onderwijs	2
6	070	Huisvesting onderwijs	36
10	145	Riolering	153
10	150	Begraven en lijkbezorging	21
11	165	Ruimtelijke ontwikkeling	500
12	180	Openbaar groen	3
13	205	Algemene baten en lasten	423
			1.171
Telt mee			
			0
Kredietoverschrijdingen			2
			2

Toelichting "telt niet mee"

015 Brandweer **€ 1.000**
De overschrijding is minimaal en kan gezien worden als "passen binnen het bestaand beleid" en telt daardoor niet mee als begrotingsonrechtmatigheid.

025 Waterkering en afwatering **€ 31.000**
De hogere lasten ten opzichte van de begroting hebben een tweeledige oorzaak. Enerzijds is in 2020 een aantal zaken uitgevoerd die niet geraamd waren. Dit betreft onder andere het vervangen van de vlonder in het Westpark, het vervangen van een stuw aan de Parallelweg en het omvormen van een tuin bij de Nassaustraat naar openbaar gebied. Deze overschrijding kan gezien worden als "passend binnen het bestaand beleid" en telt daardoor niet mee als begrotingsonrechtmatigheid.
Anderzijds zijn de afschrijvingslasten 2020 hoger dan voorzien. Dit wordt veroorzaakt door de afschrijving op het krediet Aanpak Wateroverlast welke begrotingstechnisch was voorzien met ingang van 2021. De hogere afschrijvingslasten worden gedekt uit de bestemmingsreserve aanpak wateroverlast en vormen daarmee per saldo geen nadeel op het jaarrekeningresultaat.

035 Haven **€ 1.000**
De overschrijding is minimaal en kan gezien worden als "passen binnen het bestaand beleid" en telt daardoor niet mee als begrotingsonrechtmatigheid.

060 Onderwijs **€ 2.000**
De overschrijding is minimaal en kan gezien worden als "passend binnen het bestaand beleid" en telt daardoor niet mee als begrotingsonrechtmatigheid.

070 Huisvesting onderwijs **€ 36.000**

De uitgaven laten een overschrijding zien van € 36.000. Deze overschrijding wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een drietal onderwerpen:

- Door vandalisme en schades zijn de lasten in 2020 hoger uitgevallen dan voorzien (€ 16.000). Deze kosten zijn grotendeels gedekt uit ontvangen verzekeringsgelden (€ 11.000), waardoor de inkomsten ook hoger liggen dan voorzien. Deze kostenoverschrijding wordt daarmee grotendeels gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten.
- Betaalde belastingen en verzekeringpremies zorgden voor een hogere uitgaven dan begroot (€ 16.000). Deze overschrijding kan gezien worden als "passend binnen het bestaand beleid" en telt daardoor niet mee als begrotingsonrechtmatigheid.
- De kosten voor onderhoud aan de gemeentelijke panden lagen € 4.000 hoger dan begroot. De hogere kosten worden onttrokken aan de reserve onderhoud gebouwen. Deze overschrijding kan gezien worden als "passend binnen het bestaand beleid" en telt daardoor niet mee als begrotingsonrechtmatigheid.

145 Riolering **€ 153.000**

De hogere lasten vinden hun oorzaak in een hogere dotatie aan de voorziening riolering. Hogere lasten en baten worden gesaldeerd en toegevoegd of onttrokken aan de voorziening riolering. Voor de bepaling van de onttrekking of toevoeging worden ook kosten van andere programma's betrokken, waardoor er op dit programma ondanks de afrekening met de voorziening toch sprake is van een resultaat.
De toevoeging aan de voorziening is in 2020 hoger dan begroot. Dit vindt zijn oorzaak in lagere lasten, waarbij met name de werkelijke rente lager is dan begroot. De toegerekende btw is eveneens lager; het is niet toegestaan deze over de rentelasten te berekenen, begrotingstechnisch was dit in eerste instantie wel gedaan.

150 Begraven en lijkbezorging **€ 21.000**

De hogere lasten hebben vooral betrekking op onderhoudswerkzaamheden aan de aula's welke niet waren voorzien. Dit betreft onder andere het vervangen van de cv-ketel aan de kerkweg, maar ook diverse andere onderhoudswerkzaamheden aan de diverse gebouwen (vloeren, doucheruimte et cetera.). Deze kosten worden gedekt uit de reserve onderhoud en hebben daarmee geen invloed op het jaarrekeningresultaat.. Deze overschrijding kan gezien worden als "passend binnen het bestaand beleid" en telt daardoor niet mee als begrotingsonrechtmatigheid.

165 Ruimtelijke ontwikkeling **€ 500.000**

Het nadeel wordt grotendeels verklaard door niet-verhaalbare kosten op anterieure projecten, waarbij meer dan voorzien sprake is van extra inzet op burgerparticipatie. In de paragraaf grondbeleid wordt hier een toelichting op gegeven.
Naast diverse actieve projecten hebben we namelijk een grote verzameling facilitaire projecten. Door de potentiële ontwikkelingen in 't Oog nemen de hoeveelheid facilitaire projecten alleen maar toe. De extra gemaakte uren kunnen niet automatisch worden gedekt door die facilitaire projecten. In de facilitaire projecten wordt kostenverhaal middels de plankostenscan van de Rijksoverheid gedaan, maar op de plankostenscan zit een aftopping die niet in alle projecten additioneel kan worden verhaald. Deze overhead uit zich in een structureel tekort op de post ongedekte plannen. Per facilitair project worden deze meerkosten uiteraard wel meegenomen in de anterieure onderhandelingen met de betreffende marktpartijen. Hiermee wordt gestreefd naar volledig kostenverhaal voor de gemeente. Voor 't Oog wordt gewerkt aan een opzet voor het verhaal van bovenwijkse kosten op basis van de recent vastgestelde deelstructuurvisie voor 't Oog. Op die manier kan een eventuele voorinvestering in plan- of civiele kosten worden afgewogen ten opzichte van de dekkingsmogelijkheden.

De overschrijding telt niet mee als begrotingsonrechtmatigheid omdat er enerzijds sprake is van een compensatie door inkomsten en anderzijds kan de overschrijding gezien worden als "passen binnen het bestaand beleid"

180 Openbaar groen **€ 3.000**

De overschrijding is minimaal en kan gezien worden als "passend binnen het bestaand beleid" en telt daardoor niet mee als begrotingsonrechtmatigheid.

205 Algemene baten en lasten **€ 423.000**

Onder de buitengewone baten en lasten worden onder meer de doorbelaste uren aan projecten geraamd. Evenals in voorgaande jaren blijken deze lager uit te vallen dan was voorzien. De oorzaak is niet precies te duiden, maar is voor een toe te schrijven aan de effecten van de corona-maatregelen. Ten opzichte van voorgaande jaren heeft tussentijds geen bijstelling op de doorbelaste uren plaatsgevonden. In de meerjarenraming vanaf 2021 is reeds rekening gehouden met het effect dat in voorgaande jaren zichtbaar is geworden op de lagere urentoerekening.

Toelichting "telt mee"

Er zijn geen overschrijdingen die gezien kunnen worden als begrotingsonrechtmatigheid.

Toelichting kredietoverschrijdingen

De overschrijding heeft betrekking op het krediet "Meldingensysteem" en wordt veroorzaakt doordat de koppeling Fixi met de software ingewikkelder bleek dan vooraf ingeschat. Hierdoor is het krediet overschreden. De overschrijding is minimaal en kan gezien worden als "passend binnen het bestaand beleid" en telt daardoor niet mee als begrotingsonrechtmatigheid.

2.6 Bijlage Single Information Single Audit (SISA)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021

BZK	**C1**	**Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik** Gemeenten	Totaal ontvangen bedrag beschikking *Aard controle R* *Indicator: C1/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/02*				
			€ 207.000	Nee				
			Projectnaam/nummer per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/03*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C1/04*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/05*	Besteding (jaar T) aan afwijkingen. Alleen invullen bij akkoord ministerie. *Aard controle R* *Indicator: C1/06*		
		1	2019-621302 Activiteit 1 Zo klein kan het zijn (verzilverde energievouchers en handling (Regionaal Energieloket)	€ 57.485	Ja			
		2	2019-621302 Activiteit 1 Zo klein kan het zijn (briefbezorging ivm energievouchers (De Bruijn)	€ 3.361	Ja			
		3	2019-621302 Activiteit 1 Zo klein kan het zijn (energiemarkt organisatie bureau Albatros)	€ 5.663	Ja			
		4	2019-6921302 Activiteit 4: Collectieve inkoopactie (zonnepanelenactie (Regionaal Energieloket)	€ 3.630	Ja			
		100						
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/07*	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/09*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/10*		
		1	2019-621302 Activiteit 1 Zo klein kan het zijn (verzilverde energievouchers en handling (Regionaal Energieloket)					
		2	2019-621302 Activiteit 1 Zo klein kan het zijn (briefbezorging ivm					
		3	2019-621302 Activiteit 1 Zo klein kan het zijn (energiemarkt organisatie bureau Albatros)					
		4	2019-6921302 Activiteit 4: Collectieve inkoopactie (zonnepanelenactie (Regionaal Energieloket)					
		100						
BZK	**C31**	**Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen** Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C31/01*	Cumulatieve besteding (t/m Jaar T) *Aard controlen n.v.t.* *Indicator: C31/02*	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/03*	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/05*		
			€ 0	€ 0	€ 0		Nee	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*		
			€ 106.830	€ 19.455	€ 0	€ 7.476		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*		
		1						
		100						

IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3/04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/06*
			1 IenM/BSK-2013/133679	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			100					
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*
			1 IenM/BSK-2013/133679	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			100					
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid van de op te leveren en de opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (m1, m2, aantallen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*		
			1 aanleg drempel 30 km/h (Belefleur)	Nee	0			
			2 Aanleg uitritconstructie van zijstraten GOW naar 30 km/h-zone (Jonathan)	Nee	0			
			3 Aanleg uiutritconstructie van zijstraat GOW naar 30 km/h-zone (Stationsstraat-Parallelweg)	Nee	0			
			4 Aanleg drempel bij oversteek solitair fietspad (Nieuweweg)	Nee	0			
			5 Aanleg drempel bij oversteek solitair fietspad (Buitendams)	Nee	0			
			20					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
SZW	**G2A**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2019** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/01*	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/02*	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/03*	Besteding (jaar T-1) **IOAW** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/04*	Baten (jaar T-1) **IOAW** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/05*	Besteding (jaar T-1) **IOAZ** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/06*
			1 060523 Gemeente Hardinxveld-Giessendam	€ 1.910.565	€ 43.683	€ 115.854	€ 247	€ 21.334
			100					
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/07*	Baten (jaar T-1) **IOAZ** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/08*	Besteding (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/09*	Baten (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/10*	Baten (jaar T-1) **WWIK** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/11*	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/12*
			1 060523 Gemeente Hardinxveld-Giessendam	€ 0	€ 6.183	€ 0	€ 0	€ 140.131
			100					
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/13*	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/14*				
			1 060523 Gemeente Hardinxveld-Giessendam	€ 0				
			100					

SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2020** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.		Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) uitvoerings- en onderzoekskosten artikel 56, eerste en tweede lid, Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/07*					
				Nee					
SZW	**G3A**	**Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2019** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)		Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/01*	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/02*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/03*	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/04*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/05*	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/06*
		1	060523 Gemeente Hardinxveld-Giessendam	€ 0	€ 0	€ 0	€ 13.961	€ 2.175	
		100							
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/07*	Besteding (jaar T-1) Bob Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/08*	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/09*	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/10*		
		1	060523 Gemeente Hardinxveld-G	€ 0	€ 0	€ 0			
		100							
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2020** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020) *Aard controle R* *Indicator: G4/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	€ 0	Nee		
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0		Nee		
		3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	0	0		Nee		
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/12*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/16*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)						
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)						
		3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)						

VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Overig (jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*					
			€ 218.311	€ 7.822					
			Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*	
		1	Verlening Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2020 (802916)	€ 210.489	€ 83.441	€ 67.437	€ 59.611		
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/09*	Totale besteding (jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening) *Aard controle R* *Indicator: H4/10*	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening) *Aard controle R* *Indicator: H4/11*				
		1	Verlening Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2020 (802916)	€ 210.489	96%				
		100							
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord**	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/01*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/02*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/03*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*		
			€ 0	€ 10.182	€ 12.513	€ 10.182	Ja		
LNV	**L5B**	**Regiodeals 3e tranche** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/01*	Kenmerk/beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/02*	Betreft pijler Een pijler per regel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/03*	Besteding per pijler (Jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L5B/04*	Cofinanciering per pijler (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L5B/05*		
		1	060523 Gemeente Hardinxveld-Giessendam	DGNVLG/20208595	Dynamiek aan de Oevers	€ 0	€ 0		
		100							
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator L5B/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/06*	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/07*	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/09*			
		1	060523 Gemeente Hardinxveld-Giessendam	€ 0	€ 0	Ontwerpproces start in 2021			
		100							
			Totale cumulatieve uitvoeringskosten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/10*	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L5B/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/12*				
			€ 0	€ 0	Nee				

DEEL 3

OVERIGE GEGEVENS

3.1 Controleverklaring van de onafhankelijk accountant

DEEL 4

BIJLAGEN

4.1 Kredietenstaat

Programma -product Omschrijving investering	Dekking afschrijving uit reserve / voorziening	Begroot	Werkelijk t/m 2019	Begroot 2020	Werkelijk 2020	Restant	Ratio Besteed 2020	Afsluiten	Toelichting
03 Criminaliteitspreventie en -bestrijding									
Krediet cameratoezicht		20.000	-	20.000	-	20.000	0%	Nee	Betreft het vervangen van de huidige camera's op de Damstraat. Uitvoering begin 2021.
04 Halvens, vaarten, kaden en sluizen									
Nutvoorzieningen haven		106.000	-	106.000	30.927	75.073	29%	Nee	De werkzaamheden zijn opgedragen, maar nog niet uitgevoerd. Het terrein is nog niet beschikbaar door vertraging van de werkzaamheden in de haven.
04 Openbare verlichting									
Renovatie straatverlichting 2017 - T00127	Openbare verlichting	27.123	9.439	17.684	17.683	1	100%	Ja	Project is afgerond.
Renovatie straatverlichting 2018 - T00156	Openbare verlichting	46.000	-	46.000	-	46.000	0%	Nee	De voorbereidingen zijn gestart; uitvoering staat gepland voor 2021
Renovatie straatverlichting 2019 - T00168	Openbare verlichting	46.000	-	46.000	-	46.000	0%	Nee	De voorbereidingen zijn gestart; uitvoering staat gepland voor 2021
Renovatie straatverlichting 2020 - T00169	Openbare verlichting	46.000	-	46.000	-	46.000	0%	Nee	De voorbereidingen zijn gestart; uitvoering staat gepland voor 2021
(2018) Verv. SOX-lampen door LED verlichting	Openbare verlichting	57.900	1.302	56.598	56.263	335	99%	Ja	Project is afgerond.
(2019) Verv. SOX-lampen door LED verlichting	Openbare verlichting	25.500	-	25.500	16.566	8.934	65%	Nee	Project is in uitvoering; bevindt zich in de laatste fase
(2020) Verv. SOX-lampen door LED verlichting	Openbare verlichting	38.400	-	38.400	-	38.400	0%	Nee	Project is in uitvoering; bevindt zich in de laatste fase. Moet in samenhang worden bezien met 70301017
04 Veerdiensten									
Aanpassen steiger veerdienst ivm elektr.varen		200.000		200.000	-	200.000	0%	Nee	In voorbereidingsfase (aanbesteding en onderzoek naar aanknopingspunten met de waterbus). Mogelijke verruiming dekking door (volledig) m.b.v. provinciale subsidie.
04 Verkeersvoorzieningen									
Verbet. pos. fietsers op-afritten A15 Nieuweweg		30.000	-	30.000	-	30.000	0%	Nee	De werkzaamheden zijn opgedragen en worden ingepland in overleg met Rijkswaterstaat medio 2021
Verb. toegang station centrum Merwedelingel.		50.000	-	50.000	-	50.000	0%	Nee	Project zal in 2021 tot uitvoering komen. Met de herinrichting van de Spoorweg wordt aan deze zijde een voorziening voor fietsers gemaakt.
Uitbreiding fietsparkeren Merwedelingelijn		20.000	-	20.000	18.093	1.907	90%	Nee	In opdracht van Prorail wordt de capaciteit fietsparkeren vergroot. De totale investering bedraagt 200.000,-. De gemeente levert hieraan een bijdrage van 10 % in de kosten: € 20.000,00. Het overige wordt gesubsidieerd. Het project bevindt zich in afrondende fase.

Programma -product Omschrijving investering	Dekking afschrijving uit reserve / voorziening	Begroot	Werkelijk t/m 2019	Begroot 2020	Werkelijk 2020	Restant	Ratio Besteed 2020	Afsluiten	Toelichting
04 Waterlossingen en sloten									
Aanpak Wateroverlast 2015	Aanpak wateroverlast	1.125.000	1.106.747	18.253	-	18.253	0%	Ja	De werkzaamheden zijn afgerond.
(2017) Aanvullende maatregelen wateroverlast	Aanpak wateroverlast	325.000	-	325.000	-	325.000	0%	Nee	Krediet is voor de gemeentelijke bijdrage aan maatregelen wateroverlast in Boven-Hardinxveld.Het gaat om een nieuwe duiker onder de Kon. Wilhelminalaan ter hoogte van de Huibjesbrug om de aanvoerroute naar het nieuw te bouwen gemaal bij het kanaal van Steenenhoek te verbeteren. Project gaat van start in 2021
Duikers Knobbelzwaan en Bellefleur		35.000	12.893	22.107		22.107	0%	Nee	Knobbelzwaan uitgevoerd in 2019. Uitvoering Bellefleur start medio februari 2021 ivm omleggen kabels en leidingen om duiker te kunnen aanbrengen. Ook het kruisingsvlak met de Schapedrift wordt opnieuw aangebracht. Terrein is enorm gezet wordt opnieuw opgehoogd.
04 Wegen, straten en pleinen									
Asfalteren Spoorweg/Binnendams	Wegen	357.641	67.280	290.361	99.687	190.674	34%	Nee	Het werk is voorbereid en uitvoering staat gepland voor Q2 en Q3 2021.
(2014) Hakgriend - T00132	Wegen	142.500	-	142.500	-	142.500	0%	Ja	De voorbereidingen zjin gestart. De uitvoering staat gepland voor 2021. Dit krediet wordt afgesloten, het restantkrediet wordt toegevoegd aan het nog te vormen krediet 2021. Zie het overzicht Kredieten Riolering/Wegen onder deze kredietenstaat.
Elementen 2017 - T00136	Wegen	146.000	38.812	107.188	7.850	99.338	7%	Ja	Straatwerk en oprit sporthal aangepast en parkeerplaatsen t.p.v. vm Rabobank uitgebreid.
Elementen 2018 - T00137	Wegen	146.000	-	146.000	-	146.000	0%	Ja	de werkzaamheden hiervoor zijn in verband met beperkte capaciteit doorgeschoven naar 2021. Dit krediet wordt afgesloten, het restantkrediet wordt toegevoegd aan het nog te vormen krediet 2021. Zie het overzicht Kredieten Riolering/Wegen onder deze kredietenstaat.
(2014) Molenstraat - T00138	Wegen	48.750	-	48.750	48.750	-	100%	Ja	Het oorspronkelijk plan Molenstraat was alleen herstraten. Maar vanwege de kwaliteit van de materialen en de gewenste herinrichting is gekozen voor vernieuwing en de aansluiting op het beeld van de Peulenstraat. Zie ook krediet Elementen 2020
Asfalt 2017 - T00143	Wegen	163.500	144.390	19.110	3.084	16.026	16%	Ja	Asfaltonderhoud aan de Rivierdijk is uitgevoerd, restantkrediet wordt toegevoegd aan nieuw te vormen krediet.
Planmatig onderhoud bruggen 2018 - T00163		35.000	32.885	2.115	2.442	-327	115%	Ja	Het onderhoud is uitgevoerd.
Planmatig onderhoud bruggen 2019 - T00164		35.000	291	34.709	-	34.709	0%	Ja	In afwachting van de uitkomst van het nieuw op te stellen beheerplan kunstwerken is hier nog geen gebruik van gemaakt
Planmatig onderhoud bruggen 2020 - T00165		35.000	-	35.000	-	35.000	0%	Ja	In afwachting van de uitkomst van het nieuw op te stellen beheerplan kunstwerken is hier nog geen gebruik van gemaakt
Elementen 2019 - T00170	Wegen	146.000	-	146.000	-	146.000	0%	Ja	Door capaciteitsgebrek is hieraan nog geen uitvoering gegeven. Door extra capaciteit in te huren wordt in 2021 een inhaalslag gemaakt. Dit krediet wordt afgesloten, het restantkrediet wordt toegevoegd aan het nog te vormen krediet 2021. Zie het overzicht Kredieten Riolering/Wegen onder deze kredietenstaat.
Elementen 2020 - T00171	Wegen	146.000	-	146.000	145.819	181	100%	Ja	In combinatie met het krediet Molenstraat is het werk uitgevoerd

Programma -product Omschrijving investering	Dekking afschrijving uit reserve / voorziening	Begroot	Werkelijk t/m 2019	Begroot 2020	Werkelijk 2020	Restant	Ratio Besteed 2020	Afsluiten	Toelichting
Asfalt 2019 - T00172	Wegen	220.000	-	220.000	-	220.000	0%	Ja	Door capaciteitsgebrek is hieraan nog geen uitvoering gegeven. Door extra capaciteit in te huren wordt in 2021 een inhaalslag gemaakt. Dit krediet wordt afgesloten, het restantkrediet wordt toegevoegd aan het nog te vormen krediet 2021. Zie het overzicht Kredieten Riolering/Wegen onder deze kredietenstaat.
Asfalt 2020 - T00173	Wegen	220.000	-	220.000	-	220.000	0%	Ja	Door capaciteitsgebrek is hieraan nog geen uitvoering gegeven. Door extra capaciteit in te huren wordt in 2021 een inhaalslag gemaakt. Dit krediet wordt afgesloten, het restantkrediet wordt toegevoegd aan het nog te vormen krediet 2021. Zie het overzicht Kredieten Riolering/Wegen onder deze kredietenstaat.
Verbet. verkeersv. spoorwego. Giessenzoom		350.000	-	350.000	-	350.000	0%	Nee	Op de overweg Giessenzoom heeft Prorail samen met de gemeente een VRI ontworpen om de veiligheid te kunnen borgen op de overweg. Met name de toename van het vrachtverkeer zorgde voor onveilige situaties. De uitvoering is gepland voor Q1 2021.
Voorbereidingskr. Reconstructie Spindermolen	Wegen	25.000		25.000	-	25.000	0%	Nee	Dit project is doorgeschoven naar 2021
Verb. Verkeerssit.Nieuweweg-Nrd aank.grond		200.000		200.000	-	200.000	0%	Nee	Dit is onderdeel van het plan voor het omleggen van de Nieuweweg
Herinrichting wegen ZW hoek Boven Hardinxveld	Wegen	216.667	158	216.509	61.734	154.775	29%	Nee	De afronding van de werkzaamheden in de Weteringstraat vindt plaats in Q1 en Q2. Daarmee is het project afgerond.
06 Onderwijshuisvesting/inrichting BBO									
Permanente uitbreiding de Regenboog	Voorzieningenniveau B-H've	586.953	-	586.953	433.016	153.937	74%	Nee	Er is vertraging opgelopen door een aanvullend bodemonderzoek. De financiële afrekening volgt 1e halfjaar 2021. Nog niet duidelijk is wat de onvoorziene extra kosten zullen zijn voor dit krediet.
07 Speelplaatsen									
Speelplaatsenplan 2019 - T00166	Speelplaatsen	105.000	30.089	74.911	75.322	-411	101%	Ja	Speelplekken zijn aangelegd; o.a. speelplek aan de Tureluur. Renovaties afgerond.
Speelplaatsenplan 2020 - T00167	Speelplaatsen	45.000	-	45.000	6.046	38.954	13%	Ja	Hekwerken volgens uitvoeringsplan uitgevoerd. Nieuwe speelplek Tielensweer/Lange Griendsweer is vertraagd. Ruimte wordt bekeken om verhardinv om te vormen naar beplanting/speelplek, dit vraagt uitzoekwerk en overleg met bewoners. Restantkrediet wordt toegevoegd aan krediet speelplaatsenplan 2021
(2017) Speelveld Peulenplein		83.305	13.748	69.557	65.925	3.632	95%	Nee	Speelveld is aangelegd. Overleg met bewoners over klachten. Besloten om aanvullend een net over de kooi aan te leggen en de ingangen naar het veld te verplaatsen. Ook wordt een geluidsmeting uitgevoerd.
07 Sportvelden									
(2018) Kunstgrasvelden korfbalverenigingen veld 1		12.753	10.677	2.076	2.206	-130	106%	Ja	Tijdelijke veldverkleiningen zijn uitgevoerd
Korfbalvelden HKC - fundering 2019		218.979	96.069	122.910	88.779	34.131	72%	Ja	Project is afgerond. Zeer gunstige aanbesteding. In winterperiode uitgevoerd. Veel materialen kunnen hergebruiken. Niet/nauwelijks meerwerk of verrassingen tijdens de uitvoering
Korfbalvelden HKC - bovenlaag 2019		401.535	-	401.535	193.394	208.141	48%	Ja	Project is afgerond. Zeer gunstige aanbesteding. In winterperiode uitgevoerd. Veel materialen kunnen hergebruiken. Niet/nauwelijks meerwerk of verrassingen tijdens de uitvoering

Programma -product Omschrijving investering	Dekking afschrijving uit reserve / voorziening	Begroot	Werkelijk t/m 2019	Begroot 2020	Werkelijk 2020	Restant	Ratio Besteed 2020	Afsluiten	Toelichting
07 Sportvelden									
Funderingen Vriendenschaar Biedingen tabel J	Eneco-gelden	25.200	-	25.200	2.585	22.615	10%	Nee	Definitief ontwerp opgesteld. Project wordt uitvoeringsgereed gemaakt voor aanbesteding. Renovatie in zomer 2021
Bovenlaag Vriendenschaar Biedingen tabel J	Eneco-gelden	44.800	-	44.800	-	44.800	0%	Nee	Definitief ontwerp opgesteld. Project wordt uitvoeringsgereed gemaakt voor aanbesteding. Renovatie in zomer 2021
10 Begraafplaatsen									
Vervanging begraaftoestellen (2020)	Begraafplaatsen	16.000	-	16.000	15.125	875	95%	Ja	Begraaftoestel is aangeschaft
(2018) Uitbreiding, herinrichting begraafplaats Spindermolen		820.800	212.728	608.072	25.981	582.091	4%	Nee	Roeken verplaatst en bomen gekapt aan de zuidrand. Bestek voorbelasting wordt gemaakt. Watervergunning is aangevraagd
Herstellen van paden begraafplaats Spindermolen		60.000	-	60.000	59.547	453	99%	Ja	Project is afgerond. Paden op begraafplaats zijn rondom de zomer van 2020 opgeknapt.
10 Pompen en riolen									
Riolering ZW hoek Boven Hardinxveld	Rioleringen	2.780.254	2.460.301	319.953	80.384	239.569	25%	Ja	De afronding van de werkzaamheden in de Weteringstraat loopt door tot medio 2021. Daarmee is het project afgerond. Restantkrediet wordt toegevoegd aan nieuw krediet zodat kan worden gestart met afschrijven.
Vervanging/reparatie riolering 2018 - T00209	Rioleringen	100.000	75.603	24.397	22.662	1.735	93%	Ja	Aan een aantal gemalen is groot onderhoud gepleegd. Restantkrediet wordt toegevoegd aan nieuw te vormen krediet 2021
Vervanging/reparatie riolering 2019 - T00210	Rioleringen	100.000	-	100.000	-	100.000	0%	Ja	Betreft verminderen wateroverlast Wijk over 't Spoor, aanpassingen riool; start in 2021. Dit krediet wordt afgesloten, het restantkrediet wordt toegevoegd aan het nog te vormen krediet 2021. Zie het overzicht Kredieten Riolering/Wegen onder deze kredietenstaat.
Vervanging/reparatie riolering 2020 - T00211	Rioleringen	100.000	-	100.000	-	100.000	0%	Ja	Betreft verminderen wateroverlast Wijk over 't Spoor, aanpassingen riool; start in 2021. Dit krediet wordt afgesloten, het restantkrediet wordt toegevoegd aan het nog te vormen krediet 2021. Zie het overzicht Kredieten Riolering/Wegen onder deze kredietenstaat.
Rioleringsbeheerplan 2018 - T00213	Rioleringen	500.000	481.724	18.276	17.854	422	98%	Ja	Aan een aantal gemalen is groot onderhoud gepleegd. Dit krediet wordt afgesloten, het restantkrediet wordt toegevoegd aan het nog te vormen krediet 2021. Zie het overzicht Kredieten Riolering/Wegen onder deze kredietenstaat.
Rioleringsbeheerplan 2019 - T00214	Rioleringen	500.000	-	500.000	368.317	131.683	74%	Ja	Op een aantal plaatsen in de gemeente is het riool plaatselijk gerenoveerd. Dit betreft een vervaning in Capellewee, Plompencamp, Geemansweer, Nieuweweg, onderdoorgang Weideveld, riolering achterzijde Peulenstraat-zuid. Dit krediet wordt afgesloten, het restantkrediet wordt toegevoegd aan het nog te vormen krediet 2021. Zie het overzicht Kredieten Riolering/Wegen onder deze kredietenstaat.
Vervangen duiker Appelgaard	Rioleringen	95.000	-	95.000	11.835	83.165	12%	Nee	Project is geheel voorbereid, uitvoering vindt plaats begin 2021
12 Openbaar groen									
Paden parkstrook Peulenlaan		30.626	2.052	28.574	28.574	-	100%	Ja	Het opknappen van de paden is meegenomen in de renovatie van het Peulenpark. Eind december 2020 is de renovatie afgerond.

Programma -product Omschrijving investering	Dekking afschrijving uit reserve / voorziening	Begroot	Werkelijk t/m 2019	Begroot 2020	Werkelijk 2020	Restant	Ratio Besteed 2020	Afsluiten	Toelichting
13 Opbrengst reclameuitingen									
Grond onder reclamemast Facility Point		299.358	-	299.358	299.894	-536	100%	Ja	Voor de realisatie van het Facility Point waren de gronden ondergebracht in Gemeente Hardinxveld-Giessendam Exploitatie B.V. Daaronder vielen ook de gronden onder de reclamemast. De B.V. is bedoeld om de realisatie van onder meer het Facility Point mogelijk te maken en niet zozeer om de mast te exploiteren (verhuur grond). De gronden zijn daarom verkocht aan de gemeente, waarbij de opbrengsten van de verhuur van de grond vanaf 2020 ten gunste van de gemeentelijke exploitatie komen.
14 Overhead									
Aanpassen ontvangstruimte		13.000	5.604	7.396	6.982	414	94%	Ja	De ontvangstruimte is aangepast, het project is afgerond.
Meldingensysteem openbare ruimte		12.400	11.132	1.268	3.583	-2.315	283%	Ja	De koppeling Fixie met de software van de buitendienst bleek ingewikkelder dan gedacht. Hierdoor is het krediet licht overschreden.
C32 Kipper benzine, vervanging 47-BX-ZV		30.000	-	30.000	-	30.000	0%	Nee	Opdracht is verstrekt; levering medio 2021
C32 Kipper benzine, tussenchotten verv. 49-BX-ZV		30.000	-	30.000	-	30.000	0%	Nee	Opdracht is verstrekt; levering medio 2021
C32 Kipper EV Li-MMBS vervanging 74-VZN-9		50.000	-	50.000	48.410	1.590	97%	Nee	Elektrisch voertuig C32 Kipper (elektrisch) is medio 2020 in gebruik genomen. Er volgt nog een factuur voor aluminium opbouw.
Aanhangstrooier NIDO Stratos - T00180		40.000	-	40.000	-	40.000	0%	Nee	Opdracht is verstrekt; levering medio 2021
(2020) Vervanging Piaggo 7-VVP-47 - T00196		33.000	-	33.000	-	33.000	0%	Nee	Opdracht is verstrekt; levering medio 2021
Vervangen tractor John Deere 6230		72.000	-	72.000	-	72.000	0%	Nee	Opdracht is verstrekt; levering is uitgesteld
		12.036.944	**4.813.924**	**7.223.020**	**2.365.319**	**4.857.701**			

Overzicht vervallen en vervangende kredieten

(bedragen x € 1,-)

Riolering - Kredieten die komen te vervallen	Krediet	Uitgaven tm 2020	restant
Vervanging/reparatie riolering 2019 - T00210(K)	100.000	0	100.000
Vervanging/reparatie riolering 2020 - T00211(K)	100.000	0	100.000
Rioleringsbeheerplan 2019 - T00214	500.000	362.022	137.978
Rioleringsbeheerplan 2020 - T00215	500.000	0	500.000
Vervanging/reparatie riolering 2021 - T00212	100.000	0	100.000
	1.300.000	362.022	937.978

Riolering - Kredieten hiervoor in de plaats:	Kredietbedrag	Afschrijv.termijn	Afschrijven m.i.v.
Spoorweg hwa riool en aanpassen overstort	300.000	40	2022
Aanleg extra overstort	125.000	40	2022
Aanbrengen goten 1 of meer straten	200.000	40	2022
Aanbrengen goot in pr. Bernhardstr.	75.000	40	2022
Hakgriend e.o.	175.000	40	2022
Vervanging (deel) riolering Tonneband	75.000	40	2022
Mechanische riolering 2021	150.000	15	2022
Uitkomsten Rioolinspecties 2021	200.000	40	2022
	1.300.000		

Wegen - Kredieten die komen te vervallen:	Krediet	Uitgaven tm 2020	restant
(2014) Hakgriend - T00132	142.500	0	142.500
Elementen 2018 - T00137	146.000	0	146.000
Elementen 2019 - T00170	146.000	0	146.000
Elementen 2020 - T00171	146.000	0	146.000
Asfalt 2019 - T00172	220.000	0	220.000
Asfalt 2020 - T00173	220.000	0	220.000
Asfalt 2021 - T00199	220.000	0	220.000
Verbet.pos.fietsers op-afritten A15	30.000	0	30.000
	1.270.500	0	1.270.500

Wegen - Kredieten hiervoor in de plaats:	Kredietbedrag	Afschrijv.termijn	Afschrijven m.i.v.
Reconstructie Hakgriend en Wilgenhout	750.000	40	2022
Aanpassing fietsoversteken op- en afritten A15	75.000	20	2022
Elementenverharding Bellefleur, Talmastraat, Schape	80.000	10	2022
Uitbreiden parkeren park Merwedestraat	30.000	40	2022
Inrichten parkeren Tielensweer	45.000	40	2022
Uitkomsten visuele inspectie 2021	150.000	10	2022
Calamiteitenonderhoud Hakgriend eo	125.000	10	2022
	1.255.000		

4.2 Overzicht arbeidskosten en inhuur 2020

	Salarissen		Inhuur		Totaal	
	Begroot	Werkelijk	Begroot	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
Bestuurlijke organisatie					-	-
Raadsleden	243.909	252.348			243.909	252.348
Raadsgriffie	201.136	205.663			201.136	205.663
Dagelijks bestuur	432.981	455.185			432.981	455.185
Totaal bestuurlijke organisatie	**878.026**	**913.196**	**-**	**-**	**878.026**	**913.196**
Ambtelijke organisatie						
Bestuursondersteuning	1.587.186	1.637.502	373.954	371.273	1.961.140	2.008.775
Team samenleving	974.245	988.129	1.164.635	910.681	2.138.880	1.898.809
Team samenleving - inhuur projecten	-	-	293.037	517.578	293.037	517.578
Team KCC - omgevingszaken	1.023.136	880.626	78.850	118.294	1.101.986	998.919
Ambtenaar burgerlijke stand	3.000	4.887			3.000	4.887
Team leefomgeving en buitendienst	2.871.937	2.786.989	227.042	184.339	3.098.979	2.971.328
Totaal ambtelijke organisatie	**6.459.504**	**6.298.132**	**2.137.518**	**2.102.165**	**8.597.022**	**8.400.297**
Totaal salarissen en sociale lasten	**7.337.530**	**7.211.328**	**2.137.518**	**2.102.165**	**9.475.048**	**9.313.493**

In onderstaand overzicht is een vergelijking opgenomen van de toegekende middelen voor Focus 2020 en de realisatie over 2020.

	Raming	Realisatie	Verschil
Eenpitters	69.120	71.230	-2.110
Facilitair	30.000	22.910	7.090
Financien	203.430	235.552	-32.122
Leefomgeving	119.160	84.897	34.263
Regieteam/college	67.240	62.895	4.345
Samenleving	1.028.395	890.100	138.295
Veiligheid	75.600	49.204	26.396
	1.592.945	1.416.788	176.157
Dekking via budgetten	-754.192	-754.192	-
	838.753	662.596	176.157
Begrotingsresultaat	-646.000	-646.000	-
Algemene reserve	-192.753	-16.596	-176.157

Uit het overzicht blijkt dat de totale kosten van Focus 2020 lager uitvallen dan geraamd.
De oorzaken doen zich op meerdere teams voor, waarbij sprake is van hogere kosten dan voorzien op de eenpitters (ICT) en team Financiën. De overschrijding op team Financiën hangt samen met een vervanging wegens zwangerschaps- en bevallingsverloven, waarbij meer ureninzet nodig was en ook een langere inhuurperiode.

De voordelen op de andere teams zijn verschillend van aard. Bij Leefomgeving is o.a. sprake van minder bestede uren dan voorzien en wisseling van inhuur gedurende het jaar. Bij team Samenleving hangt dit onder meer samen met een voorzien tussentijds vertrek van een medewerker, die pas in 2021 is vertrokken. Door eerder een medewerker aan te trekken (om dit vertrek op te vangen) konden de werkzaamheden doorlopen, maar vallen de salariskosten licht hoger uit. Verder hebben meerdere medewerkers minder uren besteed dan bij de raming van Focus 2020 was voorzien.
Doordat tegenover de lagere kosten ook de onttrekking aan de algemene reserve lager uitvalt is er op totaalniveau een nihil effect op het resultaat.

4.3 Overzicht van baten en lasten per taakveld

De tabellen op de volgende pagina's tonen de samenhang tussen de programma's en de taakvelden voor werkelijke baten en lasten over 2020.

Bedragen x € 1.000

Programma 1 Bestuur		Realisatie Lasten	Baten	Saldo
0.1	Bestuur	-2.049	3	-2.046
0.4	Overhead	-418	0	-417
Subtotaal Programma 1 Bestuur		-2.466	3	-2.463

Programma 2 Leven, reizen en documenten		Realisatie Lasten	Baten	Saldo
0.10	Mutaties reserves	0	0	0
0.2	Burgerzaken	-324	172	-152
Subtotaal Programma Leven, reizen en documenten		-324	172	-152

Programma 3 Openbare orde en veiligheid		Realisatie Lasten	Baten	Saldo
0.10	Mutaties reserves	0	81	81
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-1.386	8	-1.379
1.2	Openbare orde en veiligheid	-633	6	-628
Subtotaal Programma 3 Openbare orde en veiligheid		-2.020	95	-1.925

Programma 4 Verkeer en vervoer		Realisatie Lasten	Baten	Saldo
0.10	Mutaties reserves	-810	620	-190
2.1	Verkeer en vervoer	-1.829	167	-1.662
2.4	Economische havens en waterwegen	-40	49	10
2.5	Openbaar vervoer	-120	0	-120
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-174	0	-173
Subtotaal Programma 4 Verkeer en vervoer		-2.973	836	-2.136

Programma 5 Ondernemen en bedrijvigheid		Realisatie Lasten	Baten	Saldo
0.10	Mutaties reserves	-18.419	25	-18.394
0.5	Treasury	-5	18.957	18.953
3.1	Economische ontwikkeling	-195	0	-195
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-100	103	3
Subtotaal Programma 5 Ondernemen en bedrijvigheid		-18.719	19.085	366

Programma 6 Scholing		Realisatie Lasten	Baten	Saldo
0.10	Mutaties reserves	-30	69	38
4.1	Openbaar basisonderwijs	-71	0	-71
4.2	Onderwijshuisvesting	-669	12	-657
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-445	172	-272
Subtotaal Programma 6 Scholing		-1.215	253	-962

Programma 7 Samenleven		Realisatie Lasten	Baten	Saldo
0.10	Mutaties reserves	-229	257	28
5.1	Sportbeleid en activering	-4	0	-4
5.2	Sportaccommodaties	-1.707	669	-1.039
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0
5.4	Musea	-8	0	-8
5.5	Cultureel erfgoed	-3	0	-3
5.6	Media	-47	69	22
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-124	13	-111
Subtotaal Programma 7 Samenleven		-2.124	1.007	-1.116

Programma 8 Werk en inkomen		Realisatie Lasten	Baten	Saldo
0.10	Mutaties reserves	0	60	60
6.3	Inkomensregelingen	-3.609	3.054	-555
6.4	Begeleide participatie	-552	0	-551
Subtotaal Programma 8 Werk en inkomen		-4.161	3.114	-1.046

Programma 9 Zorg en welzijn		Realisatie Lasten	Baten	Saldo
0.10	Mutaties reserves	-353	770	418
1.2	Openbare orde en veiligheid	-6	0	-6
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-121	3	-118
5.1	Sportbeleid en activering	-122	0	-122
5.6	Media	0	0	0
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-3.091	370	-2.720
6.2	Wijkteams	-1.435	28	-1.406
6.3	Inkomensregelingen	-317	0	-317
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-435	1	-434
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-3.000	0	-3.000
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-3.789	0	-3.789
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-169	456	287
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-408	0	-408
7.1	Volksgezondheid	-98	0	-98
Subtotaal Programma 9 Zorg en welzijn		-13.343	1.630	-11.713

Programma 10 Gezondheid en milieu		Realisatie Lasten	Baten	Saldo
0.10	Mutaties reserves	-378	450	72
7.2	Riolering	-1.315	1.807	492
7.3	Afval	-1.750	2.238	488
7.4	Milieubeheer	-709	207	-502
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-355	409	54
Subtotaal Programma 10 Gezondheid en milieu		-4.507	5.112	605

Programma 11 Bouwen, wonen en gebruiken		Realisatie Lasten	Baten	Saldo
0.10	Mutaties reserves	-1.514	2.067	553
8.1	Ruimtelijke ordening	-1.240	284	-955
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-4.377	3.824	-553
8.3	Wonen en bouwen	-536	798	262
Subtotaal Programma 11 Bouwen, wonen en gebruiken		-7.667	6.973	-694

Programma 12 Woonomgeving		Realisatie Lasten	Baten	Saldo
0.10	Mutaties reserves	-56	208	152
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.084	14	-1.071
Subtotaal Programma 12 Woonomgeving		-1.141	222	-919

Programma 13 Financiering/ Alg. dekkingsmiddelen		Realisatie Lasten	Baten	Saldo
0.10	Mutaties reserves	-320	1.089	769
0.5	Treasury	-1.186	42	-1.144
0.61	OZB woningen	-341	2.252	1.911
0.62	OZB niet-woningen	0	1.425	1.425
0.64	Belastingen overig	0	173	173
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	24.077	24.077
0.8	Overige baten en lasten	-84	16	-68
2.1	Verkeer en vervoer	-3	29	25
Subtotaal Paragraaf 13 Financiering / Alg. dekkingsmiddelen		-1.933	29.101	27.168

Programma 14 Bedrijfsvoering (kostenplaatsen)		Realisatie Lasten	Baten	Saldo
0.10	Mutaties reserves	-459	374	-85
0.4	Overhead	-4.503	90	-4.413
Subtotaal Programma 14 Bedrijfsvoering (kostenplaatsen)		-4.962	464	-4.498

Totaal	**-67.554**	**68.069**	**515**

- = nadelig / + = voordeling

4.4 Vaststellingsbesluit jaarrekening 2020

AAN DE LEDEN VAN DE GEMEENTERAAD

Het college van burgemeester en wethouders stelt u voor op grond van de artikelen 198 en 199 van de Gemeentewet te besluiten de jaarstukken 2020 vast te stellen en het voordelige resultaat van € 515.000 als volgt te bestemmen:

▪ Klijnsma gelden	€	31.500
▪ Pilot crisiswoning	€	12.250
▪ Energiecontactfunctionaris	€	18.250
▪ Toevoeging aan algemene reserve	€	453.000

De loco-secretaris — De burgemeester

S.M. van der Stel — D.A. Heijkoop

Conform voorstel college besloten.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 1 juli 2021

De griffier — De voorzitter

A. van der Ploeg — D.A. Heijkoop